

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА



**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
*ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА***

для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»
за напрямом *«Правознавство»*

Автори: професор кафедри теорії держави та права, к.ю.н., доцент Горова О.Б., доцент кафедри теорії держави та права, к.ю.н., доцент Тюріна О.В., доцент кафедри теорії держави та права, к.ю.н. Гамалій І.В., доцент кафедри теорії держави та права, к.ю.н., Заяц Н.В., доцент кафедри теорії держави та права, к.ю.н. Пунько О.В., доцент кафедри теорії держави та права, к.ю.н. Лазнюк Н.В., старший викладач кафедри теорії держави та права, к.ю.н. Тихомиров Д.О.

Затверджено на засіданні
кафедри теорії держави і права
протокол № 1
від «31 » 08 2013 р.

Київ 2013

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
*ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА***

з підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст»
за напрямом *«Правознавство»*

ЗМІСТ

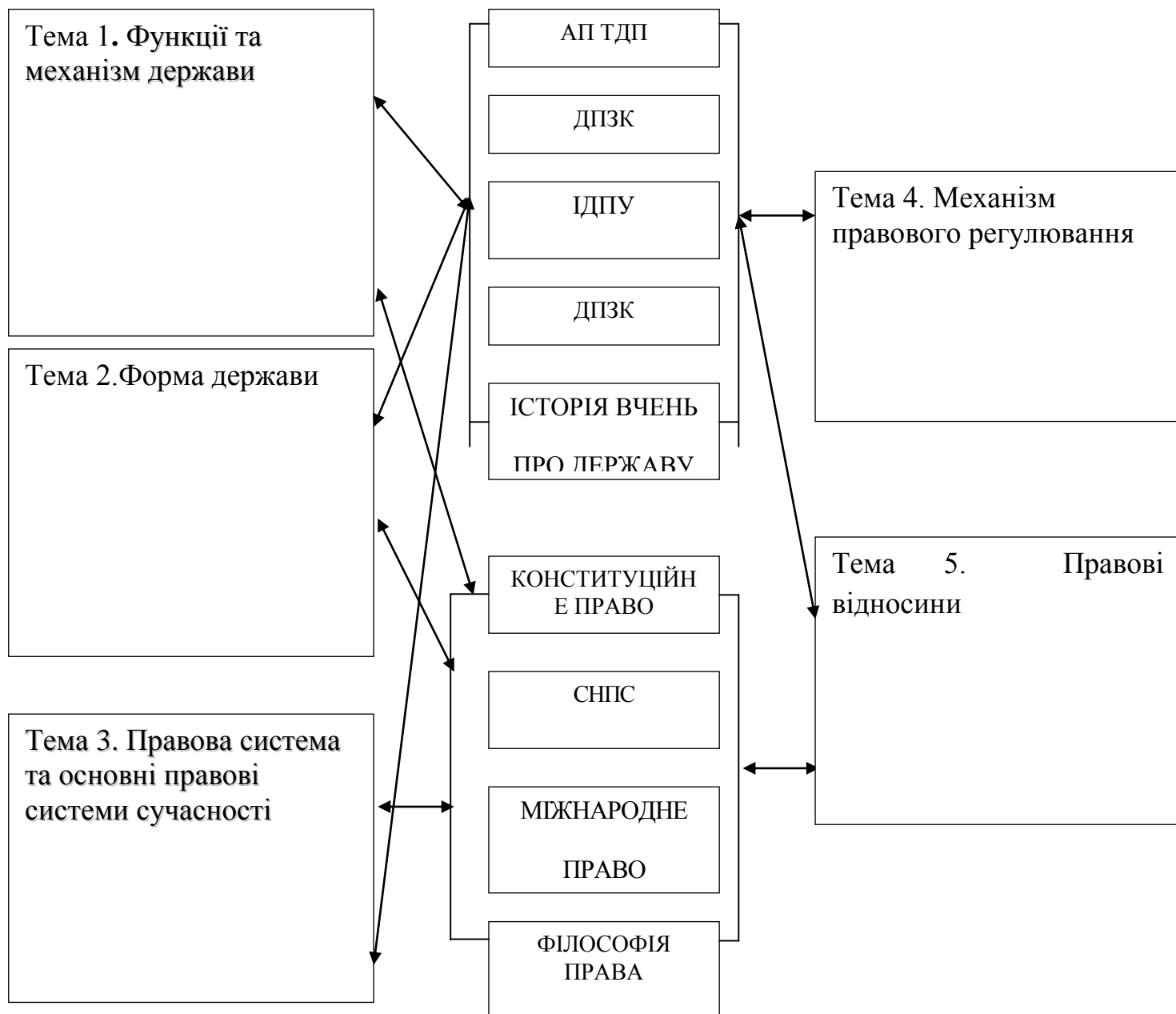
1. Анотація навчальної дисципліни зі структурно-логічною схемою (міждисциплінарними зв'язками).....	4
2. Пояснювальна записка до навчальної дисципліни.....	6
3. Навчальна програма навчальної дисципліни.....	8
4. Тематичний план на поточний навчальний рік.....	26
5. Робоча програма навчальної дисципліни.....	27
6. План-конспекти лекційних занять.....	47
7. Плани семінарських занять.....	52
8. Завдання для самостійної роботи.....	60
9. Індивідуальні навчально-дослідні завдання.....	62
10. Методичні вказівки (рекомендації) для викладачів і курсантів (студентів, слухачів).....	63
11. Навчально-методичні матеріали для поточного, проміжного контролю та перелік питань підсумкового контролю.....	65
12. Навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни.....	76
13. Навчально-методичні матеріали (НММ) для лекцій.....	76
14. Рекомендована література.....	92

1.АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗІ СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНОЮ СХЕМОЮ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНИМИ ЗВ'ЯЗКАМИ)

Структурно-логічна схема з навчальної дисципліни «Теорія держави та права» допомагає курсантам більш глибоко зрозуміти взаємозв'язок вказаної дисципліни з іншими правовими дисциплінами, зрозуміти ступінь їх впливу одна на одну, характер міждисциплінарних зв'язків в контексті розвитку світової та вітчизняної юридичної науки.

Так, навчальна дисципліна «Теорія держави та права» тісно взаємопов'язана з такими дисциплінами як «Актуальні проблеми теорії держави і права», «Юридична деонтологія», «Конституційне право України», «Державне право зарубіжних країн», «Філософія права», «Історія вчень про державу і право», тощо. У різноманітній понятійно-категоріальній та методологічній парадигмі усі вказані дисципліни вивчають такі основні поняття як держава, право, форма держави, механізм держави та державні органи, форми права, правове регулювання суспільних відносин, правовий статус особи, правова система тощо.

Знання взаємозв'язку та взаємовпливу навчальної дисципліни «Теорія держави та права» та інших дисциплін істотно розширяє та збагачує юридичний світогляд курсантів, сприяє формуванню цілісного, логічного наукового юридичного мислення, розвиває професійно-правову культуру майбутніх правників-професіоналів.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА**« ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА »**

2.ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»

Теорія держави та права є самостійною фундаментальною навчальною та науковою дисципліною, яка вивчається у всіх юридичних вузах та юридичних факультетах.

Приєднання Української держави у травні 2005 р. до Болонського процесу орієнтує її на нові суспільні пріоритети в галузі освіти як стратегічного напрямку національної безпеки та покладає на вітчизняну систему підготовки фахівців важливі завдання по докорінній модернізації навчального процесу, забезпечення вищого рівня досягнення прагматичних цілей навчання. У зв'язку з цим змінюється співвідношення між самостійною роботою та роботою з викладачем на користь першої. Водночас такі тенденції не заперечують, а навпаки, підсилюють значення фундаменталізації знань. Саме таке поєднання ґрунтовної теоретичної підготовки і вироблення сталих практичних навичок самостійної дослідницької діяльності, уміння інтерпретувати нові знання та уміло використовувати їх для розв'язання проблем практично-прикладного характеру складає сутність сучасної креативної моделі освіти. Сучасне суспільство побудоване на знаннях і бути активним учасником цього суспільства, вміти користуватися його благами може лише той, хто має відповідну фахову освіту і здатен її постійно оновлювати.

Навчальна дисципліна «Теорія держави та права», присвячена узагальненій характеристиці державно – правової організації суспільства, вивчення її державно-правових інститутів та явищ.

Формами проведення занять є такі: лекції, семінарські заняття, самостійна та індивідуальна робота.

Дана дисципліна тісно взаємопов'язана з такими навчальними дисциплінами: актуальні проблеми теорії держави і права, юридична

деонтологія, конституційне право України, історія держави та права тощо.

При вивченні змісту навчальної дисципліни курсанти повинні в обов'язковому порядку знайомитись із змістом програми навчальної дисципліни та робочої програми з навчальної дисципліни. При вивченні згаданих документів курсант повинен звернути увагу на розподіл часу по темам та форми занять з них. Особливу увагу рекомендується звернути курсанту на тематику та обсяг виконання завдань, рекомендованих для самостійної роботи.

Також курсантам необхідно звернути увагу на особливості індивідуальної роботи та чітко запам'ятати, що вона включає в себе консультації для курсантів з методики складання таблиць, схем, логічних ланцюжків; характеристику методики написання курсових, контрольних, самостійних робіт, рефератів, доповідей та наукових робіт; підготовку з питань до модульного контролю, заліку та іспиту; роботу зі курсантами, які потребують навчальної допомоги з окремих тем тощо.

Навчальна дисципліна теорія держави та права має три мети: загальноосвітню, правознавчу і практичну. Загальноосвітнє значення даного курсу пов'язано з необхідністю підвищення загальної культури курсантів.

Правознавча мета дисципліни, полягає в поглибленні теоретичних знань про державно-правову організацію суспільства, про різні принципи роботи органів держави, про різні форми правління, територіально – політичний устрій держави, правовідносини. Практична мета курсу пов'язана з вивченням державно-правових інститутів в теорії та приєднанням отриманих знань з практикою.

Дисципліна закладає основи сучасної професійної підготовки майбутніх правників, їх світогляду, гарантує їм необхідну орієнтацію в світі сучасних держав, правових теорій, концепцій, доктрин.

Дана дисципліна розкриває такі проблеми держави та права:

- Поняття, сутність та походження держави.

- Функції та механізм держави.
- Форма держави.
- Поняття, сутність та зміст права.
- Об'єктивне та суб'єктивне право.
- Правовідносини тощо.

3. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Теорія держави та права” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів у галузі знань «Право» (0304) за напрямом підготовки «Правознавство» (6.060100)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави та права в суспільстві. Вивчення цієї дисципліни є важливим у науковому, світоглядному, політичному, виховному, прогностичному та практичному сенсі. Її значення полягає у тім, що вона дає загальне уявлення про державно-правову організацію суспільного життя, озброює юридичною термінологією, дає можливість з'ясувати сутність держави та права, відповідно їх інститутів, сприяє формуванню належного рівня правової свідомості та правової культури майбутнього юриста.

Міждисциплінарні зв'язки: актуальні проблеми теорії держави та права, історія держави і права; актуальні проблеми теорії держави та права; історія держави і права зарубіжних країн; історія вчень про державу та право, юридична деонтологія, сучасні національні правові

системи, методологія правознавства, конституційне право; політологія, кримінальне право, цивільне право.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Вступ до загальнотеоретичної юриспруденції. Теоретико-методологічні засади держави.

1. Право як соціальне явище.

2.1. Правова реальність як прояв правового життя.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія держави та права» є набуття курсантом (слухачем) вмінь і навичок стосовно питань (проблем), що пов'язані із закономірностями виникнення, розвитку, функціонування державно-правових явищ в суспільстві, озброїти майбутніх фахівців–юристів науково обґрунтованими формами і методами роботи в нормотворчій діяльності, при здійсненні систематизації чинного законодавства, у процесі правореалізаційної діяльності, в узагальненні юридичної практики, у проведенні профілактичної, оперативно-розшукової, виховної роботи та інших практичних діяч.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Теорія держави та права” є озброєння майбутніх юристів загальними знаннями про державу та право, їх інститути, оволодіння юридичною термінологією, формування високого рівня професійної правосвідомості та правової культури.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- основи методології в пізнанні державно-правових явищ;

- основні закономірності процесу виникнення держави та права;
- сутність і головні ознаки держави;
- основні підходи до типології держав;
- сутність функцій та форми держави;
- поняття та сутність правової держави та політичної системи суспільства;
- сутність права, його ознаки та функції, сучасні підходи до праворозуміння;
- сутність і різноманіття форм (джерел) права, види нормативно-правових актів;
- поняття, структуру та види норм права;
- сутність і співвідношення системи права та системи законодавства, види правових систем;
- поняття, ознаки та склад правового відношення;
- сутність правотворчості;
- специфіку реалізації та тлумачення права;
- механізм правового регулювання суспільних відносин;
- поняття та типологію правової поведінки;
- склад і види правопорушень, принципи юридичної відповідальності, а також місце й роль правоохоронних органів у боротьбі з правопорушеннями та у їх профілактиці;
- поняття й основні принципи законності, співвідношення законності й правопорядку;
- сутність, види правової культури та правової свідомості.
- поняття та сутність законності та правопорядку, а так само наслідки, що тягнуть за собою порушення режиму законності.

вміти :

- вільно володіти основними категоріями теорії держави та права, правильно застосувати їх при оцінюванні конкретних ситуацій;

- характеризувати державу, як політико-правове явище;
- типологізувати держави за конституційно-правовою базою, історичним типом;
- орієнтуватися в джерелах права, вміти вільно їх тлумачити;
- відрізняти правові відносини від інших видів суспільних відносин;
- аналізувати норми права, застосовуючи методи пізнання державно-правових явищ;
- вірно застосовувати норми права в різних життєвих ситуаціях;
- здійснювати на практиці вимоги законності та правопорядку;
- критично дивитися на явища правової системи.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин /5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до загальнотеоретичної юриспруденції. Теоретико-методологічні засади держави.

Тема 1. Предмет, метод та функції теорії держави та права. Предмет теорії держави та права і її роль в оволодінні юридичними знаннями. Методологічне значення теорії держави та права. Загальнонаукові, спеціальнонаукові і приватнонаукові методи дослідження державно-правових явищ. Виникнення і розвиток загальнотеоретичної науки про державу та право (енциклопедія права, філософія права, загальна теорія держави та права). Загальнотеоретична юридична наука в Україні. Значення вивчення теорії держави та права для підготовки співробітників органів внутрішніх справ. Система учбового курсу теорії держави та права.

Тема 2. Поняття, походження і сутність держави. Розуміння держави в історії державно-правової думки. Поняття держави, її соціальна цінність. Походження держави. Загальне і особливе в походженні держави. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в первіснообщинному суспільстві. Розвиток держави, її історичні типи. Ознаки, що відрізняють державу від інших організацій суспільства. Правова держава та її основні ознаки. Правова держава і громадянське суспільство.

Тема 3. Держава і політична система суспільства. Політична система суспільства, її основні функції та елементи. Політична діяльність як основний системоутворюючий фактор в політичній системі суспільства. Політична система України. Місце і роль держави в політичній системі. Політична і державна влада. Форми взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи. Суверенітет держави і його зв'язок з суверенітетом народу і національним суверенітетом. Особливості положення держави в політичній системі України.

Тема 4. Форми держави. Поняття форми держави. Співвідношення форми держави з її сутністю. Форма правління. Монархічна та республіканська форма правління. Їх види і основні риси. Поняття і види форм державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, їх основні ознаки і особливості. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми державного устрою. Поняття державно-правового режиму. Його співвідношення з формою правління, формою державного устрою. Види державно-правових режимів. Особливості елементів форм Української держави.

Тема 5. Механізм та функції держави. Поняття функцій держави. Взаємозв'язок і взаємозалежність функцій держави, їх розвиток на різних етапах розвитку держави. Класифікація функцій держави. Внутрішні функції держави. Економічні функції і особливості

їх здійснення в умовах ринкової економіки. Становлення і збагачення функцій соціального обслуговування. Екологічна функція. Розвиток функцій захисту правопорядку, охорони власності, прав і свобод громадян. Зовнішні функції держави, їх розвиток у сучасному світі. Основні і неосновні функції. Постійні і тимчасові функції держави. Форми і методи здійснення функцій держави. Поняття механізму держави. Механізм держави як система державних організацій. Державні організації: поняття, основні ознаки, види. Поняття державного апарату, його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влад і структура державного апарату. Законодавча, виконавча і судова влади, їх соціальне призначення, основи організації і взаємодії. Вимоги до державного апарату в умовах демократичної правової держави. Органи внутрішніх справ у механізмі держави та їх роль у здійсненні державних функцій. Основні напрямки удосконалення організації і діяльності механізму Української держави та органів внутрішніх справ.

Змістовий модуль 2. Право як соціальне явище

Тема 6. Поняття, походження та розвиток права. Розуміння права в історії державно-правової думки. Поняття права, його соціальна цінність. Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Історичні типи права. Функції права. Спеціально-юридичні функції права. Право і управління. Правові форми діяльності держави. Право і державний примус.

Тема 7. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура. Поняття права, його відмінні ознаки. Різноманітність визначень права. Об'єктивне право. Сутність, зміст, структура і соціальна цінність об'єктивного права. Право і закон. Принципи права: загальноправові, міжгалузеві, галузеві, принципи інститутів права, їх характеристика. Структура та форми права.

Тема 8. Правоутворення та форми права. Поняття правоутворення. Правотворчість як особлива форма соціального управління. Суб'єкти, принципи і стадії правотворчості. Правотворчість і юридична техніка. Поняття і види форм (джерел) права, їх особливості. Нормативно-правовий акт як основна форма (джерело) права. Види нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів внутрішніх справ. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та по колу осіб.

Тема 9. Норми права та інші соціальні норми. Поняття соціальних норм. Види соціальних норм і їх особливості. Поняття норми права. Норма права як елемент права. Норма права як загальнообов'язковий стандарт поведінки. Норма права і стаття нормативно-правового акту. Види, структура

і ефективність норм права. Співвідношення і взаємодія норм права з іншими соціальними нормами.

Тема 10. Система права та система законодавства. Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості. Системність як особлива властивість права. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи права; їх характеристика. Основи і принципи побудови і функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі і інститути права. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Система законодавства України. Систематизація нормативних актів. Кодифікація і інкорпорація. Систематизація нормативних актів Міністерства внутрішніх справ України.

Тема 11. Форми реалізації права. Поняття, форми реалізації норм права. Методи забезпечення реалізації норм права. Виконання як форма реалізації норм права. Використання як форма реалізації норм права. Дотримання як форма реалізації норм права. Соціальний і

правовий зміст реалізації норм права. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ.

Тема 12. Застосування права як особлива форма їх реалізації.

Поняття застосування норм права як особливої форми їх реалізації. Суб'єкти і стадії застосування норм права. Вимоги правильного застосування норм права. Акти застосування норм права. Прогалини в законодавстві і шляхи їх усунення. Аналогія права і аналогія закону. Юридичні колізії та шляхи їх вирішення. Особливості застосування норм права органами внутрішніх справ. Вимоги правильного застосування норм права органами внутрішніх справ. Акти застосування норм права, що видаються органами внутрішніх справ.

Тема 13. Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС. Поняття, необхідність і цілі тлумачення нормативно-правових актів. Види і способи тлумачення норм права. Акти тлумачення норм прав, поняття і класифікація. Тлумачення правових норм в правозастосовчій діяльності. Тлумачення норм права, що здійснюється працівниками органів внутрішніх справ.

Тема 14. Правові відносини. Поняття і основні риси правових відносин. Види правовідносин і критерії їх класифікації. Склад і зміст правовідносин. Поняття і види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Органи внутрішніх справ як суб'єкт правовідносин. Поняття та види суб'єктів правовідносин. Поняття та види об'єктів правовідносин. Юридичні факти: поняття і класифікація. Особливості правовідносин за участю органів внутрішніх справ.

Змістовий модуль 2.1. Правова реальність як прояв правового життя.

Тема 15. Правова поведінка. Соціальна поведінка і її види. Нормативна поведінка. Право і поведінка. Правова поведінка: поняття, ознаки, структура. Види і співвідношення з іншими видами соціальної

поведінки. Поняття і ознаки правомірної поведінки. Правові наслідки правомірної поведінки. Стимулювання і заохочення правомірної поведінки, засоби її охорони і захисту. Правопорушення: поняття і ознаки. Види правопорушень. Професійна правова поведінка співробітників органів внутрішніх справ.

Тема 16. Правова свідомість та правова культура. Право. Правосвідомість і духовне життя суспільства. Структура правосвідомості. Джерела формування правосвідомості. Правова ідеологія і правова психологія, їх співвідношення. Види правової свідомості. Правова культура. Структура та види правової культури. Професійна правосвідомість та правова культура співробітників органів внутрішніх справ.

Тема 17. Юридична відповідальність. Юридична відповідальність: поняття, ознаки. Види юридичної відповідальності. Перспективна юридична відповідальність. Ретроспективна юридична відповідальність. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності і їх характеристика. Поняття дисципліни і її види. Суспільний порядок і правопорядок: поняття, зміст і співвідношення.

Тема 18. Державна дисципліна, законність та правопорядок. Державна дисципліна: поняття і форми виявлення (трудова, планова, фінансова, виробнича і т.п. дисципліна). Поняття законності і її зміст. Принципи законності. Нормативно-правова основа законності. Гарантії законності. Законність як конституційний принцип організації і діяльності ОВС. Роль ОВС у охороні і зміцненні законності і правопорядку.

Тема 19. Правове регулювання та його механізм. Поняття і форми правового впливу на суспільні відносини. Правове регулювання: поняття, предмет, метод, межі. Стадії процесу правового регулювання.

Типи правового регулювання. Механізм правового регулювання: поняття, основні елементи, їх зв'язок і взаємодія. Ефективність механізму правового регулювання. Особливості механізму правового регулювання у сфері діяльності органів внутрішніх справ.

Тема 20. Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні. Людина, особа, громадянин. Поняття і основні елементи правового статусу особи. Діяльність органів внутрішніх справ як елемент системи гарантій здійснення прав, свобод і обов'язків громадян. Основні напрямки діяльності органів внутрішніх справ по забезпеченню здійснення прав, свобод і обов'язків громадян. Підстави і межі втручання працівників органів внутрішніх справ в процес здійснення громадянами їх прав, свобод і обов'язків.

Тема 21. Правова система: поняття та характеристика елементів. Правова система. Співвідношення правової системи і системи права. Статичні елементи правової системи. Динамічні елементи правової системи. Юридична практика в правовій системі. Правова система України та перспективи її розвитку.

Тема 22. Основні правові системи сучасності. Порівняльне правознавство як наука. Різноманітність сучасних правових систем: поняття та види. Романо-німецька правова сім'я і її особливості. Структура і джерела англосаксонського права. Мусульманське право. Інші правові системи.

Рекомендована література

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативні джерела

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. //Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. - № 4. – Ст.20

3. Закон України від 25.03.1992 № 2229-ХІІ «[Про Службу безпеки України](#)» (zakon.rada.gov.ua)
4. Закон України від 16.05.2008 № 279-VI «[Про Кабінет Міністрів України](#)» (zakon.rada.gov.ua)
5. Закон України Про державну службу» від 16.12.1993 року (zakon.rada.gov.ua)
6. Закон України від 05.11.1991 № 1789-ХІІ «[Про прокуратуру](#)» (zakon.rada.gov.ua)
7. Закон України «Про адвокатуру» //Голос України від 29.01.1993.
8. Закон України «Про війська внутрішньої та конвойної охорони» // Голос України від 24.04.92. (Президент України; Указ від 25.05.2007 № 474/2007 [Про приведення системи управління внутрішніми військами у відповідність із Конституцією України](#))
9. Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 04.10.2006 № 1383 «[Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України](#)»
10. Указ Президента № 1284/98 «Про першочергові заходи з проведення в Україні адміністративної реформи» (Постанова ВРУ №2067-III від 02.11.2000 року);
11. Президент України; Указ, Концепція від 05.01.2005 № 1/2005 «[Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу](#)» (zakon.rada.gov.ua)
12. Кабінет Міністрів України; Постанова, План від 18.03.2002 № 346 [Про стан виконання Законів України «Про боротьбу з корупцією» та «Про державну службу" \(zakon.rada.gov.ua\)](#)

Підручники, навчальні посібники, практикуми

13. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун- т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
14. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.

15. Гусарєв С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
16. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
17. Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Копиленко О.Л., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
18. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
19. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
20. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
21. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
22. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях :Учебное пособие /А. В. Малько; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М.: Проспект, 2009. -140 с.
23. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.
24. Ортинський В.Л., Грищук В.К., Мацько М.А., Буряк В.Я., Грищук О.В., Долинська М.С. Основи держави і права України: підручник. – К.: Знання, 2008. – 583с.

25. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
26. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К.: ТЕКСТ, 2008. – 188с.
27. Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л.П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.
28. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К.: КНТ, 2008. – 228с.
29. Серета Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
30. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
31. Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.
32. Теория государства и права: Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и права РАН; Саратовская государственная академия права. - М.:Норма, 2009. - 384 с.
33. Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. - 5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.
34. Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. www.nbuiv.gov.ua/e-journals/FP/2007-2/07mvovvs.pdf Правові основи забезпечення дисципліни та законності в ОВС: В.В. Марков. – Харківський національний університет внутрішніх справ. (Форум права, 2007, № 2, с.139-145)
2. Агешин Ю.А. К вопросу о противоречии между нормами права и морали. // Правоведение. - 1971. - №2.
3. Алексеев С.С. К вопросу об общем понятии права. "Государство и право". -1993.- №6 - С.128-133.
4. Алексеев С.С. Теория права. – М. - 1994. - С.51-71.
5. Алексеев С.С. Государство и право: Учебное пособие: Допущено Министерством образования и науки РФ в качестве учебного пособия для студентов высших учебных заведений, обучающихся по направлению и специальности "Юриспруденция" / С.С. Алексеев. - учеб. изд. -М.: Проспект; ТК Велби, 2008. – 152 с.
6. Бабкіна О.В., Волинка К.Г. Теорія держави та права у схемах і визначеннях. К. МАУП. -2004. - 144 с.
7. Балинська О.М. Правосвідомість як регулятор правомірної поведінки і визначник професіоналізму працівників ОВС та цивілізованості суспільства // Вісник / Львівський ін-т внутрішніх справ. – Львів, 2004. – № 1. – С. 465-472.
8. Барнашов А.М. Теория разделения властей: становление, развитие, применение.-Томск, 1988 /ХО Б 25/.ф.
9. Бержель Ш.-Л. Общая теория права / Под общ. Ред. В.И.Даниленко. Пер. с фран. – М.:НОТА ВЕНЕ, 2000 – 567с.
10. Білий П. Про правову культуру працівників органів внутрішніх справ // Право України . – 1997. - №10. – С.40.
11. Білий П.М., Барангов С.О. Аспекти правової культури у сфері застосування правових норм // Вісник Одеського ун-та внутр. справ. – 2000. - № 1.

12. Білоус А.О. Політико-правові системи: Світ і Україна. - К., 1997. - 200 с.
13. Бобровник С.В. Правове регулювання суспільних відносин та реалізація права // Правова держава. – Вип. 7 – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 1996. – С. 103 – 108.
14. Бобылев А.И. Механизм правового воздействия на общественные отношения // Государство и право. – 1999. - № 5.
15. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцевого самоврядування: поняття, суть та форми (види) // Право України.- 2005.- № 1.- С.21-26.
16. Бородін В.В. “Воспитание и культура молодых сотрудников милиции”. Институт государства и права . – К. ,1989.
17. Бостан С.К. Конституційне реформування державного правління: досвід республіки Хорватія // Право України. - 2004. - № 12
18. Бугаєць О.Є. Правовідносини як елемент механізму правового регулювання // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2000. – № 4. – С. 77 – 88.
19. Вазіляк А.А. Правова і соціальна держава: від ідеї до реалізації // Вісник луган. академії внут. справ МВС - Луганськ, 2005. - ч.4 – с.6-21.
20. Васецький В.Ю. Доктрина прав людини в романо-германській правовій системі: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС. - К., 2006. -20 с.
21. Василюк Б., Ломоносова О. Застосування аналогії в цивільному процесі // Право України. – 2002. - № 3.
22. Васькович Й. Правосвідомість та її вплив на ментальність українського народу // Право України. – 1998. - № 6. – С.108
23. Ведерніков Ю.А., Грекул В.С., Папірна А.В. Теорія держави та права. - Дніпропетровськ, 2005. – 176с.

24. Ведерніков Юрій Анатолійович, Грекул Володимир Семенович. Теорія держави і права: Навч. посіб. для підгот. до держ. іспиту / МВС України; Юридична академія — Д., 2002. — 120с.
25. Вишневикий А.Ф., Горбатов Н.А. Общая теория государства и права. - М, 2004. - 586 с.
26. Вітокіна Ю. Форми та методи адміністративно-правової діяльності у сфері соціального захисту населення // Підприємництво, господарство і право. - 2007.- №5.- С.79.
27. Власов Ю.Л. Проблеми тлумачення норм права в діяльності Верховної Ради України // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.
28. Дубинин Н.П. Генетика, поведение, ответственность.- М., 1989. /Х628, 3Д. 79/. ст. 179-211
29. Дудин А.П. Диалектика правоотношений. - Саратов, 1983. /ХО/.
30. Дутка Г.І. Закон в системі нормативно-правових актів України. Автореф. дис. канд. юрид. наук (12.00.01). - Київ, 2003.- 19с.
31. Дьоміна О.С. Формування правової культури студентської молоді в умовах сучасного українського суспільства: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2007. – 20 с.
32. Евпатов В.И. Международное общество и правопорядок.-К., 1990.
33. История политических и правовых учений. Учебник для вузов. /Под общей редакцией члена-корреспондента РАН В.С. Нерсесянца. - М.,1996.-736 с.
34. Іваненко О.В. Визначення поняття, сутності та видів соціальної відповідальності: актуальні проблеми // Право України.- 2006. - №1.- С.60
35. Кельман М.С. Конституційний контроль як засіб захисту конституцій у національних правових системах континентального права:

- Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 [Електронний ресурс] / М.С. Кельман; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2001. — 19 с.
36. Кельман М.С., Ортинський В.Л., Штангрет М.Й. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття, принципи, основні засади): Навчальний посібник. — Львів: ЛІВС, 2003. — 180 с.
37. Кикоть Г.В. Юридичні факти в системі правовідносин: Автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. — К., 2006. — 19 с.
38. Ківенко Н.В. та ін. Девіантна поведінка: сучасна парадигма. — Ірпінь: Академія Державної податкової служби України, 2002. — 240 с.
39. Литвиненко М. М. Теорія конвергенції: прогнози і реалії // Зб. наук. пр. / Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Сер.: Історія та географія. — Х., 2005. — Вип.18. — С.41–44.
40. Личность и правовое регулирование: творческие поиски раскрепощенного сознания (философия права на постсоветском пространстве): Монография / А.Вайшвила, А.И.Левченков, А.Н.Литвинов, М.А.Тюренок; МВД Украины, Луган. гос. ун-т внутр. дел. — Луганск: РИО ЛГУВД, 2006. — 136 с.
41. Лощикін О. Економічна діяльність сучасної держави у контексті проблем реалізації права приватної власності // Право України. - 2006.- № 5. - С.29.
42. Мірошніченко М. Право: терміно-поняття, поняття, категорія // Право України.- 2006. - № 3.- С.29.
43. Мірошніченко М.І. Генезис національних правових систем: теоретико-методологічний аспект: монографія / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". — К. : Університет "Україна", 2007. — 271 с. /Шифр у НБУВ: ВА692633/.

44. Морозов А.С. Правова культура як професійна якість майбутнього працівника міліції // Херсонський держ. пед. ун-т. Зб. наук. пр. Пед науки. – Херсон, 1998. – Вип. 5. – С. 178-181.
45. Мотиль І.І. Становлення та розвиток внутрішніх функцій Української держави: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС.- Київ, 2007.- 19с.
46. Мурашин О. Правозастосовчі акти прямого народовладдя // Право України.- 1999. - № 8.
47. Оніщенко Н.М. Плюралізм сучасного праворозуміння та визначень національних правових систем // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 36. – К.: Ін-т держави та права ім. В.М.Корецького НАН України, 2007. – С. 3 – 8.
48. Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні / Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – К., 2002. – 131 с. /Шифр у НБУВ: ВА623762/.
49. Операнский В.И. Социальная ответственность личности: сущность и особенности формирования. - М., 1987.
50. Опришко В. Актуальні проблеми парламентської реформи // Право України.- 2001.- № 8.- С.21.
51. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів виконавчого провадження: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 [Електронний ресурс] / Р.В. Ігонін; Нац. ун-т держ. податк. служби України. — Ірпінь, 2007. — 20 с.
52. Осауленко А.О. Нормативно-правовая конструкция юридической ответственности как научная категория // Закон и жизнь. – 2005. – № 11. – С. 53-55.
53. Правовий статус службовця органів внутрішніх справ: проблеми загальної теорії: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / П.І. Павленко; Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2003. — 20 с.

54. Правовий статус юридичних осіб, заснованих державою: Автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.03 [Електронний ресурс] / Л.В. Винар; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2006. — 20 с.
55. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток / В.С.Журавський, О.В.Зайчук, О.Л.Копиленко, Н.М.Оніщенко; За заг. ред. В.С.Журавського. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 296 с. /Шифр у НБУВ: ВА643169/.
56. Решетник Л. Правові проблеми юридичної відповідальності в галузі екології // Право України. — 2003. - №8. — С.81.
57. Рибалкін А.О. Нормотворчість органів внутрішніх справ (аспекти загальної теорії): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01). — Х., 2005. — 19 с.
58. Рукавишникова И.В. Метод в системе правового регулирования общественных отношений // Правоведение. — 2003. — № 1 (246). — С. 217 — 222.
59. Рыбаков В.А. Позитивная юридическая ответственность. - Рязань, 1986.
60. Сабо Имре. Основы теории права. - М., 1974.
61. Саидов А.Х. Введение в сравнительное правоведение. — М., 1988. — 144 с.
62. Сырых В.М. Теория государства и права.: Учебник. — М.: Юстицинформ. — 2005 г. — 245 с.
63. Сюр Н.В. Правова інтеграція України до Європейського Союзу: теоретико-правове дослідження: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ КНУВС- К., 2006.- 20с.
64. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання: теоретико-правові аспекти // Правова держава. — Вип. 13. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. — С. 103 — 108.
65. Тарахонич Т.І. Місце правових відносин у системі елементів механізму правового регулювання // Правова держава. — Вип. 14. — К.:

- Ин-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – С. 45 – 55.
66. Тарахонич Т.І. Правове регулювання: теоретичні аспекти // Правова держава. – Вип. 12 – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001 – С. 76 – 81.
67. Тацій В. Правова наука в Україні: стан та перспективи розвитку // Вісник Академії правових наук України. - 2003.- №2-3.- С.5.
68. Теория государства и права: [Учеб. для студентов вузов, обучающихся по спец. «Юриспруденция»] / [Алексеев С.С., Архипов С.И., Игнатенко Г.В. и др.; Отв. ред.: В.М. Корельский, В.Д. Перевалов]. – 2-е изд., изм. и доп. – М.: Норма, 2003. – XX, 595 с.
69. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Зайчук [та ін.]; відп. ред. О. В. Зайчук ; М-во освіти і науки України. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 688 с.
70. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарев, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
71. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. - Київ: Юрінком Інтер, 2005. - 447 с.
72. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. - Київ: Знання, 2005. - 327 с.
73. Указ Президента № 1284/98 «Про першочергові заходи з проведення в Україні адміністративної реформи» (Постанова ВРУ №2067-III від 02.11.2000 року);
74. Філик Н.В. Державно-правові засади громадянського суспільства: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Національна академія внутрішніх справ України. — К., 2004. — 19с.

75. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС. - Х., 2005. - 19 с.
76. Хаустова М.Г. Правосвідомість у структурі правової системи // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності: Зб. наук. пр. – Донецьк, 2005. – № 1. – С. 68-79.
77. Ющик О.І. Теоретичні проблеми законодавчого процесу: Автореф. дис. ... докт. юрид. наук (12.00.01)/ НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. - Київ, 2005.- 44с.
78. Якубенко В.М. Принципи соціальної держави: стан і перспективи їх реалізації в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Національна академія внутрішніх справ України. — К., 2005. — 21с.

Адреси в глобальній комп'ютерній мережі Internet

<http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України

<http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво
Президента України

<http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)

<http://mvs.gov.ua> – Міністерство внутрішніх справ

<http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України
ім. В.І. Вернадського

<http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України

<http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного
університету ім. Тараса Шевченка

<http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного
університету Києво-Могилянська академія

<http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> – Форум права
(електронне наукове фахове видання)

<http://www.rsl.ru> – Российская государственная библиотека

<http://www.nlr.ru> – Российская национальная библиотека

Форма підсумкового контролю успішності навчання іспит

1. Засоби діагностики успішності навчання комплекти тестових завдань до тем курсу, тести для модульних робіт, індивідуальні завдання, теми рефератів, екзаменаційні білети.

4. Критерії успішності навчання

За результатами підсумкового контролю курсант має проявити:

на оцінку “відмінно”

- розуміння і розкриття у повному обсязі досліджуваної теми;
- вільне володіння спеціальною науковою термінологією у даній галузі знань та загальнотеоретичним понятійно-категоріальним апаратом;
- вірне розуміння предмета наукового дослідження і методологічних підходів даної галузі знань та їх місця в системі методологічних засобів теоретичної юриспруденції;
- чітке розуміння і вільне володіння теоретичними положеннями даної галузі знань і їх системними зв'язками в комплексі загальнотеоретичних юридичних наук ;
- уміння пов'язувати теоретичні постулати з нормативними положеннями чинного законодавства та виявляти їх можливі колізії;
- уміння інтерпретувати теоретичні положення відповідно до проблем юридичної практики і виробляти конкретні пропозиції щодо її покращання;
- здатність виокремлювати наукові проблеми в межах проблематики навчального курсу та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- володіння основами наукового прогнозування;

на оцінку “добре”

- недостатньо повне розкриття теми;

- несуттєві помилки у визначенні понять і категорій, які кардинально не змінюють сутність викладеного питання;
- недостатньо чітке пояснення специфіки предмета і наукової методології даної галузі знань;
- труднощі у проведенні зв'язків теоретичних знань з юридичною практикою;
- допущені помилки у нормативному ілюструванні теоретичних положень;
- неповноту володіння теоретико-методологічним інструментарієм у розв'язанні практичних завдань;

на оцінку “задовільно”

- розуміння вивченого матеріалу на рівні основних положень лекційного курсу;
- наявність однієї-двох суттєвих помилок у визначенні понять і категорій;
- нечітке, таке, що потребує постійних уточнень, викладення навчального матеріалу;
- виникнення значних труднощів у інтерпретації науково-теоретичних положень щодо юридичної практики;
- значні труднощі у констатації проблем юридичної науки і практики у даній сфері;

на оцінку “незадовільно”

- нерозкриття теми;
- повне нерозуміння змісту наукових понять і категорій;
- наявність значної кількості суттєвих помилок, які спотворюють наукову картину досліджуваної проблеми;
- нездатність до проведення предметних смислових зв'язків між правовою наукою і юридичною практикою.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит.

6. Засоби діагностики успішності навчання: опитування під час занять (індивідуальне, фронтальне, вибіркоче, суцільне, експрес), тестові завдання до окремих тем навчального курсу, тести для модульних робіт, індивідуальні завдання, аудиторні і домашні контрольні роботи, підготовка рефератів і наукових доповідей.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НА ПОТОЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ РІК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с	пз	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Предмет, метод та функції теорії держави та права.	4	2	2	-	-	-
Тема 2. Поняття, походження і сутність держави.	8	2	2	-	2	2
Тема 3. Держава і політична система суспільства.	4	-	-	-	2	2
Тема 4. Форми держави.	8	2	2	-	2	2
Тема 5. Механізм та функції держави.	10	2	2	-	2	4
Тема 6. Поняття, походження та розвиток права	8	2	2	-	2	2
Тема 7. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.	8	2	2	-	2	2
Тема 8. Правоутворення та форми права.	8	2	2	-	2	2
Тема 9. Норми права та інші соціальні норми	10	2	2	-	2	4
Тема 10. Система права та система законодавства.	8	2	2	-	2	2
Тема 11. Форми реалізації права.	8	2	2	-	2	2
Тема 12. Застосування права як особлива форма їх реалізації.	8	2	2	-	2	2
Тема 13. Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС.	8	2	2	-	2	2
Тема 14. Правові відносини.	6	2	2	-	2	-
Тема 15. Правова поведінка.	8	2	2	-	2	2
Тема 16. Правова свідомість та правова культура	8	2	2	-	2	2
Тема 17. Юридична	8	2	2	-	2	2

відповідальність.						
Тема 18. Державна дисципліна, законність та правопорядок.	8	2	2	-	2	2
Тема 19. Правове регулювання та його механізм.	8	2	2	-	2	2
Тема 20. Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні.	12	2	2	-	4	4
Тема 21. Правова система: поняття, характеристика елементів.	8	2	2	-	2	2
Тема 22. Основні правові системи сучасності.	8	2	2	-	2	
Усього годин	180	42	42	-	44	46

5. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 0304 Право (шифр і назва) Напрямок підготовки 6.030401 Правознавство (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів - 2	Спеціальність: 7.03040101 Правознавство	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 3		перший	
		Семестр:	
		перший	другий
Загальна кількість годин – 36		Лекції:	
		26 годин	16
		Семінарські заняття:	
		26 годин	16
		Практичні заняття:	
		-	-
		Самостійна робота:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр юрист		

		28 годин	18
		Індивідуальні завдання:	
		26 години	18
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –84/90

5.1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни «Теорія держави та права» є набуття курсантом (слухачем) вмінь і навичок стосовно питань (проблем), що пов'язані із закономірностями виникнення, розвитку, функціонування державно-правових явищ в суспільстві, озброїти майбутніх фахівців–юристів науково обґрунтованими формами і методами роботи в нормотворчій діяльності, при здійсненні систематизації чинного законодавства, у процесі правореалізаційної діяльності, в узагальненні юридичної практики, у проведенні профілактичної, оперативної-розшукової, виховної роботи та інших практичних діях.

Завданнями вивчення дисципліни “Теорія держави та права” є озброєння майбутніх юристів загальними знаннями про державу та право, їх інститути, оволодіння юридичною термінологією, формування високого рівня професійної правосвідомості та правової культури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- основи методології в пізнанні державно-правових явищ;
- основні закономірності процесу виникнення держави та права;
- сутність і головні ознаки держави;
- основні підходи до типології держав;
- сутність функцій та форми держави;
- поняття та сутність правової держави та політичної системи суспільства;
- сутність права, його ознаки та функції, сучасні підходи до праворозуміння;
- сутність і різноманіття форм (джерел) права, види нормативно-правових актів;
- поняття, структуру та види норм права;
- сутність і співвідношення системи права та системи законодавства, види правових систем;
- поняття, ознаки та склад правового відношення;
- сутність правотворчості;

- специфіку реалізації та тлумачення права;
- механізм правового регулювання суспільних відносин;
- поняття та типологію правової поведінки;
- склад і види правопорушень, принципи юридичної відповідальності, а також місце й роль правоохоронних органів у боротьбі з правопорушеннями та у їх профілактиці;
- поняття й основні принципи законності, співвідношення законності й правопорядку;
- сутність, види правової культури та правової свідомості.
- поняття та сутність законності та правопорядку, а так само наслідки, що тягнуть за собою порушення режиму законності.

вміти :

- вільно володіти основними категоріями теорії держави та права, правильно застосувати їх при оцінюванні конкретних ситуацій;
- характеризувати державу, як політико-правове явище;
- типологізувати держави за конституційно-правовою базою, історичним типом;
- орієнтуватися в джерелах права, вміти вільно їх тлумачити;
- відрізнити правові відносини від інших видів суспільних відносин;
- аналізувати норми права, застосовуючи методи пізнання державно-правових явищ;
- вірно застосовувати норми права в різних життєвих ситуаціях;
- здійснювати на практиці вимоги законності та правопорядку;
- критично дивитися на явища правової системи.

Теорію держави та права як навчальну дисципліну вивчають на першому курсі курсанти, студенти, слухачі всіх юридичних вузів і факультетів. Вивчення цієї дисципліни є важливим у науковому, світоглядному, політичному, виховному, прогностичному та практичному сенсі. Її значення полягає у тім, що вона дає загальне уявлення про державно-правову організацію суспільного життя, озброює юридичною термінологією, дає можливість з'ясувати сутність держави та права, відповідно їх інститутів, сприяє формуванню належного рівня правової свідомості та правової культури майбутнього юриста.

«Теорія держави та права» має безпосередній зв'язок з такими навчальними дисциплінами як: актуальні проблеми теорії держави та права, історія держави і права; історія держави і права зарубіжних країн; історія вчень про державу та право, юридична деонтологія, сучасні національні правові системи, методологія правознавства, конституційне право; політологія, кримінальне право, цивільне право.

5.3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчального курсу “Теорія держави та права” укладена з урахуванням сучасних підходів до визначення місця юридичної професії загалом та необхідності підготовки правознавців фахівців для системи органів державної виконавчої влади. Глибоке оволодіння знаннями з даної навчальної дисципліни дозволить краще зорієнтуватися при вивченні галузевих дисциплін в системі професійної підготовки юриста, визначити своє майбутнє місце в професійній юридичній діяльності.

ТЕМА 1. Предмет, метод та функції теорії держави та права.

Предмет теорії держави та права і її роль в оволодінні юридичними знаннями. Методологічне значення теорії держави та права. Загальнонаукові, спеціальнонаукові і приватнонаукові методи дослідження державно-правових явищ. Виникнення і розвиток загальнотеоретичної науки про державу та право (енциклопедія права, філософія права, загальна теорія держави та права). Загальнотеоретична юридична наука в Україні. Значення вивчення теорії держави та права для підготовки співробітників органів внутрішніх справ. Система учбового курсу теорії держави та права.

ТЕМА 2. Поняття, походження і сутність держави.

Розуміння держави в історії державно-правової думки. Поняття держави, її соціальна цінність. Походження держави. Загальне і особливе в походженні держави. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в первіснообщинному суспільстві. Розвиток держави, її історичні типи. Ознаки, що відрізняють державу від інших організацій суспільства. Правова держава та її основні ознаки. Правова держава і громадянське суспільство.

ТЕМА 3. Держава і політична система суспільства.

Політична система суспільства, її основні функції та елементи. Політична діяльність як основний системоутворюючий фактор в політичній системі суспільства. Політична система України. Місце і роль держави в політичній системі. Політична і державна влада. Форми взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи. Суверенітет держави і його зв'язок з суверенітетом народу і національним суверенітетом. Особливості положення держави в політичній системі України.

ТЕМА 4. Форми держави.

Поняття форми держави. Співвідношення форми держави з її сутністю. Форма правління. Монархічна та республіканська форма правління. Їх види і основні риси. Поняття і види форм державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, їх основні ознаки і особливості. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми державного устрою. Поняття державно-правового режиму. Його співвідношення з формою правління, формою державного устрою.

Види державно-правових режимів. Особливості елементів форм Української держави.

ТЕМА 5. Механізм та функції держави.

Поняття функцій держави. Взаємозв'язок і взаємозалежність функцій держави, їх розвиток на різних етапах розвитку держави. Класифікація функцій держави. Внутрішні функції держави. Економічні функції і особливості їх здійснення в умовах ринкової економіки. Становлення і збагачення функцій соціального обслуговування. Екологічна функція. Розвиток функцій захисту правопорядку, охорони власності, прав і свобод громадян. Зовнішні функції держави, їх розвиток у сучасному світі. Основні і неосновні функції. Постійні і тимчасові функції держави. Форми і методи здійснення функцій держави. Поняття механізму держави. Механізм держави як система державних організацій. Державні організації: поняття, основні ознаки, види. Поняття державного апарату, його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влад і структура державного апарату. Законодавча, виконавча і судова влади, їх соціальне призначення, основи організації і взаємодії. Вимоги до державного апарату в умовах демократичної правової держави. Органи внутрішніх справ у механізмі держави та їх роль у здійсненні державних функцій. Основні напрямки удосконалення організації і діяльності механізму Української держави та органів внутрішніх справ.

ТЕМА 6. Поняття, походження та розвиток права.

Розуміння права в історії державно-правової думки. Поняття права, його соціальна цінність. Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Історичні типи права. Функції права. Спеціально-юридичні функції права. Право і управління. Правові форми діяльності держави. Право і державний примус.

ТЕМА 7. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.

Поняття права, його відмінні ознаки. Різноманітність визначень права. Об'єктивне право. Сутність, зміст, структура і соціальна цінність об'єктивного права. Право і закон. Принципи права: загальноправові, міжгалузеві, галузеві, принципи інститутів права, їх характеристика. Структура та форми права.

ТЕМА 8. Правоутворення та форми права.

Поняття правоутворення. Правотворчість як особлива форма соціального управління. Суб'єкти, принципи і стадії правотворчості. Правотворчість і юридична техніка. Поняття і види форм (джерел) права, їх особливості. Нормативно-правовий акт як основна форма (джерело) права. Види нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів

внутрішніх справ. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та по колу осіб.

ТЕМА 9. Норми права та інші соціальні норми.

Поняття соціальних норм. Види соціальних норм і їх особливості. Поняття норми права. Норма права як елемент права. Норма права як загальнообов'язковий стандарт поведінки. Норма права і стаття нормативно-правового акту. Види, структура

і ефективність норм права. Співвідношення і взаємодія норм права з іншими соціальними нормами.

ТЕМА 10. Система права та система законодавства.

Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості. Системність як особлива властивість права. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи права; їх характеристика. Основи і принципи побудови і функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі і інститути права. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Система законодавства України. Систематизація нормативних актів. Кодифікація і інкорпорація. Систематизація нормативних актів Міністерства внутрішніх справ України.

ТЕМА 11. Форми реалізації права.

Поняття, форми реалізації норм права. Методи забезпечення реалізації норм права. Виконання як форма реалізації норм права. Використання як форма реалізації норм права. Дотримання як форма реалізації норм права. Соціальний і правовий зміст реалізації норм права. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ.

ТЕМА 12. Застосування права як особлива форма їх реалізації.

Поняття застосування норм права як особливої форми їх реалізації. Суб'єкти і стадії застосування норм права. Вимоги правильного застосування норм права. Акти застосування норм права. Прогалини в законодавстві і шляхи їх усунення. Аналогія права і аналогія закону. Юридичні колізії та шляхи їх вирішення. Особливості застосування норм права органами внутрішніх справ. Вимоги правильного застосування норм права органами внутрішніх справ. Акти застосування норм права, що видаються органами внутрішніх справ.

ТЕМА 13. Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС.

Поняття, необхідність і цілі тлумачення нормативно-правових актів. Види і способи тлумачення норм права. Акти тлумачення норм прав, поняття

і класифікація. Тлумачення правових норм в правозастосовчій діяльності. Тлумачення норм права, що здійснюється працівниками органів внутрішніх справ.

ТЕМА 14. Правові відносини.

Поняття і основні риси правових відносин. Види правовідносин і критерії їх класифікації. Склад і зміст правовідносин. Поняття і види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність: правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Органи внутрішніх справ як суб'єкт правовідносин. Поняття та види суб'єктів правовідносин. Поняття та види об'єктів правовідносин. Юридичні факти: поняття і класифікація. Особливості правовідносин за участю органів внутрішніх справ.

ТЕМА 15. Правова поведінка.

Соціальна поведінка і її види. Нормативна поведінка. Право і поведінка. Правова поведінка: поняття, ознаки, структура. Види і співвідношення з іншими видами соціальної поведінки. Поняття і ознаки правомірної поведінки. Правові наслідки правомірної поведінки. Стимулювання і заохочення правомірної поведінки, засоби її охорони і захисту. Правопорушення: поняття і ознаки. Види правопорушень. Професійна правова поведінка співробітників органів внутрішніх справ.

ТЕМА 16. Правова свідомість та правова культура.

Право. Правосвідомість і духовне життя суспільства. Структура правосвідомості. Джерела формування правосвідомості. Правова ідеологія і правова психологія, їх співвідношення. Види правової свідомості. Правова культура. Структура та види правової культури. Професійна правосвідомість та правова культура співробітників органів внутрішніх справ.

ТЕМА 17. Юридична відповідальність.

Юридична відповідальність: поняття, ознаки. Види юридичної відповідальності. Перспективна юридична відповідальність. Ретроспективна юридична відповідальність. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності і їх характеристика. Поняття дисципліни і її види. Суспільний порядок і правопорядок: поняття, зміст і співвідношення.

ТЕМА 18. Державна дисципліна, законність та правопорядок.

Державна дисципліна: поняття і форми виявлення (трудова, планова, фінансова, виробнича і т.п. дисципліна). Поняття законності і її зміст. Принципи законності. Нормативно-правова основа законності. Гарантії законності. Законність як конституційний принцип організації і діяльності ОВС. Роль ОВС у охороні і зміцненні законності і правопорядку.

ТЕМА 19. Правове регулювання та його механізм.

Поняття і форми правового впливу на суспільні відносини. Правове регулювання: поняття, предмет, метод, межі. Стадії процесу правового регулювання. Типи правового регулювання. Механізм правового регулювання: поняття, основні елементи, їх зв'язок і взаємодія. Ефективність механізму правового регулювання. Особливості механізму правового регулювання у сфері діяльності органів внутрішніх справ.

ТЕМА 20. Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні.

Людина, особа, громадянин. Поняття і основні елементи правового статусу особи. Діяльність органів внутрішніх справ як елемент системи гарантій здійснення прав, свобод і обов'язків громадян. Основні напрямки діяльності органів внутрішніх справ по забезпеченню здійснення прав, свобод і обов'язків громадян. Підстави і межі втручання працівників органів внутрішніх справ в процес здійснення громадянами їх прав, свобод і обов'язків.

ТЕМА 21. Правова система: поняття та характеристика елементів.

Правова система. Співвідношення правової системи і системи права. Статичні елементи правової системи. Динамічні елементи правової системи. Юридична практика в правовій системі. Правова система України та перспективи її розвитку.

ТЕМА 22. Основні правові системи сучасності.

Порівняльне правознавство як наука. Різноманітність сучасних правових систем: поняття та види. Романо-німецька правова сім'я і її особливості. Структура і джерела англосаксонського права. Мусульманське право. Інші правові системи.

5.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьог	у тому числі				
о		л	с	пз	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Предмет, метод та	4	2	2	-	-	-

функції теорії держави та права.						
Тема 2. Поняття, походження і сутність держави.	8	2	2	-	2	2
Тема 3. Держава і політична система суспільства.	4	-	-	-	2	2
Тема 4. Форми держави.	8	2	2	-	2	2
Тема 5. Механізм та функції держави.	10	2	2	-	2	4
Тема 6. Поняття, походження та розвиток права	8	2	2	-	2	2
Тема 7. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.	8	2	2	-	2	2
Тема 8. Правоутворення та форми права.	8	2	2	-	2	2
Тема 9. Норми права та інші соціальні норми	10	2	2	-	2	4
Тема 10. Система права та система законодавства.	8	2	2	-	2	2
Тема 11. Форми реалізації права.	8	2	2	-	2	2
Тема 12. Застосування права як особлива форма їх реалізації.	8	2	2	-	2	2
Тема 13. Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС.	8	2	2	-	2	2
Тема 14. Правові відносини.	6	2	2	-	2	-
Тема 15. Правова поведінка.	8	2	2	-	2	2
Тема 16. Правова свідомість та правова культура	8	2	2	-	2	2
Тема 17. Юридична відповідальність.	8	2	2	-	2	2
Тема 18. Державна дисципліна, законність та правопорядок.	8	2	2	-	2	2
Тема 19. Правове регулювання та його механізм.	8	2	2	-	2	2
Тема 20. Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні.	12	2	2	-	4	4
Тема 21. Правова система: поняття, характеристика елементів.	8	2	2	-	2	2

Тема 22. Основні правові системи сучасності.	8	2	2	-	2	2
Усього годин	180	42	42	-	44	46

5.5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Предмет, метод та функції теорії держави та права.	2	
2.	Поняття, походження і сутність держави.	2	
3.	Форми держави.	2	
4.	Механізм та функції держави.	2	
5.	Поняття, походження та розвиток права.	2	
6.	Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.	2	
7.	Правоутворення та форми права.	2	
8.	Норми права та інші соціальні норми.	2	
9.	Система права та система законодавства.	2	
10.	Форми реалізації права.	2	
11.	Застосування права як особлива форма їх реалізації.	2	
12.	Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС.	2	
13.	Правові відносини.	2	
14.	Правова поведінка.	2	
15.	Правова свідомість та правова культура	2	
16.	Юридична відповідальність.	2	
17.	Державна дисципліна, законність та правопорядок.	2	
18.	Правове регулювання та його механізм.	2	
19.	Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні.	2	
20.	Правова система: поняття, характеристика елементів.	2	
21.	Основні правові системи сучасності.	2	
	РАЗОМ	42	

5.6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Предмет, метод та функції теорії держави та права.	2	
2	Поняття, походження і сутність держави.	2	
3	Держава і політична система суспільства.	2	
4	Форми держави.	2	
5	Механізм та функції держави.	4	
6	Поняття, походження та розвиток права.	2	

7	Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.	2	
8	Правоутворення та форми права.	2	
9	Норми права та інші соціальні норми.	4	
10	Система права та система законодавства.	2	
11	Форми реалізації права.	2	
12	Застосування права як особлива форма їх реалізації.	2	
13	Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС.	2	
14	Правова поведінка.	2	
15	Правова свідомість та правова культура	2	
16	Юридична відповідальність.	2	
17	Державна дисципліна, законність та правопорядок.	2	
18	Правове регулювання та його механізм.	2	
19	Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні.	4	
20	Правова система: поняття, характеристика елементів.	2	
21	Основні правові системи сучасності.	2	
РАЗОМ		48	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 42 %

5.7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Що таке юридична наука?
2. Які існують види (групи) юридичних наук?
3. Наведіть ознаки теорії держави та права як науки.
4. Визначте місце теорії держави та права системі юридичних наук.
5. Що таке об'єкт і предмет науки?
6. Визначте предмет теорії держави та права.
7. Назвіть методи наукового пізнання, які використовує теорія держави та права під час дослідження власного предмета.
8. Розкрийте зміст поняття «функції теорії держави та права».
9. Які функції виконує теорія держави та права?
10. В чому сутність гносеологічної функції теорії держави і права?

11. Яка роль теорії держави та права у формуванні юридичного світогляду, становленні сучасного юриста?
12. Які основні причини виникнення держави?
13. У чому полягають особливості виникнення держави у східних слов'ян?
14. Що лежало в основі регулювання відносин між людьми в докласовому суспільстві?
15. Які основні умови виникнення права?
16. Дайте визначення поняттю держави.
17. Назвіть ознаки держави, що відрізняють її від влади у первісному суспільстві.
18. У чому сутність держави перехідного періоду?
19. Визначте основні етапи становлення держави.
20. Що мається на увазі під типологією держави?
21. У чому полягає співвідношення державної і політичної влади?
22. Розкрийте сутність парламентсько-президентської республіки.
23. Що розуміється під формою державного устрою?
24. Які види форм монархічного і республіканського правління?
25. Які, на Вашу думку, основні причини заважають становленню демократичного політичного режиму в нашій країні?
26. Дайте визначення і охарактеризуйте за чинним законодавством України орган держави?
27. Перерахуйте принципи формування і діяльності апарату держави.

28. Розкрийте основні напрями удосконалення організації та функціонування механізму Української держави.
29. Що відноситься до державних установ? Дайте характеристику цим організаціям.
30. Розкрийте типологію права.
31. Дайте поняття і розкрийте сутність кожного з історичних типів права.
32. Окресліть етапи формування права з їх характеристикою.
33. В чому полягає цінність права як історичного явища?
34. Які функції виконує право у суспільстві?
35. Поясніть, чому існують відмінності в розумінні права?
36. В чому полягає сутність права, як вона співвідноситься із змістом?
37. Розкрийте сутність права через науку аксіологія.
38. Які функції права Ви знаєте?
39. Назвіть структурні елементи права, дайте їм визначення.
40. Хто є суб'єктами законодавчої ініціативи в Україні?
41. Які форми права Ви знаєте?
42. Розкрийте принципи правотворчої діяльності.
43. Розкрийте сутність дії нормативно-правового акту у часі.
44. Назвіть основні ознаки норм права та поясніть їх значення.
45. Охарактеризуйте норми моралі, звичаїв та релігійні норми.
46. В чому сутність корпоративних норм. Наведіть приклади.

47. Назвіть способи викладення норм права в статтях НПА та охарактеризуйте їх.
48. З яких елементів складається система права?
49. Інститути права. Поняття та характеристика.
50. Правопорушення: поняття, склад і види.
51. Чим різняться між собою галузь права та підгалузь права.
52. Що є первинною «клітинкою» системи права та системи законодавства.
53. Які види систематизації Ви знаєте, в чому різниця між ними?
54. Який вид систематизації найбільш часто застосовується в органах внутрішніх справ?
55. Наведіть приклади кодифікованих актів.
56. Визначить поняття і форми реалізації норм права.
57. Що розуміється під формою реалізації – дотримання?
58. Що є особливого в такій формі реалізації як застосування?
59. Які види правозастосовчих актів Ви знаєте? Дайте їх класифікацію і характеристику.
60. Охарактеризуйте вимоги до правозастосовчої діяльності.
61. В яких галузях не припускається аналогія права та аналогія закону. Що є винятком і чому?
62. Яка структура правозастосовчого акту? Наведіть приклади таких актів.
63. Що розуміється під колізіями?

64. Процес тлумачення складається з двох елементів:

1. А) Б)

65. В чому полягає сутність тлумачення норм права?

66. Які види неофіційного тлумачення Вам відомі? Охарактеризуйте їх.

67. Наведіть класифікацію правовідносин та дайте розширену характеристику із прикладами.

68. Наведіть класифікацію об'єктів правовідносин.

69. Наведіть приклади учасників правовідносин за участю ОВС.

70. Розкрийте соціальну природу правової поведінки.

71. Охарактеризуйте ознаки правопорушення.

72. Які елементи складають об'єктивну сторону правопорушення. Дайте їх поняття.

73. З якого віку може нести юридичну відповідальність фізична особа? В кримінальному праві? В адміністративному праві?

74. Охарактеризуйте види правової свідомості.

75. Що розуміється під правовим навчанням. Якими якостями повинен оволодіти студент?

76. Які суб'єкти здійснюють правовиховну роботу у державі?

77. До основних напрямів правовиховної роботи правоохоронних органів відносять?

78. Які види дисципліни Вам відомі?

79. Що розуміється під громадським порядком?

80. Які форми впливу права на суспільні відносини Вам відомі? Що означає децентралізоване правове регулювання?
81. Що є складовими механізми правового регулювання? Дайте їх характеристику.
82. Межі втручання співробітниками міліції в особисте життя людини та громадянина.
83. Назвіть елементи правового статусу особи та охарактеризуйте їх.
84. До особистих прав-гарантій відносяться? Перерахуйте та дайте їх характеристику.
85. Що розуміється під правовою аксіомою та правовою фікцією?
86. Що є статичними елементами правової системи країни?
87. Визначити значення порівняльного правознавства для підготовки фахівців-юристів та працівників правоохоронних органів.
88. Які комплексні фактори покладені в основу групування правових систем? Дайте їх характеристику.
89. Що розуміється під юридичною практикою як одного з елементів правової системи?
90. Охарактеризуйте особливості системи законодавства Української держави, Російської Федерації, республіки Німеччина.
91. Національна правова система України: аксіологічні аспекти.
92. Нові правові сім'ї: цивілізаційний рух права і держави.
93. Що розуміється під приватним правом. Наведіть приклади галузей права приватного характеру.
94. Охарактеризуйте структуру англійського права.

95. Охарактеризуйте правову сім'ю мусульманського права. Що є первинним елементом цієї сім'ї?

5.8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Семінарські заняття допомагають курсантам глибше засвоїти програму курсу з теорії держави та права, сприяють розвитку юридичного мислення та наукового підходу до оцінки сучасних процесів державотворення, які відбуваються в Україні та інших країнах.

Плани семінарських занять складені з урахуванням сучасних підходів до державно-правових проблем. Значна увага приділяється питанням утворення держави, її інститутів, сутності права, характеристиці його внутрішньої та зовнішньої форм, реалізації права в сучасних умовах, питання правової культури та правової свідомості сучасного юриста-професіонала та ін.

До кожної теми курсантам запропоновано вивчення необхідного мінімуму обов'язкової літератури (підручники, наукові статті, нормативні акти), а також додаткові джерела, які подаються наприкінці розділу. Курсантам також пропонуються теми рефератів і доповідей, які заслуховуються під час аудиторних занять, що також поглиблює їх обізнаність в державно-правових проблемах.

По кожному модулю передбачено комп'ютерне або письмове тестування.

Важливою складовою навчального процесу є самостійна робота, під час якої курсанти ведуть окремий зошит, в якому викладають тези з основних питань до семінарів, визначають ключові поняття та терміни, а також конспектують окремі статті з нормативно-правових джерел.

Самостійна та індивідуальна навчально-дослідна робота курсантів проводиться з метою глибшого вивчення змісту окремих питань і тем навчального курсу, а також набуття практичних вмінь та навичок самостійного аналізу окремих актів національного законодавства, юридичної практики тощо з використанням опанованого понятійно-категоріального та методологічного апарату теорії держави та права.

Самостійна та індивідуальна навчально-дослідна робота курсантів є однією з важливих форм навчального процесу при підготовці юристів-правознавців. Виконання завдань самостійної та індивідуальної науково-дослідної роботи створює можливість глибшого опанування курсантами основних теоретичних положень, понять та категорій, що становлять основний зміст навчальної дисципліни «Теорія держави та права», а також дозволяє курсантам самостійно поглиблювати та відпрацьовувати володіння

основними методами наукового дослідження, розвивати самостійне теоретичне правове мислення.

Навчально-дослідна робота повинна мати чітку і логічну структуру: вступ обсягом 1-1,5 сторінки формату А4, основна частина обсягом 9-10 сторінок та висновки 1,5-2 сторінки. Загальний обсяг навчально-дослідної роботи не повинен перевищувати 23-24 сторінок формату А4, не враховуючи списку літератури.

У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, ступінь її наукової розробленості у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, визначаються питання, які вимагають вирішення. Також в цій частині роботи вказується об'єкт, предмет, мета, завдання і методологічна основа дослідження, характеризуються джерела одержання інформації.

Основна частина контрольної роботи передбачає глибоке і всебічне розкриття сутності даної тематики, досліджуються і аналізуються основні проблеми та обґрунтовуються тенденції розвитку і шляхів їх вирішення. Матеріал викладається відповідно до затвердженого плану навчально-дослідної роботи. Кожен з розділів залежно від обсягу викладеного матеріалу може складатись із кількох параграфів.

У висновках підводяться підсумки дослідження, здійснюються теоретичні узагальнення. Зазвичай, увага акцентується на пропонувані шляхах вирішення основних проблем, що встановленні в результаті дослідження.

В кінці навчально-дослідної роботи необхідно вказати список використаних у роботі джерел.

Спеціальні джерела і нормативний матеріал курсант підбирає самостійно. Консультацію з бібліографії можна отримати у працівників бібліотеки і викладачів кафедри.

Особливу увагу слід приділити підбору нормативно-правових актів, які стосуються теми, монографій, наукових статей та інших джерел.

Надавати перевагу необхідно новітніми джерелами та останніми редакціями нормативних актів. Це дасть можливість уникнути використання застарілих норм і положень. Проте, залежно від мети та завдань дослідження, можуть широко використовуватись і інші наукові, публіцистичні, статистичні джерела, аналізуватись нормативно-правові акти та їх редакції, що втратили чинність.

Заохочується та рекомендується використання зарубіжних наукових, публіцистичних та інших джерел, викладених іноземною мовою чи у перекладі.

Наукові джерела потрібно використовувати творчо. Пряме запозичення чужих думок без посилання на автора і просте переписування не дозволяється.

Список джерел, що використовувалися в навчально-дослідній роботі, повинен включати:

- нормативно-правові акти (Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, закони України, підзаконні акти);
- наукові праці (монографії, брошури, статті тощо);
- статті в періодичні виданнях (журналах, газетах, збірниках);
- електронні ресурси Інтернету (дані з офіційних сайтів органів державної влади, міжнародних організацій тощо);
- інші джерела.

Всі джерела розміщують в алфавітному порядку згідно діючих стандартів бібліографічного опису.

Якщо в роботі використані посилання на застарілі (нечинні чи змінені) нормативно-правові акти, то така робота не може бути оцінена позитивно і підлягає переробці.

Вибір теми навчально-дослідної роботи проводиться індивідуально за узгодженням з викладачем, що здійснюватиме контроль за ходом виконання та результатами дослідження.

Результати індивідуальної навчально-дослідної роботи курсанта можуть бути оцінені викладачем максимально у 12 балів, які додаються до рейтингу студента у поточному навчально-змістовному модулі відповідної дисципліни.

Навчально-дослідні роботи, рівень виконання яких оцінений як незадовільний, підлягають доопрацюванню відповідно до зауважень викладача.

Результати самостійної роботи студента можуть бути оцінені викладачем максимально у 5 балів, які додаються до рейтингу студента у поточному навчально-змістовному модулі відповідної дисципліни.

5.9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засоби діагностики успішності навчання: опитування під час занять (індивідуальне, фронтальне, вибіркоче, суцільне, експрес), тестові завдання до окремих тем навчального курсу, тести для модульних робіт, індивідуальні завдання, аудиторні і домашні контрольні роботи, підготовка рефератів і наукових доповідей.

Засоби проведення поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок курсантом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок курсантом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань курсантів забезпечується чіткими критеріями.

Конкретна кількість балів за роботу курсантів під час семінарських та практичних занять визначається керівником заняття.

Результати поточного контролю під час проведення семінарських та практичних занять заносяться науково-педагогічним працівником до журналу обліку відвідування занять курсантами та їх успішності.

Модульний контроль – визначає якість виконаної курсантом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів. Протягом семестру курсант має виконати та захистити курсову роботу. По закінченню вивчення навчальної дисципліни курсант складає семестровий іспит.

Критерії оцінки успішності навчання

За результатами підсумкового контролю курсант має проявити:

на оцінку “відмінно”

- розуміння і розкриття у повному обсязі досліджуваної теми;
- вільне володіння спеціальною науковою термінологією у даній галузі знань та загальнотеоретичним понятійно-категоріальним апаратом;
- вірне розуміння предмета наукового дослідження і методологічних підходів даної галузі знань та їх місця в системі методологічних засобів теоретичної юриспруденції;
- чітке розуміння і вільне володіння теоретичними положеннями даної галузі знань і їх системними зв'язками в комплексі загальнотеоретичних юридичних наук;
- уміння пов'язувати теоретичні постулати з нормативними положеннями чинного законодавства та виявляти їх можливі колізії;
- уміння інтерпретувати теоретичні положення відповідно до проблем юридичної практики і виробляти конкретні пропозиції щодо її покращання;
- здатність виокремлювати наукові проблеми в межах проблематики навчального курсу та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- володіння основами наукового прогнозування;

на оцінку “добре”

- недостатньо повне розкриття теми;
- несуттєві помилки у визначенні понять і категорій, які кардинально не змінюють сутність викладеного питання;

- недостатньо чітке пояснення специфіки предмета і наукової методології даної галузі знань;
- труднощі у проведенні зв'язків теоретичних знань з юридичною практикою;
- допущені помилки у нормативному ілюструванні теоретичних положень;
- неповноту володіння теоретико-методологічним інструментарієм у розв'язанні практичних завдань;

на оцінку “задовільно”

- розуміння вивченого матеріалу на рівні основних положень лекційного курсу;
- наявність однієї-двох суттєвих помилок у визначенні понять і категорій;
- нечітке, таке, що потребує постійних уточнень, викладення навчального матеріалу;
- виникнення значних труднощів у інтерпретації науково-теоретичних положень щодо юридичної практики;
- значні труднощі у констатації проблем юридичної науки і практики у даній сфері;

на оцінку “незадовільно”

- нерозкриття теми;
- повне незрозуміння змісту наукових понять і категорій;
- наявність значної кількості суттєвих помилок, які спотворюють наукову картину досліджуваної проблеми;
- нездатність до проведення предметних смислових зв'язків між правовою наукою і юридичною практикою.

5.10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				100		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			T12

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

За виконання курсової роботи

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до ____	до ____	до ____	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
86 – 100	A	відмінно	зараховано
80-85	B	добре	
71-79	C		
66-70	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчальна програма.
2. Робоча навчальна програма.
3. Мультимедійні матеріали.
4. Фондові лекції.
5. Плани семінарських занять.
6. Плани-конспекти лекційних та семінарських занять.
7. Тестові завдання.
8. Завдання для самостійної та індивідуально-дослідної роботи.
9. Завдання для поточного та підсумкового контролю.
10. Список рекомендованих джерел.

5.12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
2. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
3. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.

4. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
5. Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Копиленко О.Л., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
6. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
7. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
8. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
9. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
10. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях :Учебное пособие /А. В. Малько; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М.: Проспект, 2009. -140 с.
11. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.
12. Ортинський В.Л., Грищук В.К., Мацько М.А., Буряк В.Я., Грищук О.В., Долинська М.С. Основи держави і права України: підручник. – К.: Знання, 2008. – 583с.
13. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
14. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К.: ТЕКСТ, 2008. – 188с.
15. Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л.П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.
16. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К.: КНТ, 2008. – 228с.
17. Середа Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
18. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
19. Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.
20. Теория государства и права: Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и права РАН; Саратовская государственная академия права. - М.:Норма, 2009. - 384 с.
21. Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. - 5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.
22. Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.

ДОПОМІЖНА

1. Авер'янов А.Б. Проблеми організації виконавчої влади // Правова держава. - 1996. - № 7. - С.20.
2. Аврутин Ю.Е. Государство и право. Теория и практика: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» (030501). – М.: Юнити-Дана: Закон и право, 2007. – 479 с. – (Высшее профессиональное образование. Юриспруденция).
3. Витченко А.М. Механизм правового регулирования социалистических общественных отношений, его понятие и структура // Вопросы теории государства и права. Сборник статей под ред. доцента М.И. Байтина. Вып. 1. Саратов. – 1968. – С. 65 – 92.
4. Вишневский А.Ф., Горбатов Н.А. Общая теория государства и права. - М, 2004. - 586 с.
5. Вітокіна Ю. Форми та методи адміністративно-правової діяльності у сфері соціального захисту населення // Підприємництво, господарство і право. - 2007.- №5.- С.79.
6. Загальна теорія держави і права / За ред.. М.В.Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. – Харків: Право, 2002. – 427 с.
7. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
8. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. - Л., 2003 р. - 584 с.
9. Загальна теорія держави та права / За ред. Савчук П.С., Самойленко Ю.П. - К., 2001.- 324 с.
10. Задирака Н.Ю. Теоретико-правові питання законотворчості: Автореф. дис. канд. юрид. наук (12.00.01)/ Інститут законодавства ВР України. - Київ, 2005.- 16с.
11. Заєць А.П. Право і закон як вихідні категорії правової системи // Правова система України: теорія і практика. – К, 1993. – С.10 – 15, 43 – 46, 55 – 56.
12. Зайчук О., Оніщенко Н. Середовище права та формування правових систем сучасності // Право України. – 2003. – № 12. – С. 37 – 40.
13. Законність у контексті профілактики правопорушень в службовій діяльності міліції України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 [Електронний ресурс] / О.В. Ряшко; Київ. нац. ун-т внутр. справ. — К., 2006. — 20 с.
14. Законотворчість. Вип.2. Конституційні засади законотворчої діяльності/ Укр. школа законотворчості ін-ту законодавства ВР України. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).- К., 2005.- 161с- (Б-ка Української школи законотворчості).
15. Захарчук С. Співвідношення права та моралі: історико-теоретичні аспекти // Підприємництво, господарство і право. - 2007.- №4.- С.133.
16. Захист прав і свобод громадян у провадженні в справах про адміністративні правопорушення та їх забезпечення в діяльності міліції: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 [Електронний ресурс] / С.М. Тараненко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2000. — 20 с.
17. Костенко О. Наукове (доктринальне) тлумачення законів та його роль у здійсненні правосуддя // Право України. – 2000. - № 6.
18. Костицький В. Екологічна функція держави та економіко-правовий механізм охорони довкілля // Право України. - 2004.- № 1. - С. 147.

19. Костицький В. Право як цілісність // Право України. - 2002. - № 2. - С.8.
20. Кот Т.А. О соотношении справедливости и права в учениях древнегреческих мыслителей // Вестник Белорусского Ун-та; Сер. 3. - 1991. - №1. /Я5 Б437/.
21. Котелевець А. Особливості правозастосовчої практики судів у сфері екології // Право України. – 2002. - № 4.
22. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник. – К: Атіка, 2005. — 592 с.
23. Лясновська Н. Про культуру правотворчої діяльності. / Право України. - № 5-6. - 1994.-С. 38-39.
24. Майданник О. Правозастосовчий процес реалізації українським парламентом контрольної функції // Право України. – 2005. - № 5. – С.39-41.
25. Макаренко Л.О. Правова культура як один із визначальних чинників реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні // Вісник Запорізький нац. ун-т. Юридичні науки. – Запоріжжя, 2006. – № 2. – С. 7-14.
26. Мельник З.П. Критерії диференціації правових систем сучасності // Актуальні питання реформування правової системи України. – Т. 1. – Луцьк, 2006. – С. 55 – 57. /Шифр у ЦБ КНУВС: Х;А431/.
27. Менюк О. Правова культура в умовах розбудови незалежної України: поняття, структура // Право України. – 2001. – № 4. – С. 21-23, 29.
28. Мідзяновська В. Судовий прецедент: структура, види// Право України. - 2006. – №6. - С. 119-124.
29. Міжнародна поліцейська енциклопедія: Понятійний апарат. Концептуальні підходи. Теорія та практика: В 10 т. / Національна академія внутрішніх справ України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Академія правових наук України; Академія підготовки керівних кадрів поліції Федеративної Республіки Німеччини; Академія управління Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації / Юрій Іванович Римаренко (відп.ред.) — К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2003. — Т. 1 : Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології. — 1231с.
30. Оніщенко Н.М. Плюралізм сучасного праворозуміння та визначень національних правових систем // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 36. – К.: Ін-т держави та права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. – С. 3 – 8.
31. Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні / Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – К., 2002. – 131 с. /Шифр у НБУВ: ВА623762/.
32. Погребняк С.П. Колізії у законодавстві України та шляхи їх переборення. Автореф. дис. канд. юрид. наук (12.00.01). – Х., 2001.- 19с.
33. Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження): Монографія / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: „Видавництво „Фенікс”, 2007. – 430 с.
34. Посконин В.В., Посконина О.В., Т.Парсонс и Н.Луман: два подходи в правопониманні. Іжевск, 1998. - Раздел I и II.
35. Постанова КМУ, Положення від 04.10.2006 № 1383 [«Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України»](#)
36. Саидов А.Х. Введение в сравнительное правоведение. – М., 1988. – 144 с.
37. Северенюк В.М. Механізм правового регулювання в мусульманському праві: навчальний посібник – Запоріжжя: ГУ “ЗІДМУ” – 2007.

38. Селиванов В., Діденко Н. Правова природа регулювання суспільних відносин // Право України. – 2000. - №10. – С.24
39. Селіванов А. Теоретичні і практичні погляди на тлумачення конституційним Судом України норм законодавства // Право України. – 1999. - № 10.
40. Теория государства и права. Учебник для юридических вузов и факультетов. /Под ред. В.М.Корельского и В.Д.Перевалова – М.: Издательская группа ИНФРА – М- НОРМА, 1997.-570 с.
41. Теория государства и права: [Учеб. для студентов вузов, обучающихся по спец. «Юриспруденция»] / [Алексеев С.С., Архипов С.И., Игнатенко Г.В. и др.; Отв. ред.: В.М. Корельский, В.Д. Перевалов]. – 2-е изд., изм. и доп. – М.: Норма, 2003. – XX, 595 с.
42. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Зайчук [та ін.]; відп. ред. О. В. Зайчук ; М-во освіти і науки України. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 688 с.
43. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарев, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
44. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. - Київ: Юрінком Інтер, 2005. - 447 с.
45. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. - Київ: Знання, 2005. - 327 с.
46. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. - К: Поливода А.В., 2006. - 174 с.
47. Шишко В.В. Культурологічні аспекти правотворчості: Монографія. - Львів, 2006.- 187с.
48. Шмаленя С.В. Умови та порядок застосування аналогії права як засобу подолання прогалин у законодавстві // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2002. - № 4.
49. Шмітт А. Правовий статус особи в Україні: де-юре і де-факто // Право України – 2005. - №2. – С.19-20.
50. Щербина В. Підстави притягнення роботодавця до матеріальної відповідальності // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 4. – С.53.
51. Ющик О.І. Теоретичні проблеми законодавчого процесу: Автореф. дис. ... докт. юрид. наук (12.00.01)/ НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. - Київ, 2005.- 44с.
52. Якубенко В.М. Принципи соціальної держави: стан і перспективи їх реалізації в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Національна академія внутрішніх справ України. — К., 2005. — 21с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://www.konspect.com> - Навчальний портал «Готуємось до занять»

7. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
8. <http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України
9. <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index> - Державна пенітенціарна служба України
10. <http://www.naiiu.kiev.ua> - Національна академія внутрішніх справ: веб-сайт
11. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
12. <http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України
13. <http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
14. <http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія
15. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> – Форум права (електронне наукове фахове видання)
16. <http://www.rsl.ru> – Российская государственная библиотека
17. <http://www.nlr.ru> – Российская национальная библиотека

6. ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 1: ПРЕДМЕТ, МЕТОД ТА ФУНКЦІЇ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у питаннях поняття загальної теорії держави та права як навчальної дисципліни, як науки, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань про методологію науки. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про предмет і методи науки в цілому та конкретно теорії держави та права.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця теорії держави та права серед юридичних та соціальних наук. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям предмету теорії держави та права, методології, методу тощо.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засаби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Місце теорії держави та права в системі юридичних наук. Характеристика предмету науки ТДП.

2. Методологія науки теорії держави та права. Характеристика окремих методів дослідження.
3. Основні функції науки ТДП. Роль загально-теоретичних знань у процесі підготовки співробітників органів внутрішніх справ.
4. Виникнення і розвиток загальнотеоретичної юридичної науки на Україні

Література:

1. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Тематичний словник термінів та визначень з курсу теорії держави та права. –К.,1995 /ХО Г961/ф. ч/3.
2. Завальнюк В.В. Поняття методологічного принципу історизму. Актуальні проблеми держави і права.- Одеса, 2001.- Вип. 11.- С.30.
3. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
4. Керимов Д.А. Философские основания политико-правовых исследований.- М.:”Мысль”.-1986. /ХО К36/ ф,ч/3
5. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
6. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
7. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____С.Д. Гусарев

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 2: ПОНЯТТЯ, ПОХОДЖЕННЯ ТА СУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності у слухачів та курсантів щодо основних концепцій походження держави, що передбачається програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок стосовно основних ознак держави, а також особливостей виникнення держави у різних народів.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Характеристика окремих концепцій походження держави.
2. Поняття та основні ознаки держави.
3. Причини, що сприяли формування державних інститутів влади.
4. Особливості виникнення держави у різних народів.

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права. Частина I. Актуальні проблеми теорії держави: Навчальний посібник (2-е вид.) / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. – К.: КНТ, 2008. – 288 с.
2. Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права і держави: матеріали Міжнар. наук. конф. молодих науковців, аспірантів і студ. присвяч. пам'яті видат. вчених-юристів П.О.Недбайла, О.В.Сурилова, В.В.Копейчикова, 21-22 листопада 2008 р. / Одеська національна юридична академія; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка; Львівська лабораторія прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / Ю.М. Оборотов (заг.ред.) – О.; Л.: Фенікс, 2008. – 516 с.
3. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с.
4. Кивалов С.В., Музыченко П.П., Ефремова Н.В., Оборотов Ю.Н., Дудченко В.В., Завальнюк В.В. Введение в украинское право / Одесская национальная юридическая академия / С.В. Кивалов (общ.ред.), Ю.Н. Оборотов (общ.ред.). – 2-е изд., перераб. и доп. – О.: Юридична література, 2009. – 768 с.
5. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
6. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів / для студентів навчальних закладів / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
7. Радько Т.Н. Теория государства и права: Учебное пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 752 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 3: ДЕРЖАВА І ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності у слухачів та курсантів стосовно поняття та структури політичної системи суспільства, політичної і державної влади, що передбачається програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок стосовно ролі держави в політичній системі суспільства, а також охарактеризувати державу Україну як суб'єкта політичної системи.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Політична і державна влада. Поняття та структура політичної системи суспільства.
2. Роль держави в політичній системі суспільства.
3. Характеристика держави України як суб'єкта політичної системи.

Література:

- Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. – Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
- Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
- Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів / для студентів навчальних закладів / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
- Малько А.В. Теория государства и права: Уч. пособие. (4-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 400 с.
- Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / Юридичний ін-т Тернопільської академії народного господарства / М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – 3-є вид., змінене й доп. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 247 с.
- Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебное пособие / А.Н. Головистикова, Ю.А. Дмитриев. – учеб. изд. – М.: Эксмо, 2004. – 240 с.
- Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарев, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 4: ФОРМИ ДЕРЖАВИ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях форми держави, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань щодо розуміння таких понять як форма державного правління, форма державного устрою та державно-правового режиму. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективне забезпечення правомірної поведінки та пропонувати шляхи її вдосконалення та підвищення.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця категорії форма держави в правовій та політичній системах держави. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям форма державного правління, форма державного устрою та державно-правового режиму, монархія, республіка, федерація, конфедерація, перераховувати основні їх ознаки, елементи змісту

та структури. Отримання навичок щодо визначення форми держави в різних країнах. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття форми держави.
2. Форма державного правління.
3. Форма державного устрою.
4. Державно-правовий режим.

Література:

1. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. – Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
2. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
3. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів / для студентів навчальних закладів / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
4. Малько А.В. Теория государства и права: Уч. пособие. (4-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 400 с.
5. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / Юридичний ін-т Тернопільської академії народного господарства / М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – 3-є вид., змінене й доп. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 247 с.
6. Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебное пособие / А.Н. Головистикова, Ю.А. Дмитриев. – учеб. изд. – М.: Эксмо, 2004. – 240 с.
7. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарев, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 5: МЕХАНІЗМ ТА ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: сформувати стійкі знання курсантів, що передбачені програмою навчальної дисципліни, щодо механізму дії публічної влади та функцій держави. Поглибити і систематизувати існуючі знання курсантів про поняття механізму та апарату держави, принципи їх організації і діяльності, взаємодію місцевих державних органів з органами місцевого самоврядування, державну службу та державних службовців, а також внутрішні та зовнішні функції держави, форми й методи їх реалізації.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: сприяти розвитку у курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям механізм держави та апарат держави, перераховувати основні їх ознаки, принципи діяльності та структуру, а також характеризувати внутрішні та зовнішні функції держави, форми й методи їх реалізації. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану публічно-правового механізму української держави та уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Механізм держави і його структура.
2. Поняття державного апарату і його ознаки.
3. Державний орган: поняття, ознаки, види.
4. Поняття та класифікація функцій держави.
5. Правові форми і методи здійснення функцій держави.

Література:

1. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. – Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
2. Ведерніков Ю.А., Греку В.С., Папірна А.В. Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник Справ, 2004. – 176 с.
3. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина; Нац. юрид. акад. Укр. ім. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
4. Малько А.В. Теория государства и права: Уч. пособие. (4-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 400 с.
5. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / Юридичний ін-т Тернопільської академії народного господарства / М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – 3-є. вид., змінене й доп. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 247 с.
6. Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебное пособие / А.Н. Головистикова, Ю.А. Дмитриев. – учеб. изд. – М.: Эксмо, 2004. – 240 с.
7. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарєв, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 6: ПОНЯТТЯ, ПОХОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРАВА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях: право, сутність права, зміст права, функції права, принципи права, що передбачено програмою

навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо права як соціокультурного явища цивілізації.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Передумови походження, етапи формування та історичні типи права
2. Сутність, зміст, соціальна цінність та основні функції права
3. Характеристика функцій права

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Алексеев С.С. К вопросу об общем понятии права // Государство и право. – 1993. - № 6.
3. Бандурка О.О. Єдність цінностей та істини в праві: Монографія / МВС України. Нац. акад. внутрішн. справ України – К., 2000. – 1999 с.
4. Белоусов Ю. Л., Блага А. Б., Житний О. О., Захаров Є. Ю., Кобзін Д. О., Мармазов В. Є. Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики суду в діяльності органів внутрішніх справ України. – К. : Цифра, 2008. – 324с.
5. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
6. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
7. Середа Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарев**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 7: ОБ'ЄКТИВНЕ ПРАВО: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ПРИНЦИПИ, СТРУКТУРА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях: об'єктивне право, праворозуміння, типи праворозуміння, ознаки права, що передбачено програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо права як соціокультурного явища цивілізації.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Різноманітність визначень права. Поняття права, його відмінні ознаки.
2. Структура і соціальна цінність об'єктивного права.
3. Право і закон. Спільні та відмінні риси.
4. Основні принципи права.

Література:

1. Байтин М. И. Сущность права (современное нормативное правопонимание на границе двух веков). – Саратов, 2001. – 414с.
2. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
3. Бандурка О.О. Єдність цінностей та істини в праві: Монографія / МВС України. Нац. акад. внутрішн. Справ України – К., 2000. – 1999 с.
4. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
5. Ветютнев Ю. Синергетика в праве // Государство и право. – 2002. - № 4. – С. 78-83
6. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
7. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях :Учебное пособие /А. В. Малько ; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М. :Проспект, 2009. -140 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 8: СИСТЕМА ПРАВА ТА СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях: система права та система законодавства та їх співвідношення, що передбачено програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо права як соціокультурного явища цивілізації.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття системи права, її структурні елементи. Співвідношення з правовою системою.
2. Поняття і структура системи законодавства і її співвідношення з системою права.
3. Систематизація законодавства.

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Гусарєв С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
3. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
4. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
5. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
6. Костицький В. Право як цілісність // Право України. – 2002. - № 2.
7. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 9: НОРМИ ПРАВА ТА ІНШІ СОЦІАЛЬНІ НОРМИ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: оволодіти знаннями про поняття, ознаки, види норм права та інших соціальних норм, структури норм права та співвідношення її зі статтею нормативно-правового акту, формуванню практичних умінь і навичок щодо розрізнення різних соціальних норм та їх структурних елементів. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що впливають на ефективність норм права.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця норм права серед інших соціальних норм, виокремлення взаємозв'язку та взаємодії норм права з

іншими соціальними нормами, зокрема нормами моралі. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям норми права, соціальної норми, норми моралі, традиції, звичаї, корпоративні норми, технічні норми, диспозиція, гіпотеза, санкція, перераховувати основні ознаки, структуру та види. Отримання навичок щодо визначення основних випадків співвідношення норми права та статті нормативно-правового акту, а розрізнення способів викладення норм права в статтях НПА: прямий, відсилочний, бланкетний. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття і види соціальних норм.
2. Норми права і норми моралі - їх взаємозв'язок та взаємодія.
3. Норма права: поняття, структура, види.
4. Співвідношення норми права та статті нормативно-правового акту.
5. Ефективність норм права

Література:

1. Агешин Ю.А. К вопросу о противоречии между нормами права и морали / Ю.А. Агешин // Правоведение. - 1971. - №2.
2. Бабаев В.К. Теория государства и права. – М., 2004. – 587 с.
3. Бабкіна О.В., Волинка К.Г. Теорія держави та права у схемах і визначеннях. К. МАУП. - 2004. – 144 с.
4. Головченко В. Взаємодія права із іншими соціальними регуляторами / Головченко В.//Юридичний вісник України. - 1998. - №9.
5. Гончарук О.В. Дихотомія права: право публічне та право приватне: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ Ін-т законодавства ВР України. - Київ, 2006.- 20с.
6. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – Л., 2003 р. –584 с.
7. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 10: ПРАВОУТВОРЕННЯ ТА ФОРМИ ПРАВА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: оволодіти знаннями про поняття, ознаки, види, стадії правотворчості, джерела та форми права, особливості дії нормативно-правових актів у часі, у просторі та за колом осіб, формування практичних умінь і навичок щодо розрізнення правотворення та правотворчості,

різних видів нормативно-правових актів та джерел права. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про умови дії нормативно-правових актів у часі, у просторі та за колом осіб.
Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення правотворчості та відмінності її від правоутворення, розрізнення джерел права від форм права.. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень щодо визначення понять правотворчість, правоутворення, джерела права, форми права, нормативно-правовий акт, міжнародний договір, правовий звичай, правовий прецедент, перераховувати основні ознаки та стадії правотворчості. Отримання навичок щодо визначення особливостей дії нормативно-правових актів у часі, у просторі та за колом осіб. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття правоутворення та правотворчості, їх відмінності.
2. Правотворчість: суб'єкти, види, стадії, юридична техніка.
3. Форми (джерела) права та їх особливості.
4. Дія нормативних актів у часі, у просторі та по колу осіб.
5. Нормотворчість і форми (джерела) права в системі ОВС.

Література:

1. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.02)/ Одеська нац. юрид. акад. - Одеса, 2006.- 18с.
2. Биля І.О. До проблеми термінології нормативних правових актів // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2000. - Вип. 44. - С. 3 – 7.
3. Биля І.О. Преамбула як складова частина нормативного правового акта // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2001. - Вип. 47. - С. 13 – 18.
4. Горбунова Л.М. Підзаконні нормативно-правові акти: організаційно-правові питання забезпечення законності: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.07)/ КНЕУ.- Київ, 2005.- 21с.
5. Законотворчість: Збірник наук.-практич. матеріалів. Вип.4. Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним та європейським правом/ Інститут зак-ва ВР України. Укр. - європ. консулт. центр з питань зак-ва (UEPLAC). Укр. школа законотворчості. - К., 2005.- 159с.- (Б-ка Української школи законотворчості).
6. Матвеева Л.Г. Юридична природа та місце офіційних інтерпретаційних актів у правовій системі України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ НУВС.- Харків, 2005.- 20с.
7. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Начальник кафедри
 теорії держави та права,
 полковник міліції
 _____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 11: РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: оволодіти знаннями про поняття, мету, значення, форми реалізації норм права, особливості основних форм реалізації норм права (дотримання, виконання, використання, застосування) та реалізацію норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про ті сукупності прийомів та засобів за допомогою яких забезпечуються форми реалізації (тобто якій формі відповідають ті, чи інші методи).

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо розрізнення форм реалізації норм права: дотримання, виконання, використання, застосування. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень щодо визначення понять реалізація норм права, дотримання, виконання, використання, застосування. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

Реалізація норм права: поняття, мета, значення.

Характеристика основних форм реалізації норм права.

Реалізація норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ.

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Гусарєв С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
3. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
4. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
5. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
6. Костицький В. Право як цілісність // Право України. – 2002. - № 2.
7. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 12: ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПРАВА ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях застосування норм права, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо застосування норм права.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення сутності та змісту застосування норм права як особливої форми правореалізації. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям застосування норм права, стадії застосування норм права, вимоги до застосування норм права, правозастосовчі акти, перераховувати основні їх ознаки, елементи змісту та структури. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану ефективності застосування норм права в Україні та уміння узагальнювати проблемні ланки правозастосовчого процесу, а також визначати своєрідні напрями впливу на удосконалення правозастосування. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Застосування норм права: поняття, відмінність від інших форм реалізації.
2. Процес правозастосування та його стадії.
3. Правозастосовчий акт: поняття, ознаки, види.
4. Вимоги правильного правозастосування.
5. Прогалини в праві та юридичні колізії: поняття та шляхи їх усунення.

Література:

1. Бочаров Д.О. Правозастосовча діяльність: поняття, функції та форми: проблемні лекції. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2006. – 73 с.
2. Гурковський М.П. Правозастосування в діяльності органів внутрішніх справ / М.П. Гурковський // Науковий вісник Львівського юридичного інституту. – 2005. – Вип. 3. – С. 112 – 120.
3. Кельман Л.М. Правозастосування як складова частина механізму правового регулювання / Л.М. Кельман // Держава і право: збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2004. – Вип. 26. – С. 42 – 47.

4. Колізії у законодавстві України та шляхи їх переборення: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / С.П. Погребняк; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 2001. – 19 с.

5. Правозастосування та його місце в процесі реалізації права: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / М.Д. Гнатюк; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2007. – 19 с.

6. Павлишин О.В. Основні напрямки вдосконалення застосування норм права в Україні / О.В. Павлишин // Часопис Київського університету права. – 2004. – № 4. – К: Київ, ун-т права; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. – С. 32 – 36.

7. Юридична мова правозастосовних актів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / П.М. Балтаджи; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2008. – 20 с.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 13: ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА І ЙОГО ЗНАЧЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОВС

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях тлумачення норм, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо способів і методів тлумачення. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про види тлумачення та суб'єктів які його проводять.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця тлумачення норм права у системі ОВС, Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення видів тлумачення: казуального і нормативного, офіційного і неофіційного, актів тлумачення тощо. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

2. Тлумачення нормативно-правових актів: поняття, цілі, значення.
3. Види тлумачення.
4. Засоби тлумачення.
5. Акти тлумачення: поняття та види.

Література:

1. Васильєв А.В. Теория права и государства : Учебник . – М., Флинта; МПСИ, 2005. – 440 с.

2. Голосніченко І. Перспективні положення кодифікації норм правового інституту адміністративної відповідальності // Право України. - 2006. - № 8. – С.60
3. Задорожний Ю. Західна традиція права у контексті формування кодифікованих актів на теренах України // Право України. - 2006. - № 9.- С.42
4. Капліна О. Поширювальне тлумачення і аналогія кримінально-процесуального закону: проблеми розмежування // Вісник Академії правових наук України. Харків. – 2004. - № 4(39). – С.152
5. Ковальчук А. Про необхідність наукового розуміння базових категорій правознавства і юриспруденції // Право України. - 2006. - № 9. – С. 103
6. Комаров С.А. Общая теория государства и права. – СПб., 2004. – 476 с.
7. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 14: ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правових відносин та юридичних фактів, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо здійснення правових відносин та відмежуванню їх від моральних, економічних тощо.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця правових відносин у системі суспільних відносин. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення правовим відносинам і юридичним фактам, перераховувати основні їх ознаки, елементи змісту та структури. Отримання навичок щодо вирішення конкретних правових відносин відносно їх наукової класифікації. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття, ознаки і види правовідносин.
2. Склад і зміст правовідносин.
3. Поняття та види юридичних фактів.

Література:

1. Ведерніков Ю.А., Грекул В.С. Теорія держави та права. – К., Центр навчальної літератури, 2005. – 223 с.

2. Гревцов Ю. Правовые отношения и осуществление права. - Л., 1987. /ХО Г79/. ст. 21,29,43.
3. Давидов Р., Данилюк Ю. Питання теорії конституційних правовідносин // Право України. 2006. - №1. - С.16.
4. Кикоть Г. Юридичні факти у механізмі правового регулювання: проблеми теорії // Право України. - 2005. - № 7. - С. 109.
5. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. - Київ: Юрисконсульт, 2006. - 356 с.
6. Майданник О. Правовідносини з парламентського контролю: поняття, характерні ознаки // Право України. - 2006. - № 5. - С. 142
7. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. - К: Поливода А.В., 2006. - 174 с.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 15: ПРАВОВА ПОВЕДІНКА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правової поведінки, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо правової поведінки, стимулювання правомірної поведінки та протидії правопорушенням. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективне забезпечення правомірної поведінки та пропонувати шляхи її вдосконалення та підвищення.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця правової поведінки в системі соціальної поведінки, вибору виду правомірної поведінки залежно від правової свідомості та культури громадян, стимулювання і заохочення правомірної поведінки та вибір засобів її охорони та захисту. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям правової, правомірної та протиправної поведінки, зловживанням правом та об'єктивно-протиправної поведінки, перераховувати основні їх ознаки, види та елементи внутрішньої будови. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану правопорядку в Україні та уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття правової поведінки, її ознаки, види.
2. Поняття, ознаки та склад правомірної поведінки.
3. Види правомірної поведінки.
4. Поняття, ознаки протиправної поведінки.
5. Види протиправної поведінки.

Література:

1. Афанасьев В.С. Некоторые проблемы теории правонарушений и юридической ответственности / В. С. Афанасьев, Е. А. Сунцова // Право и политика. – 2006. – № 3. – С. 17 – 23.
2. Берзін П.С. Суспільна небезпечність діяння : загальна характеристика / П. С. Берзін // Альманах кримінального права. – К., 2009. – Вип. 1. – С. 108 – 150.
3. Минникес И.А. Объективно-противоправное деяние / И.А. Минникес // Российский юридический журнал. – 2008. – № 2. – С. 19–23.
4. Нурпеисов Е.К. Механизм формирования правомерного поведения личности: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.01 / Академия наук СССР: Ин-т гос. и права. – М., 1980. – 15 с.
5. Наливайко Л. Р. Теоретичні аспекти конституційного делікту / Л. Р. Наливайко // Держава і право : збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 3 – 8.
6. Поротикова О. А. Проблема злоупотребления субъективным гражданским правом / Поротикова О. А. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 256 с.
7. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 16: ПРАВОВА СВІДОМІСТЬ І ПРАВОВА КУЛЬТУРА

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правової свідомості та правової культури, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань щодо теоретичних і практичних аспектів ролі правової культури та правової свідомості у формуванні правової, соціальної держави, вмінні аналізувати фактори зв'язку та взаємозв'язку правової культури та правової свідомості з політикою, економікою та правом.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення сутності, змісту та природи правової культури і правової свідомості, а також їх місця у правовій системі. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям права свідомість, професійна права свідомість, функції правосвідомості, структура правосвідомості, права установка, рівні правосвідомості; права культура, права культура особи, права культура суспільства, права культура професійної групи та ін. Отримання навичок щодо оцінювання специфіки взаємозв'язку правосвідомості та правової культури на сучасному етапі розвитку правової системи України та уміння з'ясувати загальні закономірності та особливості формування правової свідомості та правової культури громадян і конкретизувати їх прояви в сучасних умовах державотворення в

Україні, а також визначити фактори впливу на правову свідомість, що сприяють її вдосконаленню та розвитку, а також, що призводять до її деформацій та дисфункцій. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Правосвідомість: поняття, структура, види. Правосвідомість працівників міліції.
2. Правова культура поняття, види, структура.
3. Об'єктивні і суб'єктивні фактори формування правосвідомості і правової культури.

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Гусарєв С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
3. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
4. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
5. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
6. Костицький В. Право як цілісність // Право України. – 2002. - № 2.
7. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 17: ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях юридичної відповідальності, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо юридичної відповідальності, стимулювання правомірної поведінки та попередження правопорушень. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють

найбільш ефективно забезпечення юридичної відповідальності та пропонувати оптимальні шляхи її вибору та застосування.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця юридичної відповідальності в системі соціальної відповідальності, вибору виду юридичної відповідальності залежно від індивідуальних особливостей суб'єкта. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям позитивної та ретроспективної юридичної відповідальності, називати та характеризувати її принципи, цілі і функції, визначати підстави настання та звільнення від ретроспективної юридичної відповідальності. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану правопорядку в Україні та уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності та вибору найбільш ефективного виду юридичної відповідальності з урахуванням індивідуальних особливостей суб'єкта.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Юридична відповідальність: поняття і ознаки.
2. Види юридичної відповідальності та їх характеристика.
3. Підстави для притягнення і звільнення від юридичної відповідальності.
4. Функції юридичної відповідальності: поняття і види.
5. Принципи юридичної відповідальності: поняття і характеристика.

Література:

1. Іваненко О. Визначення поняття, сутності та видів соціальної відповідальності: актуальні проблеми // Право України. – 2006. – №1. – С. 60.
2. Іваненко О.В. Сутність юридичної відповідальності та роль правоохоронних органів у її забезпеченні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 „Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень”. — К., 2007.
3. Осауленко А.О. Співвідношення санкції та юридичної відповідальності // Вісник прокуратури. – 2008. – № 8. – С. 87-91.
4. Решетник Л. Правові проблеми юридичної відповідальності в галузі екології // Право України. – 2003. – №8. – С.81
5. Рыбаков В.А. Позитивная юридическая ответственность. – Рязань, 1986.
6. Старцев О. Актуальні проблеми юридичної відповідальності посадових осіб у сфері управлінської діяльності // Право України. – 2000. – № 11. – С. 115.
7. Угрюмова Г. Загальна характеристика дисциплінарної відповідальності і дисциплінарного проступку за українським трудовим правом // Право України. – 2005. – №5. – С. 78.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 18: ДЕРЖАВНА ДИСЦИПЛІНА, ЗАКОННІСТЬ ТА ПРАВОПОРЯДОК

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях законності, державної дисципліни, правопорядку, суспільного порядку, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо правової поведінки та її юридичних наслідків, стимулювання правомірної поведінки та попередження правопорушень. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективне формування високого рівня правосвідомості та правової культури, забезпечення правомірної поведінки та пропонувати шляхи її вдосконалення та підвищення.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця правопорядку в системі суспільного порядку, вибору виду правомірної поведінки залежно від правової свідомості та культури громадян, стимулювання і заохочення правомірної поведінки та вибір засобів її охорони та захисту. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям законності, державної дисципліни, правопорядку та суспільного порядку, перераховувати основні їх ознаки, елементи змісту та структури. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану законності та правопорядку в Україні та уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Законність: поняття, нормативно-правова основа, система гарантій.
2. Поняття державної дисципліни.
3. Суспільний порядок і правопорядок.
4. Основні напрямки зміцнення законності в діяльності органів внутрішніх прав.

Література:

1. Гавриленко Д.А. Правовое государство и дисциплина.- Минск, 1991.
2. Государственная дисциплина и социальный порядок.- М., 1985.
3. Евпатов В.И. Международное общество и порядок.- К., 1990.
4. Законність: теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження.- К.: Юстиніан, 2004.
5. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.
6. Крисюк Ю. Синергетична інтерпретація соціального порядку // Право України.- 2005. - №7.- С. 30.
7. Притика Д. Зміцнення законності та протидія проявам злочинності в економічній сфері // Право України.- 1999. - №5.- С.14.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 19: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: сформувати стійкі знання курсантів, що передбачені програмою навчальної дисципліни, щодо правового регулювання суспільних відносин. Поглибити і систематизувати існуючі знання курсантів про поняття правового регулювання, його елементи, стадії, способи, типи, режими, а також надати нові знання про ефективність правового регулювання суспільних відносин.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду курсантів щодо механізму правового регулювання суспільних відносин, підвищити рівень їх правової свідомості та правової культури.

Розвивальна мета: сприяти розвитку у курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям правове регулювання, ефективність правового регулювання, перераховувати основні його ознаки, стадії механізму правового регулювання, а також характеризувати способи, типи, режими правового регулювання. Отримання навичок щодо оцінювання ефективності правового регулювання суспільних відносин в Україні, а також уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві. Крім перерахованого, засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, прищеплювати курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття правового впливу, його види та механізм.
2. Правове регулювання: поняття, способи, методи, типи, принципи, предмет.
3. Стадії правового регулювання.
4. Поняття механізму правового регулювання. Види і характеристика елементів механізму правового регулювання.

Література:

1. Дей М.О. Правове регулювання засобів стимулювання праці в умовах ринкової економіки: теоретичний аспект: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 /Національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2005. – 212с.
2. Кривицький Ю.В. Механізм правового регулювання у загальній теорії права: теоретичні проблеми розуміння // Актуальні питання державотворення в Україні. Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції (24-25 квітня 2008 року). – К.: ВГЛ „Обрії”, 2008. – С. 31 – 32.
3. Лавріненко О.В. Механізм правового регулювання соціально-трудова відносин: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія. – Донецьк: Норд-Прес. – ДЮІ ЛДУВС, 2007. – 182 с.

4. Лебедева Е.Н. Механизм правового стимулирования социально-активного поведения (проблемы теории и практики): Дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. // Саратовская государственная академия права. – Саратов, 2003. – 207с.
5. Лисенков С. Правовий вплив і правове регулювання як форми прояву дії права на суспільні відносини: співвідношення та порівняння // Правові дослідження: українсько-грецький міжнародний науковий журнал. – 2006. – № 1. – С. 28 – 31.
6. Мельник О.М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2004. – 208 с.
7. 7.Нерсесянц, В.С. Общая теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / В.С. Нерсесянц; – М.: НОРМА, 2010. – 552 с.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 20: ПРАВОВИЙ СТАТУС ОСОБИ І РОЛЬ ОВС В ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННІ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: сформувати стійкі знання курсантів, що передбачені програмою навчальної дисципліни, щодо правового статусу особи. Поглибити і систематизувати існуючі знання курсантів про поняття правового статусу особи, його елементи, види, а також надати нові знання про особливості дії окремих видів правового статусу особи, зокрема працівника ОВС.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду курсантів щодо правового статусу особи та ролі працівника ОВС у його забезпеченні, підвищити рівень їх правової свідомості та правової культури.

Розвивальна мета: сприяти розвитку у курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям правового статусу особи, правового статусу людини, правового статусу індивіда, а також характеризувати особливості правового статусу працівника ОВС. Отримання навичок щодо практичного застосування набутих знань у особистому житті та на професійній ниві з метою захисту прав та свобод особи, підтримання законності та правопорядку в державі та суспільстві. Крім перерахованого, засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, прищеплювати курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Правовий статус особи: поняття, структура, види.
2. Поняття прав, свобод і обов'язків людини і громадянина.
3. Класифікація та загальна характеристика основних прав і свобод особи.
4. Правова держава: поняття, ознаки та принципи.
5. Гарантії та соціально-правовий механізм забезпечення прав, свобод, обов'язків людини в демократичній державі та роль ОВС у їх забезпеченні

Література:

1. Куц Г. Застосування норм Європейської конвенції та прецедентної практики Європейського суду з прав людини судами України // Право України.- 2002. - № 2.
2. Любашиц В.Я. Правовое государство и основные принципы его функционирования / Вісник ЛІВС МВС України, 2001, спецвипуск.
3. Міжнародний пакт про економічні права. Прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 19 грудня 1966 р. - Права людини. Міжнародні договори України; декларації, документи.- К., 1992.
4. Никеров Г.И. Судебная власть в правовом государстве (опыт сравнительного исследования) // Государство и право. – 2001. - № 3.
5. Никитенко А.И., Петков В.П. Обеспечение прав и свобод граждан в сфере исполнительной власти / Вісник ЛІВС МВС України, спец. випуск 2001.
6. Онищенко О.С. Шляхи формування в Україні громадянського суспільства // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.
7. Правовий статус громадян у сфері виконавчої влади: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 [Електронний ресурс] / І.В. Бойко; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2000. — 19 с.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 21: ПРАВОВА СИСТЕМА: ПОНЯТТЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕМЕНТІВ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правової системи та її елементів, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо правової системи. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективне формування правової системи окремої держави, шляхів її удосконалення.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця кожного з правових явищ у правовій системі, визначення взаємодіючих аспектів між ними. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям правової системи, статичних елементів правової системи, динамічних елементів правової системи, юридичної практики. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану правової системи в Україні та прогнозування її стану на майбутнє, шляхів її вдосконалення, приведення у відповідність до міжнародних стандартів. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Поняття правової системи та її структурних елементів.
2. Характеристика статичних та динамічних елементів правової системи.
3. Місце юридичної практики в правовій системі: поняття, структура, види.

Література:

1. Венгеро́в А.Б. Теория государства и права.: Учебник. /А.Б.Венгеро́в// – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.
1. Вовраженцева К.П. Правові системи України та Республіки Беларусь: сучасні процеси правового розвитку: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2008. – 20 с.
- 3.Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посіб. /С.Д.Гелей, С.М.Рутар// – К.: Знання, 2006. – 668 с.
- 4.Гусарев С.Д. Теорія держави та права. Альбом схем: Навчальний посібник./С.Д.Гусарев// - Київ,-1997.-55 с.
- 5.Давид Рене, Жоффре-Спинози Камилла. Основные правовые системы современности / В.А.Туманов (пер.с фр.). – М. : Международные отношения, 2003. – 399с. /Шифр у НБУВ: ВА644686/.
- 6.Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
7. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні / М.Г.Хаустова; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. — Х.: Право, 2008. – 158 с. /Шифр у НПБУ: А672928/.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 22: ОСНОВНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія студентів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правових систем сучасності та їх основних видів, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо правових систем сучасності, основних видів правових систем та їх складових. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективний розвиток правових систем сучасності та їх інтегративні процеси.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення особливостей кожної з правових систем сучасності. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткої характеристики складових правових систем сучасності – історичних аспектів, джерел права, структури права тощо. Отримання навичок щодо критеріїв розмежування правових систем сучасності, виділення особливостей кожної з них. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу,

уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засоби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право, Філософія права.

План лекції (навчальні питання):

1. Порівняльне правознавство та його значення.
2. Поняття та типологія правових систем. Критерії класифікації правових систем.
3. Англосаксонська правова сім'я.
4. Романо-німецька правова сім'я і її особливості.
5. Сім'я соціалістичного та релігійно-традиційного права.

Література:

1. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. /А.Б.Венгеров// – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.
2. Вовраженцева К.П. Правові системи України та Республіки Беларусь: сучасні процеси правового розвитку: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2008. – 20 с.
3. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посіб. /С.Д.Гелей, С.М.Рутар// – К.: Знання, 2006. – 668 с.
4. Гусарев С.Д. Теорія держави та права. Альбом схем: Навчальний посібник./С.Д.Гусарев// - Київ,-1997.-55 с.
5. Давид Рене, Жоффре-Спинози Камілла. Основные правовые системы современности / В.А.Туманов (пер.с фр.). – М. : Международные отношения, 2003. – 399с. /Шифр у НБУВ: ВА644686/.
6. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
7. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні / М.Г.Хаустова; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. — Х.: Право, 2008. – 158 с. /Шифр у НПБУ: А672928/.

7. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Методичні вказівки (рекомендації) для викладачів, які проводять семінарські / практичні заняття, що визначають методику проведення занять.

Семінарські заняття у навчальному процесі проводяться з метою поглибленого вивчення теорії держави та права та опанування її методологічних засад. Це вид навчального заняття, на якому викладач організовує обговорення студентами питань програмного матеріалу.

Семінари мають сприяти розвитку творчої самостійності студентів, поглибленню їх інтересу до науки і наукових досліджень, вихованню педагогічного такту, розвитку культури мовлення, формуванню навичок та вмінь публічного виступу, участі в дискусії.

Головна мета семінарських занять – допомогти студентам опанувати курс “Теорія держави та права” й засвоїти предмет цієї науки.

Основні завдання семінарських занять з теорії держави та права полягають у засвоєнні загальнотеоретичних положень про загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави та права, набуття навичок оцінювати їх з позиції загальнолюдських цінностей. У процесі обговорення питань, курсанти навчаються формулювати і викладати свої думки і висновки, застосовувати теоретичні положення теорії держави та права.

Основою ефективного розгляду положень теорії держави та права на семінарських заняттях є вивчення лекційного матеріалу та самостійна робота курсантів у студіюванні конспектуванні навчальної, наукової літератури курсу, підготовка та виступ з реферативними повідомленнями. Така робота передбачає використання навчальної програми, де кожне питання теми має бути засвоєним.

Викладач готуючись до семінарського заняття складає план-конспект у якому передбачений перелік питань, список рекомендованої літератури, питання для обговорення.

Тема 1. Предмет, метод та функції теорії держави та права

Методичні рекомендації: Розкриваючи дану тему, варто звернути увагу на відмінність між наукою теорія держави та права та навчальною дисципліною, сформулювати об’єкт та предмет дослідження теорії держави та права.

Особливу увагу слід приділити вивченню методології та функціям теорії держави та права.

Тема 2. Поняття, походження та сутність держави

Методичні рекомендації: В ході вивчення теми доцільно звернути увагу на різноманітність підходів до розуміння державної організації суспільства та охарактеризувати ознаки держави, ознайомитись з особливостями виникнення державності у різних народів та вивчити окремі концепції походження держави.

Тема 3. Держава і політична система суспільства

Методичні рекомендації: Необхідно з'ясувати відмінності між державною і політичною владами, визначити специфіку впливу держави на політичну систему суспільства та охарактеризувати особливості політичної системи Української держави.

Тема 4. Форми держави

Методичні рекомендації: При вивченні даної теми доцільно розкрити історичний процес формування поняття “форма держави”, ознайомитись з її елементами, визначити особливості форм Української держави.

Тема 5. Механізм та функції держави

Методичні рекомендації: Готуючись до заняття, слід визначити поняття механізму та апарату держави, зупинитись на класифікаціях видів органів держави, а також дати визначення функціям держави, вміти характеризувати їх види.

Тема 6. Поняття, походження та розвиток права

Методичні рекомендації: Приступаючи до вивчення даної теми, доцільно розпочати з історичних передумов виникнення права, охарактеризувати етапи формування права, дати характеристику типам права, розглянути сутність, зміст та функції права.

Тема 7. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура

Методичні рекомендації: Вивчення даної теми слід розпочати з характеристики різних підходів праворозуміння та розглянути кілька визначень права, викладених в роботах відомих правознавців. Важливо також з'ясувати відмінності в поняттях право та закон. Доцільно звернути увагу на принципи права, розглянути їх види.

Тема 8. Правоутворення та форми права

Методичні рекомендації: Під час вивчення даної теми необхідно показати співвідношення правоутворення та правотворчості. Вивчаючи питання правотворчості, слід зупинитися на характеристиці її стадій, суб'єктів та видів. Особливу увагу потрібно приділити характеристиці джерел права та дію НПА в часі, просторі та по колу осіб.

Тема 9. Норми права та інші соціальні норми

Методичні рекомендації: В рамках даної теми слід розглянути різноманітність соціальних норм, що регулюють поведінку людини в різних сферах її життя. Необхідно порівняти норми права з іншими соціальними нормами, зокрема з нормами моралі, звичаями, релігійними нормами тощо. Доцільно зупинитись на характеристиці норми права, розглянути її структуру, види норм права, а також розібратися і проблемному питанні співвідношення норми права і статті НПА.

Тема 10. Система права та система законодавства

Методичні рекомендації: Вивчаючи дану тему, потрібно зупинитись на проблемі співвідношення таких понять як правова система, система права та система законодавства, а також детально розібратися в структурних елементах вищезгаданих систем.

Тема 11. Форми реалізації норм права

Методичні рекомендації: Дана тема розглядає основні форми реалізації норм права. Особливу увагу слід приділити формам реалізації, що притаманні для професійної діяльності працівників органів внутрішніх справ.

Тема 12. Застосування права як особлива форма їх реалізації

Методичні рекомендації: В межах даної теми слід розглянути особливу специфічну форму реалізації норм права – правозастосування, ознайомитись з процесом правозастосування та його стадіями, правозастосовчими актами та вимогами щодо правильного правозастосування. Досить важливу увагу доцільно приділити питанням прогалин в праві та юридичним колізіям.

Тема 13. Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС

Методичні рекомендації: Готуючись до заняття, слід дати визначення тлумаченню НПА, розібратися в видах та засобах тлумачення. Особливу увагу слід приділити характеристиці актів тлумачення.

Тема 14. Правові відносини

Методичні рекомендації: Розкриваючи дану тему, слід з'ясувати суть та ознаки правових відносин, їх види. Розглядаючи склад правовідносин, особливу увагу необхідно звернути на поняття юридичного та матеріального змісту правовідносин, розібратися в питаннях правосуб'єктності.

Тема 15. Правова поведінка

Методичні рекомендації: В ході вивчення даної теми доцільно розібратися в таких поняттях як правова, правомірна та протиправна поведінка, охарактеризувати їх ознаки, види та склад.

Тема 16. Правова свідомість та правова культура

Методичні рекомендації: Вивчення даної теми полягає у визначенні правосвідомості та правової культури, їх видів та структури. Особливу увагу потрібно звернути на об'єктивні та суб'єктивні фактори формування правосвідомості та правової культури.

Тема 17. Юридична відповідальність

Методичні рекомендації: Готуючись до заняття, необхідно дати визначення юридичної відповідальності, назвати її види, а також підстави для притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Належної уваги потребує питання функцій та принципів юридичної відповідальності.

Тема 18. Державна дисципліна, законність та правопорядок

Методичні рекомендації: Висвітлюючи дану тему, слід визначити такі поняття як законність, дисципліна, суспільний порядок та правопорядок. Особливу увагу слід звернути на основні напрямки зміцнення законності в діяльності ОВС.

Тема 19. Правове регулювання та його механізм

Методичні рекомендації: При підготовці до даного семінарського заняття курсанти повинні чітко розбиратися в співвідношенні таких понять

як правове регулювання та правовий вплив, орієнтуватися в способах, методах, типах, принципах правового регулювання. Необхідно ґрунтовно знати поняття предмету правового регулювання.

Тема 20. Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні

Методичні рекомендації: Відповідаючи на питання даної теми, курсанти повинні визначити правовий статус особи та охарактеризувати види правового статусу. Необхідно розкрити поняття гарантій прав, свобод та обов'язків громадянина, визначити компетенцію ОВС в сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Тема 21. Правова система: поняття, характеристика елементів

Методичні рекомендації: При підготовці до семінарського заняття доцільно звернути увагу на поняття правової системи та її структурні компоненти. Особливу увагу потрібно приділити характеристиці статичних та динамічних елементів правової системи.

Тема 22. Основні правові системи сучасності

Методичні рекомендації: Готуючись до заняття, необхідно згадати різні класифікації правових систем видатних фахівців в області порівняльного правознавства. Характеризуючи романо-германську правову сім'ю, слід відмітити її похідність від римського античного права. Розглядаючи систему англо-саксонського права, курсант головну увагу повинен приділити ролі правового прецедента як основого джерела права. Розглядаючи сім'ю релігійного права, слід звернути увагу на місце релігійно-етичних норм як основного джерела права, а країни традиційного права характеризуються домінуючим значенням звичаїв і традицій.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема № 1: Предмет, метод та функції теорії держави та права

З дисципліни: теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у питаннях поняття загальної теорії держави та права як навчальної дисципліни, як науки, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань про методологію науки. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про предмет і методи науки в цілому та конкретно теорії держави та права.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця теорії держави та права серед юридичних та соціальних наук. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям предмету теорії держави та права, методології, методу тощо.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засаби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право.

Навчальні питання: Місце теорії держави та права в системі юридичних наук. Характеристика предмету науки ТДП. Методологія науки теорії держави та права. Характеристика окремих методів дослідження. Основні функції науки ТДП. Роль загально-теоретичних знань у процесі підготовки співробітників органів внутрішніх справ.

Література:

1. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Тематичний словник термінів та визначень з курсу теорії держави та права. –К.,1995 /ХО Г961/ф. ч/3.
2. Завальнюк В.В. Поняття методологічного принципу історизму. Актуальні проблеми держави і права.- Одеса, 2001.- Вип. 11.- С.30.
3. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
4. Керимов Д.А. Философские основания политико-правовых исследований.- М.:”Мысль”.- 1986. /ХО К36/ ф,ч/3
5. Ключков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
6. Колодій А.М., Копейчиков В.В. та інші.Теорія держави і права. Навчальний посібник.- К.,1995. /ХО Т338/
7. Коростей В. Якою бути національній теорії держави і права // Право України.- 2001.- № 7.- С.23.
8. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
9. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
10. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
11. Наумов А.В. Обновление методологии науки уголовного права.//Сов. гос. и право,-1991.- №2.
12. Селіванов В. До проблеми розроблення концепції розвитку вітчизняної юридичної науки // Право України.- 2000.- №7.- С. 11.
13. Тацій В. Правова наука в Україні: стан та перспективи розвитку // Вісник Академії правових наук України.- 2003.- №2-3.- С.5.
14. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. – Київ: Юрінком Інтер, 2005. – 447 с.
15. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.

16. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калужний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.
17. Цвік М. Основні напрямки наукових досліджень в галузі теорії та історії держави і права // Вісник Академії правових наук України.- 2003.- №2-3. -С.25.

Методичні поради з викладання тем: особливу увагу слід приділити питанню співвідношення науки та навчальної дисципліни, поняттям методологія та функції теорії держави та права; доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Місце теорії держави та права в системі юридичних наук. Характеристика предмету науки ТДП.
2. Методологія науки теорії держави та права. Характеристика окремих методів дослідження.
3. Основні функції науки ТДП. Роль загально-теоретичних знань у процесі підготовки співробітників органів внутрішніх справ.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Що являє собою предмет теорії держави та права?
2. Яка структура теорії держави та права як науки?
3. Назвіть види функцій теорії держави і права.
4. В чому сутність гносеологічної функції теорії держави і права?
5. Яка роль теорії держави та права у формуванні юридичного світогляду, становленні сучасного юриста?

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема № 2: Поняття, походження та сутність держави

З дисципліни: теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: домогтися обізнаності у слухачів та курсантів щодо основних концепцій походження держави, що передбачається програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок стосовно основних ознак держави, а також особливостей виникнення держави у різних народів.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засаби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право.

Навчальні питання: Характеристика окремих концепцій походження держави. Поняття та основні ознаки держави. Причини, що сприяли процесу формування державних інститутів влади. Особливості виникнення держави у різних народів.

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права. Частина I. Актуальні проблеми теорії держави: Навчальний посібник (2-е вид.) / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. – К.: КНТ, 2008. – 288 с.
2. Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права і держави: матеріали Міжнар. наук. конф. молодих науковців, аспірантів і студ. присвяч. пам'яті видат. вчених-юристів П.О.Недбайла, О.В.Сурілова, В.В.Копейчикова, 21-22 листопада 2008 р. / Одеська національна юридична академія; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка; Львівська лабораторія прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / Ю.М. Оборотов (заг.ред.) – О.; Л.: Фенікс, 2008. – 516 с.
3. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: Навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
4. Бобровник С.В. Проблеми теорії держави і права: Курс лекцій / АН України; Київський ун-т права. – К.: Вид-во Київського ун-ту права, 2004. – 122 с.
5. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. – Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
6. Волвенко П.В. Актуальні проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко; Донецький юридичний ін-т ЛДВУС. – Донецьк: Норд Комп'ютер, 2007. – 75 с.
7. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с.
8. Кивалов С.В., Музыченко П.П., Ефремова Н.В., Оборотов Ю.Н., Дудченко В.В., Завальнюк В.В. Введение в украинское право / Одесская национальная юридическая академия / С.В. Кивалов (общ.ред.), Ю.Н. Оборотов (общ.ред.). – 2-е изд., перераб. и доп. – О.: Юридична література, 2009. – 768 с.
9. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
10. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів / для студентів навчальних закладів / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
11. Малько А.В. Теория государства и права: Уч. пособие. (4-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 400 с.
12. Малько А.В. Теория государства и права: электронный учебник / коллектив авторов. – Электрон. дан. – М.: КНОРУС, 2009.
13. Марченко М.Н. Теория государства и права. Уч. пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 640 с.
14. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К.: К.І.С., 2008. – 470 с.
15. Проблемы теории государства и права: Учебное пособие / Под ред. М.Н. Марченко. – М.: Юристь, 2001. – 656 с.
16. Пушняк О.В. Право і час: Монографія. – Х.: ФІНН, 2009. – 176 с.
17. Радько Т.Н. Теория государства и права: Учебное пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 752 с.
18. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
19. Темнова Е.И. Теория государства и права: Уч. пос. (2-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 384 с.
20. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / Юридичний ін-т Тернопільської академії народного господарства / М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – 3-є вид., змінене й доп. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 247 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

Характеристика окремих концепцій походження держави.
 Поняття та основні ознаки держави.
 Причини, що сприяли формуванню державних інститутів влади.
 Особливості виникнення держави у різних народів.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Розкрийте зміст основних теорій держави та права.
2. Які основні причини виникнення держави?
3. У чому полягають особливості виникнення держави у східних слов'ян?
4. Що лежало в основі регулювання відносин між людьми в докласовому суспільстві?
5. Які основні умови виникнення права?

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
 КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
 теорії держави та права,
 полковник міліції

_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема № 3: Держава і політична система суспільства

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: домогтися обізнаності у слухачів та курсантів стосовно поняття та структури політичної системи суспільства, політичної і державної влади, що передбачається програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок стосовно ролі держави в політичній системі суспільства, а також охарактеризувати державу Україну як суб'єкта політичної системи.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом) сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Наочні засаби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право.

Навчальні питання: Політична і державна влада. Поняття та структура політичної системи суспільства. Роль держави в політичній системі суспільства. Характеристика держави України як суб'єкта політичної системи.

1. Література:

2. Актуальні проблеми теорії держави та права. Частина І. Актуальні проблеми теорії держави: Навчальний посібник (2-е вид.) / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. – К.: КНТ, 2008. – 288 с.
3. Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права і держави: матеріали Міжнар. наук. конф. молодих науковців, аспірантів і студ. присвяч. пам'яті видат. вчених-юристів П.О.Недбайла, О.В.Сурілова, В.В.Копейчикова, 21-22 листопада 2008 р. / Одеська національна юридична академія; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка; Львівська

- лабораторія прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / Ю.М. Оборотов (заг.ред.) – О.; Л.: Фенікс, 2008. – 516 с
4. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: Навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
 5. Бідей О. Основні форми реалізації правової політики // Право України. – 2006. – №7. – с.42-46.
 6. Бобровник С.В. Проблеми теорії держави і права: Курс лекцій / АН України; Київський ун-т права. – К.: Вид-во Київського ун-ту права, 2004. – 122 с.
 7. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. – Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
 8. Волвенко П.В. Актуальні проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко; Донецький юридичний ін-т ЛДВУС. – Донецьк: Норд Комп'ютер, 2007. – 75 с.
 9. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с.
 10. Кивалов С.В., Музыченко П.П., Ефремова Н.В., Оборотов Ю.Н., Дудченко В.В., Завальнюк В.В. Введение в украинское право / Одесская национальная юридическая академия / С.В. Кивалов (общ.ред.), Ю.Н. Оборотов (общ.ред.). – 2-е изд., перераб. и доп. – О.: Юридична література, 2009. – 768 с.
 11. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
 12. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів / для студентів навчальних закладів / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
 13. Малько А.В. Теория государства и права: Уч. пособие. (4-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 400 с.
 14. Малько А.В. Теория государства и права: электронный учебник / коллектив авторов. – Электрон. дан. – М.: КНОРУС, 2009.
 15. Марченко М.Н. Теория государства и права. Уч. пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 640 с.
 16. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К.: К.І.С., 2008. – 470 с.
 17. Проблемы теории государства и права: Учебное пособие / Под ред. М.Н. Марченко. – М.: Юристь, 2001. – 656 с.
 18. Політологія: Підручник / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 528 с.
 19. Політологія: Підручник І.С. Дзюбка, К.М. Левківський, В.П. Андрущенко та ін.; За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М. Левківського. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Вища школа, 2001. – 415 с.]
 20. Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
 21. Радько Т.Н. Теория государства и права: Учебное пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 752 с.
 22. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
 23. Темнова Е.И. Теория государства и права: Уч. пос. (2-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 384 с.
 24. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / Юридичний ін-т Тернопільської академії народного господарства / М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – 3-є вид., змінене й доп. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 247 с.
 25. Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебное пособие / А.Н. Головистикова, Ю.А. Дмитриев. – учеб. изд. – М.: Эксмо, 2004. – 240 с.
 26. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарев, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Політична і державна влада. Поняття та структура політичної системи суспільства.
2. Роль держави в політичній системі суспільства.
3. Характеристика держави України як суб'єкта політичної системи.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

8. Дайте визначення поняттю держави.
9. Назвіть ознаки держави, що відрізняють її від влади у первісному суспільстві:
10. У чому сутність держави перехідного періоду?
11. Визначте основні етапи становлення держави.
12. Що мається на увазі під типологією держави?
13. У чому полягає співвідношення державної і політичної влади?
14. У чому полягає сутність суверенітету держави та які його види?

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 4: Форми держави

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях форми держави, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань щодо розуміння таких понять як форма державного правління, форма державного устрою та державно-правового режиму. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про елементи форм української держави.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця категорії форма держави в правовій та політичній системах держави. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям форма державного правління, форма державного устрою та державно-правового режиму, монархія, республіка, федерація, конфедерація, перераховувати основні їх ознаки, елементи змісту та структури. Отримання навичок щодо визначення форми держави в різних країнах. Крім перерахованого, засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засаби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Між предметні та міждисциплінарні зв'язки: Теорія держави та права, Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право.

Навчальні питання: Поняття форми держави. Форма державного правління. Форма державного устрою. Державно-правовий режим. Особливості елементів форми Української держави.

Література:

1. Барнашов А.М. Теория разделения властей: становление, развитие, применение.- Томск, 1988.

2. Кафарський В. Політичні партії і уряд: проблеми правової регламентації в умовах політичної реформи // Право України.- 2006.- № 4. -С. 11.
3. Ковлер А.И. Исторические формы демократии: проблемы политико правовой теории. - М., 1990.
4. Линецький С. Методологічні засади осмислення місця і ролі державного режиму в структурі державного ладу України // Право України.- 2000.- № 6. С.19.
5. Опришко В. Актуальні проблеми парламентської реформи // Право України.- 2001.- № 8.- С.21.
6. Петров В.С. Сущность, содержание и формы государства. – М., - 1971.
7. Плющ І. Доктрина і практика українського парламентаризму: на ґрунті історичного прецеденту // Право України.- 2001. -№1.- С.3.
8. Селіванов В. До проблеми методологічного забезпечення теоретичного аналізу державотворення і правотворення в Україні // Право України.- 2006.- № 4. -С. 21.
9. Скрипнюк О. Вплив інститутів громадянського суспільства на становлення і розвиток демократичного політичного режиму // Право України.- 2001.-№ 5. -С.12.
10. Тацій В., Тодика Ю. Проблеми становлення сучасного конституціоналізму в Україні // Право України.- 2001.- №6.- С. 3.
11. Телешун С. Поняття державного устрою в Україні: проблеми теорії і практики // Право України.- 2000.- № 6.- С.14.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

79. Поняття форми держави.
80. Форма державного правління.
81. Форма державного устрою.
82. Державно-правовий режим.
83. Особливості елементів форм Української держави.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Розкрийте сутність парламентсько-президентської республіки.
2. Що розуміється під формою державного устрою?
3. Які види форм монархічного і республіканського правління?
4. Які, на Вашу думку, основні причини заважають становленню демократичного політичного режиму в нашій країні?

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 5: Механізм та функції держави

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: сформулювати стійкі знання курсантів, що передбачені програмою навчальної дисципліни, щодо механізму дії публічної влади та функцій держави. Поглибити і систематизувати існуючі знання курсантів про поняття механізму та апарату держави, принципи їх організації і діяльності, взаємодію місцевих державних органів з органами місцевого самоврядування, державну службу та державних службовців, а також внутрішні та зовнішні функції держави, форми й методи їх реалізації.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: сприяти розвитку у курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям механізм держави та апарат держави, перераховувати основні їх ознаки, принципи діяльності та структуру, а також характеризувати внутрішні та зовнішні функції держави, форми й методи їх реалізації. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану публічно-правового механізму української держави та уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: проектор (згідно з розкладом)

Наочні засаби: схеми, мультимедійні матеріали (згідно з розкладом)

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: Теорія держави та права, Юридична деонтологія, Історія держави та права України, Історія держави та права зарубіжних країн, Історія вчень про державу та право.

Навчальні питання: Поняття, ознаки та класифікація функцій держави. Форми і методи забезпечення функцій держави. Механізм держави та характеристика його складових елементів. Поняття, ознаки та види органів держави. Місце ОВС в механізмі держави та їх роль в забезпеченні державних функцій.

Література:

1. Теория государства и права [Текст]: учебник / под ред. В.К. Бабаева. – М.: Юристъ, 2002. – 592 с.
2. Григонис, Э.П. Теория государства и права [Текст]: курс лекций / Э.П. Григонис; – СПб.: Питер, 2002. – 320 с.
3. Теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / под. ред. проф. М.М. Рассолова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 735 с.
4. Общая теория государства и права [Текст]: академический курс в 3-х томах. - 2-е изд., перераб. и доп. / отв. ред. проф. М.Н. Марченко. Том 1. – М.: ИКД "Зерцало – М", 2002. – 528 с.
5. Общая теория права и государства [Текст]: учебник / под ред. В.В. Лазарева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – 520 с.
6. Копейчиков, В.В. Механизм Советского государства [Текст] / В.В. Копейчиков; – М.: Юрид. лит., 1968. – 215 с.
7. Гусарев С.Д, Калюжний Р.А., Тихомиров О.Д. Українська та російська традиції державорозуміння // Науковий вісник НАВСУВ. - №5. – 2005. – С.3-9.
8. Пікуля, Т.О. Правоохоронні органи України в механізмі держави [Текст]: монографія / Т.О. Пікуля; – Тернопіль: Видавництво Астон, 2005. – 200 с.
9. Конституційне право України [Текст]: навчальний посібник / за ред. докт. юрид. наук, проф. В.Ф. Погорілка. – 2-ге дооп. вид. – К.: Наукова думка, 2000. – 732 с.
10. Теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / под. ред. проф. М.М. Рассолова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 735 с.
11. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
12. Теорія держави та права [Текст]: курс лекцій / за ред. О.Ф. Мельничук. – Вінниця: ВДПУ, 2001. – 318 с.
13. Комаров, С. А. Общая теория государства и права [Текст]: учебник / С.А. Комаров;— СПб.: Питер, 2004.— 386 с.
14. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина; Нац. юрид. акад. Укр. ім. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
15. Нерсесянц, В.С. Теория государства и права [Текст]: краткий учебный курс / В.С. Нерсесянц; – М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА – ИНФРА · М), 2001. – 272 с.
16. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред.

- д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина; Нац. юрид. акад. Укр. ім. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
17. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул, А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
 18. Нерсисянц, В.С. Общая теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / В.С. Нерсисянц; – М.: НОРМА, 2010. – 552 с.
 19. Пікуля, Т.О. Поняття механізму держави України [Текст] / Т.О. Пікуля // Держава і право: 36. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – Вип. 5. – К.: ІДІП НАНУ; Спілка юристів України; Юрид. книга, 2000. – С. 443 – 448.
 20. Прокопенко О.Г. Функції сучасної держави: загальнотеоретична характеристика / О.Г. Прокопенко // Держава і право. Юрид. і політ. науки: 36. наук. пр. — 2002. — Вип. 15. — С. 41-48.
 21. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул, А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
 22. Теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / под. ред. проф. М.М. Рассолова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 735 с.
 23. Цвік М. Взаємодія законодавчої, виконавчої гілок влади та референдуму в системі народовладдя [Текст] / М. Цвік // Вісник Академії правових наук України. – Х. – 1995. – № 3. – С. 27-34.
 24. Основы теории государства и права [Текст]: учебник для сред. юрид. учеб. заведений по спец. "Правоведение" / А.Б. Венгеров, И.Ф. Казьмин, А.В. Чицкевич и др.; под ред. А.С. Пиголкина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Высш. школа, 1988. – 334 с.
 25. Теория государства и права [Текст]: учебник для вузов по спец. "Правоведение" / А.И. Денисов, В.Д. Зорькин, А.А. Кененов и др. / Под ред. А.И. Денисова. – М.: Юрид. лит., 1980. – 316 с.
 26. Теория государства и права [Текст]: учебник для юрид. вузов и фак. / С.С. Алексеев, С.И. Архипов, В.М. Корельский и др.; В.М. Корельский,
 27. Общая теория государства и права [Текст]: академический курс в 2-х томах / Отв. ред. проф. М.Н. Марченко. – Т.І. Теория государства. – М.: Зерцало, 1998. – 416 с.
 28. Ведерніков Ю.А., Грекул В.С., Папірна А.В. Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту. – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. Акад. м-ва внутр. др.; под ред. А.С. Пиголкина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Высш. школа, 1988. – 334 с.
 29. Общая теория государства и права [Текст]: академический курс в 2-х томах / Отв. ред. проф. М.Н. Марченко. – Т.І. Теория государства. – М.: Зерцало, 1998. – 416 с.
 30. Ведерніков Ю.А., Грекул В.С., Папірна А.В. Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник Справ, 2004. – 176 с.
 31. Бостан С.К., Тимченко С.М. Державне право зарібіжних країн [Текст]: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 504 с.
 32. Государственное право зарубежных стран [Текст]: учебное пособие. – М.: ИНФРА-М; ИД «ФОРУМ», 2000. – 488 с.
 33. Теория права и государства [Текст]: учебник / Под. ред. проф. В.В. Лазарева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Право и закон, 2001. – 576 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

96. Поняття, ознаки та класифікація функцій держави.
97. Форми і методи забезпечення функцій держави.
98. Механізм держави та характеристика його складових елементів.
99. Поняття, ознаки та види органів держави.
100. Місце ОВС в механізмі держави та їх роль в забезпеченні державних функцій.

Завдання для самостійного вивчення (4 год.):

1. Дайте визначення і охарактеризуйте за чинним законодавством України орган держави?
2. Перерахуйте принципи формування і діяльності апарату держави.
3. Розкрийте основні напрями удосконалення організації та функціонування механізму Української держави.

4. Що відноситься до державних установ? Дайте характеристику цим організаціям.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ **С.Д. Гусарєв**

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 6: Поняття, походження та розвиток права

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях: право, сутність права, зміст права, функції права, принципи права, що передбачено програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо права як соціокультурного явища цивілізації.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Передумови походження, етапи формування та історичні типи права.

Сутність, зміст, соціальна цінність та основні функції права. Характеристика функцій права

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Алексеев С.С. К вопросу об общем понятии права // Государство и право. – 1993. - № 6.
3. Алексеев С.С. Право: время новых подходов // Советское государство и право. – 1991. - № 2.
4. Алексеев С.С. Теория права. – М. –1994.
5. Байтин М. И. Сущность права (современное нормативное правопонимание на границе двух веков). – Саратов, 2001. – 414с.
6. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун- т внутрішніх справ. – Л. : ЛьВДУВС, 2008. – 320 с.
7. Бандурка О.О. Єдність цінностей та істини в праві: Монографія / МВС України. Нац. акад. внутрішн. Справ України – К., 2000. – 1999 с.

8. Белоусов Ю. Л., Блага А. Б., Житний О. О., Захаров Є. Ю., Кобзін Д. О., Мармазов В. Є. Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики суду в діяльності органів внутрішніх справ України. – К. : Цифра, 2008. – 324с.
9. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
10. Ветютнев Ю. Синергетика в праве // Государство и право. – 2002. - № 4. – С. 78-83
11. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
12. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
13. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
14. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
15. Козлихин И.Ю. Позитивизм и естественное право // Государство и право. - 2000. - № 3.
16. Колодій А.М. Принципи права України. – К.: Юрінком, 1998.
17. Копиленко О. Л., Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Оніщенко Н. М., Бобровник С. В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
18. Костицький В. Право як цілісність // Право України. – 2002. - № 2.
19. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.
20. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
21. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях :Учебное пособие /А. В. Малько ; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М. :Проспект, 2009. -140 с.
22. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К. : Четверта хвиля, 2008. – 464с.
23. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.
24. Ортинський В.Л., Грищук В.К., Мацько М.А., Буряк В. Я., Грищук О.В., Долинська М. С. Основи держави і права України: підручник. – К. : Знання, 2008. – 583с.
25. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
26. Папірна А.В. Основні етапи розвитку теорії природного права / Вісник ДЮО МВС України. – 2000. - Випуск 3.
27. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К. : ТЕКСТ, 2008. – 188с.
28. Проблемы общей теории права и государства: Учеб. пособие / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М.: Норма, 2006. – 832 с.
29. Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л. П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.
30. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К. : КНТ, 2008. – 228с.
31. Середа Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
32. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
33. Супатаев М.А. Обычное право и правовой плюрализм // Государство и право. – 1999. № 12.
34. Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.

35. Теория государства и права : Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и права РАН; Саратовская государственная академия права. - М. : Норма, 2009. - 384 с.

36. Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. -5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.

37. Теорія держави та права: Підручник / С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський., За ред. С.Л. Лисенкова.– К.: Юрінком Інтер, 2005.– 448 с

38. Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калужний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.

39. Фулей Т. Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти // Право України. - 2003. - № 7.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Передумови походження, етапи формування та історичні типи права
2. Сутність, зміст, соціальна цінність та основні функції права
3. Характеристика функцій права.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Дайте поняття і розкрийте сутність кожного з типів права.
2. Окресліть етапи формування права з їх характеристикою
3. В чому полягає цінність права як історичного явища?
4. Які функції виконує право у суспільстві?

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 7: Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях: об'єктивне право, праворозуміння, типи праворозуміння, ознаки права, що передбачено програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо права як соціокультурного явища цивілізації.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Різноманітність визначень права. Поняття права, його відмінні ознаки. Структура і соціальна цінність об'єктивного права. Право і закон. Спільні та відмінні риси. Основні принципи права.

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [С.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Алексеев С.С. К вопросу об общем понятии права // Государство и право. – 1993. - № 6.
3. Алексеев С.С. Право: время новых подходов // Советское государство и право. – 1991. - № 2.
4. Алексеев С.С. Теория права. – М. –1994.
5. Байтин М. И. Сущность права (современное нормативное правопонимание на границе двух веков). – Саратов, 2001. – 414с.
6. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л. : ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
7. Бандурка О.О. Єдність цінностей та істини в праві: Монографія / МВС України. Нац. акад. внутрішн. Справ України – К., 2000. – 1999 с.
8. Белоусов Ю. Л., Блага А. Б., Житний О. О., Захаров Є. Ю., Кобзін Д. О., Мармазов В. Є. Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики суду в діяльності органів внутрішніх справ України. – К. : Цифра, 2008. – 324с.
9. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
10. Ветютнев Ю. Синергетика в праве // Государство и право. – 2002. - № 4. – С. 78-83
11. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
12. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
13. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
14. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
15. Козлихин И.Ю. Позитивизм и естественное право // Государство и право. - 2000. - № 3.
16. Колодій А.М. Принципи права України. – К.: Юрінком, 1998.
17. Копиленко О. Л., Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Оніщенко Н. М., Бобровник С. В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії,

- правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
18. Костицький В. Право як цілісність // Право України. – 2002. - № 2.
 19. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.
 20. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
 21. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях : Учебное пособие / А. В. Малько ; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. - М. : Проспект, 2009. - 140 с.
 22. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К. : Четверта хвиля, 2008. – 464с.
 23. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.
 24. Оргинський В.Л., Гришук В.К., Мацько М.А., Буряк В. Я., Гришук О.В., Долинська М. С. Основи держави і права України: підручник. – К. : Знання, 2008. – 583с.
 25. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
 26. Папірна А.В. Основні етапи розвитку теорії природного права / Вісник ДЮІ МВС України. – 2000. - Випуск 3.
 27. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К. : ТЕКСТ, 2008. – 188с.
 28. Проблемы общей теории права и государства: Учеб. пособие / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М.: Норма, 2006. – 832 с.
 29. Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л. П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.
 30. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К. : КНТ, 2008. – 228с.
 31. Середа Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
 32. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
 33. Супатаев М.А. Обычное право и правовой плюрализм // Государство и право. – 1999. № 12.
 34. Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.
 35. Теория государства и права :Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и права РАН; Саратовская государственная академия права. - М. :Норма, 2009. - 384 с.

36. Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. -5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.
37. Теорія держави та права: Підручник / С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський., За ред. С.Л. Лисенкова.– К.: Юрінком Інтер, 2005.– 448 с
38. Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.
39. Фулей Т. Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти // Право України. - 2003. - № 7.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Різноманітність визначень права. Поняття права, його відмінні ознаки.
2. Структура і соціальна цінність об'єктивного права.
3. Право і закон. Спільні та відмінні риси.
4. Основні принципи права.

Завдання для самостійного вивчення (2год.):

1. Поясніть, чому існують відмінності в розумінні права?
2. В чому полягає сутність права, як вона співвідноситься із змістом?
3. Розкрийте сутність права через науку аксіологія.
4. Які функції права Ви знаєте?
5. Назвіть структурні елементи права, дайте їм визначення.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 8: Правоутворення та форми права

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: володіти знаннями про поняття, ознаки, види, стадії правотворчості, джерела та форми права, особливості дії нормативно-правових актів у часі, у просторі та за колом осіб, формування практичних умінь і навичок щодо розрізнення правоутворення та правотворчості, різних видів нормативно-правових актів та джерел права. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про умови дії нормативно-правових актів у часі, у просторі та за колом осіб.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення правотворчості та відмінності її від правоутворення, розрізнення джерел права від форм права.. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень

щодо визначення понять правотворчість, правоутворення, джерела права, форми права, нормативно-правовий акт, міжнародний договір, правовий звичай, правовий прецедент, перераховувати основні ознаки та стадії правотворчості. Отримання навичок щодо визначення особливостей дії нормативно-правових актів у часі, у просторі та за колом осіб. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Поняття правоутворення та правотворчості, їх відмінності. Правотворчість: суб'єкти, види, стадії, юридична техніка. Форми (джерела) права та їх особливості. Дія нормативних актів у часі, у просторі та по колу осіб. Нормотворчість і форми (джерела) права в системі ОВС.

Література:

1. Ант Л.Ф. О понятии ведомственного нормативно-правового акта общеобязательного характера // Проблемы совершенствования законодательства. – М. – 1989. – Труды № 45. – С. 44-50.

2. Бабаев В.К. Теория государства и права. – М., 2004. – 587 с.

3. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.02)/ Одеська нац. юрид. акад. - Одеса, 2006.- 18с.

4. Биля І.О. До проблеми термінології нормативних правових актів // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2000. - Вип. 44. - С. 3 – 7.

5. Биля І.О. Преамбула як складова частина нормативного правового акта // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2001. - Вип. 47. - С. 13 – 18.

6. Биля І.О. Реквізити і структура нормативного правового акта // Держава і право: Зб. наук. пр.: Юридичні і політичні науки. - Вип. 10. – К.: ІДП НАН України, 2001. – С. 3 – 6.

7. Биля І., Подкопась С. Законодавче регулювання дисциплінарної відповідальності суддів (з точки зору законодавчої техніки) // Право України – 2001. - №10 – С. 40 – 43. (Особистий внесок – 50 %)

8. Биля І.О. Відсилка і посилання як прийоми нормотворчої техніки // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2002. - Вип. 54. - С. 10 – 16.

9. Биля І.О. Нормотворча техніка: поняття і загальна характеристика // Вісн. Акад. прав. наук України. – Харків, 2002. - № 1(28). – С. 217 – 226.

10. Биля І.О. Поняття посадової особи в чинному законодавстві України // Державна служба і громадянин: реалізація конституційних прав, свобод та обов'язків: Наук. зб. – Харків: УАДУ (ХФ), 2000. – С. 187 – 191.

11. Биля І.О. Теоретичні проблеми нормотворчої техніки // Вісн. Харків. ун-ту № 456. - Серія: Актуал. пробл. сучасної науки в дослідженнях молодих вчених м. Харкова: Ч. 1. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2000. – С. 246 – 248.

12. Биля І.О. До поняття нормотворчої техніки // Молода Українська держава на межі тисячоліть: погляд в історичне майбутнє демократичної, правової держави Україна: Зб. наук. пр. – Львів: ЛІВС, 2001. – С. 36 – 41.
13. Биля І.О. Нормативний правовий акт (загальна характеристика) // Вісн. Запорізьк. держ. ун-ту. – 2003. - № 1. – С. 27, 28.
14. Биля І.О. Додержання правил нормотворчої техніки як одна з умов ефективності нормативного правового акту // Соціально-політичний механізм правотворчості: Дев'яті Харків. політолог. читання: Зб. наук. ст. - Харків: Ксилон, 1999. - С.21, 22.
15. Биля І.О. Преамбула як складова частина нормативного акта // Актуал. пробл. формування правової держави в Україні (До 50-ї річниці Конвенції про захист прав людини та основних свобод): Тези доп. та наук. повід. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених / За ред. М.І. Панова. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2000. – С. 10 – 12.
16. Биля І.О. Юридико-технічна недосконалість нормативного правового акта як один з чинників конфліктів у правовій сфері // Конфлікти у суспільствах, що трансформуються: соціально-правовий та політичний аспекти: Зб. наук. ст. (за матеріал. XI Харків. політолог. читань) / Упоряд.: А.П. Гетьман, О.В. Ставицька. - Харків: Право, 2001. - С. 89.
17. Биля І.О. Проблеми застосування нормотворчої техніки в нормотворчій діяльності суб'єктів місцевого самоврядування // Пробл. прав. регулювання місцевого самоврядування: Матеріал. наук.-практ. конф., Харків, 4 – 5 грудня 2001 р. / За ред. М.І. Панова. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2002. – С. 97 – 99
18. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.
19. Вишне夫斯基 А.Ф., Горбатов Н.А. Общая теория государства и права. - М., 2004. – 586 с
20. Горбунова Л.М. Підзаконні нормативно-правові акти: організаційно-правові питання забезпечення законності: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.07)/ КНЕУ.- Київ, 2005.- 21с.
21. Дідич Т.О. Нормопроекування: теоретико-правовий аспект: Автореф. дис. канд. юрид. наук (12.00.01)/ Ін-т законодавства ВР України. - Київ, 2006.- 18с.
22. Доценко О.Л. Історія мови українського справочинства: Посібник/ МВС України. НАВСУ.- К., 2005.- 142с.
23. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – Л., 2003 р. – 584 с.
24. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – К. Кондор, 2006. – 477 с.
25. Загальна теорія держави та права / За ред. Савчук П.С., Самойленко Ю.П. – К., 2001. – 324 с.
26. Задирака Н.Ю. Теоретико-правові питання законотворчості: Автореф. дис. канд. юрид. наук (12.00.01)/ Інститут законодавства ВР України. - Київ, 2005.- 16с.
27. Законотворчість. Вип.2. Конституційні засади законотворчої діяльності/ Укр. школа законотворчості ін-ту законодавства ВР України. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).- К., 2005.- 161с.- (Б-ка Української школи законотворчості).
28. Законотворчість: Збірник наук.-практич. матеріалів. Вип.4. Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним та європейським правом/ Інститут зак-ва ВР України. Укр. - європ. консульт. центр з питань зак-ва (UEPLAC). Укр. школа законотворчості. - К., 2005.- 159с.- (Б-ка Української школи законотворчості).
29. Законотворчість: Словник термінів і понять з міжнародн. та європейськ. права/ Ін-т законодавства ВР України. Українсько-європейський консультативний центр з питань законодавства (UEPLAC). Укр. школа законотворчості. - К., 2005.- 159с.- (Б-ка Української школи законотворчості).
30. Зивс С.Л. Источники права. – М.: Мысль. – 1981. – Гл. 1,2,4 /ХО 3 59/
31. Кагадій М.І. Юридична практика в правовій системі України: Дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ МВС України. КНУВС.- Київ
32. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.

33. Ключков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
34. Коваль О.А. Принципи процесуального права та їх втілення в законодавчій регламентації діяльності міліції України: Дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ КНУВС.- Київ
35. Конституція України. – К. – 1996.
36. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
37. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
38. Лясновська Н. Про культуру правотворчої діяльності. / Право України. - № 5-6. – 1994. – С. 38-39.
39. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
40. Матвеева Л.Г. Юридична природа та місце офіційних інтерпретаційних актів у правовій системі України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ НУВС.- Харків, 2005.- 20с.
41. Медведев А.М. Правовое регулирование действия закона во времени / Гос. и право. - № 3. – 1995. – С. 69-75.
42. Наказ МВС України № 285 від 15 травня 1992 року “Про заходи удосконалення нормотворчої діяльності МВС України”. – К. - 1992.
43. Про затвердження Рішення Ради глав урядів СНД "Про затвердження Концепції Єдиного реєстру правових актів та інших документів Співдружності Незалежних Держав і Положення про Єдиний реєстр правових актів: Постанова. КМ України від 27 квітня 2006р.№583// Офіційний вісник України. - 2006.- №18.- Ст.1330.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Поняття правоутворення та правотворчості, їх відмінності.
2. Правотворчість: суб'єкти, види, стадії, юридична техніка.
3. Форми (джерела) права та їх особливості.
4. Дія нормативних актів у часі, у просторі та по колу осіб.
5. Нормотворчість і форми (джерела) права в системі ОВС.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Поясніть, як співвідносяться поняття «правоутворення» і «правотворчість», у чому їх єдність і відмінності?
2. Хто є суб'єктами законодавчої ініціативи в Україні?
3. Які форми права Ви знаєте?
4. Розкрийте принципи правотворчої діяльності.
5. Розкрийте сутність дії нормативно-правового акту у часі.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 9: Норми права та інші соціальні норми

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: оволодіти знаннями про поняття, ознаки, види норм права та інших соціальних норм, структури норм права та співвідношення її зі статтею нормативно-правового акту, формуванню практичних умінь і навичок щодо розрізнення різних соціальних норм та їх структурних елементів. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що впливають на ефективність норм права.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця норм права серед інших соціальних норм, виокремлення взаємозв'язку та взаємодії норм права з іншими соціальними нормами, зокрема нормами моралі. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям норми права, соціальної норми, норми моралі, традиції, звичаї, корпоративні норми, технічні норми, диспозиція, гіпотеза, санкція, перераховувати основні ознаки, структуру та види. Отримання навичок щодо визначення основних випадків співвідношення норми права та статті нормативно-правового акту, а розрізнення способів викладення норм права в статтях НПА: прямий, відсилочний, бланкетний. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Поняття і види соціальних норм. Норми права і норми моралі - їх взаємозв'язок та взаємодія. Норма права: поняття, структура, види. Співвідношення норми права та статті нормативно-правового акту. Ефективність норм права.

Література:

Агешин Ю.А. К вопросу о противоречии между нормами права и морали / Ю.А. Агешин // Правоведение. - 1971. - №2.

2. Бабаев В.К. Теория государства и права. – М., 2004. – 587 с.

3. Бабкіна О.В., Волинка К.Г. Теорія держави та права у схемах і визначеннях. К. МАУП. - 2004. – 144 с.

4. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.02)/ Одеська нац. юрид. акад. - Одеса, 2006.- 18с.

5. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.

6. Венгеров А.Б. Теория государства и права: В 2-х частях. - М., 1996. – 424 с.

7. Вишневский А.Ф., Горбатов Н.А. Общая теория государства и права. - М., 2004. – 586 с.

8. Воробьёва С.И. Механизм взаимодействия правовых и неправовых социальных норм в регулировании общественных отношений// сш. №3. /X621 В74/.

9. Головченко В. Взаємодія права із іншими соціальними регуляторами / Головченко В.//Юридичний вісник України. - 1998. - №9.

10. Гончарук О.В. Дихотомія права: право публічне та право приватне: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ Ін-т законодавства ВР України. - Київ, 2006.- 20с.

11. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – Л., 2003 р. –584 с.

12. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – К. Кондор, 2006. – 477 с.

13. Загальна теорія держави та права / За ред. Савчук П.С., Самойленко Ю.П. – К., 2001. – 324 с.
14. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
15. Клейнер Г. От права природы к природе права. - М.: Прогресс, 1988.
16. Ключков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
17. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано міністром освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
18. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство. К. Атака. –2005. – 560 с.
19. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
20. Логвинова М., Кафарський В. Основи правознавства. К. ЦНЛ. – 2005. – 568 с.
21. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
22. Нормы советского права. Проблемы теории. - Саратов, 1987.
23. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: [навч. посіб.] / Осауленко О.І. — К.: Істина, 2007. — 336 с.
24. Паливода А.В. Теорія держави та права. К., 2005. – 176 с.
25. Пеньков Е.М. Социальные нормы: управление, воспитание, поведение. - М.: Высш. Шк., 1990.
26. Плахов В.Д. Социальные нормы: философские основания общей теории. - М.: Мысль, 1985.
27. Поляков С.В. Нормы морали и права в политике// Вопросы совершенствования нормативного регулирования деятельности ОВД. – Уфа, 1999.
28. Поляков А.В. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода / Поляков А.В. — СПб.: Издательский дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2004. — 864 с.
29. Проблемы общей теории права и государства: [учебник для вузов / под ред. В.С. Нерсесянца]. — М.: Норма, 2004. — 832 с.
30. Рене Давид. Основные правовые системы современности. – М.: Прогресс. – 1988.
31. Рыбушкин Н.Н. Запрещающие нормы в советском праве. - Казань, 1990.
32. Сенякин Н.Н. Специальные нормы советского права. - Саратов, 1987.
33. Скакун О.Ф. Теория государства и права: [учебник] / Скакун О.Ф. — Х.: Консум, 2000. — 704 с.
34. Теорія держави і права: Навч. посібник/ В.М.Субботін, О.В.Філонов, Л.М.Князькова, І.Я.Тодоров.- Київ: Знання, 2005.- 327с.- (Сер."Вища освіта ХХІ століття")
35. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. – Київ: Юрінком Інтер, 2005. – 447 с.
36. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.
37. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.
38. Теория государства и права: [курс лекций / под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько]. — М.: Юристъ, 1997. — 672 с.
39. Теория государства и права: [учебник для юридических вузов и факультетов / под ред. В.М. Корельского и В.Д. Первалова]. — М.: Издательская группа ИНФРА М—НОРМА, 1997. — 570 с.
40. Теорія держави і права. Академічний курс: [підручник / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко]. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.
41. Тиунова А.Б. Система правовых норм и отраслевое подразделение права // Правоведение. - 1987. - № 4.
42. Тихомиров Ю.А. Публичное право: падение и взлёты // Госуд. и право. - 1996. -№ 1.
43. Чернобель Т.Т. Структура норм права и механизм их действия /логические основы // Правоведение. - 1986. - № 6.

44. Шульга А.М. Теория государства и права: [учебное пособие] / Шульга А.М. — Харьков, 2005. — 180 с.

45. Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 4. — 2002. — 717 с.

46. Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 3. — 2001. — 792 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Поняття і види соціальних норм
2. Норми права і норми моралі - їх взаємозв'язок та взаємодія.
3. Норма права: поняття, структура, види.
4. Співвідношення норми права та статті нормативно-правового акту.
5. Ефективність норм права

Завдання для самостійного вивчення (4 год.):

1. Назвіть основні ознаки норм права та поясніть їх значення.
2. Охарактеризуйте норми моралі, звичаїв та релігійні норми.
3. В чому сутність корпоративних норм. Наведіть приклади.
4. Назвіть способи викладення норм права в статтях НПА та охарактеризуйте їх.
5. Що розуміється під правовою аксіомою та правовою фікцією?

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 10: Система права та система законодавства

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях: система права та система законодавства та їх співвідношення, що передбачено програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо права як соціокультурного явища цивілізації.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню курсантів та слухачів.

Розвивальна мета: розвивати інтелектуальні здібності, мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність слухачів, курсантів, студентів, прищеплювати їм раціональні способи пізнавальної діяльності з зазначеної теми.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Поняття системи права, її структурні елементи, співвідношення з правовою системою. Система законодавства: поняття, структура. Система права і система законодавства: співвідношення і взаємозв'язок. Систематизація законодавства: поняття, види.

Література:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Алексеев С.С. К вопросу об общем понятии права // Государство и право. – 1993. - № 6.
3. Алексеев С.С. Право: время новых подходов // Советское государство и право. – 1991. - № 2.
4. Алексеев С.С. Теория права. – М. –1994.
5. Байтин М. И. Сущность права (современное нормативное правопонимание на границе двух веков). – Саратов, 2001. – 414с.
6. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л. : ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
7. Бандурка О.О. Єдність цінностей та істини в праві: Монографія / МВС України. Нац. акад. внутрішн. Справ України – К., 2000. – 1999 с.
8. Белоусов Ю. Л., Блага А. Б., Житний О. О., Захаров Є. Ю., Кобзін Д. О., Мармазов В. Є. Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики суду в діяльності органів внутрішніх справ України. – К. : Цифра, 2008. – 324с.
9. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
10. Ветютнев Ю. Синергетика в праве // Государство и право. – 2002. - № 4. – С. 78-83
11. Граціанов А.І. Інкорпорація як вид систематизаціїзаконодавства // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 17. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2002.
12. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
13. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
14. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
15. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
16. Козлихин И.Ю. Позитивизм и естественное право // Государство и право. - 2000. - № 3.

17. Козловський А. Систематизація законодавства як гносеологічний процес // Право України. – 2000. - № 2.
18. Колодій А.М. Принципи права України. – К.: Юрінком, 1998.
19. Копиленко О. Л., Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Оніщенко Н. М., Бобровник С. В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
20. Костицький В. Право як цілісність // Право України. – 2002. - № 2.
21. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.
22. Лилак Д. Колізії наукових поглядів на поняття „законодавство” і практичну необхідність його нормативної легалізації //Право України. – 2001. - № 8.
23. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
24. Лисенкова О. Законодавство України: необхідне нормативне визначення поняття // Право України. – 1999. - № 11.
25. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях :Учебное пособие /А. В. Малько ; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М. :Проспект, 2009. -140 с.
26. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К. : Четверта хвиля, 2008. – 464с.
27. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.
28. Оніщенко Н.М. Система права як юридична основа правової системи // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.
29. Опришко В. Загальнотеоретичні та практичні проблеми систематизації законодавства України // Право України. – 1999. - № 2.
30. Опришко В. Питання гармонізації законодавства України з міжнародним правом і національними правовими системами // Право України. – 1999. - № 8.
31. Ортинський В.Л., Грищук В.К., Мацько М.А., Буряк В. Я., Грищук О.В., Долинська М. С. Основи держави і права України: підручник. – К. : Знання, 2008. – 583с.
32. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
33. Папірна А.В. Основні етапи розвитку теорії природного права / Вісник ДЮОІ МВС України. – 2000. - Випуск 3.
34. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К. : ТЕКСТ, 2008. – 188с.
35. Плавич В.П. Систематизація законодавства України: проблеми теорії і методології / Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. - № 4.
36. Погорелов Є.В. Кодифікація і її функції як форми систематизації й удосконалення законодавства // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2000. - № 1.

37. Проблемы общей теории права и государства: Учеб. пособие / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М.: Норма, 2006. – 832 с.
38. Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л. П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.
39. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К. : КНТ, 2008. – 228с.
40. Середа Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
41. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
42. Супатаев М.А. Обычное право и правовой плюрализм // Государство и право. – 1999. № 12.
43. Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.
44. Теория государства и права :Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и права РАН; Саратовская государственная академия права. - М. :Норма, 2009. - 384 с.
45. Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. -5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.
46. Теорія держави та права: Підручник / С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський., За ред. С.Л. Лисенкова.– К.: Юрінком Інтер, 2005.– 448 с
47. Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.
48. Фулей Т. Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти // Право України. - 2003. - № 7.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Поняття системи права, її структурні елементи, співвідношення з правовою системою.
2. Система законодавства: поняття, структура.
3. Система права і система законодавства: співвідношення і взаємозв'язок.
4. Систематизація законодавства: поняття, види.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. З яких елементів складається система права?
2. Чим різняться між собою галузь права та підгалузь права.
3. Що є первинною «клетинкою» системи права та системи законодавства.
4. Які види систематизації Ви знаєте, в чому різниця між ними?
5. Який вид систематизації найбільш застосовується в органах міліції?
6. Наведіть приклади кодифікованих актів.

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Начальник кафедри
 теорії держави та права,
 полковник міліції
 _____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 11: Форми реалізації права

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: оволодіти знаннями про поняття, мету, значення, форми реалізації норм права, особливості основних форм реалізації норм права (дотримання, виконання, використання, застосування) та реалізацію норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про ті сукупності прийомів та засобів за допомогою яких забезпечуються форми реалізації (тобто якій формі відповідають ті, чи інші методи).

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо розрізнення форм реалізації норм права: дотримання, виконання, використання, застосування. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень щодо визначення понять реалізація норм права, дотримання, виконання, використання, застосування. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Реалізація норм права: поняття, мета, значення. Характеристика основних форм реалізації норм права. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ.

Література:

1. Алексеев С.С. Общая теория права. - М.: Юрид. лит., 1981-82. -Т1-2. /ХО А47/ А6-10,ч/з-1 или /ХО А47/ А6-7, ч/з-1. ст.317-350.
2. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.
3. Вишневский А.Ф., Горбатов Н.А. Общая теория государства и права. - М., 2004. – 586 с.
4. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – К. Кондор, 2006. – 477 с.
5. Загальна теорія держави та права / За ред. Савчук П.С., Самойленко Ю.П. – К., 2001. – 324 с.
6. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
7. Ключков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
8. Комаров С.А. Общая теория государства и права. – СПб., 2004. – 476 с.
9. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.

10. Кравчук І.В. Механізми державного управління процесом адаптації національного права до права ЄС: порівняльний аналіз: Автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління (25.00.02)/ НАДУ при Президентіві України. - Київ, 2006.- 20с.
11. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
12. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
13. Марченко М.Н. Проблемы теории государства и права: Учебник. – М., 2005 г. - 265 с.
14. Марченко М.Н. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Проспект. – 2005 г. – 321 с.
15. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. – М., 2004.- 421 с.
16. Пиголкин А.С. Теория государства и права: Учебник. – М.: Юрайт. – 2005 г. - 437 с.
17. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави та права.-К.,1994. – 267 с.
18. Скакун О.Ф. Теория государства и права. (энциклопедический курс) – Х. Эспада. – 2005. – 840 с.
19. Сырых В.М. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Юстицинформ. – 2005 г. – 245 с.
20. Сюр Н.В. Правова інтеграція України до Європейського Союзу: теоретико-правове дослідження: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ КНУВС.- К., 2006.- 20с.
21. Темнов Е.И. Теория государства и права. – М., 2004. – 453 с.
22. Теория государства и права / Под ред. В.М. Корельского, В.Д. Перевалова.-М.,1997.- 567 с.
23. Теория государства и права. Учебник для юридических вузов и факультетов. /Под ред. В.М.Корельского и В.Д.Перевалова – М.: Издательская группа ИНФРА – М- НОРМА, 1997.-570 с.
24. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. - М.: Юристъ, 1997.-672с.
25. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н.М. Марченко. - М.: Зерцало, 1997.- 475 с.
26. Теория права и государства: Учебник/ Под ред проф. В.В. Лазарева. - М.: Право и закон, 1996.-424 с.
27. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарев, О.Л. Слісаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
28. Теорія держави і права: Навч. посібник/ В.М.Субботін, О.В.Філонов, Л.М.Князькова, І.Я.Тодоров. - Київ: Знання, 2005.- 327с.- (Сер."Вища освіта ХХІ століття")
29. Теорія держави і права: Підручник/ С.Л.Лисенков, А.М.Колодій, О.Д.Тихомиров, В.С.Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 448 с.
30. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.
31. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Каложний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

- Реалізація норм права: поняття, мета, значення.
- Характеристика основних форм реалізації норм права.
- Реалізація норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Визначить поняття і форми реалізації норм права.
2. Що розуміється під формою реалізації – дотримання?
3. Що є особливого в такій формі реалізації як застосування?
4. Назвіть види суб'єктів, що мають право здійснювати правореалізаційну політику.
5. В чому виражаються форми реалізації в професійній діяльності співробітників міліції?

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Начальник кафедри
 теорії держави та права,
 полковник міліції
 _____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 12: Застосування права як особлива форма їх реалізації

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях застосування норм права, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо застосування норм права.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення сутності та змісту застосування норм права як особливої форми правореалізації. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям застосування норм права, стадії застосування норм права, вимоги до застосування норм права, правозастосовчі акти, перераховувати основні їх ознаки, елементи змісту та структури. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану ефективності застосування норм права в Україні та умінь узагальнювати проблемні ланки правозастосовчого процесу, а також визначати своєрідні напрями впливу на удосконалення правозастосування. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Застосування норм права: поняття, відмінність від інших форм реалізації. Процес правозастосування та його стадії. Правозастосовчий акт: поняття, ознаки, види. Вимоги правильного правозастосування. Прогалини в праві та юридичні колізії: поняття та шляхи їх усунення.

Література:

1. Благоев Е.В. Применение уголовного права (теория и практика). – СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 505 с.

2. Бочаров Д.О. Правозастосовча діяльність: поняття, функції та форми: проблемні лекції. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2006. – 73 с.

3. Брайнин Я.М. Уголовный закон и его применение. – М.: «Юридическая литература», 1967. – 240 с.

4. Вопленко Н.Н. Социалистическая законность и применение права / Под ред. М.И. Байтина. – Саратов: Издательство Саратовского университета, 1983. – 184 с.

5. Гурковський М.П. Правозастосування в діяльності органів внутрішніх справ / М.П. Гурковський // Науковий вісник Львівського юридичного інституту. – 2005. – Вип. 3. – С. 112 – 120.
6. Дюрягин И.Я. Право и управление. М.: “Юридическая литература”, 1981. – 168 с.
7. Калмыков Ю.Х. Вопросы применения гражданско-правовых норм. – Саратов: Издательство Саратовского университета, 1976. – 267 с.
8. Карташов В.Н. Применение права: Учеб. пособие. – Ярославль: ЯрГУ, 1980. – 74 с.
9. Кельман Л.М. Правозастосування як складова частина механізму правового регулювання / Л.М. Кельман // Держава і право: збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2004. – Вип. 26. – С. 42 – 47.
10. Колізії у законодавстві України та шляхи їх переборення: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / С.П. Погребняк; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 2001. – 19 с.
11. Колізії у законодавстві України: проблеми теорії і практики.: [Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 23-24 жовтня 1995] / [Редкол.: Шемшученко Ю.С. (голова) та ін.] – К.: Генеза, 1996. – 121с.
12. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів *[для студ. вищ. навч. закладів]* / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
13. Лазарев В.В. Социально-психологические аспекты применения права. Казань: Издательство Казанского университета, 1982. – 144 с.
14. Лазарев В.В. Применение советского права. / В. В. Лазарев. – Казань: Изд-во КГУ, 1972. – 200с.
15. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права : [навч.-метод. посібник (за кредитно-модульною системою)] / Луць Л.А. – К. : Атіка, 2008. – 411 с.
16. Маликов М.К. Проблемы реализации права. – Иркутск: Изд-во Иркут. ун-та, 1988. – 144 с.
17. Недбайло П.Е. Применение советских правовых норм. – М: Госюриздат, 1960. – 511 с.
18. Правозастосування та його місце в процесі реалізації права: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / М.Д. Гнатюк; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2007. – 19 с.
19. Павлишин О.В. Основні напрямки вдосконалення застосування норм права в Україні / О.В. Павлишин // Часопис Київського університету права. – 2004. – № 4. – К: Київ, ун-т права; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. – С. 32 – 36.
20. Павлишин О.В. До питання щодо використання інформаційних технологій у правозастосовчому процесі / О.В. Павлишин // Науково-практичний збірник актуальні проблеми юридичних наук у дослідженнях учених. – № 32. – К, 2004. – С. 19 – 23.
21. Павлишин О.В. Перспективи удосконалення правозастосування в новітніх умовах // Юридичні читання молодих вчених: Збірник матеріалів всеукраїнської наукової конференції 23-24 квітня 2004 р. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2004. – С.108 – 111.
22. Павлишин О.В. Правозастосування як об'єкт філософсько-правових досліджень / О.В. Павлишин // Право України. – 2004. – № 8. – С. 21 – 25.
23. Павлишин О.В. Оптимізація правозастосовчої діяльності: теоретико-правові та логіко-філософські засади: Навчальний посібник. – К.: Київський національний університет внутрішніх справ, 2008. – 123 с.
24. Правозастосувальний розсуд (загальнотеоретичні аспекти): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / М.Б. Рісний; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2006. – 16 с.
25. Правоприменение в Советском государстве. – М.: Юрид. лит., 1985. – 304 с.
26. Решетов Ю.С. Реализация норм советского права. – Казань: Издательство Казанского университета, 1989. – 154 с.
27. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : [підручник] / Скакун О. Ф. – Харків : Еспада, 2006. – 776 с.27.
28. Старостюк А.В. Застосування норм права: Навч. пос. – Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2007. – 137 с.
29. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання та реалізація права: загальнотеоретична характеристика / Т.І. Тарахонич // Правова держава : [щорічник наук. праць / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.]. – К., 2007. – Вип. 18. – С. 102 – 108.

30. Теорія держави і права. Академічний курс : [підручник] / за ред. О. В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
31. Фандалюк О.В. Деякі питання правозастосування в діяльності органів внутрішніх справ: теоретичний аспект / О.В. Фандалюк // Вісник Запорізького юридичного інституту МВС України. – 1997. – Вип. 1. – С. 15 – 23.
32. Фандалюк О.В. Правозастосувальні акти-дії – нетипова форма правозастосувального рішення / О.В. Фандалюк // Науковий вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – Одеса, 1997. – Вип. 3. – С 44 – 47.
33. Юридична мова правозастосовних актів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / П.М. Балтаджи; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2008. – 20 с.
34. Юридична техніка актів правозастосування: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / Л.І. Пригара; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2008. – 19 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Застосування норм права: поняття, відмінність від інших форм реалізації.
2. Процес правозастосування та його стадії.
3. Правозастосовчий акт: поняття, ознаки, види.
4. Вимоги правильного правозастосування.
5. Проголини в праві та юридичні колізії: поняття та шляхи їх усунення.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Які види правозастосовчих актів Ви знаєте? Дайте їх класифікацію і характеристику.
2. Охарактеризуйте вимоги до правозастосовчої діяльності.
3. В яких галузях не припускається аналогія права та аналогія закону. Що є винятком і чому?
4. Яка структура правозастосовчого акту? Наведіть приклади таких актів.
5. Що розуміється під колізіями?

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 13: Тлумачення норм права як особлива форма їх реалізації

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях тлумачення норм, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо способів і методів тлумачення. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про види тлумачення та суб'єктів які його проводять.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця тлумачення норм права у системі ОВС, Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення видів тлумачення: казуального і нормативного, офіційного і неофіційного, актів тлумачення тощо. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу,

уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Тлумачення нормативно-правових актів: поняття, цілі, значення. Види тлумачення. Засоби тлумачення. Акти тлумачення: поняття та види.

Література:

1. Бабаев В.К. Теория государства и права. – М.: Юристъ, 2005. – 591 с.
2. Байков А.М. Теория государства и права. – Рига, 2005. – 188 с.
3. Васильев А.В. Теория права и государства : Учебник . – М., Флинта; МПСИ, 2005. – 440 с.
4. Голосніченко І. Перспективні положення кодифікації норм правового інституту адміністративної відповідальності // Право України. - 2006. - № 8. – С.60
5. Задорожний Ю. Західна традиція права у контексті формування кодифікованих актів на теренах України // Право України. - 2006. - № 9.- С.42
6. Капліна О. Поширювальне тлумачення і аналогія кримінально-процесуального закону: проблеми розмежування // Вісник Академії правових наук України. Харків. – 2004. - № 4(39). – С.152
7. Капліна О. Буквальне тлумачення норм кримінально процесуального права // Вісник Академії правових наук України. Харків. – 2005. - № 1(40). – С.150
8. Капліна О. Особливості тлумачення норм кримінально-процесуального права // Право України. - 2005. - № 3. – С. 114
9. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
10. Ключков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
11. Ковальчук А. Про необхідність наукового розуміння базових категорій правознавства і юриспруденції // Право України. - 2006. - № 9. – С. 103
12. Комаров С.А. Общая теория государства и права. – СПб., 2004. – 476 с.
13. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
14. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
15. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
16. Марченко М.Н. Проблемы теории государства и права: Учебник. – М., 2005 г.- 265 с.
17. Марченко М.Н. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Проспект. – 2005 г. – 321 с.
18. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. – М., 2004.- 421 с.
19. Носік В. Проблеми кодифікації земельного законодавства України // Право України. - 2006.- № 11.- С.94
20. Общая теория права и государства. /Под.ред.Лазарева В.В. Изд. "Юрист". -М., 1994
21. Павленко Р. Тлумачення та використання превентивної термінології у кримінології // Право України. - 2005. - № 6. – С.71
22. Пиголкин А.С. Теория государства и права: Учебник. – М.: Юрайт. – 2005 г.- 437 с.
23. Пономаренко В., Брусник О. Тлумачення деяких аспектів сучасного процесуального законодавства // Право України. – 2003. - № 12. – С. 73

24. Радзівон С. Проблеми юридичного тлумачення термінів «адміністративний огляд» і «адміністративний обшук» // Право України. - 2005. - № 3. – С.9
25. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. – Харків : Консул, 2005. – 656с.
26. Словник термінів і визначень з курсу “Загальна теорія держави і права,” – К., 1995. - с.52-54 / ХО С482/
27. Спасибо – Фатєєва І. Доктринальне тлумачення // Вісник Академії правових наук України. Харків. – 2005. - № 1(40). – С.14
28. Сырых В.М. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Юстицинформ. – 2005 г. – 245 с.
29. Темнов Е.И. Теория государства и права. – М., 2004. – 453 с.
30. Теорія держави і права : Підручник / С.Л. Лисенков та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2005. - 448 с.
31. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред.. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К., Юрінком Інтер, 2006. – 688 с
32. Теорія держави і права: Підручник/ С.Л.Лисенков, А.М.Колодій, О.Д.Тихомиров, В.С.Ковальський; За ред. С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 448 с.
33. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.
34. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.
35. Трагнюк О. Тлумачення норм міжнародних договорів національним судом // Право України. – 2003. - № 3. - С. 19
36. Чулінда Л.І. Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів /Автореф. дис...канд.юр.наук. (12.00.01) / НАВСУ.- Київ. – 2003. 17 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Тлумачення нормативно-правових актів: поняття, цілі, значення.
2. Види тлумачення.
3. Засоби тлумачення.
4. Акти тлумачення: поняття та види.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Процес тлумачення складається з двох елементів:
2. А)Б)
3. В чому полягає сутність тлумачення норм права?
4. Які види неофіційного тлумачення Вам відомі? Охарактеризуйте їх.
5. Висвітліть соціально-політичне значення тлумачення.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 14: Правові відносини

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальні мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правових відносин та юридичних фактів, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати

подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо здійснення правових відносин та відмежуванню їх від моральних, економічних тощо.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця правових відносин у системі суспільних відносин. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення правовим відносинам і юридичним фактам, перераховувати основні їх ознаки, елементи змісту та структури. Отримання навичок щодо вирішення конкретних правових відносин відносно їх наукової класифікації. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Поняття, ознаки і види правовідносин. Склад і зміст правовідноси.

Поняття та види юридичних фактів.

Література:

1. Ведерніков Ю.А., Грекул В.С. Теорія держави та права. – К., Центр навчальної літератури, 2005. – 223 с.
2. Гревцов Ю. Правовые отношения и осуществление права. - Л., 1987. /ХО Г79/. ст. 21,29,43.
3. Давидов Р., Данилюк Ю. Питання теорії конституційних правовідносин // Право України. 2006. - №1. – С.16.
4. Иванова З.Д. Законность- основа правоотношений в деятельности ОВД.- М., 1987. /X621 И20/. ст 5,8,20,32,33.
5. Исаков В.Б. Юридические факты в советском праве.:Юрид. лит. - М., 1984. /ХО 485/.
6. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
7. Кикоть Г. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права. // Право України. – 2003. - № 7. – С. 29
8. Кикоть Г. Юридичні факти у механізмі правового регулювання: проблеми теорії // Право України. - 2005. - № 7. – С. 109.
9. Клочков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
10. Комаров С.А. Общая теория государства и права. – СПб., 2004. – 476 с.
11. Коржанський М., Коржанська О. Цінність суспільних відносин // Право України. - 2006. - № 12. – С. 20.
12. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
13. Кравцова Т. Правова характеристика відносин, що виникають в сфері державного регулювання господарської діяльності // Право України. - 2004. - № 6. – С. 31.
14. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
15. Майданник О. Правовідносини з парламентського контролю: поняття, характерні ознаки // Право України. - 2006. - № 5. – С. 142
16. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
17. Марченко М.Н. Проблемы теории государства и права: Учебник. – М., 2005 г.- 265 с.
18. Марченко М.Н. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Проспект. – 2005 г. – 321 с.

19. Матузов Н.И. Правовая система и личность. – С.:Изд. Саратовского ун-та. - 1987. /ХО М34/ ст. 244-283.
20. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. – М., 2004.- 421 с.
21. Павлик Л. Розвиток правових відносин та міжнародної правової допомоги //Право України. 2005. - № 5. – С.129
22. Пиголкин А.С. Теория государства и права: Учебник. – М.: Юрайт. – 2005 г.- 437 с.
23. Протасов В.Н. Категория «объект правоотношений». /Советское государство и право. - 1988. - № I- с. 198-134.
24. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави та права.-К.,1994. – 267 с.
25. Скакун О.Ф. Теорія держави і права . – Харків : Консул, 2005. – 656с.
26. Спаський А.С. Теоретико-методологічні засади дослідження правовідносин за участю органів внутрішніх справ // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. - 2006. - № 2. – С. 43
27. Сташків Б. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення // Право України. - 2003. - № 2. – С. 39 Теорія держави і права.
28. Сырых В.М. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Юстицинформ. – 2005 г. – 245 с.
29. Темнов Е.И. Теория государства и права. – М., 2004. – 453 с.
30. Теорія держави і права : Підручник / С.Л. Лисенков та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2005. - 448 с.
31. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред.. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К., Юрінком Інтер, 2006. – 688 с
32. Теорія держави і права: Підручник/ С.Л.Лисенков, А.М.Колодій, О.Д.Тихомиров, В.С.Ковальський; За ред. С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 448 с.
33. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. – Київ: Юрінком Інтер, 2005. – 447 с.
34. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.
35. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.
36. Ткаченко Ю.Г. Методологические вопросы теории правоотношений. М.: Юрид. лит. - 1980. /ХО X 17/ ст. 94-108,128,117.
37. Чутчева О. Громадяни як суб'єкти соціально забезпечувальних правовідносин : теорія і практика // Право України. - 2003. - № 7. – С. 65.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Поняття, ознаки і види правовідносин.
2. Склад і зміст правовідносин.
3. Поняття та види юридичних фактів.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Наведіть класифікацію правовідносин та дайте розширену характеристику із прикладами.
2. Наведіть класифікацію об'єктів правовідносин.
3. Наведіть приклади учасників правовідносин за участю ОВС.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 15: Правова поведінка**З дисципліни:** Теорія держави та права**Категорія курсантів:** 1 курс

Навчальна мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правової поведінки, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо правової поведінки, стимулювання правомірної поведінки та протидії правопорушенням. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективне забезпечення правомірної поведінки та пропонувати шляхи її вдосконалення та підвищення.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця правової поведінки в системі соціальної поведінки, вибору виду правомірної поведінки залежно від правової свідомості та культури громадян, стимулювання і заохочення правомірної поведінки та вибір засобів її охорони та захисту. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям правової, правомірної та протиправної поведінки, зловживанням правом та об'єктивно-протиправної поведінки, перераховувати основні їх ознаки, види та елементи внутрішньої будови. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану правопорядку в Україні та уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Поняття правової поведінки, її ознаки, види. Поняття, ознаки та склад правомірної поведінки. Види правомірної поведінки. Поняття, ознаки протиправної поведінки. Види протиправної поведінки.

Література:

1. Алейникова О.П. Понятие правомерного поведения // Проблемы совершенствования советского законодательства. – М.: Изд-во ВНИИСЗ, 1977. – Вып. 10. – С. 3–12.
2. Афанасьев В.С. Некоторые проблемы теории правонарушений и юридической ответственности / В. С. Афанасьев, Е. А. Сунцова // Право и политика. – 2006. – № 3. – С. 17 – 23.
3. Берзін П.С. Суспільна небезпечність діяння : загальна характеристика / П. С. Берзін // Альманах кримінального права. – К., 2009. – Вип. 1. – С. 108 – 150.
4. Бусурманов Ж.Д. Социальная активность и правомерное поведение личности в советском обществе: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Академия наук Казахской ССР: Ин-т философии и права. – Алма-Ата, 1984. – 14 с.
5. Бобылев А. И. Правовое поведение и его виды / А. И. Бобылев // Право и государство : теория и практика. – 2009. – № 4. – С. 6 – 12.
6. Блажко П. К. Совокупность правонарушений по советскому праву : (Понятие и юрид. значение) / Блажко П. К. – Казань : Казан. ун-т, 1988. – 97 с.
7. Бачинин В. А. Антропосоциология аномативного поведения / В. А. Бачинин // Общественные науки и современность. – 2001. – № 3. – С. 62 – 73.

8. Вопленко Н.Н. Правомерное поведение как социальный и юридический процесс // Актуальные проблемы юридического процесса в общенародном государстве. – Ярославль, 1979. – Вып. 1. – С. 21–26.
9. Гранин А.Ф. К вопросу о понятии правонарушения / А. Ф. Гранин // Итоговая науч.-теор. конф. преподавательского состава КВШ МООП СССР за 1966 г. : [тезисы]. – К., 1967. – С. 69 – 77.
10. Гревцов Ю.И. Обеспечение правомерного поведения граждан // Законность в Российской Федерации. – М.: Спарк, 1998. – 214 с.
11. Денисов Ю. А. Об определении понятия правонарушения в общей теории права / Ю. А. Денисов // Вестник Ленинградского университета. № 23. Экономика, философия, право. – 1976. – № 4. – С. 121 – 125.
12. Денисов Ю. А. Методологические предпосылки исследования правонарушения / Ю. А. Денисов // Изв. вузов. Правоведение. – 1976. – № 6. – С. 31 – 36.
13. Денисов Ю. А. Общая теория правонарушения и ответственности / Денисов Ю. А. – Л. : ЛГУ, 1983. – 142 с.
14. Дрейслер И. С. Классификация правонарушений по советскому социалистическому праву / И. С. Дрейслер // Научная конференция по работам, выполненным в 1964 г. : [тезисы докл.]. – Х., 1965. – С. 62 – 64.
15. Жеругов Р.Т. Вопросы правомерного поведения личности // Материалы научной конференции аспирантов-юристов “Правовое регулирование общественных отношений”. – М.: Изд-во ИГиП АН СССР, 1977. – С. 18–25.
16. Канзафарова І. С. Дослідження проблем цивільно-правової відповідальності : окремі методологічні аспекти / І. С. Канзафарова // Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 345 – 349.
17. Кудрявцев В.Н. Правовое поведение : норма и патология / Кудрявцев В. Н. – М. : Наука, 1982. – 287 с.
18. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений / Кудрявцев В. Н. – [2-е изд., перераб и доп.]. – М. : Юристъ, 2001. – 301 с.
19. Кудрявцев В. Н. Объективная сторона преступления / Кудрявцев В. Н. – М. : Госюриздат, 1960. – 244 с.
20. Кудрявцев В.Н. Причины правонарушений / Кудрявцев В. Н. – М. : Наука, 1976. – 286 с.
21. Кудрявцев В.Н., Малеин Н.С. Закон и пределы правомерного поведения // Сов. гос. и право. – М.: Наука, 1980. – №10. – С.31–38.
22. Кудрявцев В.Н., Малеин Н.С. Правовое поведение, его субъекты и пределы // Правоведение. – 1980. – №3. – С. 32–33.
23. Ковалёва Е.Л. Правовая природа объективно-противоправных деяний / Е.Л. Ковалёва // Закон и право. – 2001. – № 8. – С. 34–41.
24. Кожевников С. Н. Правомерное поведение и правонарушение : сущность и содержание : [учеб.-метод. пособие] / Кожевников С. Н. – Н. Новгород : Общество “Интелсервис”, 2001. – 72 с.
25. Каламкарян Р.А. Юридические последствия некоторых видов правомерного поведения государств // Сов. гос. и право. – М.: Наука, 1986. – №8. – С. 133–137.
26. Лазарев В.В. Правомерное поведение как объект юридического исследования // Сов. гос. и право. – М.: Наука, 1976. – №10. – С. 29–37.
27. Лейст О.Э. Методология исследования правомерных и неправомерных действий в развитом социалистическом обществе // Методологические и теоретические проблемы государства и права развитого социализма / Я.С. Михалык, Ю.М. Козхлов, М.Н. Марченко и др.; Под ред. А.И. Денисова, О.Е. Кутафина. – М.: Изд-во МГУ, 1983. – 168 с.
28. Малиновский А.А. Злоупотребление субъективным правом (теоретико-правовое исследование). – М.: Издательство “Юрлитинформ”, 2007. – 352 с.
29. Минникес И.А. Объективно-противоправное деяние / И.А. Минникес // Российский юридический журнал. – 2008. – № 2. – С. 19–23.
30. Малеин Н. С. Правонарушение : понятие, причины, ответственность / Малеин Н. С. – М. : Юрид. лит., 1985. – 192 с.
31. Нурбеков К. Н. Правонарушение – деяние противоправное, аморальное / К. Н. Нурбеков // Правонарушения среди молодёжи и меры их предупреждения (на материалах Киргизской ССР). – Фрунзе, 1985. – С. 4 – 23.

32. Нурпеисов Е.К. Психология правомерного поведения. – Алма-Ата: Наука, 1984. – 127 с.
33. Нурпеисов Е.К. Механизм формирования правомерного поведения личности: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Академия наук СССР: Ин-т гос. и права. – М., 1980. – 15 с.
34. Наливайко Л. Р. Теоретичні аспекти конституційного делікту / Л. Р. Наливайко // Держава і право : збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 3 – 8.
35. Поротикова О. А. Проблема злоупотребления субъективным гражданским правом / Поротикова О. А. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 256 с.
36. Самощенко И. С. Понятие правонарушения по советскому законодательству / Самощенко И. С. ; ВИЮН. – М. : Юрид. лит., 1963. – 286 с.
37. Самощенко И. С. Ответственность по советскому законодательству / И. С. Самощенко, М. Х. Фарукшин. – М. : Юрид. лит., 1971. – 240 с.
38. Тихомиров А.Д. Профессиональное правомерное поведение работников органов внутренних дел: социально-правовой анализ: Автореф.дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.01 / АН УССР: Ин-т гос. и права им. В.М. Корецкого. – К. – 1990. – 20 с.
39. Оксамытний В.В. Правомерное поведение личности. – К.: Наукова думка, 1985. – 175 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Поняття правової поведінки, її ознаки, види.
2. Поняття, ознаки та склад правомірної поведінки.
3. Види правомірної поведінки.
4. Поняття, ознаки протиправної поведінки.
5. Види протиправної поведінки.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Розкрийте соціальну природу правової поведінки.
2. Охарактеризуйте ознаки правопорушення.
3. Які елементи складають об'єктивну сторону правопорушення. Дайте їх поняття.
4. З якого віку може нести юридичну відповідальність фізична особа? В кримінальному праві? В адміністративному праві?

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 16: Правова свідомість та правова культура

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правової свідомості та правової культури, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань щодо теоретичних і практичних аспектів ролі правової культури та правової свідомості у формуванні правової, соціальної держави, вмінні аналізувати фактори зв'язку та взаємозв'язку правової культури та правової свідомості з політикою, економікою та правом.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення сутності, змісту та природи правової культури і правової свідомості, а також їх місця у правовій системі. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям права свідомість, професійна права свідомість, функції правосвідомості, структура правосвідомості, права установка, рівні правосвідомості; права культура, права культура особи, права культура суспільства, права культура професійної групи та ін. Отримання навичок щодо оцінювання специфіки взаємозв'язку правосвідомості та правової культури на сучасному етапі розвитку правової системи України та уміння з'ясувати загальні закономірності та особливості формування правової свідомості та правової культури громадян і конкретизувати їх прояви в сучасних умовах державотворення в Україні, а також визначити фактори впливу на права свідомість, що сприяють її вдосконаленню та розвитку, а також, що призводять до її деформацій та дисфункцій. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Правосвідомість: поняття, структура, види. Правосвідомість працівників міліції. Права культура: поняття, види, структура. Об'єктивні і суб'єктивні фактори формування правосвідомості і правової культури.

Література:

1. Аграновская Е.В. Правовая культура и обеспечение прав личности. – М.: Наука, 1988. – 320 с.
2. Балюк Г.И. Взаимосвязь правовой культуры и социалистической демократии. – К.: Общество “Знание” УССР, 1984. – 164 с.
3. Братасюк В. Права культура: залежність рівня її розвитку від зрілості особистісного начала / В. Братасюк, М. Братасюк // Українська наука : минуле, сучасне, майбутнє : щорічник / [за ред. проф. Б. Лановика]. – Тернопіль : Економічна думка, 1999. – С. 147-151.
4. Байниязов Р. С. Правосознание и российский правовой менталитет / Р. С. Байниязов // Известия вузов. Правоведение. – СПб., 2000. – № 2. – С. 31-40.
5. Бельский К. Т. Социалистическое правосознание : Диалектика формирования и развития / Бельский К. Т. – Ярославль : Верх.-Волж. кн. изд-во, 1979. – 384 с.
6. Бойков А. Д. О состоянии и задачах научных исследований проблем правосознания и правового воспитания // Вопросы эффективности правового воспитания : сб. науч. тр. / [А. Д. Бойков]. – М. : Юрид. лит., 1977. – С. 9-29.
7. Баранов П. П., Русских В. В. Проблемы теории правосознания и правовой культуры : [учебное пособие] / П. П. Баранов, В. В. Русских. – Ростов-на-Дону : РЮИ МВД России, 1999. – 80 с.
8. Бурмистров В. А. Место и роль правовой культуры в становлении правового государства / Бурмистров В. А. – Симферополь : Таврида, 1996. – 188 [2] с.
9. Бура Н.А. Функции общественного правосознания. – К.: Наукова думка, 1986. – 230 с.
10. Вітман К.М., Дудченко В.В. Права культура і підприємництво / Інститут приватного права і підприємництва. – Київ-Донецьк, 1999. – 287 с.
11. Вопленко Н. Н. Правосознание и правовая культура : [учебное пособие] / Н.Н. Вопленко. – Волгоград : ВолГУ, 2000. – 52 с.

12. Владимірова В. Концептуальні підходи до формування правової культури освітян в умовах демократизації суспільства / Валентина Владимірова // Наукові записки. – Кіровоград : Кіровоградський держ. пед. ун-т, 2002. – Вип. 41 : Сер. Педагогічні науки. – С. 26-30.
13. Вітман К.М., Дудченко В.В. Правова культура як засіб правового впливу // Правова культура і підприємництво. — Донецьк, 1999. — С. 115-118.
14. Грошев А.В. Правосознание и правотворчество (уголовно-правовой аспект): Учеб. пособие. – Екатеринбург: Изд-во КВШ МВД РФ, 1996. – 76 с.
15. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура в розбудові Української держави / І. Голосніченко // Право України. – 2005. – № 4. – С. 24-25.
16. Гранат Н. Л. Правосознание и правовая культура / Н. Л. Гранат // Общая теория государства и права: Академический курс : в 3-х томах. / [отв. ред. М.Н. Марченко ; изд. 2-е, перераб. и доп.]. – М. : ИКД “Зерцало-М”, 2001.
17. Горшенёв В.М. Правова культура юриста як спеціаліста // Юридична деонтологія. — Х., 1993. — С. 40-52.
18. Гавриленко Г. Правова держава і правова культура // Право України. — 1993. — № 1. — С. 26-30.
19. Ганзенко О.О. Формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави України: Дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2003. — 198 с.
20. Денисова О.С. Сучасні підходи до поняття та структури правової свідомості // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ. – 2004. – № 4. – С. 16–23.
21. Дьоміна О. С. Формування правової культури студентської молоді в умовах сучасного українського суспільства : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 “Теорія та історія держави і права ; історія політичних і правових вчень” / О. С. Дьоміна. – К., 2007. – 20 с.
22. Каминская В.И., Ратинов А.Р. Правосознание как элемент правовой культуры // Правовая культура и вопросы правового воспитания. – М.: Наука, 1974. – 112 с.
23. Копейчиков В.В., Бородин В.В. Роль правовой культуры в формировании советского социалистического государства // Советское государство и право. — 1989. — № 2. — С. 28-34.
24. Кейзеров Н.М. Политическая и правовая культура. Методологические проблемы. – М.: Юрид. лит-ра, 1983. – 366 с.
25. Козюбра Н.И. Социалистическое право и общественное сознание. – М.: Знание, 1979. – 233 с.
26. Козюбра Н.И., Оксамытный В.В., Рабинович П.М. Правовое воспитание молодежи. – К.: Наукова думка, 1985. – 319 с.
27. Коваль М. До проблеми правового виховання нової генерації громадян України / М. Коваль, П. Давидов // Виховання української еліти в системі національної освіти України. – Львів : Вид-во “За вільну Україну”, 1997. – С. 104-109.
28. Лукашева Е.А. Социалистическое правосознание и законность. – М.: Юрид. лит-ра, 1973. – 254 с.
29. Мельничук О.С. І.О. Ільїн про аксіоми правосвідомості // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – Одеса, 2001. – № 1. – С. 44–47.
30. Молчанов А. А. Правовая культура в социальной жизни: вопросы методологии / А. А. Молчанов // Правоведение. – 1991. – № 1. – С. 69-73.
31. Менюк О.М. Правова культура в умовах розбудови незалежної України: поняття, структура // Право України. — 2001. — № 4. — С. 21-29, 39.
32. Назаренко Е. В. Социалистическое правосознание и советское правотворчество / Е. В. Назаренко. – К. : Изд-во КГУ. – 190 с.
33. Назаренко Е. В. Формирование развитого социалистического правосознания — основная цель правового воспитания / Е. В. Назаренко // Проблемы правоведения : [республиканский межведомственный научный сборник / под ред. В. В. Копейчикова (отв. ред.)]. – К. : Вища школа, 1977. – Вып. 36. – С. 21-29.
34. Омельчук І. Правосвідомість молоді: загальні, групові, специфічні риси // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : м-ли Х регіональної конференції, 5-6 лютого 2004 р. – Львів : Юридичний факультет ЛНУ ім. Івана Франка, 2004 р. – С. 42-43.
35. Покровский И.Ф. Формирование правосознания личности. Вопросы теории и практика. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1972. – 315 с.
36. Подберезський М. К., Безбородий В. О. Формування правової культури. Теоретичні та методичні основи / М. К. Подберезський, В. О. Безбородий. – Мукачево : Елара, 1999. – 216 с.

37. Ратинов А. Р. Структура правосознания и некоторые методы его исследования / А. Р. Ратинов // Методология и методы социальной психологии / [Е. В. Шорохова (отв. ред.)]. – М. : Наука, 1977. – С. 201-214.

38. Сальников В.П. Правовая культура личности и общества. Профессиональное достоинство юридической науки // Советское государство и право. — 1989. — № 11. — С. 26-32.

39. Станік С. Динаміка правової культури: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2001.

40. Соколов Н. Я. Профессиональное сознание юристов / Н. Я. Соколов ; [отв. ред Е. А. Лукашева]. – М. : Наука, 1988. – 224 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Правосвідомість: поняття, структура, види. Правосвідомість працівників міліції.
2. Правова культура: поняття, види, структура.
3. Об'єктивні і суб'єктивні фактори формування правосвідомості і правової культури.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Охарактеризуйте види правової свідомості.
2. Що розуміється під правовим навчанням. Якими якостями повинен оволодіти студент?
3. Які суб'єкти здійснюють правовиховну роботу у державі?
4. До основних напрямів правовиховної роботи правоохоронних органів відносять?

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції

_____ С.Д. Гусарев

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 17: Юридична відповідальність

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях юридичної відповідальності, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо юридичної відповідальності, стимулювання правомірної поведінки та попередження правопорушень. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективне забезпечення юридичної відповідальності та пропонувати оптимальні шляхи її вибору та застосування.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості та індивідуального підходу при вирішенні конкретної юридичної справи.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця юридичної відповідальності в системі соціальної відповідальності, вибору виду юридичної відповідальності залежно від індивідуальних особливостей суб'єкта. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям позитивної та ретроспективної юридичної відповідальності, називати та характеризувати її принципи, цілі і функції, визначати підстави настання та звільнення від ретроспективної юридичної відповідальності. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану правопорядку в Україні та уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні

способи пізнавальної діяльності та вибору найбільш ефективного виду юридичної відповідальності з урахуванням індивідуальних особливостей суб'єкта.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Юридична відповідальність: поняття і ознаки. Види юридичної відповідальності та їх характеристика. Підстави для притягнення і звільнення від юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності: поняття і види. Принципи юридичної відповідальності: поняття і характеристика.

Література:

1. Денисов Ю.А. Общая теория правонарушения и ответственность. – Л., 1983.
2. Дубинин Н.П. Генетика, поведение, ответственность. – М., 1989.
3. Зелена О. Визначення підстав юридичної відповідальності: актуальні питання // Право України. – 2003. – №4. – С.21
4. Іваненко О. Визначення поняття, сутності та видів соціальної відповідальності: актуальні проблеми // Право України. – 2006. – №1. – С. 60.
5. Іваненко О.В. Сутність юридичної відповідальності та роль правоохоронних органів у її забезпеченні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 „Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень”. — К., 2007.
6. Кудрявцев В.Н. Закон, проступок, ответственность. – М., 1986.
7. Липинский Д.А. Проблемы юридической ответственности. — СПб.: Издательство “Юридический центр Пресс”, 2003.
8. Малеин Н.С. Правонарушение: понятие, причины, ответственность. – М., 1985.
9. Операнский В.И. Социальная ответственность личности: сущность и особенности формирования. – М., 1987.
10. Осауленко А. Нормативно-правовая конструкция юридической ответственности как научная категория // Закон и жизнь. – 2005. – № 11. – С. 53-55.
11. Осауленко А. Процесуальне доказування як стадія юридичної відповідальності // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 6. – С. 18-20.
12. Осауленко А. Юридична відповідальність як інститут матеріального права // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 4. – С. 81-84.
13. Осауленко А.О. Особливості нормативно-правової конструкції юридичної відповідальності // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2005. – № 2. – С. 79-85.
14. Осауленко А.О. Санкція і юридична відповідальність у публічному праві // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2003. – № 4. – С. 140-144.
15. Осауленко А.О. Співвідношення санкції та юридичної відповідальності // Вісник прокуратури. – 2008. – № 8. – С. 87-91.
16. Осауленко А.О. Суть та деякі особливості процесуального доказування // Вісник прокуратури. – 2008. – № 12. – С. 79-83.
17. Осауленко А.О. Юридична відповідальність та державний примус: аспекти співвідношення // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2006. – № 5. – С. 20-25.
18. Решетник Л. Правові проблеми юридичної відповідальності в галузі екології // Право України. – 2003. – №8. – С.81
19. Рыбаков В.А. Позитивная юридическая ответственность. – Рязань, 1986.
20. Старцев О. Актуальні проблеми юридичної відповідальності посадових осіб у сфері управлінської діяльності // Право України. – 2000. – № 11. – С. 115.
21. Угрюмова Г. Загальна характеристика дисциплінарної відповідальності і дисциплінарного проступку за українським трудовим правом // Право України. – 2005. – №5. – С. 78.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Юридична відповідальність: поняття і ознаки.
2. Види юридичної відповідальності та їх характеристика.
3. Підстави для притягнення і звільнення від юридичної відповідальності.
4. Функції юридичної відповідальності: поняття і види.
5. Принципи юридичної відповідальності: поняття і характеристика.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Охарактеризуйте принципи юридичної відповідальності. Який принцип покладений в основу норми прямої дії (Конституція України)?
2. Що саме розуміється під конституційною відповідальністю? Хто є суб'єктом порушення права. Наведіть приклади.
3. Якими нормативними актами регулюються процедура амністії і помилування?
4. Які функції юридичної відповідальності Ви знаєте?

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 18: Державна дисципліна, законність та правопорядок

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях законності, державної дисципліни, правопорядку, суспільного порядку, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо правової поведінки та її юридичних наслідків, стимулювання правомірної поведінки та попередження правопорушень. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективне формування високого рівня правосвідомості та правової культури, забезпечення правомірної поведінки та пропонувати шляхи її вдосконалення та підвищення.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця правопорядку в системі суспільного порядку, вибору виду правомірної поведінки залежно від правової свідомості та культури громадян, стимулювання і заохочення правомірної поведінки та вибір засобів її охорони та захисту. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навичок чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям законності, державної дисципліни, правопорядку та суспільного порядку, перераховувати основні їх ознаки, елементи змісту та структури. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану законності та правопорядку в Україні та уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Законність: поняття, нормативно-правова основа, система гарантій. Поняття державної дисципліни. Суспільний порядок і правопорядок. Основні напрямки зміцнення законності в діяльності органів внутрішніх прав.

Література:

1. Гавриленко Д.А. Правовое государство и дисциплина.- Минск, 1991.
2. Государственная дисциплина и социальный порядок.- М., 1985.
3. Евпатов В.И. Международное общество и правопорядок.- К., 1990.
4. Законність: теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження.- К.: Юстиніан, 2004.
5. Крисяк Ю. Синергетична інтерпретація соціального порядку // Право України.- 2005. - №7.- С. 30.
6. Притика Д. Зміцнення законності та протидія проявам злочинності в економічній сфері // Право України.- 1999. - №5.- С.14.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Законність: поняття, нормативно-правова основа, система гарантій.
2. Поняття державної дисципліни. Суспільний порядок і правопорядок.
3. Основні напрямки зміцнення законності в діяльності органів внутрішніх прав.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Що розуміється під законністю?
2. Як ще можна розглядати категорію «законність» окрім правового режиму? Дайте пояснення.
3. Які види дисципліни Вам відомі? Дайте їх характеристику.
4. Що розуміється під громадським порядком?
5. Охарактеризуйте роль міліції у справі зміцнення законності та правопорядку.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 19: Правове регулювання та його механізм

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: сформувати стійкі знання курсантів, що передбачені програмою навчальної дисципліни, щодо правового регулювання суспільних відносин. Поглибити і систематизувати існуючі знання курсантів про поняття правового регулювання, його елементи, стадії, способи, типи, режими, а також надати нові знання про ефективність правового регулювання суспільних

відносин.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду курсантів щодо механізму правового регулювання суспільних відносин, підвищити рівень їх правової свідомості та правової культури.

Розвивальна мета: сприяти розвитку у курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям правове регулювання, ефективність правового регулювання, перераховувати основні його ознаки, стадії механізму правового регулювання, а також характеризувати способи, типи, режими правового регулювання. Отримання навичок щодо оцінювання ефективності правового регулювання суспільних відносин в Україні, а також уміння прогнозувати його динаміку в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві. Крім перерахованого, засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, прищеплювати курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Поняття правового впливу, його види та механізм. Правове регулювання: поняття, способи, методи, типи, принципи, предмет. Стадії правового регулювання. Поняття механізму правового регулювання. Види і характеристика елементів механізму правового регулювання.

Література:

1. Алексеев С.С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве. – М.: Юридическая литература, 1966. – 183с.
2. Дей М.О. Правове регулювання засобів стимулювання праці в умовах ринкової економіки: теоретичний аспект: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 /Національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2005. – 212с.
3. Кривицький Ю.В. Механізм правового регулювання у загальній теорії права: теоретичні проблеми розуміння // Актуальні питання державотворення в Україні. Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції (24-25 квітня 2008 року). – К.: ВГЛ „Обрії”, 2008. – С. 31 – 32.
4. Лавріненко О.В. Механізм правового регулювання соціально-трудових відносин: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія. – Донецьк: Норд-Прес. – ДЮІ ЛДУВС, 2007. – 182 с.
5. Лебедева Е.Н. Механизм правового стимулирования социально-активного поведения (проблемы теории и практики): Дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. // Саратовская государственная академия права. – Саратов, 2003. – 207с.
6. Лисенков С. Правовий вплив і правове регулювання як форми прояву дії права на суспільні відносини: співвідношення та порівняння // Правові дослідження: українсько-грецький міжнародний науковий журнал. – 2006. – № 1. – С. 28 – 31.
7. Личность и правовое регулирование: творческие поиски раскрепощенного сознания (философия права на постсоветском пространстве): Монография / А.Вайшвила, А.И.Левченков, А.Н.Литвинов, М.А.Тюренков; МВД Украины, Луган. гос. ун-т внутр. дел. – Луганск: РИО ЛГУВД, 2006. – 136 с.
8. Малько А.В. Механизм правового регулирования // Теория государства и права. Курс лекций. Лекция 28. / Под. ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. – М.: Юристъ, 1997. – 672 с.
9. Мельник О.М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Інститут держави та права ім. В.М. Корецького. – К., 2004. – 209с.
10. Осипов М.Ю. Правовое регулирование как динамическая система // Права и политика. – 2006. – № 11. – С. 17 – 32.

11. Сіренко В.Ф. Визначення ефективності законодавства: методологічні підходи //Авер'янов В.Б., Денисов В.Н., Сіренко В.Ф. та ін. Законодавство: проблеми ефективності: Монографія – К., вид-во „Наукова думка”, 1995. – 231с.
12. Шундииков К.В. Правовые механизмы: основы теории //Государство и право. – 2006. - № 12. – С. 12 – 21.
13. Эффективность норм права, эффективность права, эффективность актов применения // http://www.pravo.vuzlib.net/book_n032_page_42.html.
14. Бейкун А. Правові проблеми теорії державного регулювання в Україні // Право України. – 2001. - № 8.
15. Бірюков І. Предмет і метод приватного права // Право України. – 2002. - № 3.
16. Бобровник С.В. Правова система, правова надбудова та механізм правового регулювання: співвідношення понять // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.
17. Бобылев А.И. Механизм правового воздействия на общественные отношения // Государство и право. – 1999. - № 5.
18. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
19. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Греку, А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перероб. – Д.: Юрид. акад. М-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
20. Горшенев В.М. Структура механизма правового регулирования. – М., 1979.
21. Григонис, Э.П. Теория государства и права [Текст]: курс лекций / Э.П. Григонис; – СПб.: Питер, 2002. – 320 с.
22. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина; Нац. юрид. акад. Укр. ім. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
23. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина; Нац. юрид. акад. Укр. ім. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
24. Костицький В. Право як цінність // Право України. – 2002. - № 2.
25. Мельник О.М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2004. – 208 с.
26. Нерсисянц, В.С. Общая теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / В.С. Нерсисянц; – М.: НОРМА, 2010. – 552 с.
27. Общая теория государства и права [Текст]: академический курс в 3-х томах. - 2-е изд., перераб. и доп. / отв. ред. проф. М.Н. Марченко. Том 1. – М.: ИКД "Зерцало – М", 2002. – 528 с.
28. Общая теория права и государства [Текст]: учебник / под ред. В.В. Лазарева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – 520 с.
29. Онуфрієнко О.В. Правові засоби у контексті інструментальної теорії права: дис... д-ра. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2002. – 426 с.
30. Сенякин И.Н. Специальные нормы советского права. - Саратов, 1987.
31. Сорокин В.Д. Метод правового регулирования. - М., 1976.
32. Сорокин В.Д. Правовое регулирование: предмет, метод, процесс // Известия вузов, «Правоведение». – 2000. - № 4.
33. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання: теоретико-правовий аспект // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.
34. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання: теоретико-правові аспекти // Правова держава. – Вип. 13. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2002. – С. 103 – 108.

35. Тарахонич Т.І. Місце правових відносин у системі елементів механізму правового регулювання // Правова держава. – Вип. 14. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – С. 45 – 55.
36. Тарахонич Т.І. Правове регулювання: теоретичні аспекти // Правова держава. – Вип. 12 – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001 – С. 76 – 81.
37. Теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / под. ред. проф. М.М. Рассолова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 735 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Поняття правового впливу, його види та механізм.
2. Правове регулювання: поняття, способи, методи, типи, принципи, предмет.
3. Стадії правового регулювання.
4. Поняття механізму правового регулювання. Види і характеристика елементів механізму правового регулювання.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Які форми впливу права на суспільні відносини Вам відомі? Дайте характеристику.
2. Що означає децентралізоване правове регулювання?
3. Що є складовими механізму правового регулювання? Дайте їх характеристику.
4. Який характер носить правове регулювання правовідносин за участю правоохоронних органів?

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 20: Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: сформувати стійкі знання курсантів, що передбачені програмою навчальної дисципліни, щодо правового статусу особи. Поглибити і систематизувати існуючі знання курсантів про поняття правового статусу особи, його елементи, види, а також надати нові знання про особливості дії окремих видів правового статусу особи, зокрема працівника ОВС.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду курсантів щодо правового статусу особи та ролі працівника ОВС у його забезпеченні, підвищити рівень їх правової свідомості та правової культури.

Розвивальна мета: — сприяти розвитку у курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям правового статусу особи, правового статусу людини, правового статусу індивіда, а також характеризувати особливості правового статусу працівника ОВС. Отримання навичок щодо практичного застосування набутих знань у особистому житті та на професійній ниві з метою захисту прав та свобод особи, підтримання законності та правопорядку в державі та суспільстві. Крім перерахованого, засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, прищеплювати курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Поняття і основні елементи правового статусу особи, їх характеристика. Компетенція ОВС в сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Межі втручання ОВС в процес реалізації людиною і громадянином своїх прав і свобод.

Література:

1. Гнилорыбов В.В. Конституционное обеспечение прав и свобод граждан в Украине / Вісник ЛПВС МВС України, спец. випуск. 2001.
2. Загальна декларація прав людини. Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р. - Права людини. Міжнародні договори України: декларації, документи.- К., 1992.
3. Закон України "Про громадянство" від 18 січня 2001 р. № 2235-III // Урядовий кур'єр. – 1 березня. 2001 р.
4. Закон України "Про громадянське суспільство в Україні // Голос України. – 2002. - № 187. – 11 с.
5. Закон України "Про об'єднання громадян" // Юридичний вісник України. – 2002. - № 51. – 4 с.
6. Закон України "Про органи саморганізації населення // Юридичний вісник України. – 2001. - № 35.
7. Захист прав і свобод громадян у провадженні в справах про адміністративні правопорушення та їх забезпечення в діяльності міліції: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 [Електронний ресурс] / С.М. Тараненко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2000. — 20 с.
8. Куц Г. Застосування норм Європейської конвенції та прецедентної практики Європейського суду з прав людини судами України // Право України.- 2002. - № 2.
9. Любашиц В.Я. Правовое государство и основные принципы его функционирования / Вісник ЛПВС МВС України, 2001, спецвипуск.
10. Міжнародний пакт про економічні права. Прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 19 грудня 1966 р. - Права людини. Міжнародні договори України; декларації, документи.- К., 1992.
11. Никеров Г.И. Судебная власть в правовом государстве (опыт сравнительного исследования) // Государство и право. – 2001. - № 3.
12. Никитенко А.И., Петков В.П. Обеспечение прав и свобод граждан в сфере исполнительной власти / Вісник ЛПВС МВС України, спец. випуск 2001.
13. Онищенко О.С. Шляхи формування в Україні громадянського суспільства // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.
14. Правовий статус громадян у сфері виконавчої влади: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 [Електронний ресурс] / І.В. Бойко; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. — Х., 2000. — 19 с.
15. Правовий статус жертв правосуддя та зловживання владою як особливий вид правового статусу людини: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / А.М. Смирнов; Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2004. — 19 с.
16. Правовий статус службовця органів внутрішніх справ: проблеми загальної теорії: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / П.І. Павленко; Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2003. — 20 с.
17. Правовий статус юридичних осіб, заснованих державою: Автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.03 [Електронний ресурс] / Л.В. Винар; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2006. — 20 с.
18. Проскурняк Р. Механізм правового регулювання захисту працівників органів внутрішніх справ // Підприємство, господарство і право. – 2008. - №3. – С.58-60

19. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: Навчальний посібник. – К.: Атака, 2004. – 464 с.
20. Рабінович С.П. Права людини у природно-правовій думці католицької церкви (за матеріалами соціальної доктрини католицизму). - Львів, 2004. - 198 с.
21. Северенюк В.М. Механізм правового регулювання в мусульманському праві: навчальний посібник – Запоріжжя: ГУ “ЗІДМУ” – 2007.
22. Селиванов В., Діденко Н. Правова природа регулювання суспільних відносин // Право України. – 2000. - №10. – С.24
23. Сулименко Н.В. Ответственность государства перед личностью - основа нормального функционирования гражданского общества и правового государства / Вісник ЛІВС МВС, 2001, спецвипуск.
24. Сунцов А.Е. Органы внутренних дел в механизме обеспечения законности и прав человека. //Вопрос совершенствования нормативного регулирования деятельности органов внутренних дел.-Уфа.,1991. – С.60-70.
25. Темченко В. Право у механізмі забезпечення прав і свобод людини // Підприємництво, господарство і право.- 2005. - № 3. - С.44.
26. Шкуратенко О. Участь України в ООН по законодавчому визначенню міжнародних стандартів прав і свобод людини // Право України. – 2002. -№ 2.
27. Шмельова Г. Юридичний механізм забезпечення прав людини. Загальнотеоретична характеристика // Право України. – 1994. - № 10.
28. Шумак І. Поняття громадянських прав і свобод людини в Україні // Право України. – 1999. - № 10.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Поняття і основні елементи правового статусу особи, їх характеристика.
2. Компетенція ОВС в сфері забезпечення прав і свобод людини і громадянина.
3. Межі втручання ОВС в процес реалізації людиною і громадянином своїх прав і свобод.

Завдання для самостійного вивчення (4 год.):

1. Назвіть елементи правового статусу особи та охарактеризуйте їх.
2. До особистих прав-гарантій відносяться? Перерахуйте та дайте їхню характеристику.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____С.Д. Гусарєв

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 21: Правова система: поняття, характеристика елементів

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правової системи та її елементів, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо правової системи. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективне формування правової системи окремої держави, шляхів її удосконалення.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення місця

кожного з правових явищ у правовій системі, визначення взаємодіючих аспектів між ними. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткого формулювання теоретичних положень: давати визначення поняттям правової системи, статичних елементів правової системи, динамічних елементів правової системи, юридичної практики. Отримання навичок щодо оцінювання сучасного стану правової системи в Україні та прогнозування її стану на майбутнє, шляхів її вдосконалення, приведення у відповідність до міжнародних стандартів. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Поняття правової системи та її співвідношення з системою права. Характеристика статичних та динамічних елементів правової системи. Місце юридичної практики в правовій системі: поняття, структура, види.

Література:

1. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. /А.Б.Венгеров// – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.
2. Вовраженцева К.П. Правові системи України та Республіки Беларусь: сучасні процеси правового розвитку: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2008. – 20 с.
3. Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко: Монографія. – К.: Видавництво „Юридична думка”, 2006. – 432 с.
4. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч. Посібник /С.Д.Гелей, С.М.Рутар// -К.: ”Знання”, 1999.-426 с.
5. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посіб. /С.Д.Гелей, С.М.Рутар// – К.: Знання, 2006. – 668 с.
6. Гусарев С.Д. Теорія держави та права. Альбом схем: Навчальний посібник./С.Д.Гусарев// -Київ,-1997.-55 с.
7. Давид Рене, Жоффре-Спинози Камилла. Основные правовые системы современности / В.А.Туманов (пер.с фр.). – М. : Международные отношения, 2003. – 399с. /Шифр у НБУВ: ВА644686/.
8. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
9. Зайчук О., Оніщенко Н. Середовище права та формування правових систем сучасності/Зайчук О.В., Оніщенко Н.М.// Право України. – 2003. – № 12. – С. 37 – 40.
10. Кагадій М. Поняття та елементи правової системи /М.Кагадій// Право України. – 2004. – № 12. – С. 32 – 36.
11. Кагадій М.І. Юридична практика в правовій системі України: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 /М.Кагадій// Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2005. – 16 с.
12. Кельман М.С. Конституційний контроль як засіб захисту конституцій у національних правових системах континентального права: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 [Електронний ресурс] / М.С. Кельман; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2001. — 19 с.
13. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави та права: Підручник. /М.С.Кельман, О.Г.Мурашин//– 3-тє видання, стереотипне. – Львів: «Новий Світ-2000», 2007. – 584 с.

14. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. /Н.М.Крестовська, Л.Г.Матвеева// – Х.: ТОВ «Одіссей», 2007. – 432 с.
15. Луць Л.А. Європейські міждержавні правові системи: загальнотеоретична характеристика: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / Л.А. Луць; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2005. — 32 с.
16. Марченко М.Н. Теория государства и права.: Учебник. /М.Н.Марченко// – М.: Проспект. – 2005 г. – 321 с.
17. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. /Н.И.Матузов, А.В.Малько// – М., 2004.- 421 с.
18. Мельник З.П. Критерії диференціації правових систем сучасності // Актуальні питання реформування правової системи України. /З.П.Мельник//– Т. 1. – Луцьк, 2006. – С. 55 – 57. /Шифр у ЦБ КНУВС: Х;А431/.
19. Мірошниченко М.І. Генезис національних правових систем: теоретико-методологічний аспект: монографія / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". /М.І.Мірошниченко// – К. : Університет "Україна", 2007. – 271 с.
20. Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії: Монографія./Н.М.Оніщенко// – К., 2002. – 205 с.
21. Оніщенко Н.М. Плюралізм сучасного праворозуміння та визначень національних правових систем // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 36. /Н.М.Оніщенко//– К.: Ін-т держави та права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. – С. 3 – 8.
22. Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні / Н.М.Оніщенко// Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – К., 2002. – 131 с. /Шифр у НБУВ: ВА623762/.
23. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: [навч. посіб.] / Осауленко О.І. — К.: Істина, 2007. — 336 с.
24. Поляков А.В. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода / Поляков А.В. — СПб.: Издательский дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2004. — 864 с.
25. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток / В.С.Журавський, О.В.Зайчук, О.Л.Копиленко, Н.М.Оніщенко; За заг. ред. В.С.Журавського. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 296 с. /Шифр у НБУВ: ВА643169/.
26. Проблемы общей теории права и государства: [учебник для вузов / под ред. В.С. Нерсесянца]. — М.: Норма, 2004. — 832 с.
27. Селіванов В. Державну політику в Україні на правові і наукові засади / Володимир Селіванов // Право України. — 2002. — № 12. — С. 15—23.
28. Скакун О.Ф. Теория государства и права: [учебник] / Скакун О.Ф. — Х.: Консум, 2000. — 704 с.
29. Теория государства и права: [курс лекций / под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько]. — М.: Юристъ, 1997. — 672 с.
30. Теория государства и права: [учебник для юридических вузов и факультетов / под ред. В.М. Корельского и В.Д. Перевалова]. — М.: Издательская группа ИНФРА М—НОРМА, 1997. — 570 с.
31. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні / М.Г.Хаустова; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. — Х.: Право, 2008. – 158 с. /Шифр у НПБУ: А672928/.
32. Шульга А.М. Теория государства и права: [учебное пособие] / Шульга А.М. — Харьков, 2005. — 180 с.
33. Юридична деонтологія / [за ред. В.М. Горшеньова, В.В. Комарова]. — Харків: Основа. — 1993. — 172 с.
34. Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 4. — 2002. — 717 с.
35. Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 3. — 2001. — 792 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Поняття правової системи та її співвідношення з системою права.

2. Характеристика статичних та динамічних елементів правової системи.
3. Місце юридичної практики в правовій системі: поняття, структура, види.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Що є статичними елементами правової системи країни? Охарактеризуйте їх.
2. Визначити значення порівняльного правознавства для підготовки фахівців-юристів та працівників правоохоронних органів.
3. Які комплексні фактори покладені в основу групування правових систем? Дайте їх характеристику.
4. Що розуміється під юридичною практикою як одного з елементів правової системи?
5. Охарактеризуйте особливості системи законодавства Української держави, Російської Федерації, республіки Німеччина.

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник кафедри
теорії держави та права,
полковник міліції
_____ С.Д. Гусарев

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Тема № 22: Основні правові системи сучасності

З дисципліни: Теорія держави та права

Категорія курсантів: 1 курс

Навчальна мета: домогтися обізнаності слухачів та курсантів у теоретичних питаннях правових систем сучасності та їх основних видів, що передбачаються програмою навчальної дисципліни, слугувати подальшому міцному засвоєнню знань, формуванню практичних умінь і навичок щодо правових систем сучасності, основних видів правових систем та їх складових. Отримання слухачами та курсантами вичерпної інформації про фактори, що обумовлюють найбільш ефективний розвиток правових систем сучасності та їх інтегративні процеси.

Виховна мета: сприяти формуванню наукового світогляду, підвищення рівня правової свідомості, правової культури, моральних, естетичних та інших якостей особистості, вихованню колективу.

Розвивальна мета: розвинути інтелектуальні здібності слухачів та курсантів щодо визначення особливостей кожної з правових систем сучасності. Сприяти розвитку у слухачів та курсантів навиків чіткої характеристики складових правових систем сучасності – історичних аспектів, джерел права, структури права тощо. Отримання навичок щодо критеріїв розмежування правових систем сучасності, виділення особливостей кожної з них. Крім перерахованого засвоєння зазначеної теми дасть змогу підвищити у слухачів та курсантів культуру мовлення, пам'ять, увагу, уяву, мислення, спостережливість, активність, творчість, самостійність при прийнятті рішень, прищеплювати слухачам та курсантам раціональні способи пізнавальної діяльності.

Навчальний час: 2 години

Навчальне обладнання, ТЗН: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми. ТЗН: відеопроєктор, комп'ютерна техніка та відповідне програмне забезпечення.

Наочні засоби: Наочність викладення матеріалу забезпечується використанням схем, таблиць та мультимедійним супроводженням окремих питань теми.

Міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; філософія; юридична деонтологія. Забезпечувані дисципліни: історія

вчень про державу і право; конституційне право; кримінальне право; адміністративне право; цивільне право; кримінальний процес; дізнання в ОВС; оперативно-розшукова діяльність.

Навчальні питання: Класифікація правових систем. Романо-германська (німецька) правова сім'я. Сім'я загального (англосаксонського) права. Традиційні та релігійні правові системи.

Література:

1. Бернам У. Правовая система США. /У.Бернам//– М.: Новая юстиция – 2006. – С.1211.
3. Бехруз Хашматулла. Исламские традиции права. /Хашматулла Бехруз//– О., 2006. - 293 с.
4. Білоус А.О. Політико-правові системи: Світ і Україна./А.О.Білоус// - К., 1997. - 200 с.
5. Васецький В.Ю. Доктрина прав людини в романо-германській правовій системі: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС. /В.Ю.Васецький// - К., 2006. -20 с.
6. Гелей С.Д. Політико-правові системи світу: навчальний посібник. /С.Д.Гелей//– К.: Знання – 2006. – С. 669.
7. Горова О.Б. Місце міжнародних стандартів прав людини в правовій системі України: Збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки./О.Б.Горова// – К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – Спец. Випуск. - К., 2005. – С.257-263.
8. Кравчук М.В. Правовая система США./М.В.Кравчук// - К., 2004. -136 с.
9. Луць Л.А. Методологія порівняльного правознавства //Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні./Л.А.Луць// - Львів, 1997. - С.29-34.
10. Луць М.А. Європейські міждержавні правові аспекти та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичний аспект). /Л.А.Луць// - К., 2003.-324 с.
11. Марченко М.К. Правовые системы современного мира: учебное пособие /М.К.Марченко//– М.: Зерцало – 2008. – С.521.
12. Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні. /Н.М.Оніщенко// - К., 2002. - 131 с.
13. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: [навч. посіб.] / Осауленко О.І. — К.: Істина, 2007. — 336 с.
14. Поляков А.В. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода / Поляков А.В. — СПб.: Издательский дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2004. — 864 с.
15. Проблемы общей теории права и государства: [учебник для вузов / под ред. В.С. Нерсисянца]. — М.: Норма, 2004. — 832 с.
16. Северенюк В.М. Механізм правового регулювання в мусульманському праві: навчальний посібник /В.М.Северенюк//– Запоріжжя: ГУ “ЗІДМУ” – 2007.
17. Скакун О.Ф. Теория государства и права: [учебник] / Скакун О.Ф. — Х.: Консум, 2000. — 704 с.
18. Собкова В. Місце судового прецеденту серед інших джерел права в англосаксонській правовій системі/В.Собкова// Право України – 2007. - №5. – С.155-159.
19. Теория государства и права: [курс лекций / под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько]. — М.: Юристъ, 1997. — 672 с.
20. Теория государства и права: [учебник для юридических вузов и факультетов / под ред. В.М. Корельского и В.Д. Первалова]. — М.: Издательская группа ИНФРА М—НОРМА, 1997. — 570 с.
21. Теорія держави і права. Академічний курс: [підручник / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко]. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.
22. Ткаченко В.Д. Порівняльне правознавство: Підруч. для студ. юр. спец, вищих навч. закл. /В.Д.Ткаченко// - Х., 2003. - 274 с.
23. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС. - Х., 2005. - 19 с.
24. Чернецька О.В. Правові системи сучасності./О.В.Чернецька// - Ірпінь, 2003. - 102 с.
25. Шульга А.М. Теория государства и права: [учебное пособие] / Шульга А.М. — Харьков, 2005. — 180 с.
26. Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 4. — 2002. — 717 с.
27. Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 3. — 2001. — 792 с.

Методичні поради з викладання тем: доцільно після розгляду основних питань семінарського заняття організувати дискусію з проблемних питань теми.

Запитання до семінару (2 год.):

1. Класифікація правових систем.
2. Романо-германська (німецька) правова сім'я.
3. Сім'я загального (англосаксонського) права.
4. Традиційні та релігійні правові системи.

Завдання для самостійного вивчення (2 год.):

1. Що розуміється під приватним правом. Наведіть приклади галузей права приватного характеру.
2. Охарактеризуйте структуру англійського права.
3. Охарактеризуйте правову сім'ю мусульманського права. Що є первинним елементом цієї сім'ї?

8.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Що таке юридична наука?
2. Які існують види (групи) юридичних наук?
3. Наведіть ознаки теорії держави та права як науки.
4. Визначте місце теорії держави та права системі юридичних наук.
5. Що таке об'єкт і предмет науки?
6. Визначте предмет теорії держави та права.
7. Назвіть методи наукового пізнання, які використовує теорія держави та права під час дослідження власного предмета.
8. Розкрийте зміст поняття «функції теорії держави та права».
9. Які функції виконує теорія держави та права?
10. В чому сутність гносеологічної функції теорії держави і права?
11. Яка роль теорії держави та права у формуванні юридичного світогляду, становленні сучасного юриста?
12. Які основні причини виникнення держави?
13. У чому полягають особливості виникнення держави у східних слов'ян?

- 14.Що лежало в основі регулювання відносин між людьми в докласовому суспільстві?
- 15.Які основні умови виникнення права?
- 16.Дайте визначення поняттю держави.
- 17.Назвіть ознаки держави, що відрізняють її від влади у первісному суспільстві.
- 18.У чому сутність держави перехідного періоду?
- 19.Визначте основні етапи становлення держави.
- 20.Що мається на увазі під типологією держави?
- 21.У чому полягає співвідношення державної і політичної влади?
- 22.Розкрийте сутність парламентсько-президентської республіки.
- 23.Що розуміється під формою державного устрою?
- 24.Які види форм монархічного і республіканського правління?
- 25.Які, на Вашу думку, основні причини заважають становленню демократичного політичного режиму в нашій країні?
- 26.Дайте визначення і охарактеризуйте за чинним законодавством України орган держави?
- 27.Перерахуйте принципи формування і діяльності апарату держави.
- 28.Розкрийте основні напрями удосконалення організації та функціонування механізму Української держави.
- 29.Що відноситься до державних установ? Дайте характеристику цим організаціям.
- 30.Розкрийте типологію права.

31. Дайте поняття і розкрийте сутність кожного з історичних типів права.
32. Окресліть етапи формування права з їх характеристикою.
33. В чому полягає цінність права як історичного явища?
34. Які функції виконує право у суспільстві?
35. Поясніть, чому існують відмінності в розумінні права?
36. В чому полягає сутність права, як вона співвідноситься із змістом?
37. Розкрийте сутність права через науку аксіологія.
38. Які функції права Ви знаєте?
39. Назвіть структурні елементи права, дайте їм визначення.
40. Хто є суб'єктами законодавчої ініціативи в Україні?
41. Які форми права Ви знаєте?
42. Розкрийте принципи правотворчої діяльності.
43. Розкрийте сутність дії нормативно-правового акту у часі.
44. Назвіть основні ознаки норм права та поясніть їх значення.
45. Охарактеризуйте норми моралі, звичаїв та релігійні норми.
46. В чому сутність корпоративних норм. Наведіть приклади.
47. Назвіть способи викладення норм права в статтях НПА та охарактеризуйте їх.
48. З яких елементів складається система права?
49. Інститути права. Поняття та характеристика.
50. Правопорушення: поняття, склад і види.
51. Чим різняться між собою галузь права та підгалузь права.

- 52.Що є первинною «клітинкою» системи права та системи законодавства.
- 53.Які види систематизації Ви знаєте, в чому різниця між ними?
- 54.Який вид систематизації найбільш часто застосовується в органах внутрішніх справ?
- 55.Наведіть приклади кодифікованих актів.
- 56.Визначить поняття і форми реалізації норм права.
- 57.Що розуміється під формою реалізації – дотримання?
- 58.Що є особливого в такій формі реалізації як застосування?
- 59.Які види правозастосовчих актів Ви знаєте? Дайте їх класифікацію і характеристику.
- 60.Охарактеризуйте вимоги до правозастосовчої діяльності.
- 61.В яких галузях не припускається аналогія права та аналогія закону. Що є винятком і чому?
- 62.Яка структура правозастосовчого акту? Наведіть приклади таких актів.
- 63.Що розуміється під колізіями?
- 64.Процес тлумачення складається з двох елементів:
- 65.А) Б)
- 66.В чому полягає сутність тлумачення норм права?
- 67.Які види неофіційного тлумачення Вам відомі? Охарактеризуйте їх.
- 68.Наведіть класифікацію правовідносин та дайте розширену характеристику із прикладами.
- 69.Наведіть класифікацію об'єктів правовідносин.
- 70.Наведіть приклади учасників правовідносин за участю ОВС.

71. Розкрийте соціальну природу правової поведінки.
72. Охарактеризуйте ознаки правопорушення.
73. Які елементи складають об'єктивну сторону правопорушення. Дайте їх поняття.
74. З якого віку може нести юридичну відповідальність фізична особа? В кримінальному праві? В адміністративному праві?
75. Охарактеризуйте види правової свідомості.
76. Що розуміється під правовим навчанням. Якими якостями повинен оволодіти студент?
77. Які суб'єкти здійснюють правовиховну роботу у державі?
78. До основних напрямів правовиховної роботи правоохоронних органів відносять?
79. Які види дисципліни Вам відомі?
80. Що розуміється під громадським порядком?
81. Які форми впливу права на суспільні відносини Вам відомі? Що означає децентралізоване правове регулювання?
82. Що є складовими механізми правового регулювання? Дайте їх характеристику.
83. Межі втручання співробітниками міліції в особисте життя людини та громадянина.
84. Назвіть елементи правового статусу особи та охарактеризуйте їх.
85. До особистих прав-гарантій відносяться? Перерахуйте та дайте їх характеристику.
86. Що розуміється під правовою аксіомою та правовою фікцією?

- 87.Що є статичними елементами правової системи країни?
- 88.Визначити значення порівняльного правознавства для підготовки фахівців-юристів та працівників правоохоронних органів.
- 89.Які комплексні фактори покладені в основу групування правових систем? Дайте їх характеристику.
- 90.Що розуміється під юридичною практикою як одного з елементів правової системи?
- 91.Охарактеризуйте особливості системи законодавства Української держави, Російської Федерації, республіки Німеччина.
- 92.Національна правова система України: аксіологічні аспекти.
- 93.Нові правові сім'ї: цивілізаційний рух права і держави.
- 94.Що розуміється під приватним правом. Наведіть приклади галузей права приватного характеру.
- 95.Охарактеризуйте структуру англійського права.
- 96.Охарактеризуйте правову сім'ю мусульманського права. Що є первинним елементом цієї сім'ї?

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Тема 1. Предмет, метод та функції теорії держави та права.

1. Характеристика основних методів, що використовуються в ході наукового дослідження.
2. Теоретичні знання та їх роль у здійсненні юридичної практичної діяльності.
3. Розвиток загальнотеоретичної юридичної науки в Україні.

Тема 2. Поняття, походження і сутність держави.

1. Держава як закономірний результат розвитку соціальної організації.
2. Загальне та особливе у виникненні держави.
3. Основні теорії походження держави та права.

Тема 3. Держава і політична система суспільства.

1. Аспекти взаємодії органів державної влади з іншими суб'єктами політичної системи.
2. Характеристика політичної системи України на сучасному етапі.
3. Політичний конфлікт: політико-правова характеристика.

Тема 4. Форми держави.

1. Особливості та різновиди республіканської форми правління в сучасному світі.
2. Особливості федеративного устрою окремих держав.
3. Різновиди демократичного державного режиму.

Тема 5. Механізм та функції держави.

1. Забезпечення реалізації прав і свобод громадян – одна із основних функцій правової держави.
2. Співвідношення функцій держави та функцій органів держави.
3. Актуальні напрямки перебудови і подальшого формування державного механізму в Україні.

Тема 6. Поняття, походження та розвиток права.

1. Співвідношення права з іншими соціальними явищами.
2. Сутність права як певної міри свободи.

3. Загально-соціальні та спеціально-юридичні функції права.

Тема 7. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.

1. Суперечні питання визначення права.
2. Соціальна цінність об'єктивного права.
3. Співвідношення права і закону.

Тема 8. Правоутворення та форми права.

1. Правоутворення та правотворчість: аспекти співвідношення.
2. Форма та джерела права в Україні.
3. Відомча нормотворчість.

Тема 9. Норми права та інші соціальні норми.

1. Характеристика правових презумпцій, правових аксіом та правових фікцій.
2. Місце та роль норм права в системі соціальних норм.
3. Національне та міжнародне право як взаємопов'язані системи права.

Тема 10. Система права та система законодавства.

1. Співвідношення системи права і системи законодавства.
2. Характеристика системи законодавства Української держави.
3. Види систематизації законодавства та їх характеристика.

Тема 11. Форми реалізації права.

1. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ.
2. Відмінність правозастосовних актів від нормативно-правових.
3. Прогалини в законодавстві України та шляхи їх усунення.

Тема 12. Застосування права як особлива форма їх реалізації.

1. Застосування як особлива форма реалізації норм права.
2. Прогалини в праві України та шляхи їх усунення.
3. Особливості правозастосовчої діяльності органів внутрішніх справ.

Тема 13. Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС.

1. Тлумачення Конституції України Конституційним Судом.
2. Характеристика неофіційного тлумачення.
3. Соціально-політичне значення тлумачення.

Тема 14. Правові відносини.

1. Види правоохоронних відносин.
2. Юридичні факти: теоретико-методологічні аспекти.
3. Презумпції, фікції та аксіоми як особливі юридичні факти.

Тема 15. Правова поведінка.

1. Загальна характеристика елементів складу правопорушення.
2. Міжнародне правопорушення: історико-правовий аспект.
3. Злочин. Теоретико-правовий аналіз явища.

Тема 16. Правова свідомість та правова культура.

1. Правосвідомість в житті людини.
2. Професійна правосвідомість і культура в діяльності працівників правоохоронних органів.
3. Форми і методи правового виховання співробітників органів внутрішніх справ.

Тема 17. Юридична відповідальність.

1. Правомірна поведінка та її прояв в сучасному суспільстві.
2. Правовий нігілізм.

3. Особливості юридичної відповідальності неповнолітніх осіб.

Тема 18. Державна дисципліна, законність та правопорядок.

1. Законність і демократія.
2. Шляхи зміцнення та вдосконалення правопорядку в сучасній Україні.
3. Моральність, справедливість та законність: співвідношення в процесі правового впливу на суспільство.

Тема 19. Правове регулювання та його механізм.

1. Правопорядок як мета і результат правового регулювання суспільних відносин.
2. Роль юридичної діяльності в процесі правового регулювання.
3. Пріоритетні напрями правового регулювання в сучасній Україні.

Тема 20. Правовий статус особи і роль ОВС в його забезпеченні.

1. Правовий статус особи-міліціонера: законодавчі прогалини.
2. ОВС в механізмі гарантій прав людини і громадянина.
3. Право як міра свободи і відповідальності особи.

Тема 21. Правова система: поняття, характеристика елементів.

1. Правові системи світу. Їх типологія та характеристика.
2. Правова система України та перспективи її розвитку.
3. Місце правової культури як одного з елементів національної правової системи.

Тема 22. Основні правові системи сучасності.

1. Структура та загальна характеристика романо-німецької правової сім'ї.
2. Історія зародження і розвитку правової системи Європейського союзу.
3. Джерела мусульманського права: історія та сучасність.

10. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ (РЕКОМЕНДАЦІЇ) ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ І КУРСАНТІВ

10.1.Методичні вказівки (рекомендації) для підготовки практичних, семінарських занять, які включають інструктивно-методичні матеріали:

Підготовка до семінарського заняття передбачає опрацювання курсантом теоретичного матеріалу, що викладений у підручниках та лекційних заняттях.

Готуючись до семінару, необхідно привернути увагу до ключових понять, які притаманні вказаним темам та засвоїти їх. При відповіді на семінарському занятті треба будувати так свій виступ, щоб відокремити його головні чинники:

- чітке формування теоретичного положення;
- обґрунтування цього положення і розкриття характерних ознак і властивостей;
- аргументація та ілюстрація теоретичних положень конкретними фактами дійсності, суспільно-політичними, економічними, культурними факторами;
- значення питань, які розглядаються, для практичної діяльності.

Опрацювання тем семінарських занять або окремих їх питань може відбуватися в різних формах: співбесіди, виступи по питанням, доповнення на основні питання, заслуховування та обговорення рефератів. Встановлений рівень засвоєння матеріалу на семінарських заняттях враховується викладачем при вирішенні питання про допуск до наступного модулю та іспитів на основі оцінок та поточної атестації. Це стосується і тих тем, які студіювалися студентами самостійно. Основні питання тем вносяться до реєстру питань, які вводяться в залікові білети.

Індивідуально-консультативна робота проводиться викладачем із курсантами здійснюється відповідно до графіка, складеного кафедрою,

(знаходиться на кафедрі) в якому визначені форми індивідуально – консультативної роботи, а також час проведення цієї роботи та аудиторія.

Форми індивідуально-консультативної роботи:

– *Індивідуальні заняття* з окремими курсантами, щодо виконання ними додаткових індивідуальних завдань, написання творчих робіт до конференцій, курсових робіт, перевірка виконання завдань з самостійної роботи, діалог з різних навчальних проблем тощо;

– *Консультації* (проводяться за індивідуальним графіком викладача, що встановлений на кафедрі), що проводиться з метою отримання курсантом відповіді на окремі теоретичні та практичні питання та для пояснення певних теоретичних положень чи аспектів, їх практичного застосування.

Види консультацій:

Тематичні – проводяться за певними темами курсу або за найбільш складними питаннями програмного матеріалу;

Цільові – використовуються перед проведенням модуля або іншого виду поточного чи підсумкового контролю;

Активні – з використанням активних методів навчання;

Консультації з самостійної роботи – проводяться при підведенні підсумків самостійної роботи курсантів в процесі роботи курсантів над курсовими роботами тощо.

**11. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ
ПОТОЧНОГО, ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ
ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

**Варіант 1 тестових завдань з навчальної дисципліни «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ
ТА ПРАВА»**

Тест 1. Соціальні норми відрізняються від технічних за

- А) часом виникнення;
- Б) предметом регулювання;

- В) формою закріплення;
- Г) суспільною значущістю.

Тест 2. Структура логічної норми включає в себе наступні елементи

- А) гіпотеза, диспозиція санкція;
- Б) гіпотеза, диспозиція, санація;
- В) гіпотеза, санкція;
- Г) уповноваження, заборона, зобов'язання.

Тест 3. Система права та система законодавства співвідносяться як

- А) частина і ціле;
- Б) зміст та форма;
- В) причина і наслідок;
- Г) вони є тотожними поняттями.

Тест 4. Який спосіб викладення норми права в нормативно-правовому акті використано в наступному прикладі: «Відповідальність наступає відповідно діючого законодавства»

- А) прямий;
- Б) відсильний;
- В) банкетний;
- Г) змішаний.

Тест 5. До якого поняття відноситься наступне визначення: «Повна або часткова відсутність норм права, необхідність яких обумовлена розвитком суспільних відносин та потребами практичного вирішення справи»

- А) помилка;
- Б) недолік;
- В) прогалина;
- Г) колізія.

Тест 6. Законність – це комплексне соціально-правове явище, яке може розумітися у таких значеннях

- А) правопорядок;
- Б) принцип, метод, режим;
- В) суспільний порядок;
- Г) громадський порядок.

Тест 7. Основними способами правового регулювання є

- А) дозвіл;
- Б) заборона;

- В) заборона;
- Г) усі перераховані.

Тест 8. Що з перерахованого не є видом правового статусу особи

- А) спеціальний;
- Б) індивідуальний;
- В) загальний;
- Г) відособлений.

Тест 9. Що з перерахованого не є критерієм класифікації правових систем за сім'ями?

- А) структура права;
- Б) правова ідеологія;
- В) система джерел права;
- Г) функції права.

Тест 10. Які із перелічених складових елементів має імперія

- А) залежні держави;
- Б) муб'єкти імперії;
- В) метрополія і колонія;
- Г) союзні держави.

Тест 11. До правових форм здійснення функцій держави не належить

- А) правоустановча діяльність;
- Б) правотворча діяльність;
- В) правонормативна діяльність;
- Г) правозастосовча діяльність.

Тест 12. Соціальна цінність права полягає у наступному

- А) за допомогою права забезпечується загальний і стабільний порядок у суспільних відносинах;
- Б) право інформує людей про волю законодавця;
- В) право визначає прийняті у суспільстві моральні цінності;
- Г) право опосередковує динамічні процеси у суспільному розвитку.

Тест 13. Видами принципів права є

- А) невідворотність покарання, єдність норм права, реальність здійснення правових норм;
- Б) загальноправові, галузеві;
- В) загальноправові, галузеві, принципи інститутів права, міжгалузеві принципи права;
- Г) плановості, верховенства закону, доцільності, гласності, розподілу влади.

Тест 14. До якої з груп юридичних наук належить теорія держави та права

- А) теоретичних;
- Б) історико-теоретичних;
- В) спеціально-юридичних;
- Г) галузевих.

Тест 15. Вкажіть причини виникнення держави

- А) Розподіл праці; виникнення надлишкового продукту; утворення класів; виникнення міжкласових конфліктів; фактори географічного, політичного, економічного та соціального характеру;
- Б) Винахід більш досконалих засобів виробництва; потреба у створенні апарату керівництва; виникнення норм права, розподіл влади на законодавчу, виконавчу, судову;
- В) Три великі розподіли праці; створення класів; поява надлишкового продукту;
- Г) Виникнення права; перехід до виробничих відносин; створення державного апарату та системи законодавства.

Тест 16. У якому з наведених варіантів відповідей правильно вказано ознаку об'єктивно-протиправного діяння

- А) невинуватість;
- Б) допустимість;
- В) відповідність поведінки нормам права;
- Г) соціальна небезпека.

Тест 17. Структурою правосвідомості є

- А) правова культура і правова психологія;
- Б.) правова психологія і правова поведінка;
- В.) правова ідеологія і правова психологія;
- Г.) правова система та правова оцінка.

Тест 18. Що не являється обставинами, які виключають юридичну відповідальність

- А) діяння, пов'язане з ризиком;
- Б) уявна оборона;
- В) діяння вчинене під впливом фізичного або психічного примусу;
- Г) каяття правопорушника.

Тест 19. Якої стадії в правозастосовному процесі не існує

- А) підготовка проекту НПА;
- Б) встановлення фактичних обставин справи;
- В) юридична кваліфікація;
- Г) прийняття рішення.

Тест 20. Тлумачення норм права – це

- А) інтелектуальна діяльність суб'єкта по встановленню точного змісту норм права;
- Б) діяльність компетентних державних органів стосовно вирішення конкретної юридичної ситуації;
- В) діяльність компетентних державних органів по впорядкуванню та вдосконаленню діючих нормативно-правових актів;
- Г) діяльність компетентних державних органів по прийняттю, зміні і скасуванню нормативно-правових актів.

Варіант 2 тестових завдань з навчальної дисципліни «Національні правові системи сучасності»**Тест 1. Види нормативного тлумачення норм права**

- А) офіційне, неофіційне;
- Б) автентичне, делеговане;
- В) легальне, автентичне;
- Г) наукове, професійне, буденне.

Тест 2. Правовідносини складаються з таких елементів

- А) суб'єкти, об'єкти, зміст;
- Б) суб'єкти, суб'єктивні права, юридичні обов'язки;
- В) правоздатність, дієздатність, деліктоздатність;
- Г) суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, об'єктивна сторона.

Тест 3. До якого виду юридичного факту належить пошкодження будинку внаслідок повені

- А) дія;
- Б) подія;
- В) правоприпиряючий юридичний факт;
- Г) стан.

Тест 4. Системоутворюючими факторами для поділу системи права на галузі є

- А) зміст суспільних відносин;
- Б) спосіб правового впливу на суспільні відносини;
- В) предмет та метод правового регулювання;
- Г) воля право творця.

Тест 5. Підберіть поняття наступному визначенню: «Перетворення правових норм в діяльності суб'єктів права в результаті дотримання правових заборон, виконання юридичних обов'язків та використання суб'єктивних прав» - це

- А) правова поведінка;

- Б) реалізація права;
- В) застосування права;
- Г) правова активність.

Тест 6. На які різновиди поділяються прогалини в праві

- А) об'єктивні та суб'єктивні;
- Б) навмисні та необережні;
- В) первинні та наступні;
- Г) індивідуальні та групові.

Тест 7. Принципами законності є

- А) єдність законності та справедливості;
- Б) всезагальність законності;
- В) доцільність законності;
- Г) усі перераховані принципи.

Тест 8. Здійснюваний державою за допомогою права та інших юридичних засобів вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, розвитку та захисту, - це

- А) механізм правового регулювання;
- Б) правове регулювання;
- В) правовий вплив;
- Г) реалізація права.

Тест 9. Назвіть стадії процесу правового регулювання

- А. Виконання, використання, додержання.
- Б. Виконання, використання, додержання, застосування.
- В. Правотворчість, правовідносини, правореалізація.
- Г. Передпроектна стадія, прийняття норми права, опублікування норми права.

Тест 10. Апатрид – це

- А) громадянин;
- Б) іноземець;
- В) особа без громадянства;
- Г) особа з подвійним громадянством.

Тест 11. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на

- А) законодавчу, виконавчу, влада президента;
- Б) законодавчу, виконавчу, судову, місцеву;
- В) законодавчу, виконавчу, контрольно-наглядову, судову;
- Г) законодавчу, виконавчу, судову.

Тест 12. Яке поняття відповідає даному визначенню: «Сукупність методів і прийомів здійснення державної влади, а також рівень політичної свободи в суспільстві і характер правового стану особистості»

- А) державно-правовий режим;
- Б) політична система;
- В) система державного управління;
- Г) апарат держави.

Тест 13. Система юридичних норм, встановлених та забезпечених державою це

- А) природне право;
- Б) позитивне право;
- В) прецедентне право;
- Г) юридичний обов'язок.

Тест 14. Історичний тип права – це

- А) закономірності розвитку права на певних історичних періодах;
- Б) сукупність історичних пам'яток права;
- В) сукупність ознак, що характеризують право в рамках певної суспільно-економічної формації;
- Г) історична концепція виникнення права.

Тест 15. В структурі права виділяють

- А) приватне та публічне право;
- Б) матеріальне та процесуальне право;
- В) регулятивне та охоронне право;
- Г) правильно все вищевикладене.

Тест 16. Предметом теорії держави та права як науки є

- А) загальні та специфічні закономірності виникнення, розвитку та функціонування державно-правової дійсності в суспільстві;
- Б) процеси виникнення та розвитку правових систем світу;
- В) конкретні закономірності, що сприяли виникненню та розвитку держави і права;
- Г) уявлення про державу, право, закони, політику.

Тест 17. Яка з наукових концепцій порівнює походження держави з походженням людини

- А) біологічна;
- Б) психологічна;
- В) органічна;
- Г) патрімоніальна.

Тест 18. Назвіть принцип громадянського суспільства

- А) свобода реалізації кожним індивідом своїх соціально-економічних інтересів (в рамках додержання свободи інших членів суспільства);
- Б) зрівняльний розподіл споживчих благ;
- В) владно-наказовий принцип регулювання соціально-економічних інтересів;
- Г) наявність значної кількості матеріальних засобів.

Тест 19. Як називається правомірна поведінка, що зумовлена усвідомленням цінності права та внутрішнім переконанням суб'єкта у необхідності правомірної поведінки

- А) соціально-активна;
- Б) конформістська;
- В) маргінальна;
- Г) моральна.

Тест 20. Структурою правової культури є

- А) правова свідомість і правова поведінка;
- Б) правова свідомість і правомірна поведінка;
- В) правова психологія і правомірна поведінка;
- Г) правова свідомість і правове навчання.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ з навчальної дисципліни «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА»

ВАРІАНТ 1

1. Внутрішні функції держави: поняття і зміст.
2. Поняття та ознаки правової держави.
3. Поняття права та його соціальна цінність.
4. Закон та його види.
5. Дія нормативно-правових актів у просторі та по колу осіб.
6. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності ОВС

ВАРІАНТ 2

1. Зовнішні функції держави: поняття та зміст.
2. Основні положення теорії плюралістичної демократії.
3. Характеристика спеціально-юридичних функцій права.

4. Основні властивості правової системи іудейського права.
5. Сучасні тенденції розвитку системи законодавства України.
6. Застосування норм права як особлива форма їх реалізації.

ВАРІАНТ 3

1. Форми і методи здійснення функцій держави.
2. Поняття громадянського суспільства та основні риси.
3. Поняття і зміст системи законодавства
4. Види нормативно-правових актів.
5. Офіційне та неофіційне тлумачення норм права.
6. Поняття і основні ознаки правовідносин.

ВАРІАНТ 4

1. Поняття та класифікація функцій держави.
2. Поняття та ознаки соціальної держави.
3. Поняття і види систематизації нормативно-правових актів.
4. Стадії правотворчості.
5. Види суб'єктивних прав людини і громадянина та їх характеристика.
6. Склад правовідносин.

ВАРІАНТ 5

1. Характеристика різновидів демократичного режиму.
2. Поняття та структура державного апарату України.
3. Види норм права.
4. Норма права і стаття нормативно-правового акту.
5. Види правомірної поведінки.
 6. Стадії процесу правового регулювання.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття теорії держави і права як фундаментальної юридичної науки, навчальної дисципліни.
2. Предмет і методологія теорії держави та права.
3. Функції теорії держави та права.
4. Система юридичних наук і місце в них теорії держави та права.
5. Значення вивчення ТДП для підготовки співробітників ОВС.
6. Поняття та ознаки права.
7. Поняття та ознаки держави.
8. Поняття суверенітету та його види.
9. Право і держава: аспекти співвідношення.
10. Загальна характеристика Конституції України 1996р. (та змін до Конституції України 2004 р.)
11. Теорії походження держави.
12. Передумови виникнення держави.
13. Нові підходи до типології держав. Історичні типи держав.
14. Поняття та структура суб'єктивного права.
15. Політична система суспільства: поняття, основні функції та елементи.
16. Місце і роль держави в політичній системі України.
17. Поняття та класифікація функцій держави.
18. Внутрішні функції держави: поняття і зміст.
19. Зовнішні функції держави: поняття та зміст.
20. Форми і методи здійснення функцій держави.
21. Роль ОВС України в здійсненні державних функцій.
22. Поняття та елементи форми держави.
23. Поняття та види форми правління. Їх характеристика.
24. Поняття та види форми державного устрою. Їх характеристика.
25. Поняття та види державно-правового режиму.
26. Характеристика різновидів демократичного режиму.
27. Особливості елементів форм Української держави.
28. Механізм держави як система державних організацій.
29. Поняття та структура державного апарату України.
30. Принципи організації та функціонування апарату держави.
31. Поняття та ознаки органів держави.
32. Види органів держави.
33. ОВС в механізмі держави.
34. Поняття та ознаки правової держави.
35. Поняття та ознаки соціальної держави.
36. Поняття громадянського суспільства та основні риси.
37. Доктрина держави загального благоденства та технократії.
38. Основні ідеї марксистського вчення про державу.
39. Основні положення теорії плюралістичної демократії.
40. Теорія еліт та елітарної демократії.
41. Поняття та види державної дисципліни.
42. Класифікація конституційних прав громадян України.
43. Поняття предмету та методу правового регулювання.

44. Поняття права та його соціальна цінність.
45. Принципи права та їх характеристика.
46. Поняття та види функцій права.
47. Характеристика спеціально-юридичних функцій права.
48. Поняття системи права.
49. Структура права та характеристика її елементів.
50. Основні елементи системи права і їх характеристика.
51. Поняття і зміст системи законодавства.
52. Співвідношення системи права і системи законодавства.
53. Місце та роль Основного Закону в системі законодавства.
54. Поняття і види систематизації нормативно-правових актів.
55. Поняття і види соціальних норм, їх основні властивості.
56. Види норм права.
57. Структура норм права.
58. Норма права і стаття нормативно-правового акту.
59. Співвідношення і взаємодія норм права з іншими соціальними нормами.
60. Суб'єкти та види правотворчості.
61. Принципи правотворчості.
62. Стадії правотворчості.
63. Поняття і види форм /джерел/ права.
64. Нормативно-правовий акт як основна форма /джерело/ права України.
65. Види нормативно-правових актів.
66. Закон та його види.
67. Види нормативно-правових актів, що регулюють діяльність ОВС.
68. Дія нормативно-правових актів у просторі та по колу осіб.
69. Дія нормативно-правових актів у часі.
70. Поняття та форми реалізації норм права.
71. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності ОВС.
72. Застосування норм права як особлива форма їх реалізації.
73. Стадії застосування норм права.
74. Способи тлумачення норм права.
75. Поняття і види тлумачення норм права.
76. Офіційне та неофіційне тлумачення норм права.
77. Тлумачення норм права за обсягом.
78. Прогалини в законодавстві і шляхи їх усунення.
79. Тлумачення норм права, що здійснюється працівниками ОВС.
80. Акти застосування норм права, що видаються ОВС.
81. Вимоги правильного застосування норм права співробітниками ОВС.
82. Поняття і основні ознаки правовідносин.
83. Види правовідносин і критерії їх класифікації.
84. Склад правовідносин.
85. Зміст правовідносин.
86. Поняття і види об'єктів правовідносин.
87. Поняття суб'єктивного права та його структура.

88. Поняття та види суб'єктів права.
89. Види суб'єктивних прав людини і громадянина та їх характеристика.
90. Поняття та класифікація юридичних фактів.
91. Види правової поведінки.
92. Правова поведінка: поняття та ознаки.
93. Поняття та ознаки правомірної поведінки.
94. Види правомірної поведінки.
95. Правопорушення: поняття, ознаки та види.
96. Склад правопорушення та характеристика його елементів.
97. Поняття та ознаки юридичної відповідальності.
98. Мета та функції юридичної відповідальності.
99. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.
100. Види юридичної відповідальності.
101. Гарантії законності.
102. Поняття та принципи законності.
103. Поняття і структура правосвідомості.
104. Правова культура: поняття і структура.
105. Правове регулювання як різновид правового впливу на суспільні відносини.
106. Стадії процесу правового регулювання.
107. Поняття механізму правового регулювання та його структура.
108. Поняття правової системи та характеристика її елементів.
109. Основні види правових сімей та їх характеристика.
110. Поняття та елементи правового статусу особи

12. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Навчальна програма.
2. Робоча навчальна програма.
3. Мультимедійні матеріали та мультимедійний проектор.
4. Фондові лекції.
5. Плани семінарських занять.
6. Плани-конспекти лекційних та семінарських занять.
7. Тестові завдання.
8. Завдання для самостійної та індивідуально-дослідної роботи.
9. Завдання для поточного та підсумкового контролю.
10. Список рекомендованих джерел.
11. ТЗН.

13. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ (НММ) ДЛЯ ЛЕКЦІЙ

Фондові лекції та мультимедійні презентація до лекцій

знаходяться у окремих файлах як додатки до НМК.

ЗАВДАННЯ ЗА ТЕМАМИ ЛЕКЦІЙ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ КУРСАНТІВ

МОДУЛЬ 1 ВСТУП ДО ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВИ

Змістовий модуль 1.1. Наукознавчі питання теорії держави і права

Тема 1. Предмет, метод та функції теорії держави та права.

1. Предмет теорії держави та права і її роль в оволодінні юридичними знаннями.
2. Місце теорії держави та права в системі юридичних наук.
3. Методологічне значення теорії держави та права. Загальнонаукові, спеціальнонаукові і приватнонаукові методи дослідження державно-правових явищ.
4. Основні функції науки ТДП.
5. Виникнення і розвиток загальнотеоретичної науки про державу та право. Загальнотеоретична юридична наука в Україні.
6. Значення вивчення теорії держави та права для підготовки співробітників органів внутрішніх справ.
7. Система учбового курсу теорії держави та права.

Тема 2. Поняття, походження і сутність держави.

1. Розуміння держави в історії державно-правової думки. Характеристика окремих концепцій походження держави.

2. Поняття та основні ознаки держави, її соціальна цінність.
3. Причини, що сприяли формування державних інститутів влади. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в первіснообщинному суспільстві.
4. Особливості виникнення держави у різних народів. Загальне і особливе в походженні держави.
5. Розвиток держави, її історичні типи.
6. Правова держава та її основні ознаки. Правова держава і громадянське суспільство.

Тема 3. Держава і політична система суспільства.

1. Політична і державна влада.
2. Поняття та структура політичної системи суспільства, її основні функції.
3. Політична діяльність як основний системоутворюючий фактор в політичній системі суспільства.
4. Роль держави в політичній системі суспільства.
5. Форми взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи.
6. Характеристика держави України як суб'єкта політичної системи.

Тема 4. Форми держави.

1. Поняття форми держави. Співвідношення форми держави з її сутністю.
2. Форма правління. Монархічна та республіканська форма правління. Їх види і основні риси.
3. Поняття і види форм державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, їх основні ознаки і особливості.

Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми державного устрою.

4. Поняття державно-правового режиму. Його співвідношення з формою правління, формою державного устрою. Види державно-правових режимів.
5. Особливості елементів форм Української держави.

Тема 5. Механізм та функції держави.

1. Поняття та класифікація функцій держави.
2. Правові форми і методи здійснення функцій держави.
3. Механізм держави і його структура.
4. Поняття державного апарату і його ознаки. Вимоги до державного апарату в умовах демократичної правової держави.
5. Державний орган: поняття, ознаки, види.
6. Органи внутрішніх справ у механізмі держави та їх роль у здійсненні державних функцій. Основні напрямки удосконалення організації і діяльності механізму Української держави та органів внутрішніх справ.

МОДУЛЬ 2. ПРАВО ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

Тема 6. Поняття, походження та розвиток права.

1. Розуміння права в історії державно-правової думки.
2. Поняття права, його соціальна цінність. Право як нормативний регулятор суспільних відносин.
3. Історичні типи права.
4. Поняття та види функцій права.

Тема 7. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.

1. Поняття права, його відмінні ознаки. Різноманітність визначень права.

2. Об'єктивне право. Сутність, зміст, структура і соціальна цінність об'єктивного права.
3. Принципи права: загальноправові, міжгалузеві, галузеві, принципи інститутів права, їх характеристика.
4. Структура та форми права.

Тема 8. Система права та система законодавства.

1. Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості. Системність як особлива властивість права.
2. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи права; їх характеристика.
3. Основи і принципи побудови і функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі і інститути права.
4. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Система законодавства України.
5. Систематизація нормативних актів. Систематизація нормативних актів Міністерства внутрішніх справ України.

Тема 9. Норми права та інші соціальні норми.

1. Поняття і види соціальних норм.
2. Співвідношення і взаємодія норм права з іншими соціальними нормами. Норми права і норми моралі - їх взаємозв'язок та взаємодія.
3. Норма права: поняття, структура, види.
4. Норма права і стаття нормативно-правового акту.
5. Ефективність норм права.

Тема 10. Правоутворення та форми права.

1. Поняття правоутворення та правотворчості, їх відмінності.
2. Правотворчість: суб'єкти, види, стадії, юридична техніка.
3. Форми (джерела) права та їх особливості.
4. Дія нормативних актів у часі, у просторі та по колу осіб.
5. Нормотворчість і форми (джерела) права в системі ОВС.

Змістовий модуль 2.1. Правова реальність як прояв правового життя.

Тема 11. Форми реалізації права.

1. Реалізація норм права: поняття, мета, значення. Соціальний і правовий зміст реалізації норм права.
2. Характеристика основних форм реалізації норм права.
3. Реалізація норм права у сфері професійної діяльності органів внутрішніх справ.

Тема 12. Застосування норм права як особлива форма їх реалізації.

1. Застосування норм права: поняття, відмінність від інших форм реалізації.
2. Процес правозастосування та його стадії.
3. Правозастосовчий акт: поняття, ознаки, види.

4. Вимоги правильного правозастосування.
5. Прогалини в праві та юридичні колізії: поняття та шляхи їх усунення.

Тема 13. Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС.

1. Тлумачення нормативно-правових актів: поняття, цілі, значення.
2. Види тлумачення.
3. Засоби тлумачення.
4. Акти тлумачення: поняття та види.

Тема 14. Правові відносини.

1. Поняття, ознаки і види правовідносин.
2. Склад і зміст правовідносин.
3. Поняття та види юридичних фактів.

Тема 15. Правова поведінка.

1. Поняття правової поведінки, її ознаки, види.
2. Поняття, ознаки та склад правомірної поведінки.
3. Види правомірної поведінки.
4. Поняття, ознаки протиправної поведінки.
5. Види протиправної поведінки.

Тема 16. Правова свідомість та правова культура.

1. Правосвідомість: поняття, структура, види. Правосвідомість працівників міліції.
2. Правова культура поняття, види, структура.
3. Об'єктивні і суб'єктивні фактори формування правосвідомості і правової культури.

Тема 17. Юридична відповідальність.

1. Юридична відповідальність: поняття і ознаки.
2. Види юридичної відповідальності та їх характеристика.
3. Підстави для притягнення і звільнення від юридичної відповідальності.
4. Функції юридичної відповідальності: поняття і види.
5. Принципи юридичної відповідальності: поняття і характеристика.

Тема 18. Державна дисципліна, законність та правопорядок.

1. Законність: поняття, нормативно-правова основа, система гарантій.
2. Поняття державної дисципліни.
3. Суспільний порядок і правопорядок.
4. Основні напрямки зміцнення законності в діяльності органів внутрішніх прав.

Тема 19. Правове регулювання та його механізм.

1. Поняття правового впливу, його види та механізм.
2. Правове регулювання: поняття, способи, методи, типи, принципи, предмет.
3. Стадії правового регулювання.
4. Поняття механізму правового регулювання.
5. Види і характеристика елементів механізму правового регулювання.

Тема 20. Правова система: поняття, характеристика елементів.

1. Поняття правової системи та її співвідношення з системою права.
2. Характеристика статичних та динамічних елементів правової системи.
3. Місце юридичної практики в правовій системі: поняття, структура, види.

Тема 21. Основні правові системи сучасності.

1. Класифікація правових систем.

2. Романо-германська (німецька) правова сім'я
3. Сім'я загального (англосаксонського) права.
4. Традиційні та релігійні правові системи.

Тема 22. Основні державно-правові вчення ХХ століття.

1. Причини розмаїття сучасних концепцій, що пояснюють сутність та призначення держави та права.
2. Загальна характеристика сучасних концепцій держави: теорія еліт; теорія плюралістичної та елітарної демократії; теорія правової держави; концепція соціальної держави і політики загального благоденства; теорія конвергенції; теорія солідаризму;
3. Загальна характеристика сучасних концепцій права: теорія природного права; відроджене природне право (неотомізм, неокантіанство, неогегельянство, феноменологія, юридична герменевтика, екзистенціалізм); позитивізм і нормативізм у праві.
4. Використання сучасних концепцій держави у процесі державно-правового розвитку України.

СПИСОК

ОСНОВНОЇ І ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ, РЕКОМЕНДОВАНОЇ (КУРСАНТАМ, СТУДЕНТАМ, СЛУХАЧАМ), ЗА ТЕМАМИ ЛЕКЦІЙ

МОДУЛЬ 1

ВСТУП ДО ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВИ

Змістовий модуль 1.1. Наукознавчі питання теорії держави і права

Тема 1. Предмет, метод та функції теорії держави та права.

Основна:

1. Алексеев С.С. Общая теория права. Курс в 2-х томах. –М.: Юрид. лит.-1981.
2. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.

3. Колодій А.М., Копейчиков В.В. та інші. Теорія держави і права. Навчальний посібник.-К.,1995.
4. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
5. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
6. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. – Київ: Юрінком Інтер, 2005. – 447 с.
7. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Годоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.
8. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.

Додаткова:

1. 1. Бідей О. Основні форми реалізації правової політики // Право України – К., 2006. - №7. с.42-46.
2. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Тематичний словник термінів та визначень з курсу теорії держави та права. –К.,1995
3. Завальнюк В.В. Поняття методологічного принципу історизму. Актуальні проблеми держави і права.- Одеса, 2001.- Вип. 11.- С.30.
4. Керимов Д.А. Философские основания политико-правовых исследований.- М.:”Мысль”.-1986.
5. Клочков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
6. Коростей В. Якою бути національній теорії держави і права // Право України.- 2001.- № 7.- С.23.

7. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
8. Наумов А.В. Обновление методологии науки уголовного права.//Сов. гос. и право,-1991.-№2.
9. Селіванов В. До проблеми розроблення концепції розвитку вітчизняної юридичної науки // Право України.- 2000.- №7.- С. 11.
10. Тацій В. Правова наука в Україні: стан та перспективи розвитку // Вісник Академії правових наук України.- 2003.- №2-3.- С.5.
11. Цвік М. Основні напрямки наукових досліджень в галузі теорії та історії держави і права // Вісник Академії правових наук України.- 2003.- №2-3.- С.25.

12.

Тема 2. Поняття, походження і сутність держави.

Основна:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права. Частина І. Актуальні проблеми теорії держави: Навчальний посібник (2-е вид.) / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. – К.: КНТ, 2008. – 288 с.
2. Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права і держави: матеріали Міжнар. наук. конф. молодих науковців, аспірантів і студ. присвяч. пам'яті видат. вчених-юристів П.О.Недбайла, О.В.Сурілова, В.В.Копейчикова, 21-22 листопада 2008 р. / Одеська національна юридична академія; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка; Львівська лабораторія прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / Ю.М. Оборотов (заг.ред.) – О.; Л.: Фенікс, 2008. – 516 с.
3. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: Навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун- т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.

4. Бобровник С.В. Проблеми теорії держави і права: Курс лекцій / АН України; Київський ун-т права. – К.: Вид-во Київського ун-ту права, 2004. – 122 с.
5. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. – Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
6. Волвенко П.В. Актуальні проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко; Донецький юридичний ін-т ЛДВУС. – Донецьк: Норд Комп'ютер, 2007. – 75 с.
7. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с.
8. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
9. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів / для студентів навчальних закладів / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
10. Малько А.В. Теория государства и права: Уч. пособие. (4-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 400 с.
11. Малько А.В. Теория государства и права: электронный учебник / коллектив авторов. – Электрон. дан. – М.: КНОРУС, 2009.
12. Марченко М.Н. Теория государства и права. Уч. пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 640 с.
13. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К.: К.І.С., 2008. – 470 с.

14. Проблемы теории государства и права: Учебное пособие / Под ред. М.Н. Марченко. – М.: Юристъ, 2001. – 656 с.
15. Радько Т.Н. Теория государства и права: Учебное пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 752 с.
16. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
17. Темнова Е.И. Теория государства и права: Уч. пос. (2-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 384 с.
18. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / Юридичний ін-т Тернопільської академії народного господарства / М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – 3-є вид., змінене й доп. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 247 с.

Додаткова:

1. Аврутин Ю.Е. Государство и право. Теория и практика: Учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» (030501). – М.: Юнити-Дана: Закон и право, 2007. – 479 с. – (Высшее профессиональное образование. Юриспруденция).
2. Вазіляк А.А. Правова і соціальна держава: від ідеї до реалізації // Вісник луган. академії внут. справ МВС - Луганськ, 2005. - ч.4 – с.6-21.
3. Гусарев С.Д, Калюжний Р.А., Тихомиров О.Д. Українська та російська традиції державорозуміння // Науковий вісник НАВСУВ. - №5. – 2005. – С.3-9.
4. Ідея правової держави: Теоретично-правова модель і практична реалізація. -К., 2004.-386 с.
5. Кашанина Т.В. Происхождение государства и права.- М., 1999.
6. Коваль О.А. Поняття і ознаки соціальної держави як суспільно-політичного ідеалу сучасності // Законодавство України - 2005. - №12. - с.3- 9.
7. Лазарев В.М. Что такое правовое государство? Право в нашей жизни.- С., Знание, 1990.-№1.

Тема 3. Держава і політична система суспільства.

1. Актуальні проблеми теорії держави та права. Частина I. Актуальні проблеми теорії держави: Навчальний посібник (2-е вид.) / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. – К.: КНТ, 2008. – 288 с.
2. Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права і держави: матеріали Міжнар. наук. конф. молодих науковців, аспірантів і студ. присвяч. пам'яті видат. вчених-юристів П.О.Недбайла, О.В.Сурілова, В.В.Копейчикова, 21-22 листопада 2008 р. / Одеська національна юридична академія; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка; Львівська лабораторія прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / Ю.М. Оборотов (заг.ред.) – О.; Л.: Фенікс, 2008. – 516 с.
3. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: Навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
4. Бідей О. Основні форми реалізації правової політики // Право України. – 2006. – №7. – с.42-46.
5. Бобровник С.В. Проблеми теорії держави і права: Курс лекцій / АН України; Київський ун-т права. – К.: Вид-во Київського ун-ту права, 2004. – 122 с.
6. Волвенко П.В. Актуальні проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко; Донецький юридичний ін-т ЛДВУС. – Донецьк: Норд Комп'ютер, 2007. – 75 с.
7. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с.

8. Кивалов С.В., Музыченко П.П., Ефремова Н.В., Оборотов Ю.Н., Дудченко В.В., Завальнюк В.В. Введение в украинское право / Одесская национальная юридическая академия / С.В. Кивалов (общ.ред.), Ю.Н. Оборотов (общ.ред.). – 2-е изд., перераб. и доп. – О.: Юридична література, 2009. – 768 с.
9. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
10. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів / для студентів навчальних закладів / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
11. Малько А.В. Теория государства и права: Уч. пособие. (4-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 400 с.
12. Малько А.В. Теория государства и права: электронный учебник / коллектив авторов. – Электрон. дан. – М.: КНОРУС, 2009.
13. Марченко М.Н. Теория государства и права. Уч. пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 640 с.
14. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К.: К.І.С., 2008. – 470 с.
15. Проблемы теории государства и права: Учебное пособие / Под ред. М.Н. Марченко. – М.: Юристъ, 2001. – 656 с.
16. Радько Т.Н. Теория государства и права: Учебное пособие. (2-е изд.) – М.: Проспект, 2009, – 752 с.
17. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підручник. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
18. Темнова Е.И. Теория государства и права: Уч. пос. (2-е изд.) – М.: Кнорус, 2009, – 384 с.
19. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / Юридичний ін-т Тернопільської академії народного господарства /

- М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – 3-є вид., змінене й доп. – Т.: Карт-бланш, 2002. – 247 с.
20. Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебное пособие / А.Н. Головистикова, Ю.А. Дмитриев. – учеб. изд. – М.: Эксмо, 2004. – 240 с.
21. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарєв, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.

Додаткова:

1. Гелей С.Д. Політико-правові системи світу: навчальний посібник. – К.: Знання – 2006. – С. 669.
2. Білоус А.О. Політико-правові системи: Світ і Україна. - К., 1997. - 200 с.
3. Пендюра М.М., Українчук О.В. Соціальна сфера і національна безпека України: сучасні аспекти проблеми // Науковий журнал “Право і суспільство” – 2007. - № 1. – С.31-36.
4. Політологія: Підручник / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 528 с.
5. Політологія: Підручник І.С. Дзюбка, К.М. Левківський, В.П. Андрущенко та ін.; За заг. ред. І.С. Дзюбка, К.М. Левківського. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Вища школа, 2001. – 415 с.]
6. Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.

Тема 4. Форми держави.

Основна:

1. 1.Актуальні проблеми теорії держави та права. Частина І. Актуальні проблеми теорії держави: Навчальний посібник (2-е вид.) / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. – К.: КНТ, 2008. – 288 с.

2. Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права і держави: матеріали Міжнар. наук. конф. молодих науковців, аспірантів і студ. присвяч. пам'яті видат. вчених-юристів П.О.Недбайла, О.В.Сурілова, В.В.Копейчикова, 21-22 листопада 2008 р. / Одеська національна юридична академія; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка; Львівська лабораторія прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / Ю.М. Оборотов (заг.ред.) – О.; Л.: Фенікс, 2008. – 516 с.
3. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: Навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун- т внутрішніх справ. – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
4. Бідей О. Основні форми реалізації правової політики // Право України. – 2006. – №7. – с.42-46.
5. Бобровник С.В. Проблеми теорії держави і права: Курс лекцій / АН України; Київський ун-т права. – К.: Вид-во Київського ун-ту права, 2004. – 122 с.
6. Волвенко П.В. Актуальні проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. / П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко; Донецький юридичний ін-т ЛДВУС. – Донецьк: Норд Комп'ютер, 2007. – 75 с.
7. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с.
8. Кивалов С.В., Музыченко П.П., Ефремова Н.В., Оборотов Ю.Н., Дудченко В.В., Завальнюк В.В. Введение в украинское право / Одесская национальная юридическая академия / С.В. Кивалов (общ.ред.), Ю.Н. Оборотов (общ.ред.). – 2-е изд., перераб. и доп. – О.: Юридична література, 2009. – 768 с.

9. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С.,
Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права
(основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції):
Навч. посіб. / МОН України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
10. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для
підготовки до державних іспитів / для студентів навчальних закладів /
С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
11. Малько А.В. Теория государства и права: Уч. пособие. (4-е изд.) – М.:
Кнорус, 2009, – 400 с.
12. Малько А.В. Теория государства и права: электронный учебник /
коллектив авторов. – Электрон. дан. – М.: КНОРУС, 2009.
13. Марченко М.Н. Теория государства и права. Уч. пособие. (2-е изд.) –
М.: Проспект, 2009, – 640 с.
14. Машков А. Проблемы теории держави і права. Основи: курс лекцій. – К.:
К.І.С., 2008. – 470 с.
15. Проблемы теории государства и права: Учебное пособие / Под ред.
М.Н. Марченко. – М.: Юристъ, 2001. – 656 с.
16. Радько Т.Н. Теория государства и права: Учебное пособие. (2-е изд.) –
М.: Проспект, 2009, – 752 с.
17. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс):
Підручник. – Харків: Еспада, 2006. – 776 с.
18. Темнова Е.И. Теория государства и права: Уч. пос. (2-е изд.) – М.:
Кнорус, 2009, – 384 с.
19. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навч. посіб. /
Юридичний ін-т Тернопільської академії народного господарства /
М.В. Кравчук (авт.-упоряд.). – 3-є вид., змінене й доп. – Т.: Карт-
бланш, 2002. – 247 с.
20. Теория государства и права в вопросах и ответах: Учебное пособие /
А.Н. Головистикова, Ю.А. Дмитриев. – учеб. изд. – М.: Эксмо, 2004. –
240 с.

21. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарєв, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.

Додаткова:

1. Барнашов А.М. Теория разделения властей: становление, развитие, применение.- Томск, 1988.
2. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. – Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
3. Кафарський В. Політичні партії і уряд: проблеми правової регламентації в умовах політичної реформи // Право України.- 2006.- № 4. -С. 11.
4. Ковлер А.И. Исторические формы демократии: проблемы политико правовой теории. - М., 1990.
5. Линецький С. Методологічні засади осмислення місця і ролі державного режиму в структурі державного ладу України // Право України.- 2000.- № 6. С.19.
6. Опришко В. Актуальні проблеми парламентської реформи // Право України.- 2001.- № 8.- С.21.
7. Петров В.С. Сущность, содержание и формы государства. – М., - 1971.
8. Плющ І. Доктрина і практика українського парламентаризму: на ґрунті історичного прецеденту // Право України.- 2001. -№1.- С.3.
9. Протасова В.Є. Парламентсько-президентська республіка: сутність, особливості, різновиди: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2008. — 20с. — 20с.
10. Селіванов В. До проблеми методологічного забезпечення теоретичного аналізу державотворення і правотворення в Україні // Право України.- 2006.- № 4. -С. 21.

- 11.Скрипнюк О. Вплив інститутів громадянського суспільства на становлення і розвиток демократичного політичного режиму // Право України.- 2001.-№ 5. -С.12.
- 12.Тацій В., Тодика Ю. Проблеми становлення сучасного конституціоналізму в Україні // Право України.- 2001.- №6.- С. 3.
- 13.Телешун С. Поняття державного устрою в Україні: проблеми теорії і практики // Право України.- 2000.- № 6.- С.14.

Тема 5. Механізм та функції держави.

Основна:

1. Теория государства и права [Текст]: учебник / под ред. В.К. Бабаева. – М.: Юристъ, 2002. – 592 с.
2. Григонис, Э.П. Теория государства и права [Текст]: курс лекций / Э.П. Григонис; – СПб.: Питер, 2002. – 320 с.
3. Теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / под. ред. проф. М.М. Рассолова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 735 с.
4. Общая теория государства и права [Текст]: академический курс в 3-х томах. - 2-е изд., перераб. и доп. / отв. ред. проф. М.Н. Марченко. Том 1. – М.: ИКД "Зерцало – М", 2002. – 528 с.
5. Общая теория права и государства [Текст]: учебник / под ред. В.В. Лазарева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – 520 с.
6. 6.Теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / под. ред. проф. М.М. Рассолова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 735 с.
7. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.

8. Теорія держави та права [Текст]: курс лекцій / за ред. О.Ф. Мельничук. – Вінниця: ВДПУ, 2001. – 318 с.
9. Комаров, С. А. Общая теория государства и права [Текст]: учебник / С.А. Комаров;— СПб.: Питер, 2004.— 386 с.
10. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина; Нац. юрид. акад. Укр. ім. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
11. Нерсисянц, В.С. Теория государства и права [Текст]: краткий учебный курс / В.С. Нерсисянц; – М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА – ИНФРА · М), 2001. – 272 с.
12. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина; Нац. юрид. акад. Укр. ім. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
13. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
14. Нерсисянц, В.С. Общая теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / В.С. Нерсисянц; – М.: НОРМА, 2010. – 552 с.

Додаткова:

1. Кулага Е. Органи внутрішніх справ України в системі поділу державної влади // Право України. - 2004.- №9.- С.23.
2. Костицький В. Екологічна функція держави та економіко-правовий механізм охорони довкілля // Право України. - 2004.- № 1. - С. 147.

3. Копейчиков В.В. Механизм государства в советской федерации. –М.:Юрид. лит.-1973.
4. Мотиль І.І. Становлення та розвиток внутрішніх функцій Української держави: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС.- Київ, 2007.- 19с.
5. Наливайко Л. До питання про визначення поняття "механізм Української держави" // Підприємництво, господарство і право. - 2005.- №10.- С.92.
6. Пелих Н. Державний апарат в умовах сьогодення // Підприємництво, господарство і право.- 2005.- №8.- С.78.
7. Пікуля, Т.О. Поняття механізму держави України [Текст] / Т.О. Пікуля // Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – Вип. 5. – К.: ІДіП НАНУ; Спілка юристів України; Юрид. книга, 2000. – С. 443 – 448.
8. Прокопенко О.Г. Функції сучасної держави: загальнотеоретична характеристика / О.Г. Прокопенко // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. — 2002. — Вип. 15. — С. 41-48.
9. Цвік М. Взаємодія законодавчої, виконавчої гілок влади та референдуму в системі народовладдя [Текст] / М. Цвік // Вісник Академії правових наук України. – Х. – 1995. – № 3. – С. 27-34.

МОДУЛЬ 2. ПРАВО ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

Тема 6. Поняття, походження та розвиток права.

Основна:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Алексеев С.С. Теория права. – М. –1994.

3. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
4. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
5. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
6. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
7. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
8. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.
9. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
10. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях :Учебное пособие /А. В. Малько ; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М. :Проспект, 2009. -140 с.
11. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К. : Четверта хвиля, 2008. – 464с.
12. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.

- 13.Ортинський В.Л., Грищук В.К., Мацько М.А., Буряк В. Я., Грищук О.В., Долинська М. С. Основи держави і права України: підручник. – К. : Знання, 2008. – 583с.
- 14.Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
- 15.Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К. : ТЕКСТ, 2008. – 188с.
- 16.Проблемы общей теории права и государства: Учеб. пособие / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М.: Норма, 2006. – 832 с.
- 17.Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л. П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.
- 18.Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К. : КНТ, 2008. – 228с.
- 19.Середа Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
- 20.Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
- 21.Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.
- 22.Теория государства и права :Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и

права РАН; Саратовская государственная академия права. - М.: Норма, 2009. - 384 с.

23. Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. -5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.
24. Теорія держави та права: Підручник / С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський., За ред. С.Л. Лисенкова.– К.: Юрінком Інтер, 2005.– 448 с
25. Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.

Додаткова:

1. Алексеев С.С. К вопросу об общем понятии права // Государство и право. – 1993. - № 6.
2. Алексеев С.С. Право: время новых подходов // Советское государство и право. – 1991. - № 2.
3. Байтин М. И. Сущность права (современное нормативное правопонимание на границе двух веков). – Саратов, 2001. – 414с.
4. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун- т внутрішніх справ. – Л. : ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
5. Бандурка О.О. Єдність цінностей та істини в праві: Монографія / МВС України. Нац. акад. внутрішн. Справ України – К., 2000. – 1999 с.
6. Белоусов Ю. Л., Блага А. Б., Житний О. О., Захаров Є. Ю., Кобзін Д. О., Мармазов В. Є. Застосування Європейської конвенції з прав людини та практики суду в діяльності органів внутрішніх справ України. – К. : Цифра, 2008. – 324с.
7. Ветютнев Ю. Синергетика в праве // Государство и право. – 2002. - № 4. – С. 78-83

8. Козлихин И.Ю. Позитивизм и естественное право // Государство и право. - 2000. - № 3.
9. Костицький В. Право як цілісність // Право України. – 2002. - № 2.
10. Папірна А.В. Основні етапи розвитку теорії природного права / Вісник ДЮІ МВС України. – 2000. - Випуск 3.
11. Супатаев М.А. Обычное право и правовой плюрализм // Государство и право. – 1999. № 12.

Тема 7. Об'єктивне право: поняття, ознаки, принципи, структура.

Основна:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Алексеев С.С. Теория права. – М. –1994.
3. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
4. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
5. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
6. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
7. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.

8. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.
9. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
10. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях : Учебное пособие /А. В. Малько ; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М. :Прспект, 2009. -140 с.
11. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К. : Четверта хвиля, 2008. – 464с.
12. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.
13. Ортинський В.Л., Грищук В.К., Мацько М.А., Буряк В. Я., Грищук О.В., Долинська М. С. Основи держави і права України: підручник. – К. : Знання, 2008. – 583с.
14. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
15. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К. : ТЕКСТ, 2008. – 188с.
16. Проблемы общей теории права и государства: Учеб. пособие / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М.: Норма, 2006. – 832 с.
17. Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л. П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.
18. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту:

- навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К. : КНТ, 2008. – 228с.
- 19.Середа Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
- 20.Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
- 21.Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.
- 22.Теория государства и права :Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и права РАН; Саратовская государственная академия права. - М. :Норма, 2009. - 384 с.
- 23.Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. -5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.
- 24.Теорія держави та права: Підручник / С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський., За ред. С.Л. Лисенкова.– К.: Юрінком Інтер, 2005.– 448 с
- 25.Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.

Додаткова:

1. Байтин М. И. Сущность права (современное нормативное правопонимание на границе двух веков). – Саратов, 2001. – 414с.
2. Колодій А.М. Принципи права України. – К.: Юрінком, 1998

3. Мірошниченко М. Право: терміно-поняття, поняття, категорія // Право України.- 2006. - № 3.- С.29.
4. Нерсисянц В.С. Право и закон: их различие и соотношение. "Вопросы философии" - 1988 - № 5.
5. Оніщенко Н.М. Плюралізм сучасного праворозуміння та визначень національних правових систем // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 36. – К.: Ін-т держави та права ім. В.М. Корецького НАН України, 2007. – С. 3 – 8.
6. Патерило І.В. Право як ціннісна категорія: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2006. — 20с.
7. Селіванов В. Нетотожність права і закону (методологічний аспект) // Право України.- 2005. - № 5. - С.7.
8. Темченко В. Право у механізмі забезпечення прав і свобод людини // Підприємництво, господарство і право.- 2005. - № 3. - С.44.
9. Фулей Т. Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти // Право України. - 2003. - № 7.

Тема 8. Система права та система законодавства.

Основна:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права: [навчальний посібник] / [Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2010. – 260 с.
2. Алексеев С.С. Теория права. – М. –1994.
3. Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун- т внутрішніх справ. – Л. : ЛьвДУВС, 2008. – 320 с.
4. Белоусов Ю. Л., Блага А. Б., Житний О. О., Захаров Є. Ю., Кобзін Д. О., Мармазов В. Є. Застосування Європейської конвенції з

- прав людини та практики суду в діяльності органів внутрішніх справ України. – К. : Цифра, 2008. – 324с.
5. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник / А.Б. Венгеров. - 6-е изд., стереотип., учеб. - М.: Омега-Л, 2009. – 608 с.
 6. Гусарев С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 270 с.
 7. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. – К.: Видавець Паливода А.В., 2007. – 296 с. – (Бібліотека студента).
 8. Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Копиленко О. Л., Оніщенко Н. М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688с.
 9. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. – К., 2006. – 127 с.
 10. Копиленко О. Л., Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С., Оніщенко Н. М., Бобровник С. В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
 11. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.
 12. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. – К.: КНТ, 2006. – 355 с.
 13. Лисенкова О. Законодавство України: необхідне нормативне визначення поняття // Право України. – 1999. - № 11.

14. Малько А.В. Теория государства и права в схемах, определениях и комментариях: Учебное пособие /А. В. Малько ; Институт государства и права РАН. Саратовский филиал. - Учеб. изд. -М.: Проспект, 2009. -140 с.
15. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи: курс лекцій. – К. : Четверта хвиля, 2008. – 464с.
16. Морозова Л.А. Теория государства и права: Учебник /Л.А. Морозова. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: Эксмо, 2009. - 477 с.
17. Оніщенко Н.М. Система права як юридична основа правової системи // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.
18. Опришко В. Загальнотеоретичні та практичні проблеми систематизації законодавства України // Право України. – 1999. - № 2.
19. Оргинський В.Л., Грищук В.К., Мацько М.А., Буряк В. Я., Грищук О.В., Долинська М. С. Основи держави і права України: підручник. – К. : Знання, 2008. – 583с.
20. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. – К.: Істина, 2007. – 336 с.
21. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ – К. : ТЕКСТ, 2008. – 188с.
22. Проблемы общей теории права и государства: Учеб. пособие / Под ред. В.С. Нерсесянца. – М.: Норма, 2006. – 832 с.
23. Рассказов Л.П. Теория государства и права: Учебник для студентов вузов /Л. П. Рассказов. -2-е изд., учеб. - М.: Риор, 2009. – 463 с.

24. Самофалов Л.П., Старостюк А.В., Кононець Т.Л., Шилінгов В.С., Чернецька О.В. Теорія держави і права для підготовки до іспиту: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.С. Шилінгов (заг.ред.). – К. : КНТ, 2008. – 228с.
25. Серeda Г.П., Стеценко С.Г. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник у визначеннях та схемах. – К.: КНТ, 2009. – 184 с.
26. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): Підруч. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
27. Теория государства и права /Авт. кол.: В.С. Афанасьев, В.К. Бабаев, В.М. Баранов и др.; Под ред. А.Г. Хабибулина, В.В. Лазарева. -3-е изд., перераб. и доп. - М.: ИД «Форум»; Инфра – М, 2009. – 620 с.
28. Теория государства и права :Учебник для вузов / В.Л. Кулапов, А.В. Малько; Саратовский филиал Института государства и права РАН; Саратовская государственная академия права. - М. :Норма, 2009. - 384 с.
29. Теория государства и права: Учебник / Н.И. Летушева, М.В. Летушева. -5-е изд., стереотип., учеб. - М.: Издательский центр "Академия", 2009. - 208 с.
30. Теорія держави та права: Підручник / С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський., За ред. С.Л. Лисенкова.– К.: Юрінком Інтер, 2005.– 448 с
31. Теорія держави та права: Посіб. для підгот. до екзаменів / С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша.– К.: Вид. Паливода А.В., 2006.– 176 с.

Додаткова:

1. Граціанов А.І. Інкорпорація як вид систематизації законодавства // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки.

- Випуск 17. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2002.
2. Кінаш Б.С. Конституція в системі права: теоретико-правові аспекти реалізації // Науковий вісник НАВСУ. - 2004. - № 3. - С.225-232.
 3. Козловський А. Систематизація законодавства як гносеологічний процес // Право України. – 2000. - № 2.
 4. Лилак Д. Колізії наукових поглядів на поняття „законодавство" і практичну необхідність його нормативної легалізації //Право України. – 2001. - № 8.
 5. Плавич В.П. Систематизація законодавства України: проблеми теорії и методології / Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. - № 4.
 6. Погорелов Є.В. Кодифікація і її функції як форми систематизації й удосконалення законодавства // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2000. - № 1.
 7. Опришко В. Питання гармонізації законодавства України з міжнародним правом і національними правовими системами // Право України. – 1999. - № 8.
 8. Тиунова А.Б. Система правовых норм и отраслевое подразделение права // Правоведение. - 1987. - № 4.
 9. Тихомиров Ю.А. Публичное право: падение и взлёты // Госуд. и право. - 1996. -№ 1.
 10. Ющик О.І. Теоретичні проблеми законодавчого процесу: Автореф. дис. ... докт. юрид. наук (12.00.01)/ НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. - Київ, 2005.- 44с.

Тема 9. Норми права та інші соціальні норми.

Основна:

1. Агешин Ю.А. К вопросу о противоречии между нормами права и морали / Ю.А. Агешин // Правоведение. - 1971. - №2.

2. Бабаев В.К. Теория государства и права. – М., 2004. – 587 с.
3. Бабкіна О.В., Волинка К.Г. Теорія держави та права у схемах і визначеннях. К. МАУП. -2004. – 144 с.
4. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.
5. Вишневский А.Ф., Горбатов Н.А. Общая теория государства и права. - М., 2004. – 586 с.
6. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – Л., 2003 р. –584 с.
7. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – К. Кондор, 2006. – 477 с.
8. Загальна теорія держави та права / За ред. Савчук П.С., Самойленко Ю.П. – К., 2001. – 324 с.
9. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
10. Клейнер Г. От права природы к природе права. - М.: Прогресс, 1988.
11. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
12. Кравченко В.В., Савчук О.П. Правознавство. К. Атака. –2005. – 560 с.
13. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
14. Логвинова М., Кафарський В. Основи правознавства. К. ЦНЛ. – 2005. – 568 с.
15. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: [навч. посіб.] / Осауленко О.І. — К.: Істина, 2007. — 336 с.
16. Паливода А.В. Теорія держави та права. К., 2005. – 176 с.
17. Поляков А.В. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода / Поляков А.В. — СПб.: Издательский дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2004. — 864 с.

18. Проблемы общей теории права и государства: [учебник для вузов / под ред. В.С. Нерсисянца]. — М.: Норма, 2004. — 832 с.

19. Рене Давид. Основные правовые системы современности. — М.: Прогресс. — 1988.

20. Скакун О.Ф. Теория государства и права: [учебник] / Скакун О.Ф. — Х.: Консум, 2000. — 704 с.

21. Теорія держави і права: Навч. посібник/ В.М.Субботін, О.В.Філонов, Л.М.Князькова, І.Я.Тодоров.- Київ: Знання, 2005.- 327с.- (Сер."Вища освіта XXI століття")

22. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. — Київ: Юрінком Інтер, 2005. — 447 с.

23. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. — Київ: Знання, 2005. — 327 с.

24. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. — К: Поливода А.В., 2006. — 174 с.

25. Теория государства и права: [курс лекций / под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько]. — М.: Юристъ, 1997. — 672 с.

26. Теория государства и права: [учебник для юридических вузов и факультетов / под ред. В.М. Корельского и В.Д. Перевалова]. — М.: Издательская группа ИНФРА М—НОРМА, 1997. — 570 с.

27. Теорія держави і права. Академічний курс: [підручник / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко]. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.

6. Шульга А.М. Теория государства и права: [учебное пособие] / Шульга А.М. — Харьков, 2005. — 180 с.

Додаткова:

1. Головченко В. Взаємодія права із іншими соціальними регуляторами / Головченко В.//Юридичний вісник України. - 1998. - №9.

2. Кот Т.А. О соотношении справедливости и права в учениях древнегреческих мыслителей // Вестник Белорусского Ун-та; Сер. 3. - 1991. - №1. /Я5 Б437/.
3. Пеньков Е.М. Социальные нормы: управление, воспитание, поведение. - М.: Высш. Шк., 1990.
4. Плахов В.Д. Социальные нормы: философские основания общей теории. - М.: Мысль, 1985.
5. Поляков С.В. Нормы морали и права в политике// Вопросы совершенствования нормативного регулирования деятельности ОВД. – Уфа, 1999.
6. Селиванов В., Діденко Н. Правова природа регулювання суспільних відносин // Право України. – 2000. - №10. – С.24
7. Темченко В. Особливості співвідношення моралі і права у концепції чистого права Г.Кельзена // Право України. - 2005. - № 1. - С.36-39.
15. Темченко В. Право у механізмі забезпечення прав і свобод людини // Підприємництво, господарство і право.- 2005. - № 3. - С.44.
16. Тесленко М. Право як інструмент соціальної справедливості // право України. - 2004. - № 7.
17. Чернобель Т.Т. Структура норм права и механизм их действия /логические основы // Правоведение. - 1986. - № 6.

Тема 10. Правоутворення та форми права.

Основна:

1. Бабаев В.К. Теория государства и права. – М., 2004. – 587 с.
2. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.02)/ Одеська нац. юрид. акад. - Одеса, 2006.- 18с.
3. Биля І.О. До проблеми термінології нормативних правових актів // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2000. - Вип. 44 . - С. 3 – 7.

4. Биля І.О. Преамбула як складова частина нормативного правового акта // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2001. - Вип. 47. - С. 13 – 18.
5. Биля І.О. Реквізити і структура нормативного правового акта // Держава і право: Зб. наук. пр.: Юридичні і політичні науки. - Вип. 10. – К.: ІДП НАН України, 2001. – С. 3 – 6.
6. Биля І.О. Нормотворча техніка: поняття і загальна характеристика // Вісн. Акад. прав. наук України. – Харків, 2002. - № 1(28). – С. 217 – 226.
7. Биля І.О. Теоретичні проблеми нормотворчої техніки // Вісн. Харків. ун-ту № 456. - Серія: Актуал. пробл. сучасної науки в дослідженнях молодих вчених м. Харкова: Ч. 1. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2000. – С. 246 – 248.
8. Биля І.О. До поняття нормотворчої техніки // Молода Українська держава на межі тисячоліть: погляд в історичне майбутнє демократичної, правової держави Україна: Зб. наук. пр. – Львів: ЛІВС, 2001. – С. 36 – 41.
9. Биля І.О. Нормативний правовий акт (загальна характеристика) // Вісн. Запорізьк. держ. ун-ту. – 2003. - № 1. – С. 27, 28.
10. Биля І.О. Додержання правил нормотворчої техніки як одна з умов ефективності нормативного правового акту // Соціально-політичний механізм правотворчості: Дев'яті Харків. політолог. читання: Зб. наук. ст. - Харків: Ксилон, 1999. - С.21, 22.
11. Биля І.О. Преамбула як складова частина нормативного акта // Актуал. пробл. формування правової держави в Україні (До 50-ї річниці Конвенції про захист прав людини та основних свобод): Тези доп. та наук. повід. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених / За ред. М.І. Панова.- Харків: Нац. юрид. акад. України, 2000. – С. 10 – 12.
12. Биля І.О. Проблеми застосування нормотворчої техніки в нормотворчій діяльності суб'єктів місцевого самоврядування // Пробл. прав. регулювання місцевого самоврядування: Матеріал. наук.-практ. конф.,

Харків, 4 – 5 грудня 2001 р. / За ред. М.І. Панова. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2002. – С. 97 – 99

13. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.

14. Вишнеvский А.Ф., Горбаток Н.А. Общая теория государства и права. - М., 2004. – 586 с.

15. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – Л., 2003 р. –584 с.

16. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – К. Кондор, 2006. – 477 с.

17. Загальна теорія держави та права / За ред. Савчук П.С., Самойленко Ю.П. – К., 2001. – 324 с.

18. Законотворчість. Вип.2. Конституційні засади законотворчої діяльності/ Укр. школа законотворчості ін-ту законодавства ВР України. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).- К., 2005.- 161с.- (Б-ка Української школи законотворчості).

19. Законотворчість: Збірник наук.-практич. матеріалів. Вип.4. Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним та європейським правом/ Інститут зак-ва ВР України. Укр. -європ. консуьлт. центр з питань зак-ва (UEPLAC). Укр. школа законотворчості. - К., 2005.- 159с.- (Б-ка Української школи законотворчості).

20. Законотворчість: Словник термінів і понять з міжнародн. та європейськ. права/ Ін-т законодавства ВР України. Українсько-європейський консультативний центр з питань законодавства (UEPLAC). Укр. школа законотворчості. - К., 2005.- 159с.- (Б-ка Української школи законотворчості).

21. Зивс С.Л. Источники права. – М.: Мысль. – 1981. – Гл. 1,2,4

22. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академі внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.

23. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.

24. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.

25. Про затвердження Рішення Ради глав урядів СНД "Про затвердження Концепції Єдиного реєстру правових актів та інших документів Співдружності Незалежних Держав і Положення про Єдиний реєстр правових актів: Постанова. КМ України від 27 квітня 2006р.№583// Офіційний вісник України. - 2006.- №18.- Ст.1330.

26. Теорія держави і права: Навч. посібник/ В.М.Субботін, О.В.Філонов, Л.М.Князькова, І.Я.Тодоров.- Київ: Знання, 2005.- 327с.- (Сер."Вища освіта ХХІ століття")

27. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. – Київ: Юрінком Інтер, 2005. – 447 с.

28. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.

29. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.

30. Шульга А.М. Теория государства и права: [учебное пособие] / Шульга А.М. — Харьков, 2005. — 180 с.

Додаткова:

1. Ант Л.Ф. О понятии ведомственного нормативно-правового акта общеобязательного характера // Проблемы совершенствования законодательства. – М. – 1989. – Труды № 45. – С. 44-50.

2. Биля І.О. Юридико-технічна недосконалість нормативного правового акта як один з чинників конфліктів у правовій сфері // Конфлікти у суспільствах, що трансформуються: соціально-правовий та політичний

- аспекти: Зб. наук. ст. (за матеріал. XI Харків. політолог. читань) / Упоряд.: А.П. Гетьман, О.В. Ставицька. - Харків: Право, 2001. - С. 89.
3. Биля І.О. Відсилка і посилання як прийоми нормотворчої техніки // Пробл. законності: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. - Харків: Нац. юрид. акад. України, 2002. - Вип. 54. - С. 10 – 16.
 4. Горбунова Л.М. Підзаконні нормативно-правові акти: організаційно-правові питання забезпечення законності: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.07)/ КНЕУ.- Київ, 2005.- 21с.
 5. Дідич Т.О. Нормопроекування: теоретико-правовий аспект: Автореф. дис. канд. юрид. наук (12.00.01)/ Ін-т законодавства ВР України. - Київ, 2006.- 18с.
 6. Доценко О.Л. Історія мови українського справочинства: Посібник/ МВС України. НАВСУ.- К., 2005.- 142с.
 7. Задирака Н.Ю. Теоретико-правові питання законотворчості: Автореф. дис. канд. юрид. наук (12.00.01)/ Інститут законодавства ВР України. - Київ, 2005.- 16с.
 8. Лясновська Н. Про культуру правотворчої діяльності. / Право України. - № 5-6. – 1994. – С. 38-39.
 9. Наказ МВС України № 285 від 15 травня 1992 року “Про заходи удосконалення нормотворчої діяльності МВС України”. – К. - 1992.
 10. Матвєєва Л.Г. Юридична природа та місце офіційних інтерпретаційних актів у правовій системі України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ НУВС.- Харків, 2005.- 20с.
 11. Медведев А.М. Правовое регулирование действия закона во времени / Гос. и право. - № 3. – 1995. – С. 69-75.
 12. Рибалкін А.О. Нормотворчість органів внутрішніх справ (аспекти загальної теорії): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01). – Х., 2005. – 19 с.

13. Томашевська М.О. Корпоративні акти в системі джерел права України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ Ін-т зак-ва ВР України. - К., 2005.- 19с
14. Шишко В.В. Культурологічні аспекти правотворчості: Монографія. - Львів, 2006.- 187с.
15. Ющик О.І. Теоретичні основи законодавчого процесу : Монографія. – К. : Парламентське вид-во, 2004. – 519 с.

Змістовий модуль 2.1. Правова реальність як прояв правового життя

Тема 11. Форми реалізації права.

Основна:

1. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.
2. Вишнеvский А.Ф., Горбатов Н.А. Общая теория государства и права. - М., 2004. – 586 с.
3. Загальна теорія держави та права / За ред. Кельман М.С., Мурашин О.Г. – К. Кондор, 2006. – 477 с.
4. Загальна теорія держави та права / За ред. Савчук П.С., Самойленко Ю.П. – К., 2001. – 324 с.
5. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
6. Комаров С.А. Общая теория государства и права. – СПб., 2004. – 476 с.
7. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
8. Кравчук І.В. Механізми державного управління процесом адаптації національного права до права ЄС: порівняльний аналіз:

- Автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління (25.00.02)/ НАДУ при Президентіві України. - Київ, 2006.- 20с.
9. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
 10. Марченко М.Н. Проблемы теории государства и права: Учебник. – М., 2005 г. - 265 с.
 11. Марченко М.Н. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Проспект. – 2005 г. – 321 с.
 12. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. – М., 2004.- 421 с.
 13. Пиголкин А.С. Теория государства и права: Учебник. – М.: Юрайт. – 2005 г. - 437 с.
 14. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави та права.-К.,1994. – 267 с.
 15. Скаун О.Ф. Теория государства и права. (энциклопедический курс) – Х. Эспада. – 2005. –840 с.
 16. Сырых В.М. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Юстицинформ. – 2005 г. – 245 с.
 17. Сюр Н.В. Правова інтеграція України до Європейського Союзу: теоретико-правове дослідження: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ КНУВС.- К., 2006.- 20с.
 18. Темнов Е.И. Теория государства и права. – М., 2004. – 453 с.
 19. Теория государства и права / Под ред. В.М. Корельского, В.Д. Перевалова.-М.,1997.- 567 с.
 20. Теория государства и права. Учебник для юридических вузов и факультетов. /Под ред. В.М.Корельского и В.Д.Перевалова – М.: Издательская группа ИНФРА – М- НОРМА, 1997.-570 с.
 21. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. - М.: Юристъ, 1997.-672с.

22. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н.М. Марченко. - М.: Зерцало, 1997.-475 с.
23. Теория права и государства: Учебник/ Под ред проф. В.В. Лазарева. - М.: Право и закон, 1996.-424 с.
24. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарев, О.Л. Слісаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
25. Теорія держави і права: Навч. посібник/ В.М.Субботін, О.В.Філонов, Л.М.Князькова, І.Я.Тодоров. - Київ: Знання, 2005.- 327с.- (Сер."Вища освіта ХХІ століття")
26. Теорія держави і права: Підручник/ С.Л.Лисенков, А.М.Колодій, О.Д.Тихомиров, В.С.Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 448 с.
27. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.
28. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.

Додаткова:

1. Бідей О. Основні форми реалізації правової політики // Право України - К., 2006. - №7. с.42-46.
2. Васецький В.Ю. Доктрина прав людини в романо-германській правовій системі: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС. - К., 2006. -20 с.
3. Кагадій М.І. Юридична практика в правовій системі України: Дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01)/ МВС України. КНУВС- Київ

4. Куц Г. Застосування норм Європейської конвенції та прецедентної практики Європейського суду з прав людини судами України // Право України. – 2002. - № 2.
5. Матвеева Л.Г. Інтерпретаційні акти як різновид правових актів // Вісник Одеського ун-та внутрішніх справ. – 2000. - № 2.
6. Толкачев К.Б., Хабибулин А.Г. Особенности обеспечения реализации личных прав граждан в основных областях деятельности органов внутренних дел.// Вопросы совершенствования нормативного регулирования деятельности органов внутренних дел. –Уфа.,1991. – С.104-111.
7. Трагнюк О. Тлумачення норм міжнародних договорів національним судом // Право України. - 2003. - № 3.
8. Правовий статус жертв правосуддя та зловживання владою як особливий вид правового статусу людини: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / А.М. Смирнов; Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2004. — 19 с.
9. Шмаленя С.В. Умови та порядок застосування аналогії права як засобу подолання прогалін у законодавстві // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2002. - № 4.

Тема 12: Застосування норм права як особлива форма їх реалізації.

Основна:

1. Благов Е.В. Применение уголовного права (теория и практика). – СПб.: Издательство Р. Асланова “Юридический центр Пресс”, 2004. – 505 с.
2. Бочаров Д.О. Правозастосовча діяльність: поняття, функції та форми: проблемні лекції. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2006. – 73 с.
3. Брайнин Я.М. Уголовный закон и его применение. – М.: “Юридическая литература”, 1967. – 240 с.

4. Вопленко Н.Н. Социалистическая законность и применение права / Под ред. М.И.Байтина. – Саратов: Издательство Саратовского университета, 1983. – 184 с.
5. Гурковський М.П. Правозастосування в діяльності органів внутрішніх справ / М.П. Гурковський // Науковий вісник Львівського юридичного інституту. – 2005. – Вип. 3. – С. 112 – 120.
6. Дюрюгин И.Я. Право и управление. М.: “Юридическая литература”, 1981. – 168 с.
7. Калмыков Ю.Х. Вопросы применения гражданско-правовых норм. – Саратов: Издательство Саратовского университета, 1976. – 267 с.
8. Карташов В.Н. Применение права: Учеб. пособие. – Ярославль: ЯрГУ, 1980. – 74 с.
9. Кельман Л.М. Правозастосування як складова частина механізму правового регулювання / Л.М. Кельман // Держава і право: збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2004. – Вип. 26. – С. 42 – 47.
10. Колізії у законодавстві України та шляхи їх переборення: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / С.П. Погребняк; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 2001. – 19 с.
11. Колізії у законодавстві України: проблеми теорії і практики.: [Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 23-24 жовтня 1995] / [Редкол.: Шемшученко Ю.С. (голова) та ін.] – К.: Генеза, 1996. – 121с.
12. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навчальний посібник для підготовки до державних іспитів [для студ. вищ. навч. закладів] / С.П. Коталейчук. – К.: КНТ, 2009. – 320 с.
13. Лазарев В.В. Социально-психологические аспекты применения права. Казань: Издательство Казанского университета, 1982. – 144 с.
14. Лазарев В.В. Применение советского права. / В. В. Лазарев. – Казань: Изд-во КГУ, 1972. – 200с.
15. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права : [навч.-метод. посібник (за кредитно-модульною системою)] / Луць Л.А. – К. : Атіка, 2008. – 411 с.

16. Маликов М.К. Проблемы реализации права. – Иркутск: Изд-во Иркут. ун-та, 1988. – 144 с.

17. Недбайло П.Е. Применение советских правовых норм. – М: Госюриздат, 1960. – 511 с.

Додаткова:

1. Правозастосування та його місце в процесі реалізації права: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / М.Д. Гнатюк; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2007. – 19 с.
2. Павлишин О.В. Основні напрямки вдосконалення застосування норм права в Україні / О.В. Павлишин // Часопис Київського університету права. – 2004. – № 4. – К: Київ, ун-т права; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. – С. 32 – 36.
3. Павлишин О.В. До питання щодо використання інформаційних технологій у правозастосовчому процесі / О.В. Павлишин // Науково-практичний збірник актуальні проблеми юридичних наук у дослідженнях учених. – № 32. – К, 2004. – С. 19 – 23.
4. Павлишин О.В. Перспективи удосконалення правозастосування в новітніх умовах // Юридичні читання молодих вчених: Збірник матеріалів всеукраїнської наукової конференції 23-24 квітня 2004 р. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2004. – С.108 – 111.
5. Павлишин О.В. Правозастосування як об'єкт філософсько-правових досліджень / О.В. Павлишин // Право України. – 2004. – № 8. – С. 21 – 25.
6. Павлишин О.В. Оптимізація правозастосовчої діяльності: теоретико-правові та логіко-філософські засади: Навчальний посібник. – К.: Київський національний університет внутрішніх справ, 2008. – 123 с.
7. Правозастосувальний розсуд (загальнотеоретичні аспекти): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / М.Б. Рісний; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2006. – 16 с.

8. Правоприменение в Советском государстве. – М.: Юрид. лит., 1985. – 304 с.
9. Решетов Ю.С. Реализация норм советского права. – Казань: Издательство Казанского университета, 1989. – 154 с.
10. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : [підручник] / Скакун О. Ф. – Харків : Еспада, 2006. – 776 с.27.
11. Старостюк А.В. Застосування норм права: Навч. пос. – Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2007. – 137 с.
12. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання та реалізація права: загальнотеоретична характеристика / Т.І. Тарахонич // Правова держава : [щорічник наук. праць / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.]. – К., 2007. – Вип. 18. – С. 102 – 108.
13. Теорія держави і права. Академічний курс : [підручник] / за ред. О. В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
14. Фандалюк О.В. Деякі питання правозастосування в діяльності органів внутрішніх справ: теоретичний аспект / О.В. Фандалюк // Вісник Запорізького юридичного інституту МВС України. – 1997. – Вип. 1. – С. 15 – 23.
15. Фандалюк О.В. Правозастосувальні акти-дії – нетипова форма правозастосувального рішення / О.В. Фандалюк // Науковий вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – Одеса, 1997. – Вип. 3. – С 44 – 47.
16. Юридична мова правозастосовних актів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / П.М. Балтаджи; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2008. – 20 с.
17. Юридична техніка актів правозастосування: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / Л.І. Пригара; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2008. – 19 с.

Тема 13: Тлумачення норм права і його значення в діяльності ОВС.

Основна:

1. Бабаев В.К. Теория государства и права. – М.: Юристъ, 2005. – 591 с.
2. Байков А.М. Теория государства и права. – Рига, 2005. – 188 с.
3. Васильев А.В. Теория права и государства : Учебник . – М., Флинта; МПСИ, 2005. – 440 с.
4. Голосніченко І. Перспективні положення кодифікації норм правового інституту адміністративної відповідальності // Право України. - 2006. - № 8. – С.60
5. Задорожний Ю. Західна традиція права у контексті формування кодифікованих актів на теренах України // Право України. - 2006. - № 9.- С.42
6. Капліна О. Поширювальне тлумачення і аналогія кримінально-процесуального закону: проблеми розмежування // Вісник Академії правових наук України. Харків. – 2004. - № 4(39). – С.152
7. Капліна О. Буквальне тлумачення норм кримінально процесуального права // Вісник Академії правових наук України. Харків. – 2005. - № 1(40). – С.150
8. Капліна О. Особливості тлумачення норм кримінально-процесуального права // Право України .- 2005. - № 3. – С. 114
9. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
- 10.Клочков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
- 11.Ковальчук А. Про необхідність наукового розуміння базових категорій правознавства і юриспруденції // Право України. - 2006. - № 9. – С. 103
- 12.Комаров С.А. Общая теория государства и права. – СПб., 2004. – 476 с.
- 13.Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.

14. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
15. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
16. Марченко М.Н. Проблемы теории государства и права: Учебник. – М., 2005 г.- 265 с.
17. Марченко М.Н. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Проспект. – 2005 г. – 321 с.
18. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. – М., 2004.- 421 с.
19. Носік В. Проблеми кодифікації земельного законодавства України // Право України. - 2006.- № 11.- С.94
20. Общая теория права и государства. /Под.ред.Лазарева В.В. Изд. "Юрист". -М., 1994
21. Павленко Р. Тлумачення та використання превентивної термінології у кримінології // Право України. - 2005. - № 6. – С.71
22. Пиголкин А.С. Теория государства и права: Учебник. – М.: Юрайт. – 2005 г.- 437 с.
23. Пономаренко В., Брусник О. Тлумачення деяких аспектів сучасного процесуального законодавства // Право України. – 2003. - № 12. – С. 73
24. Радзівон С. Проблеми юридичного тлумачення термінів «адміністративний огляд» і « адміністративний обшук» // Право України. - 2005. - № 3. – С.9
25. Скакун О.Ф. Теорія держави і права . – Харків : Консул, 2005. – 656с.

Додаткова:

1. Словник термінів і визначень з курсу “Загальна теорія держави і права,” – К., 1995 . - с.52-54 /ХО С482/
2. Спасибо – Фатеева І. Доктринальне тлумачення // Вісник Академії правових наук України. Харків. – 2005. - № 1(40). – С.14

3. Сырых В.М. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Юстицинформ. – 2005 г. – 245 с.
4. Темнов Е.И. Теория государства и права. – М., 2004. – 453 с.
5. Теорія держави і права : Підручник / С.Л. Лисенков та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2005. - 448 с.
6. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред.. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К., Юрінком Інтер, 2006. – 688 с
7. Теорія держави і права: Підручник/ С.Л.Лисенков, А.М.Колодій, О.Д.Тихомиров, В.С.Ковальський; За ред. С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 448 с.
8. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.
9. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.
10. Трагнюк О. Тлумачення норм міжнародних договорів національним судом // Право України. – 2003. - № 3. - С. 19
11. Чулінда Л.І. Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів /Автореф. дис....канд.юр.наук. (12.00.01) / НАВСУ.- Київ. – 2003. 17 с.

Тема 14: Правові відносини

Основна:

1. Ведерніков Ю.А., Грекул В.С. Теорія держави та права. – К., Центр навчальної літератури, 2005. – 223 с.
2. Гревцов Ю. Правовые отношения и осуществление права. - Л., 1987. /ХО Г79/. ст. 21,29,43.
3. Давидов Р., Данилюк Ю. Питання теорії конституційних правовідносин // Право України. 2006. - №1. – С.16.
4. Иванова З.Д. Законность- основа правоотношений в деятельности ОВД.- М., 1987. /Х621 И20/. ст 5,8,20,32,33.

5. Исаков В.Б. Юридические факты в советском праве.:Юрид. лит. - М., 1984. /ХО 485/.
6. Карпунов В.М. Теорія держави та права // Навчальний посібник для ВНЗ МВС // Луганська академія внутрішніх справ Вид.2-ге. – Луганськ, 2005. – 206 с.
7. Кикоть Г. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права. // Право України. – 2003. - № 7. – С. 29
8. Кикоть Г. Юридичні факти у механізмі правового регулювання: проблеми теорії // Право України. - 2005 .- № 7. – С. 109.
9. Ключков В.В. Диалектика как методология изучения теории государства и права: риторические проблемы и теории // Философия права, 2005 – №2. – с.18-23.
10. Комаров С.А. Общая теория государства и права. – СПб., 2004. – 476 с.
11. Коржанський М., Коржанська О. Цінність суспільних відносин // Право України. - 2006. - № 12. – С. 20.
12. Котюк В.С. Загальна теорія держави та права: Навчальний посібник Рекомендовано мін-вом освіти і науки України; К: Атіка, 2005. – 591.
13. Кравцова Т. Правова характеристика відносин, що виникають в сфері державного регулювання господарської діяльності // Право України. - 2004. - № 6. – С. 31.
14. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави та права. Навчальний посібник. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 356 с.
15. Майданник О. Правовідносини з парламентського контролю: поняття, характерні ознаки // Право України. - 2006. - № 5. – С. 142
16. Мартышин О.В. Нравственные основы Теории государства и права // Государство и право – М., 2005, № 7. – с.5-13.
17. Марченко М.Н. Проблемы теории государства и права: Учебник. – М., 2005 г.- 265 с.
18. Марченко М.Н. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Проспект. – 2005 г. – 321 с.

19. Матузов Н.И. Правовая система и личность. – С.:Изд. Саратовского ун-та. - 1987. /ХО М34/. ст. 244-283.

Додаткова:

1. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. – М., 2004. - 421 с.
2. Павлик Л. Розвиток правових відносин та міжнародної правової допомоги //Право України. 2005. - № 5. – С.129
3. Пиголкин А.С. Теория государства и права: Учебник. – М.: Юрайт. – 2005 г.- 437 с.
4. Протасов В.Н. Категория «объект правоотношений». /Советское государство и право. - 1988. - № I- с. 198-134.
5. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави та права.-К.,1994. – 267 с.
6. Скакун О.Ф. Теорія держави і права . – Харків : Консул, 2005. – 656с.
7. Спаський А.С. Теоретико-методологічні засади дослідження правовідносин за участю органів внутрішніх справ // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. - 2006. - № 2. – С. 43
8. Сташків Б. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення // Право України. - 2003. - № 2. – С. 39 Теорія держави і права.
9. Сырых В.М. Теория государства и права.: Учебник. – М.: Юстицинформ. – 2005 г. – 245 с.
10. Темнов Е.И. Теория государства и права. – М., 2004. – 453 с.
11. Теорія держави і права : Підручник / С.Л. Лисенков та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2005. - 448 с.
12. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред.. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К., Юрінком Інтер, 2006. – 688 с
13. Теорія держави і права: Підручник/ С.Л.Лисенков, А.М.Колодій, О.Д.Тихомиров, В.С.Ковальський; За ред. С.Л.Лисенкова. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 448 с.

14. Теорія держави та права: Навчальний посібник // Мін. Освіти і науки України С.Л. Лисенков, А.М. Колодій, О.Д. Тихомиров, В.С. Ковальський; За ред. С.Л. Лисенкова. – Київ: Юрінком Інтер, 2005. – 447 с.
15. Теорія держави та права: Навчальний посібник В.М. Субботін, О.В. Філонов, Л.М. Князьова, І.Я. Тодоров. – Київ: Знання, 2005. – 327 с.
16. Теорія держави та права: Посібник для підготовки до іспитів. // С.М. Тимченко, Р.А. Калюжний, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша // 2-ге вид. випр. та доповнене. – К: Поливода А.В., 2006. – 174 с.
17. Ткаченко Ю.Г. Методологические вопросы теории правоотношений. М.: Юрид. лит. - 1980. /ХО Х 17/. ст. 94-108,128,117.
18. Чутчева О. Громадяни як суб'єкти соціально забезпечувальних правовідносин : теорія і практика // Право України. - 2003. - № 7. – С. 65

Тема 15: Правова поведінка

Основна:

1. Алейникова О.П. Понятие правомерного поведения // Проблемы совершенствования советского законодательства. – М.: Изд-во ВНИИСЗ, 1977. – Вып. 10. – С. 3–12.
2. Афанасьев В.С. Некоторые проблемы теории правонарушений и юридической ответственности / В. С. Афанасьев, Е. А. Сунцова // Право и политика. – 2006. – № 3. – С. 17 – 23.
3. Берзін П.С. Суспільна небезпечність діяння : загальна характеристика / П. С. Берзін // Альманах кримінального права. – К., 2009. – Вип. 1. – С. 108 – 150.
4. Бусурманов Ж.Д. Социальная активность и правомерное поведение личности в советском обществе: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Академия наук Казахской ССР: Ин-т философии и права. – Алма-Ата, 1984. – 14 с.

5. Бобылев А. И. Правовое поведение и его виды / А. И. Бобылев // Право и государство : теория и практика. – 2009. – № 4. – С. 6 – 12.
6. Блажко П. К. Совокупность правонарушений по советскому праву : (Понятие и юрид. значение) / Блажко П. К. – Казань : Казан. ун-т, 1988. – 97 с.
7. Бачинин В. А. Антропосоциология анормативного поведения / В. А. Бачинин // Общественные науки и современность. – 2001. – № 3. – С. 62 – 73.
8. Вопленко Н.Н. Правомерное поведение как социальный и юридический процесс // Актуальные проблемы юридического процесса в общенародном государстве. – Ярославль, 1979. – Вып. 1. – С. 21–26.
9. Гранин А.Ф. К вопросу о понятии правонарушения / А. Ф. Гранин // Итоговая науч.-теор. конф. преподавательского состава КВШ МООП СССР за 1966 г. : [тезисы]. – К., 1967. – С. 69 – 77.
10. Гревцов Ю.И. Обеспечение правомерного поведения граждан // Законность в Российской Федерации. – М.: Спарк, 1998. – 214 с.
11. Денисов Ю. А. Об определении понятия правонарушения в общей теории права / Ю. А. Денисов // Вестник Ленинградского университета. № 23. Экономика, философия, право. – 1976. – № 4. – С. 121 – 125.
12. Денисов Ю. А. Методологические предпосылки исследования правонарушения / Ю. А. Денисов // Изв. вузов. Правоведение. – 1976. – № 6. – С. 31 – 36.
13. Денисов Ю. А. Общая теория правонарушения и ответственности / Денисов Ю. А. – Л. : ЛГУ, 1983. – 142 с.
14. Дрейслер И. С. Классификация правонарушений по советскому социалистическому праву / И. С. Дрейслер // Научная конференция по работам, выполненным в 1964 г. : [тезисы докл.]. – Х., 1965. – С. 62 – 64.

15. Жеругов Р.Т. Вопросы правомерного поведения личности // Материалы научной конференции аспирантов-юристов “Правовое регулирование общественных отношений”. – М.: Изд-во ИГиП АН СССР, 1977. – С. 18–25.

16. Канзафарова І. С. Дослідження проблем цивільно-правової відповідальності : окремі методологічні аспекти / І. С. Канзафарова // Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 345 – 349.

17. Кудрявцев В.Н. Правовое поведение : норма и патология / Кудрявцев В. Н. – М. : Наука, 1982. – 287 с.

18. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений / Кудрявцев В. Н. – [2-е изд., перераб и доп.]. – М. : Юристъ, 2001. – 301 с.

19. Кудрявцев В. Н. Объективная сторона преступления / Кудрявцев В. Н. – М. : Госюриздат, 1960. – 244 с.

20. Кудрявцев В.Н. Причины правонарушений / Кудрявцев В. Н. – М. : Наука, 1976. – 286 с.

21. Кудрявцев В.Н. Право и поведение. – М.: Юрид. лит., 1978. – 191 с.

Додаткова:

1. Кудрявцев В.Н., Малеин Н.С. Закон и пределы правомерного поведения // Сов. гос. и право. – М.: Наука, 1980. – №10. – С.31–38.

2. Кудрявцев В.Н., Малеин Н.С. Правовое поведение, его субъекты и пределы // Правоведение. – 1980. – №3. – С. 32–33.

3. Додаткова:

4. Ковалёва Е.Л. Правовая природа объективно-противоправных деяний / Е.Л. Ковалёва // Закон и право. – 2001. – № 8. – С. 34–41.

5. Кожевников С. Н. Правомерное поведение и правонарушение : сущность и содержание : [учеб.-метод. пособие] / Кожевников С. Н. – Н. Новгород : Общество “Интелсервис”, 2001. – 72 с.

6. Каламкарян Р.А. Юридические последствия некоторых видов правомерного поведения государств // Сов. гос. и право. – М.: Наука, 1986. – №8. – С. 133–137.
7. Лазарев В.В. Правомерное поведение как объект юридического исследования // Сов. гос. и право. – М.: Наука, 1976. – №10. – С. 29–37.
8. Лейст О.Э. Методология исследования правомерных и неправомерных действий в развитом социалистическом обществе // Методологические и теоретические проблемы государства и права развитого социализма / Я.С. Михалык, Ю.М. Козхлов, М.Н. Марченко и др.; Под ред. А.И. Денисова, О.Е. Кутафина. – М.: Изд-во МГУ, 1983. – 168 с.
9. Малиновский А.А. Злоупотребление субъективным правом (теоретико-правовое исследование). – М.: Издательство “Юрлитинформ”, 2007. – 352 с.
10. Минникес И.А. Объективно-противоправное деяние / И.А. Минникес // Российский юридический журнал. – 2008. – № 2. – С. 19–23.
11. Малеин Н. С. Правонарушение : понятие, причины, ответственность / Малеин Н. С. – М. : Юрид. лит., 1985. – 192 с.
12. Нурбеков К. Н. Правонарушение – деяние противоправное, аморальное / К. Н. Нурбеков // Правонарушения среди молодежи и меры их предупреждения (на материалах Киргизской ССР). – Фрунзе, 1985. – С. 4 – 23.
13. Нурпеисов Е.К. Психология правомерного поведения. – Алма-Ата: Наука, 1984. – 127 с.
14. Нурпеисов Е.К. Механизм формирования правомерного поведения личности: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.01 / Академия наук СССР: Ин-т гос. и права. – М., 1980. – 15 с.
15. Наливайко Л. Р. Теоретичні аспекти конституційного делікту / Л. Р. Наливайко // Держава і право : збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2001. – Вип. 13. – С. 3 – 8.
16. Поротикова О. А. Проблема злоупотребления субъективным гражданским правом / Поротикова О. А. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 256 с.

17. Самощенко И. С. Понятие правонарушения по советскому законодательству / Самощенко И. С. ; ВИЮН. – М. : Юрид. лит., 1963. – 286 с.
18. Самощенко И. С. Ответственность по советскому законодательству / И. С. Самощенко, М. Х. Фарукшин. – М. : Юрид. лит., 1971. – 240 с.
19. Тихомиров А. Д. Профессиональное правомерное поведение работников органов внутренних дел: социально-правовой анализ: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / АН УССР: Ин-т гос. и права им. В. М. Корецкого. – К. – 1990. – 20 с.
20. Оксамытный В. В. Правомерное поведение личности. – К.: Наукова думка, 1985. – 175 с.

Тема 16: Правова свідомість та правова культура

Основна:

1. Аграновская Е. В. Правовая культура и обеспечение прав личности. – М.: Наука, 1988. – 320 с.
2. Балюк Г. И. Взаимосвязь правовой культуры и социалистической демократии. – К.: Общ-во “Знание” УССР, 1984. – 164 с.
3. Братасюк В. Правова культура: залежність рівня її розвитку від зрілості особистісного начала / В. Братасюк, М. Братасюк // Українська наука : минуле, сучасне, майбутнє : щорічник / [за ред. проф. Б. Лановика]. – Тернопіль : Економічна думка, 1999. – С. 147-151.
4. Байниязов Р. С. Правосознание и российский правовой менталитет / Р. С. Байниязов // Известия вузов. Правоведение. – СПб., 2000. – № 2. – С. 31-40.
5. Бельский К. Т. Социалистическое правосознание : Диалектика формирования и развития / Бельский К. Т. – Ярославль : Верх.-Волж. кн. изд-во, 1979. – 384 с.
6. Бойков А. Д. О состоянии и задачах научных исследований проблем правосознания и правового воспитания // Вопросы эффективности правового воспитания : сб. науч. тр. / [А. Д. Бойков]. – М. : Юрид. лит., 1977. – С. 9-29.

7. Баранов П. П., Русских В. В. Проблемы теории правосознания и правовой культуры : [учебное пособие] / П. П. Баранов, В. В. Русских. – Ростов-на-Дону : РЮИ МВД России, 1999. – 80 с.
8. Бурмистров В. А. Место и роль правовой культуры в становлении правового государства / Бурмистров В. А. – Симферополь : Таврида, 1996. – 188 [2] с.
9. Бура Н.А. Функции общественного правосознания. – К.: Наукова думка, 1986. – 230 с.
10. Вітман К.М., Дудченко В.В. Правова культура і підприємництво / Інститут приватного права і підприємництва. – Київ-Донецьк, 1999. – 287 с.
11. Вопленко Н. Н. Правосознание и правовая культура : [учебное пособие] / Н.Н. Вопленко. – Волгоград : ВолГУ, 2000. – 52 с.
12. Владимірова В. Концептуальні підходи до формування правової культури освітян в умовах демократизації суспільства / Валентина Владимірова // Наукові записки. – Кіровоград : Кіровоградський держ. пед. ун-т, 2002. – Вип. 41 : Сер. Педагогічні науки. – С. 26-30.
13. Вітман К.М., Дудченко В.В. Правова культура як засіб правового впливу // Правова культура і підприємництво. — Донецьк, 1999. — С. 115-118.
14. Грошев А.В. Правосознание и правотворчество (уголовно-правовой аспект): Учеб. пособие. – Екатеринбург: Изд-во КВШ МВД РФ, 1996. – 76 с.
15. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура в розбудові Української держави / І. Голосніченко // Право України. – 2005. – № 4. – С. 24-25.
16. Гранат Н. Л. Правосознание и правовая культура / Н. Л. Гранат // Общая теория государства и права: Академический курс : в 3-х томах. / [отв. ред. М.Н. Марченко ; изд. 2-е, перераб. и доп.]. – М. : ИКД “Зерцало-М”, 2001.
17. Горшеньов В.М. Правова культура юриста як спеціаліста // Юридична деонтологія. — Х., 1993. — С. 40-52.

Додаткова:

1. Гавриленко Г. Правова держава і правова культура // Право України. — 1993. — № 1. — С. 26-30.
2. Ганзенко О.О. Формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави Україна: Дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2003. — 198 с.
3. Денисова О.С. Сучасні підходи до поняття та структури правової свідомості // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ. — 2004. — № 4. — С. 16–23.
4. Дьоміна О. С. Формування правової культури студентської молоді в умовах сучасного українського суспільства : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.01 “Теорія та історія держави і права ; історія політичних і правових вчень” / О. С. Дьоміна. — К., 2007. — 20 с.
5. Каминская В.И., Ратинов А.Р. Правосознание как элемент правовой культуры // Правовая культура и вопросы правового воспитания. — М.: Наука, 1974. — 112 с.
6. Копейчиков В.В., Бородин В.В. Роль правовой культуры в формировании советского социалистического государства // Советское государство и право. — 1989. — № 2. — С. 28-34.
7. Кейзеров Н.М. Политическая и правовая культура. Методологические проблемы. — М.: Юрид. лит-ра, 1983. — 366 с.
8. Козюбра Н.И. Социалистическое право и общественное сознание. — М.: Знание, 1979. — 233 с.
9. Козюбра Н.И., Оксамытный В.В., Рабинович П.М. Правовое воспитание молодежи. — К.: Наукова думка, 1985. — 319 с.
10. Коваль М. До проблеми правового виховання нової генерації громадян України / М. Коваль, П. Давидов // Виховання української еліти в системі національної освіти України. — Львів : Вид-во “За вільну Україну”, 1997. — С. 104-109.
11. Лукашева Е.А. Социалистическое правосознание и законность. — М.: Юрид. лит-ра, 1973. — 254 с.

12. Мельничук О.С. І.О. Ільїн про аксіоми правосвідомості // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – Одеса, 2001. – № 1. – С. 44–47.
13. Молчанов А. А. Правовая культура в социальной жизни: вопросы методологии / А. А. Молчанов // Правоведение. – 1991. – № 1. – С. 69–73.
14. Менюк О.М. Правова культура в умовах розбудови незалежної України: поняття, структура // Право України. — 2001. — № 4. — С. 21-29, 39.
15. Назаренко Е. В. Социалистическое правосознание и советское правотворчество / Е. В. Назаренко. – К. : Изд-во КГУ. – 190 с.
16. Назаренко Е. В. Формирование развитого социалистического правосознания – основная цель правового воспитания / Е. В. Назаренко // Проблемы правоведения : [республиканский межведомственный научный сборник / под ред. В. В. Копейчикова (отв. ред.)]. – К. : Вища школа, 1977. – Вып. 36. – С. 21-29.
17. Омельчук І. Правосвідомість молоді: загальні, групові, специфічні риси // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : м-ли Х регіональної конференції, 5-6 лютого 2004 р. – Львів : Юридичний факультет ЛНУ ім.. Івана Франка, 2004 р. – С. 42-43.
18. Покровский И.Ф. Формирование правосознания личности. Вопросы теории и практика. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1972. – 315 с.
19. Подберезський М. К., Безбородий В. О. Формування правової культури. Теоретичні та методичні основи / М. К. Подберезський, В. О. Безбородий. – Мукачево : Елара, 1999. – 216 с.
20. Ратинов А. Р. Структура правосознания и некоторые методы его исследования / А. Р. Ратинов // Методология и методы социальной психологии / [Е. В. Шорохова (отв. ред.)]. – М. : Наука, 1977. – С. 201-214.

21. Сальников В.П. Правовая культура личности и общества. Профессиональное достоинство юридической науки // Советское государство и право. — 1989. — № 11. — С. 26-32.
22. Станік С. Динаміка правової культури: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2001.
23. Соколов Н. Я. Профессиональное сознание юристов / Н. Я. Соколов ; [отв. ред Е. А. Лукашева]. — М. : Наука, 1988. — 224 с.

Тема 17: Юридична відповідальність.

Основна:

1. Денисов Ю.А. Общая теория правонарушения и ответственность. — Л., 1983.
2. Дубинин Н.П. Генетика, поведение, ответственность. — М., 1989.
3. Зелена О. Визначення підстав юридичної відповідальності: актуальні питання // Право України. — 2003. — №4. — С.21
4. Іваненко О. Визначення поняття, сутності та видів соціальної відповідальності: актуальні проблеми // Право України. — 2006. — №1. — С. 60.
5. Іваненко О.В. Сутність юридичної відповідальності та роль правоохоронних органів у її забезпеченні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 „Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень”. — К., 2007.
6. Кудрявцев В.Н. Закон, проступок, ответственность. — М., 1986.
7. Липинский Д.А. Проблемы юридической ответственности. — СПб.: Издательство “Юридический центр Пресс”, 2003.
8. Малейн Н.С. Правонарушение: понятие, причины, ответственность. — М., 1985.
9. Операнский В.И. Социальная ответственность личности: сущность и особенности формирования. — М., 1987.

Додаткова:

1. Осауленко А. Нормативно-правовая конструкция юридической ответственности как научная категория // Закон и жизнь. – 2005. – № 11. – С. 53-55.
2. Осауленко А. Процесуальне доказування як стадія юридичної відповідальності // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 6. – С. 18-20.
3. Осауленко А. Юридична відповідальність як інститут матеріального права // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 4. – С. 81-84.
4. Осауленко А.О. Особливості нормативно-правової конструкції юридичної відповідальності // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2005. – № 2. – С. 79-85.
5. Осауленко А.О. Санкція і юридична відповідальність у публічному праві // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2003. – № 4. – С. 140-144.
6. Осауленко А.О. Співвідношення санкції та юридичної відповідальності // Вісник прокуратури. – 2008. – № 8. – С. 87-91.
7. Осауленко А.О. Суть та деякі особливості процесуального доказування // Вісник прокуратури. – 2008. – № 12. – С. 79-83.
8. Осауленко А.О. Юридична відповідальність та державний примус: аспекти співвідношення // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2006. – № 5. – С. 20-25.
9. Решетник Л. Правові проблеми юридичної відповідальності в галузі екології // Право України. – 2003. – №8. – С.81
10. Рыбаков В.А. Позитивная юридическая ответственность. – Рязань, 1986.
11. Старцев О. Актуальні проблеми юридичної відповідальності посадових осіб у сфері управлінської діяльності // Право України. – 2000. – № 11. – С. 115.

12. Угрюмова Г. Загальна характеристика дисциплінарної відповідальності і дисциплінарного проступку за українським трудовим правом // Право України. – 2005. – №5. – С. 78.

Тема 18: Державна дисципліна, законність та правопорядок.

Основна:

1. Гавриленко Д.А. Правовое государство и дисциплина.- Минск, 1991.
2. Государственная дисциплина и социальный правопорядок.- М., 1985.
3. Евпатов В.И. Международное общество и правопорядок.- К., 1990.
4. Законність: теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження.- К.: Юстиніан, 2004.
5. Крисюк Ю. Синергетична інтерпретація соціального порядку // Право України.- 2005. - №7.- С. 30.
6. Притика Д. Зміцнення законності та протидія проявам злочинності в економічній сфері // Право України.- 1999. - №5.- С.14.

Тема 19: Правове регулювання та його механізм.

Основна:

1. Алексеев С.С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве. – М.: Юридическая литература, 1966. – 183с.
2. Дей М.О. Правове регулювання засобів стимулювання праці в умовах ринкової економіки: теоретичний аспект: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 /Національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2005. – 212с.
3. Кривицький Ю.В. Механізм правового регулювання у загальній теорії права: теоретичні проблеми розуміння // Актуальні питання державотворення в Україні. Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції (24-25 квітня 2008 року). – К.: ВГЛ „Обрії”, 2008. – С. 31 – 32.

4. Лавріненко О.В. Механізм правового регулювання соціально-трудових відносин: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія. – Донецьк: Норд-Прес. – ДЮІ ЛДУВС, 2007. – 182 с.
5. Лебедева Е.Н. Механизм правового стимулирования социально-активного поведения (проблемы теории и практики): Дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. // Саратовская государственная академия права. – Саратов, 2003. – 207с.
6. Лисенков С. Правовий вплив і правове регулювання як форми прояву дії права на суспільні відносини: співвідношення та порівняння // Правові дослідження: українсько-грецький міжнародний науковий журнал. – 2006. – № 1. – С. 28 – 31.
7. Личность и правовое регулирование: творческие поиски раскрепощенного сознания (философия права на постсоветском пространстве): Монография / А.Вайшвила, А.И.Левченков, А.Н.Литвинов, М.А.Тюренков; МВД Украины, Луган. гос. ун-т внутр. дел. – Луганск: РИО ЛГУВД, 2006. – 136 с.
8. Малько А.В. Механизм правового регулирования // Теория государства и права. Курс лекций. Лекция 28. / Под. ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. – М.: Юристъ, 1997. – 672 с.
9. Мельник О.М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Інститут держави та права ім. В.М. Корецького. – К., 2004. – 209с.
10. Осипов М.Ю. Правовое регулирование как динамическая система // Права и политика. – 2006. – № 11. – С. 17 – 32.

Додаткова:

1. Сіренко В.Ф. Визначення ефективності законодавства: методологічні підходи // Авер'янов В.Б., Денисов В.Н., Сіренко В.Ф. та ін. Законодавство: проблеми ефективності: Монографія – К., вид-во „Наукова думка”, 1995. – 231с.

2. Шунди́ков К.В. Правовые механизмы: основы теории // Государство и право. – 2006. - № 12. – С. 12 – 21.
3. Эффективность норм права, эффективность права, эффективность актов применения // http://www.pravo.vuzlib.net/book_n032_page_42.html.
4. Бейкун А. Правові проблеми теорії державного регулювання в Україні // Право України. – 2001. - № 8.
5. Бірюков І. Предмет і метод приватного права // Право України. – 2002. - № 3.
6. Бобровник С.В. Правова система, правова надбудова та механізм правового регулювання: співвідношення понять // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.
7. Бобылев А.И. Механизм правового воздействия на общественные отношения // Государство и право. – 1999. - № 5.
8. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
9. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Греку, А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перероб. – Д.: Юрид. акад. М-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
10. Горшенев В.М. Структура механизма правового регулирования. – М., 1979.
11. Григонис, Э.П. Теория государства и права [Текст]: курс лекций / Э.П. Григонис; – СПб.: Питер, 2002. – 320 с.
12. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України

- О.В. Петришина; Нац. юрид. акад.Укр. ім.. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
13. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина; Нац. юрид. акад.Укр. ім.. Я. Мудрого. – Х: Право, 2009. – 584с.
14. Костицький В. Право як цінність // Право України. – 2002. - № 2.
15. Мельник О.М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2004. – 208 с.
16. Нерсесянц, В.С. Общая теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / В.С. Нерсесянц; – М.: НОРМА, 2010. – 552 с.
17. Общая теория государства и права [Текст]: академический курс в 3-х томах. - 2-е изд., перераб. и доп. / отв. ред. проф. М.Н. Марченко. Том 1. – М.: ИКД "Зерцало – М", 2002. – 528 с.
18. Общая теория права и государства [Текст]: учебник / под ред. В.В. Лазарева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – 520 с.
19. Онуфрієнко О.В. Правові засоби у контексті інструментальної теорії права: дис... д-ра. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2002. – 426 с.
20. Сенякин И.Н. Специальные нормы советского права. - Саратов, 1987.
21. Сорокин В.Д. Метод правового регулирования. - М., 1976.
22. Сорокин В.Д. Правовое регулирование: предмет, метод, процесс // Известия вузов, «Правоведение». – 2000. - № 4.
23. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання: теоретико-правовий аспект // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Вип. 13. – К., 2002.

24. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання: теоретико-правові аспекти // Правова держава. – Вип. 13. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. – С. 103 – 108.
25. Тарахонич Т.І. Місце правових відносин у системі елементів механізму правового регулювання // Правова держава. – Вип. 14. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – С. 45 – 55.
26. Тарахонич Т.І. Правове регулювання: теоретичні аспекти // Правова держава. – Вип. 12 – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001 – С. 76 – 81.
27. Теория государства и права [Текст]: учебник для вузов / под. ред. проф. М.М. Рассолова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2004. – 735 с.

Тема 20: Правова система: поняття, характеристика елементів.

Основна:

1. Венгеров А.Б. Теория государства и права.: Учебник. /А.Б.Венгеров// – М.: Омега-Л., 2005 г. – 321 с.
2. Вовраженцева К.П. Правові системи України та Республіки Беларусь: сучасні процеси правового розвитку: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2008. – 20 с.
3. Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко: Монографія. – К.: Видавництво „Юридична думка”, 2006. – 432 с.
4. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч. Посібник /С.Д.Гелей, С.М.Рутар// -К.: ”Знання”, 1999.-426 с.
5. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посіб. /С.Д.Гелей, С.М.Рутар// – К.: Знання, 2006. – 668 с.
6. Гусарев С.Д. Теорія держави та права. Альбом схем: Навчальний посібник./С.Д.Гусарев//-Київ,-1997.-55 с.

7. Давид Рене, ЖофFRE-Спинози Камилла. Основные правовые системы современности / В.А.Туманов (пер.с фр.). – М. : Международные отношения, 2003. – 399с. /Шифр у НБУВ: ВА644686/.
8. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
9. Зайчук О., Оніщенко Н. Середовище права та формування правових систем сучасності/Зайчук О.В., Оніщенко Н.М.// Право України. – 2003. – № 12. – С. 37 – 40.
- 10.Кагадій М. Поняття та елементи правової системи /М.Кагадій// Право України. – 2004. – № 12. – С. 32 – 36.
- 11.Кагадій М.І.. Юридична практика в правовій системі України: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 /М.Кагадій// Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2005. – 16 с.
- 12.Кельман М.С. Конституційний контроль як засіб захисту конституцій у національних правових системах континентального права: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 [Електронний ресурс] / М.С. Кельман; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2001. — 19 с.
- 13.Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави та права: Підручник. /М.С.Кельман, О.Г.Мурашин//– 3-тє видання, стереотипне. – Львів: «Новий Світ-2000», 2007. – 584 с.
- 14.Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. /Н.М.Крестовська, Л.Г.Матвєєва// – Х.: ТОВ «Одіссей», 2007. – 432 с.
- 15.Луць Л.А. Європейські міждержавні правові системи: загальнотеоретична характеристика: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / Л.А. Луць; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. — К., 2005. — 32 с.

- 16.Марченко М.Н. Теория государства и права.: Учебник. /М.Н.Марченко// – М.: Проспект. – 2005 г. – 321 с.
- 17.Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. /Н.И.Матузов, А.В.Малько// – М., 2004.- 421 с.
- 18.Мельник З.П. Критерії диференціації правових систем сучасності // Актуальні питання реформування правової системи України. /З.П.Мельник//– Т. 1. – Луцьк, 2006. – С. 55 – 57. /Шифр у ЦБ КНУВС: Х;А431/.
- 19.Мірошніченко М.І. Генезис національних правових систем: теоретико-методологічний аспект: монографія / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". /М.І.Мірошніченко// – К. : Університет "Україна", 2007. – 271 с.
- 20.Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії: Монографія./Н.М.Оніщенко// – К., 2002. – 205 с.
- 21.Оніщенко Н.М. Плюралізм сучасного праворозуміння та визначень національних правових систем // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 36. /Н.М.Оніщенко//– К.: Ін-т держави та права ім. В.М.Корецького НАН України, 2007. – С. 3 – 8.
- 22.Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні / Н.М.Оніщенко// Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – К., 2002. – 131 с. /Шифр у НБУВ: ВА623762/.
- 23.Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: [навч. посіб.] / Осауленко О.І. — К.: Істина, 2007. — 336 с.
- 24.Поляков А.В. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода / Поляков А.В. — СПб.: Издательский дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2004. — 864 с.

Додаткова:

1. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток / В.С.Журавський, О.В.Зайчук, О.Л.Копиленко, Н.М.Оніщенко; За заг.

- ред. В.С.Журавського. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 296 с. /Шифр у НБУВ: ВА643169/.
2. Проблемы общей теории права и государства: [учебник для вузов / под ред. В.С. Нерсисянца]. — М.: Норма, 2004. — 832 с.
 3. Селіванов В. Державну політику в Україні на правові і наукові засади / Володимир Селіванов // Право України. — 2002. — № 12. — С. 15—23.
 4. Скакун О.Ф. Теория государства и права: [учебник] / Скакун О.Ф. — Х.: Консум, 2000. — 704 с.
 5. Теория государства и права: [курс лекций / под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько]. — М.: Юристъ, 1997. — 672 с.
 6. Теория государства и права: [учебник для юридических вузов и факультетов / под ред. В.М. Корельского и В.Д. Перевалова]. — М.: Издательская группа ИНФРА М—НОРМА, 1997. — 570 с.
 7. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні / М.Г.Хаустова; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. — Х.: Право, 2008. — 158 с. /Шифр у НПБУ: А672928/.
 8. Шульга А.М. Теория государства и права: [учебное пособие] / Шульга А.М. — Харьков, 2005. — 180 с.
 9. Юридична деонтологія / [за ред. В.М. Горшеньова, В.В. Комарова]. — Харків: Основа. — 1993. — 172 с.
 - 10.Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 4. — 2002. — 717 с.
 - 11.Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 3. — 2001. — 792 с.

Тема 21: Основні правові системи сучасності.

Основна:

1. Бернам У. Правовая система США. /У.Бернам//– М.: Новая юстиция – 2006. – С.1211.

2. Бехруз Хашматулла. Исламские традиции права. /Хашматулла Бехруз// - О., 2006. - 293 с.
3. Білоус А.О. Політико-правові системи: Світ і Україна./А.О.Білоус// - К., 1997. - 200 с.
4. Васецький В.Ю. Доктрина прав людини в романо-германській правовій системі: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС. /В.Ю.Васецький// - К., 2006. -20 с.
5. Гелей С.Д. Політико-правові системи світу: навчальний посібник. /С.Д.Гелей// - К.: Знання – 2006. – С. 669.
6. Горова О.Б. Місце міжнародних стандартів прав людини в правовій системі України: Збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки./О.Б.Горова// – К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. – Спец. Випуск. - К., 2005. – С.257-263.
7. Кравчук М.В. Правовая система США./М.В.Кравчук// - К., 2004. -136 с.
8. Луць Л.А. Методологія порівняльного правознавства //Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні./Л.А.Луць// - Львів, 1997. - С.29-34.
9. Луць М.А. Європейські міждержавні правові аспекти та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичний аспект). /Л.А.Луць// - К., 2003.-324 с.
- 10.Марченко М.К. Правовые системы современного мира: учебное пособие /М.К.Марченко// – М.: Зерцало – 2008. – С.521.
- 11.Оніщенко Н.М. Правова система і держава в Україні. /Н.М.Оніщенко// - К., 2002. - 131 с.
- 12.Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: [навч. посіб.] / Осауленко О.І. — К.: Істина, 2007. — 336 с.
- 13.Поляков А.В. Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода / Поляков А.В. — СПб.: Издательский дом С.-Петербур. гос. ун-та, 2004. — 864 с.

14. Проблемы общей теории права и государства: [учебник для вузов / под ред. В.С. Нерсисянца]. — М.: Норма, 2004. — 832 с.
15. Северенюк В.М. Механізм правового регулювання в мусульманському праві: навчальний посібник /В.М.Северенюк//– Запоріжжя: ГУ “ЗІДМУ” – 2007.
16. Скакун О.Ф. Теория государства и права: [учебник] / Скакун О.Ф. — Х.: Консум, 2000. — 704 с.
17. Собкова В. Місце судового прецеденту серед інших джерел права в англосаксонській правовій системі/В.Собкова// Право України – 2007. - №5. – С.155-159.
18. Теория государства и права: [курс лекций / под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько]. — М.: Юристъ, 1997. — 672 с.
19. Теория государства и права: [учебник для юридических вузов и факультетов / под ред. В.М. Корельского и В.Д. Перевалова]. — М.: Издательская группа ИНФРА М—НОРМА, 1997. — 570 с.
20. Теорія держави і права. Академічний курс: [підручник / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко]. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.
21. Ткаченко В.Д. Порівняльне правознавство: Підруч. для студ. юр. спец, вищих навч. закл. /В.Д.Ткаченко// - Х., 2003. - 274 с.

Додаткова:

1. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / КНУВС. - Х., 2005. - 19 с.
2. Чернецька О.В. Правові системи сучасності./О.В.Чернецька// - Ірпінь, 2003. - 102 с.
3. Шульга А.М. Теория государства и права: [учебное пособие] / Шульга А.М. — Харьков, 2005. — 180 с.
4. Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 4. — 2002. — 717 с.

5. Юридична енциклопедія: в 6 т. / [голова редкол. Ю.С. Шемшученко]. — К.: “Укр. енцикл.”, 1998. — Т. 3. — 2001. — 792 с.

Тема 22: Основні державно-правові вчення хх століття.

Основна:

1. Алексеев Н.Н. Идея государства. – СПб., 2001.
2. Андрусяк Т. Шлях до свободи (Михайло Драгоманов про права людини). – Львів: Світ, 1998.
3. Арон Реймон. Етапи розвитку соціологічної думки: Монтеस्क'є. Конт. Маркс. Токвіль. Дюркгайм. Парето. Вебер. / Пер. з фр. Г. Філіпчук. – К.: Юніверс, 2004.
4. Ашин Г. Современная теория элиты: критический очерк. – М., 1985.
5. Бурдьє П. Социология политики. – М., 1993.
6. Завадский С. «Государство благоденствия». Доктрина и практика.- М., 1966.
7. Історія вчень про державу і право: Хрестоматія / За заг. ред. Г.Г. Демиденка. – Х: Право, 2005.
8. Історія держави та права зарубіжних країн / За ред. О.М. Джужи. – К., 2000.

Додаткова:

1. Кельзен Г. Чисте правознавство. – К.: Юніверс, 2004.
2. Кистяковский Б.А. Философия и социология права. – СПб.: Изд-во Русского Христианского гуманитарного института, 1998.
3. Мала енциклопедія етнодержавознавства. – К.: Довіра: Генеза, 1996.
4. Націоналізм: Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: Антологія. – К.: Смолоскип, 2006.
5. Пейн Т. Права людини / Пер. з англ. – Л.: Літопис, 2000.
6. Правова держава. Спеціальний випуск. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004.

7. Ситник П. Аналіз вихідних принципів соціально-політичного вчення марксизму: уроки історії. – К., 1997.
8. Скакун Н. Теория правового государства в дореволюционной России // Советское государство и право. – 1990. – № 2. – С. 100-118.
9. Скакун О. Политическая и правовая мысль на Украине (1861–1917). – Харьков, 1987.
10. Темнов Е. О деидеологизации методологических подходов в историко-политических и государственно-правовых исследованиях // Государство и право. – 1992. – № 3.
11. Четвернин В. Современные концепции естественного права. – М., 1988.
12. Юм Д. Сочинения: В 2 т. – М.: Мысль, 1996.

10.

ГЛОСАРІЙ

Антидемократичний державний режим — державний режим, за якого суттєво ускладнюються можливості реалізації прав і свобод громадян, а реальна влада зосереджується в руках неконтрольованої народом групи осіб або в руках однієї особи.

Безпосередня демократія — сукупність форм організації державної влади, за якої основні рішення щодо управління справами суспільства й держави схвалюються безпосередньо всіма громадянами на референдумах, зборах тощо.

Внутрішні функції держави — державні функції, що здійснюються в межах держави і в яких виявляється її внутрішня політика.

Громадянин — особа, яка знаходиться у сталих юридичних зв'язках із конкретною державою, що проявляється саме в наявності відповідного громадянства.

Громадянське суспільство — суспільство, в якому держава гарантує індивідам надійний захист усіх прав і свобод людини, зокрема рівні можливості щодо підприємництва, участі в політичній та інших сферах життєдіяльності суспільства.

Демократична держава — держава, що базується на визнанні та втіленні в суспільну практику таких принципів конституційного устрою, як народовладдя, політичний плюралізм, свобода й рівність громадян, реальність і невід'ємність прав людини тощо,

Демократичний державний режим — державний режим, за якого реально забезпечується здійснення широкого кола прав і свобод громадян, які мають реальні можливості впливати на формування та діяльність державних органів.

Держава — особлива політико-територіальна організація, що має суверенітет, спеціальний апарат управління і примусу та здатна надавати своїм приписам загально-обов'язкової сили для всього населення країни.

Державна мова — мова, що є обов'язковою для використання в законодавстві, офіційному діловодстві, судочинстві тощо.

Державний режим — сукупність форм і методів здійснення державної влади.

Державний суверенітет — повновладдя й незалежність держави, що полягають у її праві за власним розсудом вирішувати свої внутрішні й зовнішні питання без втручання в них будь-якої іншої держави.

Державні органи — державні організації, наділені державно-владними повноваженнями й покликані здійснювати від імені держави управлінські функції в суспільстві.

Державні символи — встановлені конституцією або спеціальними законами особливі розпізнавальні знаки держави, в яких уособлюється її суверенітет, а в деяких випадках — і певний історичний чи ідеологічний зміст.

Державні установи — державні організації, які здійснюють функції держави, пов'язані зі створенням нематеріальних благ.

Закон — акт законодавчого органу влади (парламенту), який має вищу юридичну силу щодо інших нормативно-правових актів.

Законність — правовий режим точного й неухильного здійснення законів та інших нормативних актів у всіх сферах державного й суспільного життя.

Злочин — суспільне небезпечне, протиправне, винне й карне діяння, яке завдає чи може завдати суттєвої шкоди певним суспільним відносинам, що охороняються кримінальним законом.

Зовнішні функції держави — державні функції, що здійснюються в процесі спілкування держави з іншими державами та міжнародними організаціями і в яких виявляється її зовнішня політика.

Імпічмент — усунення президента з посади на основі ухваленого парламентом за спеціальною процедурою рішення про його обвинувачення в учиненні державної зради або іншого злочину.

Конституція — основний закон держави, в якому регламентуються найважливіші відносини у сферах державного устрою, організації й функціонування органів держави, правового статусу особи.

Конфедерація — форма державного устрою, за якої держави створюють об'єднані органи для досягнення конкретних цілей (наприклад, військові) за збереження в інших питаннях цілковитої самостійності.

Механізм держави — система державних організацій, які забезпечують реалізацію функцій держави.

Монархія — форма державного правління, за якої вища державна влада зосереджується (повністю або частково) в руках однієї особи — монарха й передається як спадщина представникам правлячої династії.

Народ — населення певної країни.

Народний суверенітет — повновладдя народу, здійснення ним своєї невід'ємної та неподільної влади самостійно й незалежно від будь-яких інших соціальних сил.

Населення — сукупність людей, які проживають на певній території та здійснюють свою життєдіяльність у межах адміністративної чи політичної одиниці.

Національна безпека — стан захищеності життєво важливих інтересів особи, держави й суспільства від наявних і можливих загроз у всіх сферах суспільних відносин.

Національний суверенітет — повновладдя нації у вирішенні всіх питань її національного життя аж до реальної можливості створення самостійної національної держави.

Нація — спільність людей, які проживають на одній території, зв'язані загальними економічними відносинами, спільною мовою, культурою, одним законодавством, національними інтересами, митними кордонами та іншими ознаками.

Необмежена (абсолютна) монархія — монархія, в якій влада монарха ніким і нічим не обмежується, тобто в країні немає ні органів, ні законів, що могли б певною мірою змінити чи знехтувати волю монарха.

Норма права — формально визначене, сформульоване чи санкціоноване державою загальнообов'язкове правило поведінки загального характеру, реалізація якого забезпечується державним примусом.

Нормативно-правовий акт — офіційний письмовий документ компетентного державного органу, в якому закріплюються правила поведінки загального характеру, що забезпечуються державним примусом.

Обов'язок (юридичний) — передбачені правом міра й вид необхідної поведінки суб'єкта.

Особа — людина як суб'єкт, що має індивідуальні інтелектуальні та інші ознаки й усвідомлює себе членом спільності таких же суб'єктів.

Парламентарна (конституційна) монархія — монархія, в якій влада монарха в усіх сферах здійснення державної влади суттєво обмежується: йому надаються лише формальний статус глави держави і виключно представницькі повноваження.

Підзаконний акт — акт компетентного державного органу, що видається на підставі й на виконання законів.

Поділ влади — модель побудови державного апарату, згідно з якою влада в державі має поділятися між законодавчими, виконавчими та судовими органами. При цьому кожна гілка влади повинна бути незалежною від інших і водночас їм підконтрольною, що має на меті виключення можливості концентрації влади в руках одного органу.

Право — система загальнообов'язкових правил поведінки, що встановлені або санкціоновані державою і забезпечуються її примусом.

Правова держава — держава, в якій панує право, де діяльність усіх її органів і посадових осіб здійснюється на основі та в межах, визначених правом, де не тільки особа відповідальна за свої дії перед державою, а й держава несе реальну відповідальність перед особою за результати своєї діяльності.

Правова поведінка — передбачена нормами права соціально значуща поведінка індивідуальних чи колективних суб'єктів, що контролюється їхніми свідомістю і волею.

Правовий статус особи — сукупність закріплених у законодавстві прав, свобод, обов'язків громадян і гарантій їх здійснення.

Правопорядок — відповідність суспільних відносин приписам норм права.

Правосуб'єктність — здатність бути суб'єктом права (учасником правовідносин).

Представницька демократія — сукупність форм організації державної влади, за якої певні важливі рішення щодо управління справами

суспільства й держави виносяться виборними установами (парламентами, муніципалітетами тощо).

Президентська республіка — республіка, в якій повноваження глави держави, а в деяких випадках і глави уряду, належать президентові, який обирається непарламентським способом (громадянами держави) і формує уряд, що не несе відповідальності перед парламентом.

Республіка — форма державного правління, за якої вищі державні органи обираються населенням або формуються загальнонаціональним представницьким органом влади.

Референдум — голосування населення всієї держави (загальнодержавний референдум) або його певної частини (місцевий референдум) із метою вирішення найважливіших питань суспільного життя.

Система права — внутрішня організація права, що полягає в єдності й погодженості правових приписів певної: держави.

Соціальна держава — держава, зорієнтована на здійснення широкої та ефективної соціальної політики, яка має втілюватись у реальності прав людини й громадянина, в існування доступних та ефективних систем освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, у підтримку малозабезпечених прошарків населення тощо.

Суб'єктивне право (право громадянина) — передбачена певною нормою права можливість суб'єкта поводитися певним чином.

Суспільний порядок — порядок у суспільстві, який відповідає вимогам усього комплексу соціальних норм.

Суспільство — форма життєдіяльності людей, що складалась історично й відокремилась від навколишньої природи.

Унітарна держава — єдина централізована держава, що не має у своєму складі державних утворень і територія якої поділяється на адміністративно-територіальні одиниці (області, райони, провінції тощо).

Федерація — держава, до складу якої входять кілька державних утворень (суб'єктів федерації).

Форма держави — комплексне поняття, яке характеризує державу щодо форми правління, форми державного устрою та державного режиму.

Форма державного правління — порядок організації ви- і щих Державних органів, що визначає їхні структуру, компетенцію та взаємодію.

Форма державного устрою — порядок територіального і поділу держави, взаємовідносин її складників між собою й державою в цілому та відповідної організації державних органів.

Функції держави — основні напрями діяльності держави, в яких втілюються її сутність і соціальне призначення.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Абдулаев М. И. Проблемы теории государства и права : учеб. / М. И. Абдулаев, С. А. Комаров. – СПб. : Питер, 2003. – 576 с.
2. Агарков М. М. Понятие сделки по советскому гражданскому праву / М. М. Агарков // Советское государство и право. – 1946. – № 3 – 4. – С. 51 – 52.
3. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. № 1427-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 38. – Ст. 502.
4. Актуальні проблеми теорії держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.] ; за заг ред. Є. О. Гіди. – К. : ФОРМ О. С. ЛІПКАН, 2010. – 260 с.
5. Актуальні проблеми теорії держави та права. Частина І. Актуальні проблеми теорії держави : навч. посіб. / [С. М. Тимченко, С. К. Бостан, С. М. Легуша та ін.]. – 2-е вид., стереот. – К. : КНТ, 2008. – 288 с.
6. Алексеев С. С. Линия права / С. С. Алексеев. – М. : Статут, 2006. – 461 с.
7. Алексеев С. С. Общая теория права [В двух томах. Т. II] / С. С. Алексеев. – М. : Юрид. лит. 1982. – 360 с.
8. Алексеев С. С. Общая теория права : учеб. / С. С. Алексеев. – М. : Проспект, 2009. – 576 с.

9. Алексеев С. С. Проблемы теории права : курс лекций в 2-х т. – Свердловськ : Изд-во Свердл. ун-та, 1972. – Т. 1. – 396 с.
10. Андрійів В. Правові норми в системі соціальних норм держави / В. Андрійів // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 9. – С. 46 – 49.
11. Андрійчук О. Онтологія європейського права / О. Андрійчук // Юридичний журнал. – 2007. – № 1 – С. 16 – 21.
12. Антипенко В. Особливості міжнародно-правової кваліфікації об'єкта тероризму / В. Антипенко // Право України. – 2002. – № 9. – С. 137 – 140.
13. Антонович М. Правова культура українського народу в сфері прав людини: історичний розвиток і сучасний стан / М. Антонович // Право України. – 2003. – № 12. – С. 75.
14. Ардашкин В. Д. К современной концепции государства / В. Д. Ардашкин // Правоведение. – 1992. – № 2. – С. 97 – 100.
15. Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон ; пер. з фр. – К. : Юніверс, 2002. – 688 с.
16. Атальянц М. Значение факультативных признаков состава преступления / М. Атальянц // Российский следователь. – 2009. – № 18. – С. 7 – 10.
17. Афанасьев К. К. Дисципліна як важливий чинник забезпечення правопорядку / К. К. Афанасьев // Сучасний правопорядок: національний, інтегративний та міжнародний виміри : тези Міжнар. наук.-практ. конф. (13 – 14 черв. 2008 р.). – Одеса : Фенікс, 2008. – С. 185 – 187.
18. Афанасьев Щ. Правопорядок і законність як суттєві ознаки правової держави / Щ. Афанасьев // Юридична Україна. – 2008. – № 2. – С. 17 – 23.
19. Бабенко А. Н. Правовая социализация как процесс освоения правовых ценностей / А. Н. Бабенко // Государство и право. – 2005. – № 2. – С. 104.
20. Бабкін В. Д. Право і закон: співвідношення понять / В. Д. Бабкін // Право в системі соціальних норм: історико-юридичні аспекти : матеріали XII історико-правової конф. (Чернівці, 20 – 22 трав. 2005 р.). – Чернівці : Рута, 2005. – С. 3 – 9.
21. Бадирян Г. М. Права личности: исторические и теоретические аспекты обоснования и признания / Г. М. Бадирян // Государство и право. – 2006. – № 8. – С. 54 – 62.
22. Байтин М. И. О методологическом значении и предмете общей теории государства и права / М. И. Байтин // Государство и право. – 2007. – № 4. – С. 5 – 9.
23. Байтин М. И. Система права: к продолжению дискуссии / М. И. Байтин, Д. Е. Петров // Государство и право. – 2003. – № 1. – С. 25 – 34.
24. Байтин М. И. Сущность права (Современное нормативное правопонимание на грани двух веков) / М. И. Байтин. – 2-е изд. доп. – М. : Право и государство, 2005. – 544 с.
25. Баландіна Ю. В. На межі правопорядку: нетипові форми правової поведінки / Ю. В. Баландіна // Сучасний правопорядок: національний, інтегративний та міжнародний виміри : тези Міжнар. наук.-практ. конф. (13 – 14 черв. 2008 р.). – Одеса : Фенікс, 2008. – С. 195 – 196.
26. Балин Л. Е. Правовое воспитание и его профилактические функции в развитом социалистическом обществе / Л. Е. Балин. – Ташкент : Ташк. высш. школа МВД СССР, 1983. – 79 с.
27. Бандура О. О. Єдність цінності та істинності правової норми / О. О. Бандура // Філософські проблеми права та правоохоронної діяльності співробітників ОВС. – 1995. – С. 67 – 73.
28. Бандура О. О. Правова норма: природа і цілі на сучасному етапі розвитку суспільства / О. О. Бандура // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2001. – Вип. 1. – С. 3 – 10.
29. Бандура О. О. Проблема істини в галузі правозастосування / О. О. Бандура // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. – 1998. – Вип. 1. – С. 44 – 54.

30. Бандурка О. М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення / О. М. Бандурка. – Х. : Основа, 1999. – 438 с.
31. Баранов П. П. Теория систем и системный анализ правосознания личного состава органов внутренних дел / П. П. Баранов. – Ростов н/Д : РВШ МВД РФ, 1997. – 166 с.
32. Басін К. В. Механізм реалізації юридичної відповідальності та права людини / К. В. Басін // Часопис Київського університету права. – 2003. – №4. – С. 9 – 14.
33. Басін К. В. Юридична відповідальність: природа, форми реалізації та права людини : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Басін Кирило Володимирович. – К., 2006. – 214 с.
34. Бахрах Д. Н. Действие норм права во времени: теория, законодательство, судебная практика / Д. Н. Бахрах. – М. : НОРМА, 2004. – 223 с.
35. Бахрах Д. Н. Три способа действия во времени новых правовых норм и три способа прекращения действия старых норм / Д. Н. Бахрах // Государство и право. – 2005. – № 9. – С. 5 – 13.
36. Бачинін В. А. Філософія права : словник / В. А. Бачинін, В. С. Журавський, М. І. Панов. – К. : Ін Юре, 2003. – 408 с.
37. Белоновский В. Н. Позитивные и ретроспективные формы реализации юридической ответственности / В. Н. Белоновский // Вестник Московского университета МВД России. – 2005. – № 4. – С. 30 – 33.
38. Бельсон Я. М. Полиция «свободного» общества / Я. М. Бельсон. – М. : Юрид. лит., 1984. – 173 с.
39. Беляневич О. Дія закону за колом осіб (на прикладі законодавства про банкрутство) / О. Беляневич // Право України. – 2009. – № 8. – С. 79 – 86.
40. Берг О. В. Некоторые вопросы теории нормы права / О. В. Берг // Государство и право. – 2003. – № 4. – С. 19 – 25.
41. Береза С. В. Правова культура і політика: взаємозв'язок і взаємозалежність / С. В. Береза // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 29. – С. 112 – 117.
42. Берман Г. Дж. Западная традиция права: эпоха формирования / Г. Дж. Берман ; пер. с англ. – 2-е изд. – М. : Изд-во МГУ : ИНФРА*М-НОРМА, 1998. – 624 с.
43. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США / В. Бернхем. – К. : Україна, 1999. – 214 с.
44. Бесчастний В. М. Правове регулювання проходження служби в органах внутрішніх справ / В. М. Бесчастний. – Донецьк : Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2009. – 132 с.
45. Бехруз Х. Исламские традиции права / Х. Бехруз. – Одесса, 2006. – 293 с.
46. Белая Л. В. Удосконалення інституту юридичної відповідальності як фактор формування демократичної, соціальної, правової держави : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Л. В. Белая. – К., 2009. – 20 с.
47. Биля О. І. Теоретичні основи використання нормотворчої техніки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / О. І. Биля. – Х., 2004. – 20 с.
48. Біба О. А. Аналіз концептуальних підходів до поняття «форма державного устрою» / О. А. Біба // Правова держава. – 2007. – Вип. 18. – С. 498 – 504.
49. Біба О. А. Класифікація форм державного устрою в сучасній юридичній науці / О. А. Біба // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – Вип. 37. – С. 71 – 79.
50. Білас Ю. Ю. Вітчизняне правозастосування і методологія дослідження / Ю. Ю. Білас // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – Вип. 2. – С. 83 – 91.

51. Білий П. Про правову культуру працівників органів внутрішніх справ / П. Білий // Право України. – 1997. – № 10. – С. 40 – 41.
52. Білозьоров Є. В. Правові основи забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності міліції / Є. В. Білозьоров // Юридична Україна. – 2005. – № 9. – С. 83 – 86.
53. Білозьоров Є. Юридична відповідальність як передумова правомірної поведінки особи: теоретичні аспекти / Є. Білозьоров // Право України. – 2006. – № 1. – С. 50 – 54.
54. Бірюкова А. Співвідношення звичаю та закону: історичний аналіз / А. Бірюкова // Право України. – 2008. – № 3. – С. 41 – 44.
55. Боброва К. Н. Юридическая природа и сущность формы государства / К. Н. Боброва // Вестник Московского университета МВД России. – 2006. – № 2. – С. 23 – 26.
56. Боброва О. І. Правове регулювання суспільних відносин: соціальне значення / О. І. Боброва // Проблеми захисту прав людини і громадянина в умовах розбудови громадянського суспільства в Україні : тези доп. наук.-практ. конф. (Київ, 22 – 23 квіт. 2005 р.). – К., 2005. – С. 23 – 26.
57. Бобровник С. В. Права людини та сучасна держава: шляхи узгодження взаємодії / С. В. Бобровник // Правова держава. – 2007. – Вип. 18. – С. 65 – 78.
58. Бобылев А. И. Современное толкование системы права и системы законодательства / А. И. Бобылев // Государство и право. – 1998. – № 2. – С. 22 – 27.
59. Бова А. А. Правосвідомість: структура, функції, вплив засобів масової інформації / А. А. Бова // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією. – 2001. – Т. 24. – С. 107 – 123.
60. Богатуров А. Д. Современный международный порядок / А. Д. Богатуров // Международные процессы. – 2003. – № 1 (январь-апрель) [Електронний ресурс]. – Режим доступа до джерела : <http://www.intertrends.ru/one/001.htm>.
61. Боднар В. Є. Правосвідомість як детермінанта суспільного буття та функціонування правової держави / В. Є. Боднар // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 2. – С. 24 – 29.
62. Бойко Ю. Законотворчість: поняття та структура / Ю. Бойко // Право України. – 2002. – № 5. – С. 17 – 21.
63. Бондарев А. С. Юридическая ответственность – исключительное позитивное свойство субъектов права / А. С. Бондарев // Правоведение. – 2008. – № 1. – С. 133 – 144.
64. Бондарев А. С. Юридическая ответственность и безответственность – стороны правовой культуры и антикультуры субъектов права / А. С. Бондарев. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2008. – 187 с.
65. Бондаренко І. Адаптація законодавства України до європейського законодавства – один з пріоритетних напрямів реформування правової системи України / І. Бондаренко // Право України. – 2002. – № 7. – С. 63 – 66.
66. Бондаренко І. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи: поняття та ознаки / І. Бондаренко // Право України. – 2003. – № 4. – С. 18 – 21.
67. Борисов Г. А. Отправные нормативные установления советского законодательства : автореф. дис. на соискание учен. степени докт. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история правовых учений» / Г. А. Борисов. – Х., 1991. – 46 с.
68. Бостан С. К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики / С. К. Бостан. – Запоріжжя : Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
69. Бостан С. К. Форма правління сучасної держави: проблеми теорії і практики : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.01 / Бостан Сергій Костянтинович. – Запоріжжя, 2006. – 390 с.

70. Ботанов О. В. Правомірна поведінка / О. В. Ботанов, О. Д. Тихомиров // Юридична енциклопедія. – К., 2003. – Т. 5. – С. 46.
71. Братасюк М. Г. Реалізація права: доктринальний аспект / М. Г. Братасюк // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 2. – С. 85 – 95.
72. Брижко В. До гносеології категорії «право» / В. Брижко // Правова інформатика. – 2007. – № 11. – С. 25 – 32.
73. Бровченко Н. В. Місце юридичних фактів у структурі механізму конституційно-правового регулювання / Н. В. Бровченко // Часопис Київського університету права. – 2008. – № 1. – С. 74 – 79.
74. Бубенцова О. В. Теоретичні аспекти правоохоронної діяльності / О. В. Бубенцова // Конституційні гарантії захисту людини у сфері правоохоронної діяльності : матеріали наук.-практ. конф. (24 – 25 вер. 1999 р.). – Дніпропетровськ : Дніпропетровський юрид. ін.-т МВС України, 1999. – С. 175 – 176.
75. Бугера О. Роль засобів масової інформації як одного з чинників профілактики протиправної поведінки неповнолітніх / О. Бугера // Право України. – 2005. – № 4. – С. 92.
76. Бузало П. М. Обставини формування девіантної поведінки особистості злочинця молодіжного віку / П. М. Бузало // Право і безпека. – 2006. – № 3. – С. 26 – 33.
77. Бурканова О. А. Правосознание в правоприменительной деятельности сотрудников органов внутренних дел : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Бурканова Оксана Александровна. – Москва, 2007. – 162 с.
78. Бурлай Е. В. Нормы права и правоотношения в социалистическом обществе / Е. В. Бурлай – К. : Наукова думка, 1987. – 92 с.
79. Бурлай Є. До питання про функції права / Є. Бурлай // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – № 3. – С. 31 – 42.
80. Бурчак Ф. Г. Кодифікація законодавства і становлення правової системи України / Ф. Г. Бурчак // Правова система України : тези доп. і наук, повідомлень наук.-практ. конф. (Київ, 7 – 8 жовт. 1993 р.). – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1993. – С. 21 – 23.
81. Буша Н. Д. Значення та місце звичаю в історичному розвитку права України / Н. Д. Буша // Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. тез наук. доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених (19 – 20 берез. 2010 р.). – Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 23 – 26.
82. Варич О. Основні засади ефективності економічних функцій держави / О. Варич // Право України. – 2009. – № 11. – С. 175 – 180.
83. Васецький В. Ю. Доктрина прав людини в романо-германській правовій системі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / В. Ю. Васецький. – К., 2006. – 20 с.
84. Васильева Т. А. Права человека / Т. А. Васильева. – М. : НОРМА*ИНФРА-М, 1999. – 560 с.
85. Васькович Й. Правосвідомість та її вплив на ментальність українського народу / Й. Васькович // Право України. – 1998. – № 6. – С. 108 – 111.
86. Ведерніков Ю. А. Правоохоронна діяльність в Україні: теоретико-правовий аспект / Ю. А. Ведерніков, А. М. Кучук. – К. : Знання України, 2009. – 219 с.
87. Ведерніков Ю. А. Теорія держави та права : навч. посіб. / Ю. А. Ведерніков, В. С. Грекул. – 4-е вид., доп. і перероб. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
88. Ведерніков Ю. А. Теорія держави і права : навч. посіб. / Ю. А. Ведерніков, А. В. Папірна. – К. : Знання, 2008. – 333 с.

89. Ведяжин В. М. Типы и методы регулирования рыночных отношений / В. М. Ведяжин, С. Н. Ревина // Правоведение. – 2002. – № 2. – С. 232.
90. Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К. : Юридична думка, 2007. – 992 с.
91. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь : Перун, 2002. – 1440 с.
92. Венгеров А. Б. Теория государства и права : учеб. / А. Б. Венгеров. – М. : Новый Юрист, 1998. – 624 с.
93. Венгеров А. Б. Теория государства и права : учеб. / А. Б. Венгеров. – М. : Омега-Л, 2009. – 607 с.
94. Венедиктов В. С. Юридична відповідальність працівників ОВС України / В. С. Венедиктов. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 269 с.
95. Верник О. І. Межі державної влади / О. І. Верник, П. В. Куфтирєв, А. Д. Машков. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 216 с.
96. Вильховская С. Л. Индивидуальное регулирование в процессе применения права / С. Л. Вильховская // Сборник аспирантских работ : материалы ежегодной аспирантской конференции. Вып. 17 ; редкол. : В. И. Кофман, Б. Ф. Ливчак, А. К. Мелехов, А. И. Свинкин, Ю. И. Шутов ; отв. за вып. : В. М. Семенов – Свердловск : Изд-во Свердл. юрид. ин-та, 1974. – С. 13 – 15.
97. Виноградов В. Д. Политическая социология : учеб. пособ. / В. Д. Виноградов, Н. А. Головин. – СПб. : Изд-во ун-та, 1997. – 176 с.
98. Вишневський О. Сучасне українське виховання. Педагогічні нариси / О. Вишневський. – Л. : Львів. обл. наук.-метод. ін-т освіти ; Львів. обл. педагог. т-во ім. Г. Ващенко, 1996. – 238 с.
99. Влах И. Функции государства и государственного управления / И. Влах // Закон и жизнь. – 2009. – № 11. – С. 26 – 29.
100. Воднік В. Д. Проблеми правового виховання і формування правової культури / В. Д. Воднік // Правова культура і громадянське суспільство в Україні: стан і перспективи розвитку : матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Харків, 2 жовт. 2007 р.). – Х. : Право, 2007. – С. 72 – 75.
101. Волинка К. Г. Забезпечення прав і свобод в Україні особи: теоретичні і практичні аспекти / К. Г. Волинка // Право України. – 2009. – № 11. – С. 30 – 33.
102. Волинка К. Г. Правовий статус особи та гарантія реалізації прав і свобод за Конституцією України / К. Г. Волинка. – К., 1998. – 36 с.
103. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. / К. Г. Волинка. – К. : МАУП, 2003. – 240 с.
104. Волковицька Н. Онтологічний та аксіологічний елементи у сучасній правовій свідомості / Н. Волковицька // Юридична Україна. – 2010. – № 3. – С. 32 – 39.
105. Волковицька Н. Поняття правової свідомості та її структури: теоретичні і методологічні проблеми дослідження / Н. Волковицька // Юридична Україна. – 2010. – № 2. – С. 28 – 35.
106. Волковицька Н. Функції правової свідомості у процесі утвердження демократії в Україні / Н. Волковицька // Юридична Україна. – 2010. – № 4. – С. 35 – 42.
107. Волосевич В. М. Маргінальна правосвідомість і злочинність / В. М. Волосевич, А. Ф. Крижанівський // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 1997. – № 1. – С. 38 – 42.
108. Вопленко Н. Н. Реализация права : учеб. пособ. / Н. Н. Вопленко. – Волгоград : Издательство Волгоградского гос. ун-та, 2001. – 46 с.

109. Воппенко Н. Н. Социалистическая законность и применение права / Н. Н. Воппенко ; под ред. М. И. Байтина. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1983. – 184 с.
110. Воппенко Н. Н. Сущность, принципы и функции права : учеб. пособ. / Н. Н. Воппенко. – Волгоград : Волгоград. гос. ун-т, 2004. – 320 с.
111. Воронов М. М. Правові акти законодавчої влади в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / М. М. Воронов. – Х., 1997. – 21 с.
112. Воронов М. П. Види і особливості актів місцевого самоврядування / М. П. Воронов // Правова держава. – 1992. – Вип. 2 – 3. – С. 69 – 75.
113. Вступ до правоохоронної діяльності : навч. посіб. / [Є. О. Гіда, Є. В. Білозьоров, А. М. Завальний, А. О. Осауленко] ; за заг. ред. Є. О. Гіди. – К. : ФОРУМ, 2011. – 200 с.
114. Вступ до теорії правових систем / [О. В. Зайчук, В. С. Журавський, Н. М. Оніщенко та ін.] ; заг. ред. О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – К. : Юридична думка, 2006. – 431 с.
115. Гавриленко Д. А. Правовое государство и дисциплина / Д. А. Гавриленко. – Минск, 1991.
116. Гайворонская Я. В. К вопросу о понимании правовых и юридических норм / Я. В. Гайворонская // Правоведение. – 2001. – № 3. – С. 39 – 45.
117. Гайворонський В. Джерела права / В. Гайворонський // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 3. – С. 56 – 65.
118. Галаган И. А. К проблемам теории правоприменительных отношений / И. А. Галаган, А. В. Василенко // Государство и право. – 1998. – № 3. – С. 12 – 19.
119. Гамалій І. В. Теоретичні проблеми правового регулювання діяльності міліції щодо реалізації конституційних прав і свобод громадян : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / І. В. Гамалій. – К., 2000. – 17 с.
120. Ганзенко О. О. Правові та інші засоби заохочення у механізмі правового регулювання України / О. О. Ганзенко // Науковий вісник Дніпропетровської юридичної академії МВС. – 2004. – № 4. – С. 140 – 146.
121. Ганьба Б. Системний підхід до його застосування в дослідженні державно-правових явищ / Б. Ганьба // Право України. – 2000. – № 3. – С. 41 – 44.
122. Гелд Д. Глобалізація. Антиглобалізація / Д. Гелд, Е. Мак-Грю. – К. : К.І.С., 2004. – 180 с.
123. Гелей С. Політико-правові системи світу / С. Гелей, С. Рутар, О. Кендус. – Л., 2002. – 224 с.
124. Герасіна Л. М. Значення правосвідомості для подолання девіантної поведінки / Л. М. Герасіна // Державотворення та правотворення в Україні: проблеми та перспективи : матеріали Першої звітної наук. конф. (2 берез. 2007 р.). – Л. : Львів, держ. ун-т внутр. справ, 2007. – С. 24 – 26.
125. Гіда Є. О. Ефективність правового регулювання суспільних відносин / Є. О. Гіда // Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (31 берез. 2011 р.). – Запоріжжя. – С. 18 – 20.
126. Гіда Є. О. Загальнолюдські стандарти прав людини і забезпечення їх реалізації в діяльності міліції : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Гіда Євген Олександрович. – К., 2000. – 220 с.
127. Гіда Є. О. Загальнолюдські стандарти прав людини і забезпечення їх реалізації в діяльності міліції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». – К., 2000. – 16 с.

128. Гіда Є. О. Основні форми та методи діяльності української міліції у сфері реалізації прав і свобод людини / Є. О. Гіда // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2004. – № 6. – С. 345 – 353.
129. Гіда Є. О. Правовий статус особи / Є. О. Гіда // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 1998. – № 4. – С. 196 – 202.
130. Глазьев С. Юридическая ответственность должностных лиц исполнительной власти / С. Глазьев, О. Дамаскин // Законность. – 2001. – № 12. – С. 2 – 6.
131. Гнатущенко Ю. В. «Суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин»: співвідношення понять / Ю. В. Гнатущенко // Часопис Київського університету права. – 2008. – № 1. – С. 39 – 43.
132. Гнатущенко Ю. В. Юридичний обов'язок як складова змісту правовідносин / Ю. В. Гнатущенко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – Вип. 38. – С. 123 – 129.
133. Гнатюк М. Д. Правозастосування як форма реалізації права : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Гнатюк Марина Дмитрівна. – К., 2007. – 211 с.
134. Годованець В. Правова просвіта громадян України: методологічні проблеми розроблення Концепції / В. Годованець, В. Кампо, В. Тертичний // Право України. – 1999. – № 1. – С. 27 – 30.
135. Головін А. П. Міліція як суб'єкт забезпечення правопорядку / А. П. Головін // Сучасний правопорядок: національний, інтегративний та міжнародний виміри : тези Міжнар. наук.-практ. конф. (13 – 14 черв. 2008 р.). – Одеса : Фенікс, 2008. – С. 234 – 236.
136. Головченко В. Правові механізми формування правосвідомості студентів / В. Головченко, А. Потьомкін // Право України. – 2006. – №4. – С. 100 – 104.
137. Головченко В. В. Правове виховання учнівської молоді: Питання методології та методики / В. В. Головченко, Г. І. Нелін. – К. : Наукова думка 1993. – 138 с.
138. Головченко В. В. Эффективность правового воспитания : понятие, критерии, методика измерения / В. В. Головченко. – К. : Наук. думка, 1985. – 128 с.
139. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави / І. Голосніченко // Право України. – 2005. – № 4. – С. 24 – 26.
140. Гольцов А. Сучасний світовий порядок: моральні принципи і аморальна суть / А. Гольцов // Персонал. – 2007. – № 4. – С. 34 – 38.
141. Гончаренко О. М. Права людини в Україні : навч. посіб. / О. М. Гончаренко. – К. : Знання, 2008. – 207 с.
142. Гончаров В. Методологія тлумачення юридичних норм у світлі граматики / В. Гончаров // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 1. – С. 257 – 267.
143. Горбулін В. П. Національна безпека: український вимір / В. П. Горбулін, О. В. Литвиненко. – К. : Інтертехнологія, 2008. – 104 с.
144. Горбунова Л. Історія дослідження ідеї та поняття законності / Л. Горбунова // Право України. – 2004. – № 2. – С. 3.
145. Горбунова Л. М. Підзаконні нормативно-правові акти: організаційно-правові питання забезпечення законності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Л. М. Горбунова. – К., 2005. – 21 с.
146. Горбунова Л. М. Принцип законності у нормотворчій діяльності органів виконавчої влади / Л. М. Горбунова. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 237 с.
147. Горінецький Й. І. Правоохоронна функція держав Центральної Європи: теоретичні і практичні аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» – К., 2005. – 20 с.

148. Горлач М. І. Філософія: структура, функції та типи політичної системи суспільства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.readbookz.com/book/179/6220.html>.
149. Горова О. Б. Місце міжнародних стандартів прав людини в правовій системі України / О. Б. Горова // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Спец. вип. – С. 257 – 263.
150. Горшенева И. А. Полиция в механизме современного государства (теоретико-правовые аспекты) : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Горшенева Ирина Аркадиевна. – М., 2002. – 237 с.
151. Горшенев В. М. Нетипичные нормативные предписания в праве / В. М. Горшенев // Советское государство и право. – 1978. – № 3. – С. 113 – 118.
152. Горшенев В. М. Структура механизма правового регулирования в общенародном государстве / В. М. Горшенев // О научном единстве проблем общей теории права и трудового права : Труды Всесоюз. юрид. заочного ин-та. – Т. 56. – М. : ВЮЗИ, 1978. – С. 41 – 52.
153. Горьова С. Нормотворча діяльність в умовах побудови Україні правової держави / С. Горьова // Право України. – 2000. – № 4. – С. 103 – 106.
154. Горян Е. Роль правової культури в забезпеченні основних прав і свобод людини та громадянина в Україні / Е. Горян // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 11. – С. 88 – 91.
155. Государство, власть, управление и право : учебно-метод. пособ. для гос. служ. ; под ред. Н. И. Глазуновой. – М. : ГУУ, 2000. – 475 с.
156. Гранат Н. Л. Деформация профессионального сознания личности работников правоохранительных органов и возможности ее профилактики / Н. Л. Гранат // Проблемы действия права в новых исторических условиях. Труды Академии / Редкол. : Н. Н. Вопленко, А. П. Герасимов, В. И. Гойман и др. ; отв. за вып. : В. И. Гойман, В. В. Лазарев. – М. : Изд-во Акад. МВД РФ, 1993. – С. 30 – 43.
157. Гранат П. Л. Правовое воспитание: понятие, формы и методы осуществления / П. Л. Гранат / Юрист. – 1998. – № 11 – 12. – С. 2 – 8.
158. Гранин А. Ф. Особенности правоохранительной деятельности органов внутренних дел в условиях социалистического правового прогресса (Теоретические аспекты) : учеб. пособ. / А. Ф. Гранин. – К. : НИИРИО Киевской высшей школы МВД СССР им. Ф. Э. Дзержинского, 1987. – 96 с.
159. Грищенко А. В. Правовий закон: питання теорії та практики в Україні : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Грищенко Анна Володимирівна. – К., 2002. – 228 с.
160. Губанов А. В. Основы организации и функционирования полиции зарубежных государств и использование их опыта для совершенствования деятельности органов внутренних дел России : автореф. ... дис. доктора юрид. наук / А. В. Губанов. – М. : ВНИИ МВД России, 1997. – 49 с.
161. Губанов А. В. Полиция государств Западной Европы: основные черты организации и деятельности : учеб. пособ. / А. В. Губанов. – М. : ВНИИ МВД СССР, 1990. – 62 с.
162. Губанов А. В. Полиция Запада: основы деятельности по охране правопорядка / А. В. Губанов. – М. : ВНИИ МВД РФ, 1994. – 103 с.
163. Гудзь Д. С. Історія виникнення правових презумпцій та розвиток поняття про них / Д. С. Гудзь // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – Вип. 32. – С. 99 – 106.
164. Гудима Д. Деякі новели в інтерпретації поняття «суб'єкт права»: абсурдні чи перспективні? / Д. Гудима // Право України. – 2010. – № 2. – С. 82 – 88.
165. Гураль П. Ф. Інститут конституційно-правового статусу особи у зарубіжних країнах: навч.-метод. матеріали. – Л., 2005. – 96 с.

166. Гуржій Т. Місце юридичної кваліфікації у процесі правозастосування / Т. Гуржій // Право України. – 2006. – № 4. – С. 29 – 32.
167. Гусарев С. Д. Особливості сучасних інтерпретацій змісту категорії «функція держави» / С. Д. Гусарев, І. І. Мотиль // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 1. – С. 18 – 27.
168. Гусарев С. Д. Теорія права і держави : навч. посіб. / С. Д. Гусарев, А. Ю. Олійник, О. Л. Слюсаренко. – К. : Правова єдність, 2008. – 270 с.
169. Гусарев С. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : навч. посіб. / С. Д. Гусарев, О. Д. Тихомиров. – К. : Знання, 2005. – 655 с.
170. Гусарев С. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : навч. посіб. / С. Д. Гусарев, О. Д. Тихомиров. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 495 с.
171. Гусарев С. Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти / С. Д. Гусарев. – К. : Знання, 2005. – 375 с.
172. Гусейнов Л. Г. Международные обязательства государств в области прав человека / Л. Г. Гусейнов. – Баку : Nequq edebiyyati, 1998. – 188 с.
173. Гущина Н. А. Система права и система законодательства: Соотношение и некоторые перспективы развития / Н. А. Гущина // Правоведение. – 2003. – № 5. – С. 198 – 204.
174. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спиноза. – М., 2003. – 399 с.
175. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спиноза ; пер. с фр. В. А. Туманова. – М. : Междунар. отношения, 1998. – 400 с.
176. Давыдова М. Л. Нормативно-правовое предписание: природа, типология, технико-юридическое оформление / М. Л. Давыдова. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2009. – 216 с.
177. Дамаскин О. В. Правовое воспитание курсантов. Готовится приказ / О. В. Дамаскин, В. Р. Зюбин – М. : Воениздат, 1990. – 64 с.
178. Данильян О. Г. Деякі проблеми соціального контролю у сфері правового виховання / О. Г. Данильян // Проблеми законності. – 2009. – Вип. 100. – С. 386 – 398.
179. Дантьян О. Проблеми взаємовпливу правового виховання і державотворчого процесу / О. Дантьян, О. Петришин // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 1 – С. 28 – 40.
180. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. № 55-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст. 429.
181. Демиденко В. О. Конституційно-правова відповідальність: позитивний та ретроспективний аспекти / В. О. Демиденко // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2006. – № 1. – С. 61.
182. Демиденко В. О. Підстави конституційно-правової відповідальності / В. О. Демиденко // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2006. – № 5. – С. 91.
183. Демидов А. И. О методологической ситуации в правоведении / А. И. Демидов // Правоведение. – 2001. – № 4. – С. 14 – 22.
184. Демічева В. В. Правова свідомість як елемент правової системи в умовах демократичного розвитку України : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Демічева Вікторія Володимирівна. – К., 2007. – 192 с.
185. Демічева В. В. Розуміння рівнів правосвідомості в сучасній юридичній науці / В. В. Демічева // Правова система України у світлі європейського вибору : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених (м. Київ, 13 черв. 2008 р.). – К. : Юрид. думка, 2008. – С. 58 – 61.

186. Денисов Ю. А. Общая теория правонарушения и ответственности / Ю. А. Денисов. – Л., 1983.
187. Джужа О. М. Щодо можливості вивчення правових явищ з позиції синергетики / О. М. Джужа, Ю. Ю. Орлов, Р. А. Калюжний // Право і суспільство. – 2009. – № 2. – С. 3 – 12.
188. Джураєва О. О. Правоохоронна діяльність у забезпеченні правопорядку у сучасній державі / О. О. Джураєва // Сучасний правопорядок: національний, інтегративний та міжнародний виміри : тези Міжнар. наук.-практ. конф. (13 – 14 черв. 2008 р.). – Одеса : Фенікс, 2008. – С. 220 – 222.
189. Джурканин Т. Кадровое обеспечение полиции США / Т. Джурканин, А. Негодченко, В. Сергевнин ; под ред. засл. юриста Украины, проф. А. В. Негодченко. – Х. : Изд-во НУВД ; Д.: Лира ЛТД, 2003. – 360 с.
190. Дзейко Ж. Правила і засоби внесення змін до законів / Ж. Дзейко // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 12. – С. 109 – 113.
191. Дзьобань О. П. Правове виховання як засіб правової соціалізації: філософсько-правові аспекти / О. П. Дзьобань // Проблеми законності. – 2009. – Вип. 100. – С. 407 – 416.
192. Дідич Т. О. Правоутворення: поняття та сутність явища / Т. О. Дідич // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 1. – С. 35 – 40.
193. Дія права: інтегративний аспект / [Ю. С. Шемшученко, Н. М. Оніщенко, Є. Б. Кубко та ін.] ; відп. ред. Н. М. Оніщенко. – К. : Юридична думка, 2010. – 360 с.
194. Дмитренко М. А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції / М. А. Дмитренко. – К. : Знання України, 2008. – 544 с.
195. Дмитриева Г. К. Мораль и международное право / Г. К. Дмитриева. – М. : Междунар. отношения, 1991. – 166 с.
196. Дмитрієнко Ю. М. Національна правосвідомість у структурі етновідносин (за сторінками зарубіжних досліджень) / Ю. М. Дмитрієнко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – Вип. 42. – С. 20 – 27.
197. Дмитрієнко Ю. М. Сучасна академічна думка про правосвідомість / Ю. М. Дмитрієнко // Право і безпека. – 2006. – № 5 – 2. – С. 15 – 21.
198. Дмитрієнко Ю. М. Українська правосвідомість за дослідженням зарубіжжя: персоналії, звичаї, новації / Ю. М. Дмитрієнко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – Вип. 38. – С. 20 – 27.
199. Дроботова Т. Правові ознаки демократичного державно-правового режиму: актуальні питання систематизації / Т. Дроботова // Юридична Україна. – 2010. – № 1. – С. 34 – 41.
200. Дробуш І. В. Функції органів місцевого самоврядування в Україні / І. В. Дробуш. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2003. – 244 с.
201. Дубко Ю. В. Організація діяльності поліцейських сил Франції в екстремальних умовах / Ю. В. Дубко // Кримський юридичний вісник. – 2008. – Вип. 3. – С. 22 – 28.
202. Дудченко В. В. Традиція правового розвитку : плюралізм правових вчень / В. В. Дудченко. – Одеса : Юридична література, 2006. – 304 с.
203. Духно Н. Понятие и виды юридической ответственности / Н. Духно, В. Ивакин // Государство и право. – 2000. – № 6. – С. 12 – 18.
204. Дюбост М. Пастир Миру. Християнські погляди на війну та армію / М. Дюбост. – Львів, 2000. – 102 с.

205. Евпатов В. И. Международное общество и правопорядок / В. И. Евпатов. – К., 1990.
206. Еллинек Г. Общее учение о государстве / Г. Еллинек ; И. Ю. Козлихин (отв. ред.). – СПб. : Юридический центр Пресс, 2004. – 750 с.
207. Етичний кодекс працівника органів внутрішніх справ України, схвалений колегією МВС України від 5 жовтня 2001 р. № 7км/8.
208. Євграфова Є. Акти Конституційного Суду України в системі національного законодавства / Є. Євграфова // Право України. – 2001. – № 10. – С. 66 – 68.
209. Євграфова Є. Доктринальне тлумачення норм права (законів): природа і здійснення / Є. Євграфова // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 2. – С. 40 – 52.
210. Євграфова Є. П. Система національного законодавства в контексті права (лібертарно-легістський підхід) / Є. П. Євграфова. – К. : КНТ, 2007. – 184 с.
211. Євдокимова Е. Г. Правовой режим законности: теория и история / Е. Г. Евдокимова, Р. А. Ромашов // Правоведение. – 2001. – № 5. – С. 261 – 271.
212. Ємельянець Г. Є. Методи, типи і способи правового регулювання: до проблеми співвідношень / Г. Є. Ємельянець // Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права, держави і політології : матеріали II Всеукр. наук. конф. студ. і аспірантів присвяч. пам'яті П. О. Недбайла, О. В. Сурілова, В. В. Копейчикова (Одеса, 5 – 6 груд 2003 р.). – Одеса : Юрид. література, 2004, – С. 133 – 136.
213. Єрмоленко Д. О. Правовий статус людини і громадянина в Україні як соціальній державі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Д. О. Єрмоленко. – Х., 2002. – 20 с.
214. Жеребкін В. Є. Логіка : підруч. / В. Є. Жеребкін. – 10-те вид., стер. – К. : Знання, КОО, 2008. – 255 с.
215. Жляев І. Особливості національного законотворчого процесу / І. Жляев // Економіка. Фінанси. Право. – 2003. – № 5. – С. 35 – 37.
216. Жовтобрюх М. Н. Звичаєве право: сутність, генеза, чинність : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / М. Н. Жовтобрюх. – К., 2002. – 19 с.
217. Жукевич І. Явні та неявні принципи права: поняття, ознаки та особливості / І. Жукевич // Юридична Україна. – 2009. – № 11. – С. 10 – 16.
218. Журавель Н. О. Особливості формування правосвідомості курсантів вищих навчальних закладів системи МВС / Н. О. Журавель // Науковий вісник Дніпропетровської юридичної академії МВС. – 2002. – № 2. – С. 263 – 271.
219. Журавський В. С. Етапи гармонізації законодавства України із європейським законодавством / В. С. Журавський // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – Вип. 41. – Вип. 16. – С.
220. Журавський В. С. Політична система України: становлення і розвиток (Правовий аспект) / В. С. Журавський. – К. : Парлам. вид-во, 1999. – 110 с.
221. Забезпечення органами внутрішніх справ міжнародно-правових стандартів прав людини при охороні громадського порядку : науково-практ., док.-джерельний та навч.-метод. комплекс : У 3 ч. / відп. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв. – К., 2001. – Ч. 1. – 460 с.
222. Забзалюк Д. Є. Злочинність як форма девіантної поведінки / Д. Є. Забзалюк // Проблеми боротьби з корупцією, організованою злочинністю та контрабандою. – 1999. – Т. 18. – С. 224 – 230.
223. Завадская Л. Н. Механизм регулирования права / Л. Н. Завадская. – М. : Наука, 1992. – 287 с.

224. Завальний А. М. Методологічні та теоретичні основи пізнання юридичних фактів / А. М. Завальний – К. : Вид-во Європейського університету, 2011. – 96 с.
225. Завальний А. М. Особливості неофіційного тлумачення юридичних норм в сфері правового регулювання вищої освіти України / А. М. Завальний, О. Б. Горова, В. С. Малента // Наука і правоохорона. – 2009. – № 4. – С. 162 – 164.
226. Завальний А. М. Понятійні ознаки правової категорії «юридичний факт» / А. М. Завальний // Наукове забезпечення правоохоронної діяльності: історія, сучасність та міжнародний досвід : тези доп. загально-універ. підсумк. наук.-теорет. конф., присвяченої Дню науки (Київ, 19 – 20 трав. 2006 р.). – К. : Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2006. – С. 19 – 21.
227. Завальний А. М. Поняття юридичного факту: плюралізм наукових підходів / А. М. Завальний // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2004. – № 1. – С. 70 – 79.
228. Завальний А. М. Правоохоронна діяльність та її суб'єкти / А. М. Завальний // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2006. – № 6. – С. 144 – 150.
229. Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння / А. Завальний // Право України. – 2006. – № 1. – С. 113 – 116.
230. Заворотченко Т. М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / Т. М. Заворотченко. – К., 2002. – 19 с.
231. Заворотченко Т. М. Система конституційно-правових гарантій прав і свобод людини і громадянина в Україні / Т. М. Заворотченко // Право України. – № 5. – С. 110 – 116.
232. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.] ; за ред. докт. юрид. наук., проф. акад. АПрН України М. В. Цвіка, докт. юрид. наук., проф. акад. АПрН України О. В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – 584 с.
233. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богочова та ін.] ; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Х. : Право, 2002. – 432 с.
234. Заєць А. П. Право і закон як вихідні категорії правової системи / А. П. Заєць // Правова система України : тези доп. і наук. повідомлень наук.-практ. конф. (Київ, 7 – 8 жовт. 1993 р.). – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1993. – С. 55 – 56.
235. Зажицкий В. И. Правовые принципы в законодательстве Российской Федерации / В. И. Зажицкий // Государство и право. – 1996. – № 11. – С. 92 – 98.
236. Зайчук О. В. Поняття, зміст, сутність та види систематизації законодавства / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко // Правова держава. – 2003. – Вип. 14. – С. 8 – 13.
237. Законність : теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження. – К. : Юстініан, 2004. – 211 с.
238. Заморська Л. І. Конституційно-правові норми як специфічний вид правових норм у сучасній теорії права / Л. І. Заморська // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. – Вип. 48. – С. 40 – 47.
239. Заморська Л. І. Логіко-структурні закономірності щодо визначених норм права / Л. І. Заморська // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – Вип. 39. – С. 40 – 47.
240. Зверев Ю. О. До питання про місце міжнародних договорів у системі джерел права України / Ю. О. Зверев // Правове життя сучасної України : тези доп.

- Міжнар. наук. конф. професорсько-викладацького і аспірант. складу (21 – 22 трав. 2010 р.). – Одеса : Фенікс, 2010. – С. 108 – 110.
241. Зелена О. Визначення підстав юридичної відповідальності: актуальні питання / О. Зелена // Право України. – 2003. – № 4. – С. 21.
 242. Зеленко І. Правові передумови та методика використання юридичних аналогій / І. Зеленко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 1. – С. 60 – 64.
 243. Зеленко І. П. Правова культура працівників органів внутрішніх справ (загальнотеоретичний аспект) : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Зеленко Інна Павлівна. – Х., 2006. – 176 с.
 244. Зінченко С. А. Юридические факты в механизме правового регулирования / С. А. Зинченко. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 142 с.
 245. Зінченко В. М. Механізм держави та правоохоронні органи / В. М. Зінченко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 27. – С. 121 – 126.
 246. Змієвська С. Деякі актуальні питання правоутворення / С. Змієвська // Вісник Академії правових наук України. – 2006. – № 1. – С. 201 – 207.
 247. Зозуля І. В. Поняття безпеки в кримінальному законодавстві України та за його межами / І. В. Зозуля // Право і безпека. – 2002. – № 2. – С. 45 – 52.
 248. Зубко Г. Поняття суб'єкта маргінальної поведінки / Г. Зубко. // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 11. – С. 23 – 25.
 249. Зуєва А. М. Справедливість як принцип українського звичаєвого права / А. М. Зуєва // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. – Вип. 46. – С. 111 – 115.
 250. Иванов А. А. К вопросу о стадиях юридической ответственности / А. А. Иванов // Российский следователь. – 2009. – № 6. – С. 11 – 14.
 251. Иванов А. А. Цели юридической ответственности, ее функции и принципы / А. А. Иванов // Государство и право. – 2003. – № 6. – С. 66 – 69.
 252. Иеринг Р. Борьба за право. Перевод с 13-го немецкого издания / Пер. : С. И. Ершов. – М. : Феникс, 1991. – 64 с.
 253. Ильин И. А. Теория права и государства / И. А. Ильин ; под ред. и с предисл. В. А. Томсинова. – М. : Зерцало, 2003. – 398 с.
 254. Исаков В. Б. Фактический состав в механизме правового регулирования / В. Б. Исаков. – Саратов : Изд-во Саратов. юрид. ин-та, 1980. – 128 с.
 255. Исаков В. Б. Юридические факты в советском праве / В. Б. Исаков. – М. : Юрид. лит., 1984. – 144 с.
 256. Іваненко О. Визначення поняття, сутності та видів соціальної відповідальності: актуальні проблеми / О. Іваненко // Право України. – 2006. – № 1. – С. 60.
 257. Іваненко О. В. Сутність юридичної відповідальності та роль правоохоронних органів у її забезпеченні : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Іваненко Олена Володимирівна. – К., 2007. – 212 с.
 258. Іваненко О. В. Теоретико-правові аспекти позитивної юридичної відповідальності / О. В. Іваненко // Держава і право : зб. наук. праць – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – Вип. 42. – С. 44 – 49.
 259. Інститут юридичної відповідальності у демократичних правових системах / [Н. М. Оніщенко, Т. І. Тарахонич, Н. М. Пархоменко та ін.] ; за заг. ред. Н. М. Оніщенко. – К. : Юридична думка, 2009. – 216 с.
 260. Історичні джерела права : навч. посіб. / уклад. В. І. Граб. – Полтава : Археологія, 1998. – 55 с.

261. Історія вчень про державу та право : посіб. для підготовки до іспитів / О. І. Осауленко, А. О. Осауленко, В. К. Гіжевський. – К. : ФОП Ліпкан О. С., 2010. – 196 с.
262. Іщенко А. В. Наукове забезпечення протидії злочинності : посіб. / А. В. Іщенко, Н. С. Карпов, Я. Ю. Кондратьєв. – К. : Просвіта, 2002. – 224 с.
263. Каган Р. Про рай і владу. Америка і Європа у новому світовому порядку / Р. Каган ; Я. Чайковський, Г. Безух (пер.з англ.). – Л., 2004. – 134 с.
264. Казаков В. И. Правовой порядок в юридической теории и практике : автореф. дис. на соискание науч. степени докт. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория государства и права; история политических и правовых учений» / В. И. Казаков – М., 2003. – 49 с.
265. Калаянов Д. П. Поліцейська діяльність демократичних держав та застосування її досвіду в організації роботи органів внутрішніх справ України / Д. П. Калаянов. – Одеса : Одеський юридичний інститут ХНУВС, 2007. – 248 с.
266. Калинин А. Ю. Норма права и объект правоотношения / А. Ю. Калинин // Вестник Московского университета МВД России. – 2005. – № 3. – С. 34 – 38.
267. Калиновський Ю. Ю. Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність / Ю. Ю. Калиновський. – Х. : Право, 2008. – 288 с.
268. Каминская В. И. Правосознание как элемент правовой культуры / В. И. Каминская, А. Р. Ратинов // Правовая культура и вопросы правового воспитания : сб. научных трудов ; редкол. : А. Д. Бойков (отв. ред.), В. И. Каминская, А. Р. Ратинов и др. – М. : Изд-во Всесоюз. ин-та по изуч. причин и разраб. мер предупреждения преступности, 1974. – С. 39 – 67.
269. Капітан А. О. Правова презумпція та суміжні правові категорії / А. О. Капітан // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2006. – № 2. – С. 105 – 111.
270. Капітанська С. А. Правомірна бездіяльність як форма правової поведінки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / С. А. Капітанська. – К., 2005. – 15 с.
271. Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва : навч. посіб. / М. Д. Касьяненко. – К. : Вища школа, 1993. – 320 с.
272. Кашанина Т. В. Происхождение государства и права : учеб. пособ. / Т. В. Кашанина. – М. : Высш. школа, 2004. – 325 с.
273. Квітка А. І. Правовий звичай на теренах України у період до ХІХ століття: становлення і розвиток / А. І. Квітка // Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. тез наук. доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених (19 – 20 берез. 2010 р.). – Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 37 – 40.
274. Кельман М. Диференціація й інтеграція у розвитку юриспруденції як взаємодіючі тенденції / М. Кельман // Право України. – 2008. – № 8. – С. 48 – 51.
275. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підруч. / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин – К. : Кондор, 2006. – 477 с.
276. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права: методологічні проблеми розвитку та системний аналіз / М. С. Кельман. – Тернопіль : Терно-граф, 2007. – 152 с.
277. Кельман М. С. Загальна теорія держави та права : підруч. / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. – Львів : Новий Світ-2000, 2003. – 584 с.
278. Кельман М. С. Загальна теорія права / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. – К. : Кондор, 2002. – 330 с.

279. Кельман М. С. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття, принципи, основні засади) : навч. посіб. / М. С. Кельман, В. Л. Ординський, М. Й. Штенгрет. – Львів : ЛІВС, 2003. – 180 с.
280. Керимов А. Д. Современное государство: вопросы теории / А. Д. Керимов. – М. : Норма, 2007. – 142 с.
281. Керимов Д. А. Методология права: предмет, функции, проблемы философии права / Д. А. Керимов. – 4-е изд. – М. : Изд-во СГУ, 2008. – 521 с.
282. Кетц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: Основы. Перевод с немецкого / Х. Кетц, К. Цвайгерт. – Т. 1 – М. : Междунар. отношения, 1995. – 480 с.
283. Кикоть Г. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права / Г. Кикоть // Право України. – 2003. – № 7. – С. 29 – 34.
284. Кикоть Г. Юридичні факти у механізмі правового регулювання: проблеми теорії / Г. Кикоть // Право України. – 2005. – № 7, – С. 109 – 112.
285. Кирилюк Т. Ю. Види правомірної поведінки та її вплив на формування правопорядку в суспільстві / Т. Ю. Кирилюк // Часопис Київського університету права. – 2008. – № 4. – С. 64 – 69.
286. Киримова Е. А. О системообразующих критериях современного российского права / Е. А. Киримова // Правоведение. – 2002. – № 5. – С. 151 – 165.
287. Кириченко О. Органічні закони, що закріплюють порядок утворення і функціонування органів держави в Україні / О. Кириченко // Актуальні проблеми управління та службово-оперативної діяльності ОВС у сучасний період розвитку державності України : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 27 жовт. 2007 р.). – К., 2008. – С. 270 – 272.
288. Кириченко О. М. Органічні закони: поняття та ознаки, їх місце в системі джерел права України / О. М. Кириченко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2007. – № 4. – С. 24 – 33.
289. Ківенко Н. В. Девіантна поведінка: сучасна парадигма / Н. В. Ківенко. – Ірпінь : Академія Державної податкової служби України, 2002. – 240 с.
290. Кім Н. Р. Автономний індивід як ідеальний суб'єкт права на вільний розвиток особистості / Н. Р. Кім // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС. – 2005. – Вип. 1. – С. 147 – 154.
291. Клевцов С. Дефиниция «правовой порядок» в юридической теории / С. Клевцов // Закон и жизнь. – 2005. – № 6. – С. 43 – 44.
292. Клименко К. Справедливість як основа правозастосовної діяльності / К. Клименко // Право України. – 2007. – № 8. – С. 30 – 34.
293. Климов О. О. Деякі питання класифікації функцій держави та форм і методів їх здійснення / О. О. Климов // Право і безпека. – 2005. – № 4 – 5. – С. 17 – 20.
294. Клімова Г. П. Поняття та структура правосвідомості: соціологічний аспект аналізу / Г. П. Клімова // Правова культура і громадянське суспільство в Україні: стан і перспективи розвитку : матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Харків, 2 жовт. 2007 р.). – Х. : Право, 2007. – С. 80 – 83.
295. Кміта О. В. Забезпечення законності і процес реалізації конституційно-правового розвитку України / О. В. Кміта // Трансформація політики в право: різні традиції і досвід : матеріали Міжнар. наук. конф. ; за ред. В. Я. Тація. – Х. : Право, 2006. – С. 272 – 275.
296. Коваленко К. В. Правове регулювання дисциплінарної відповідальності працівників органів внутрішніх справ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / К. В. Коваленко. – Луганськ, 2009. – 20 с.

297. Коваленко Н. Ю. Форми правового виховання студентів / Н. Ю. Коваленко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 28. – С. 57 – 64.
298. Коваль О. А. Класифікація юридичних фактів: наукова фікція і реальність / О. А. Коваль // Законодавство України. – 2004. – № 1. – С. 8 – 13.
299. Ковальський В. С. Правотворчість: теоретичні та логічні засади / В. С. Ковальський, І. П. Козінцев. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 192 с.
300. Ковальчук Т. І. Правова система в громадянському суспільстві / Т. І. Ковальчук // Правова система України : тези доп. і наук, повідомлень наук.-практ. конф. (Київ, 7 – 8 жовт. 1993 р.). – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1993. – С. 43 – 45.
301. Козловський А. Систематизація законодавства як гносеологічний процес / А. Козловський // Право України. – 2000. – № 2. – С. 49 – 52.
302. Козловський А. А. Право як пізнання : Вступ до гносеології права / А. А. Козловський. – Чернівці : Рута, 1999. – 295 с.
303. Колодій А. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови / А. Колодій // Право України. – 2010. – № 7. – С. 12 – 17.
304. Колодій А. До питання про політичний режим в Україні / А. Колодій // Сучасність. – 1999. – № 7. – С. 84 – 97.
305. Колодій А. М. Принципи права України / А. М. Колодій. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.
306. Колотова О. В. Види прогалин у праві / О. В. Колотова // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – Вип. 41. – С. 86 – 91.
307. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підруч. / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
308. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
309. Колюка М. М. Адміністративно-правові проблеми відповідальності працівників органів внутрішніх справ : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / Колюка Микола Миколайович. – Х., 2004. – 174 с.
310. Коментар Закону України «Про міліцію» : науково-практич. посіб. / [В. Д. Сущенко, О. М. Джу́жа, В. І. Олєфір та ін.] ; за заг. ред. проф. Є. М. Моїсеєва. – К. : КНТ, 2010. – 304 с.
311. Кондратьєв Р., Принципи права та їх роль у регулюванні суспільних відносин / Р. Кондратьєв, О. Гернего // Право України. – 2000. – № 2. – С. 43 – 45.
312. Кондратьєв Я. Ю. Ефективність поліцейської діяльності у контексті настанов Європейського кодексу поліцейської етики / Я. Ю. Кондратьєв, Ю. І. Римаренко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2003 – № 3. – С. 3 – 11.
313. Кондратьєв Я. Ю. Органи внутрішніх справ України в ХХІ столітті: перспективи розвитку системи навчання і перепідготовки кадрів / Я. Ю. Кондратьєв // Розвиток навчання поліцейському управлінню у перехідних суспільствах : матеріали Міжнар. наук.-практ. семінару (Київ, 22 – 23 лют. 2001 р.). – К. : НАВСУ, 2001. – С. 14 – 21.
314. Кононець Т. Л. Теоретичні аспекти окремих видів юридичної відповідальності службових осіб органів внутрішніх справ України : навч. посіб. / Т. Л. Кононець, О. О. Лов'як. – К. : СПД Моляр С. В., 2009. – 167 с.
315. Конох М. Правова свідомість і правова культура студентської молоді у дзеркалі громадської думки / М. Конох, А. Хрідочкін // Право України. – 2006. – № 3. – С. 82 – 86.

316. Конрад С. С. Правомірна поведінка та правопорядок: взаємозв'язок та взаємообумовленість / С. С. Конрад // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – Вип. 1 – С. 35 – 39.
317. Константинов С. Ф. Адміністративно-правове забезпечення протидії маргіналізації населення в Україні / С. Ф. Константинов. – К. : ІНТБРСЕРВІС, 2010. – 320 с.
318. Конституционное право. Энциклопедический словарь ; под ред. С. А. Авакьяна (отв. ред.). – М. : НОРМА, 2001. – 688 с.
319. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/56-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
320. Копієвська О. Р. До проблеми формування правової культури особи в Україні / О. Р. Копієвська // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корсцького НАН України, 2006. – Вип. 34. – С. 104 – 110.
321. Коржанський М. Група осіб як суб'єкт злочину / М. Коржанський // Право України. – 2005. – № 11. – С. 78.
322. Коркунов Н. Сравнительный очерк государственного права иностранных держав. Часть первая, Государство и его элементы / Н. Коркунов – СПб. : Типография М. М. Стасюлевича, 1890. – 163 с.
323. Корнута Р. Вітчизняні погляди на структуру норми права / Р. Корнута // Право України. – 2007. – № 7. – С. 19 – 21.
324. Коробка В. М. Сучасна правосвідомість слідчих (теоретико-соціальний аспект) / В. М. Коробка, В. В. Пашутін. – Донецьк : Донецький ін-т внутр. справ, 2002. – 142 с.
325. Коробка В. М. Сучасні процеси формування правосвідомості підлітків / В. М. Коробка // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2005. – № 2. – С. 54 – 60.
326. Коробов А. Е. Правонарушение как основание юридической ответственности / А. Е. Коробов, Е. В. Хохлов // Правоведение. – 2009. – № 3. – С. 62 – 76.
327. Коростей В. Проблеми правотворчості в Україні / В. Коростей // Право України. – 2004. – № 3. – С. 121 – 125.
328. Корчевна Л. О. Проблема різноджерельного права: дослідження порівняльного правознавства / Х. О. Корчевна. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – 359 с.
329. Корчевна Л. До критики поняття механізм «правового регулювання» / Л. Корчевна // Право України. – 2003. – № 1. – С. 117 – 119.
330. Корчевна Л. Українське право і романсько-германська традиція / Л. Корчевна // Право України. – 2004. – № 5. – С. 19 – 22.
331. Косаківська О. В. Політична система і демократія в Україні : до проблеми співвідношення / О. В. Косаківська // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. – Вип. 49. – С. 692 – 700.
332. Костицький В. Право як цінність / В. Костицький // Право України. – 2002. – № 2. – С. 8 – 9.
333. Костицький М. В. Філософські та психологічні проблеми юриспруденції: вибр. наук. пр. / М. В. Костецький ; [передм. акад. І. А. Тимченка] відп. ред. канд. юрид. наук Н. В. Кушакова-Костицька. Кн. 1. – Чернівці : Рута, 2009. – 580 с.
334. Костюков А. Н. Юридические факты в муниципальном праве / А. Н. Костюков // Журнал российского права. – 2003. – № 4. – С. 53 – 61.
335. Коталейчук С. П. Теорія держави та права в запитаннях і відповідях : навч. посіб. / С. П. Коталейчук, П. Я. Пісной. – К. : КНТ, 2011. – 560 с.
336. Коталейчук С. П. Теорія держави та права : навч. посіб. / С. П. Коталейчук. – К. : КНТ, 2009. – 320 с.

337. Котуха О. Презумпції, фікції: порівняльний аспект / О. Котуха // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 12. – С. 122 – 125.
338. Котюк В. О. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / В. О. Котюк. – К. : Атіка, 2005. – 592 с.
339. Коцюба О. П. Проблеми формування правової системи і законодавства України / О. П. Коцюба // Правова система України : тези доп. і наук, повідомлень наук.-практ. конф. (Київ, 7 – 8 жовт. 1993 р.). – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1993. – С. 10 – 15.
340. Кравець Є. Я. Національна безпека України: механізм дії права в умовах надзвичайних ситуацій / Є. Я. Кравець // Право України. – 1998. – № 8. – С. 67 – 74.
341. Кравченко М. Г. Загальні закономірності реалізації закону: поняття, суть, ознаки М. Г. Кравченко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. – Вип. 49. – С. 41 – 47.
342. Кравченко М. Г. Поняття та елементи національного законодавства України / М. Г. Кравченко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. – Вип. 46. – С. 46 – 52.
343. Кравченко С. Громадська правова свідомість як необхідний елемент побудови громадянського суспільства в Україні / С. Кравченко // Право України. – 2009. – № 12. – С. 140 – 144.
344. Красавчиков О. А. Юридические факты в советском гражданском праве / О. А. Красавчиков. – М. : Госюриздат, 1958. – 184 с.
345. Красницька А. В. Юридична техніка процесуальних актів кримінального судочинства / А. В. Красницька // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2003. – № 2. – С. 120 – 128.
346. Краснояружский С. Г. Индивидуальное правовое регулирование (общетеоретический аспект) / С. Г. Краснояружский // Государство и право. – 1993. – № 7. – С. 27 – 134.
347. Краснояружский С. Г. Индивидуальное правовое регулирование в демократическом обществе / С. Г. Краснояружский // Власть силы, сила власти : сб. научных трудов ; отв. ред. и сост. : В. В. Серкова. – М. : Юристъ, 1996. – С. 99 – 108.
348. Красовська В. Г. Механізм правового регулювання як система правових засобів / В. Г. Красовська // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. – Вип. 43. – С. 81 – 87.
349. Кривицький Ю. Норма права у механізмі правового регулювання: теоретико-правовий аспект / Ю. Кривицький // Юридична Україна. – 2008. – № 10. – С. 8 – 13.
350. Кривицький Ю. Теоретико-методологічні основи розуміння механізму правового регулювання / Ю. Кривицький // Підприємництво господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 22 – 26.
351. Кривицький Ю. В. Норма права як предмет дискусії в юридичній науці / Ю. В. Кривицький // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 7. – С. 34 – 38.
352. Кривицький Ю. В. Норма-дефініція як різновид спеціалізованих норм права / Ю. В. Кривицький // Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. тез наук. доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених (19 – 20 берез. 2010 р.). – Луцьк : Волинський нац. ун-т, 2010. – С. 42 – 44.
353. Кривицький Ю. В. Норми-принципи: основні аспекти правової природи / Ю. В. Кривицький // 300 років Конституції Гетьмана України Пилипа Орлика: проблеми становлення і розвитку українського державотворення : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Львів : ЛьвДУВС, 2010. – С. 108 – 112.
354. Кривицький Ю. В. Роль принципів гуманізму права та верховенства права у механізмі правового регулювання / Ю. В. Кривицький // Принципи гуманізму

- верховенства права як умови розвитку демократичної, соціальної, правової держави (пам'яті професора В. В. Копейчикова) : матеріали Міжнар. нак-практ конф. (Київ, 26 груд. 2008 р.). – К. : Київ. нац. ун-т внутр. справ. – 2009. – С. 68 – 70.
355. Кривицький Ю. В. Спеціалізовані норми права в механізмі правового регулювання : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Кривицький Юрій Віталійович. – К., 2010. – 260 с.
356. Крижанівський А. Типологія правопорядку: підстави класифікації та їх загальна характеристика / А. Крижанівський // Вісник Академії правових наук України. – 2007. – № 2. – С. 25 – 33.
357. Крижанівський А. Ф. Правопорядок як феномен правової реальності / А. Ф. Крижанівський // Юридический вестник. – 2004. – № 1. – С. 69 – 74.
358. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. / [Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін.]; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – 3-тє вид. – К. : Юридична думка, 2004. – 352 с.
359. Крисюк Ю. Соціальний і правовий порядок як реалізація ідеї права / Ю. Крисюк // Право України. – 2004. – № 8. – С. 25 – 30.
360. Крылов В. С. Полиция США. Основные черты организации и деятельности : учеб. пособ. / В. С. Крылов. – М. : МВШ МВД СССР, 1972. – 80 с.
361. Крюкова О. Н. Формирование правового сознания как важнейшего фактора становления гражданского общества и правовой государственности в современной России / О. Н. Крюкова // Гуманитарные науки и юридическое мировоззрение : материалы межвуз. науч.-практ. конф., (г. Белгород, 30 марта 2003 г.) ; редкол. : Е. А. Антонов, В. П. Васильченко, О. Ф. Кузнецова и др. – Белгород : Изд-во Белгород. юрид. ин-та МВД России, 2003. – С. 147 – 152.
362. Кудрявцев В. Н. Правовое поведение, норма и патология / В. Н. Кудряцев. – М. : Наука, 1982. – 288 с.
363. Кудрявцев Ю. А. Политические режимы: критерии классификации / Ю. А. Кудрявцев // Правоведение. – 2002. – № 1. – С. 195 – 205.
364. Кузнецова О. А. Нормы-принципы российского гражданского права / О. А. Кузнецова. – М. : Статут, 2006. – 269 с.
365. Кузнiченко О. Матерiальна вiдповiдальнiсть працiвникiв органiв внутрiшнiх справ: її правове регулювання / О. Кузнiченко // Право України. – 2001. – № 1. – С. 77.
366. Кузнiченко О. В. Правовi питання притягнення працiвникiв органiв внутрiшнiх справ до матерiальної вiдповiдальностi за заподiяну ними шкоду : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соцiального забезпечення» / О. В. Кузнiченко. – Х., 2001. – 20 с.
367. Курочкіна Н. М. Інтуїтивне право та правосвiдомiсть: поняття та свiвiдношення / Н. М. Курочкіна // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – Вип. 35. – С. 82 – 88.
368. Кутиркін А. Шляхи розвитку в теорiях та практиці правового виховання населення України / А. Кутиркін // Право України. – 2008. – № 3. – С. 122 – 126.
369. Кучук А. М. Основні напрямки та завдання правоохоронної діяльності / А. М. Кучук // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 27. – С. 204 – 209.
370. Кучук А. Правоохоронна діяльність: стан наукової розробки проблеми / А. Кучук // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 2. – С. 68 – 73.
371. Кучук А. М. Принципи правоохоронної діяльності / А. М. Кучук // Юридична Україна. – 2005. – № 2. – С. 77 – 81.
372. Лаврiненко О. В. Мiсце, роль і значення принципiв загальносоцiального та юридичного права в структурi сучасного механiзму правового регулювання /

- О. В. Лавріненко // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2007. – № 3. – С. 29 – 44.
373. Лавріненко О. В. Удосконалення національної системи права в контексті євроінтеграції України: актуальні питання теорії та методології / О. В. Лавріненко // Економіка. Фінанси. Право. – 2007. – № 4. – С. 30 – 35.
374. Ладиченко В. Системні параметри державної влади / В. Ладиченко // Юридична Україна. – 2007. – № 8. – С. 4 – 9.
375. Лазарев В. В. Поиск права / В. В. Лазарев // Журнал российского права. – 2004. – № 7. – С. 3 – 14.
376. Лазарев В. В. Теория государства и права : учеб. / В. В. Лазарев, С. В. Липень. – М. : Спарк, 2000. – 511 с.
377. Лазарев В. В. Теория государства и права : учеб. / В. В. Лазарев, С. В. Липень. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт ; ИД Юрайт, 2011. – 634 с.
378. Лата Н. Прийняття нормативно-правових актів органів виконавчої влади / Н. Лата // Вісник прокуратури. – 2003. – № 10. – С. 93 – 97.
379. Левенець Ю. А. Держава у просторі громадянського суспільства / Ю. А. Левенець. – К. : Освітня книга, 2006. – 272 с.
380. Левицька М. Б. Проблеми нормативно-правового забезпечення безпеки особи як головного об'єкта системи національної безпеки України / М. Б. Левицька // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – Вип. 10. – С. 212 – 215.
381. Левченко А. А. Мотивация правового поведения сотрудников органов внутренних дел : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Левченко Алексей Анатольевич. – Ростов н/Д, 2002. – 188 с.
382. Легуша С. М. Правові відносини і правовий зв'язок: проблеми співвідношення / С. М. Легуша // Правова держава. – 2008. – Вип. 19. – С. 90 – 99.
383. Легуша С. М. Правові відносини як форма і результат правової діяльності / С. М. Легуша // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 1. – С. 25 – 30.
384. Легуша С. М. Реалізація та дія права: проблеми співвідношення та взаємозв'язку / С. М. Легуша // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 4. – С. 24 – 28.
385. Легуша С. М. Сутність, функції і механізм правового виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Легуша Сергій Михайлович. – К., 2002. – 215 с.
386. Лейст О.Э. Сущность права. Проблемы теории и философии права / О. Э. Лейст ; под ред. докт. юрид. наук, проф. В. А. Томсинова. – М.: Зерцало, 2008. – 452 с.
387. Липень С. В. Развитие общей теории права как процесс конкретизации научного знания / С. В. Липень // Государство и право. – 2009. – № 10. – С. 74 – 79.
388. Лисенков С. Л. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / С. Л. Лисенков. – К. : Юристконсульт, 2006. – 355 с.
389. Лисенков С. Л. Інкорпорація як особливий вид систематизації законодавства / С. Л. Лисенков // Законодавство України. – 2004. – № 7. – С. 3 – 15.
390. Лисенков С. Л. Тлумачення (інтерпретація) норм права: причини необхідності, види та способи / С. Л. Лисенков // Законодавство України. – 2006. – № 5. – С. 3 – 10.
391. Литвак О. М. Державний вплив на злочинність: кримінологічно-правове дослідження. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 280 с.
392. Литвиненко А. Право та культура: теорія і практика / А. Литвиненко // Право України. – 1997. – № 6. – С. 89 – 93.

393. Ліпкан В. А. Адміністративно-правове регулювання національної безпеки України / В. А. Ліпкан. – К. : Текст, 2008. – 440 с.
394. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. / В. А. Ліпкан. – К. : Кондор, 2008. – 552 с.
395. Ліпкан В. А. Національна і міжнародна безпека у визначеннях та поняттях / В. А. Ліпкан, О. С. Ліпкан, О. О. Яковенко. – К. : Текст, 2006. – 256 с.
396. Ліпкан В. А. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України : / В. А. Ліпкан. – К. : Текст, 2003. – 600 с.
397. Ллойд Д. Идея права / Д. Ллойд ; перевод с англ. М. А. Юмашева, Ю. М. Юмашев, научный редактор : Ю. М. Юмашев. – 3-е изд. – М. : КНИГОДЕЛ, 2006. – 416 с.
398. Лук'янець Д. Методологічні аспекти визначення структури системи права / Д. Лук'янець // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 3. – С. 7 – 11.
399. Лук'янов Д. В. Політичні партії в системі взаємодії громадянського суспільства та держави (роль та правове регулювання) / Д. В. Лук'янов. – Х. : Право, 2007. – 316 с.
400. Лукашевич М. П. Соціологія. Базовий курс : підруч. / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков. – К. : Каравела, 2009. – 312 с.
401. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові аспекти та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичний аспект) / Л. А. Луць. – К., 2003. – 324 с.
402. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права : навч.-методич. посіб. (за кредитно-модульною системою) / Л. А. Луць. – К. : Атіка, 2008. – 412 с.
403. Луць Л. А. Методологія порівняльного правознавства / Л. А. Луць // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. – Львів, 1997. – С. 29 – 34.
404. Лушников А. М. Теория государства и права: Элементарный курс / А. М. Лушников. – М. : Эксмо, 2009. – 272 с.
405. Магази́нер Я. М. Объект права / Я. М. Магази́нер // Правоведение. – 2000. – № 6. – С. 202 – 212.
406. Маглі́й О. О. Роль міліції в правового виховання населення / О. О. Маглі́й // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2004. – № 2. – С. 36 – 43.
407. Магновський І. Й. Реформування нижчих елементів адміністративно-територіального поділу України: завдання та перспективи / І. Й. Магновський // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 2. – С. 37 – 45.
408. Мазур Д. В. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів президента в республіках зі змішаною формою правління / Д. В. Мазур // Право і безпека. – 2005. – № 4 – 5. – С. 32 – 35.
409. Макушев П. В. Проблеми виховання та самовиховання правової культури майбутніх юристів / П. В. Макушев // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2000. – № 1. – С. 156 – 160.
410. Макушев П. В. Професійна правова свідомість і правова культура в діяльності дільничних інспекторів міліції / П. В. Макушев // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2003. – № 4. – С. 240.
411. Малапарте К. Техника государственного переворота / К. Малапарте ; перевод с итал. Н. Кулиш. – М. : Аграф, 1988. – 224 с.
412. Маленин И. С. О законности в условиях переходного периода / И. С. Маленин // Теория права : новые идеи. – М. : Ин-т государства и права АН РФ, 1995. – С. 26 – 29.

413. Малента В. С. Неофіційне тлумачення норм права : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Малента Володимир Степанович. – К., 2010. – 212 с.
414. Малько А. В. Теория государства и права. Элементарный курс : учеб. пособ. / А. В. Малько, В. В. Нырков, К. В. Шундигов. – 3-е изд. стер. – М. : КНОРУС, 2009. – 240 с.
415. Мамонтов О. Г. Принципы системного подхода в исследованиях источников права / О. Г. Мамонтов // Вестник Московского университета МВД России. – 2005. – № 1. – С. 9 – 14.
416. Мамут Л. С. Государство в ценностном измерении / Л. С. Мамут. – М. : НОРМА, 1998. – 45 с.
417. Мантуляк Ю. Юридичний склад правомірною вчинку / Ю. Мантуляк // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – № 9. – С. 33 – 43.
418. Мартиненко О. Державна превенція злочинності у системі органів внутрішніх справ / О. Мартиненко // Право України. – 2005. – № 6. – С. 58.
419. Мартиненко О. Феномен правопорушень серед працівників міліції: питання кримінально-правової дефініції / О. Мартиненко, О. Ігнатов // Право України. – 2005. – № 1 – С. 60.
420. Мартинюк Р. Оцінка ефективності змішаної форми правління в сучасній Україні / Р. Мартинюк // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 11. – С. 53 – 57.
421. Марченко М. Н. Источники права / М. Н. Марченко. – М. : Проспект, 2005. – 751 с.
422. Марченко М. Н. Правомерное поведение и правонарушение // М. Н. Марченко // Теория государства и права / М. Н. Марченко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ТКБ Велби, Проспект, 2005. – С. 605 – 621.
423. Марченко М. Н. Проблемы теории государства и права : учеб. / М. Н. Марченко – М. : Проспект, 2001. – 760 с.
424. Марченко М. Н. Теория государства и права : учеб. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2005. – 648 с.
425. Марчук В. М. Нариси з теорії права : навч. посіб / В. М. Марчук, Л. В. Ніколаєва. – К. : Істина, 2004. – 304 с.
426. Матузов Н. И. Коллизии в праве: причины, виды и способы разрешения / Н. И. Матузов // Правоведение. – 2000. – № 5. – С. 225 – 244.
427. Матузов Н. И. Теория государства и права : учеб. / Н. И. Матузов, А. В. Малько. – 3-е изд. – М. : Дело, 2009. – 528 с.
428. Мацелик Т. Суб'єкт права як наукова категорія / Т. Мацелик // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 7. – С. 14 – 18.
429. Мачковский Г. И. Полиция Франции. Организация, кадры, уголовно-процессуальная деятельность / Г. И. Мачковский. – М. : Изд-во ВНИИ МВД СССР, 1972. – 167 с.
430. Машко А. Проблеми теорії держави та права. Основи : курс лекцій / А. Машко – К. : Четверта хвиля, 2008. – 464 с.
431. Медведчук В. В. Сучасна українська національна ідея і питання державотворення В. В. Медведчук. – К. : Україна, 1997. – 170 с.
432. Мейер Г. Государственная администрация учреждения Англии, Франции, Германии и Австрии / Г. Мейер ; пер. с нем. П. Шеймина. – М. : Тип. А. И. Мамонтова и Ко, 1889. – 161 с.
433. Мельник М. І. Правоохоронні органи та правоохоронна діяльність : навч. посіб. / М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. – К. : Атіка, 2002. – 346 с.

434. Мельник М. І. Суд та інші правоохоронні органи. Правоохоронна діяльність: закони і коментарі: навч. посіб. / М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. – К. : Атіка, 2000. – 512 с.
435. Мельник О. М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Мельник Олена Миколаївна. – К., 2004. – 208 с.
436. Меню О. Правова культура в умовах розбудови незалежної України: поняття, структура / О. Меню // Право України. – 2001. – № 4. – С. 21.
437. Минникес И. А. Индивидуальное правовое регулирование: теоретико-правовой анализ : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.01 / Минникес Илья Онисимович. – Екатеринбург, 2009. – 312 с.
438. Мироненко М. Б. Принципы юридической ответственности / М. Б. Мироненко ; под ред. Р. Л. Хачатуров. – Тольятти : Волжский университет им. В. Н. Татищева, 2001. – 202 с.
439. Михайленко О. Проблеми правотворчості і плебсології в Україні / О. Михайленко // Вісник прокуратури. – 2009. – № 6. – С. 55 – 61.
440. Михайленко О. Р. Складання процесуальних актів у кримінальних справах : навч. посіб. / О. Р. Михайленко. – К. : Юрінком, Інтер, 2000. – 198 с.
441. Міма І. Визначення поняття та змісту релігійних норм в релігійній системі / І. Міма // Право України. – 2005 – № 10. – С. 107 – 111.
442. Моїсеєв Є. М. Правопорядок і європейські цінності: український вибір / Є. М. Моїсеєв // Формування громадянського суспільства та правової держави в контексті європейської інтеграції : тези доп. наук.-практ. конф. – 2006. – Ч. I. – С. 4 – 9.
443. Мотиль І. І. Основні внутрішні функції української держави / І. І. Мотиль. – К. : ВБ Аванпост-Прим, 2008. – 184 с.
444. Мохонько А. В. Місце норм права у системі соціальних норм / А. В. Мохонько // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. – Вип. 48. – С. 31 – 36.
445. Мудра О. Роль комітетів Верховної Ради України у законодавчому процесі / О. Мудра // Право України. – 2000. – № 12. – С. 29 – 32.
446. Музичук О. М. Шляхи підвищення ефективності правоохоронної діяльності громадськості в Україні на сучасному етапі / О. М. Музичук // Право і безпека. – 2002. – № 4. – С. 120 – 125.
447. Мурашин Г. О концепции национальной безопасности / Г. Мурашин, Е. Кравец // Политика и время. – 1992. – № 5. – С. 10 – 19.
448. Мурашин Г. О. Використання модельних нормативно-правових актів у процесі гармонізації національного законодавства з міжнародно-правовими нормами у правоохоронній сфері / Г. О. Мурашин, О. Г. Мурашин // Законодавство України. – 2003. – № 10. – С. 3 – 15.
449. Мурашин О. Сучасна юридична наука: проблеми і пріоритети / О. Мурашин // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 1. – С. 62 – 64.
450. Мурашин О. Г. До питання про законність правозастосовних рішень / О. Г. Мурашин // Забезпечення законності в діяльності органів внутрішніх справ України. – К. : Укр. акад. внутр. справ, 1993. – С. 81 – 85.
451. Мурашин О. Г. Форма, зміст та модель акта прямого народовладдя / О. Г. Мурашин // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2000. – № 2. – С. 38 – 46.
452. Мяловицька Н. А. Автономія і проблема регіоналізації в країнах Європи / Н. А. Мяловицька // Європейське право та повітряне правознавство : зб. статей. – К. – Шамборі : Логос, 2010. – С. 383 – 391.

453. Наливайко Л. Р. Поняття та основні ознаки функцій держави / Л. Р. Наливайко // *Правова держава*. – 2005. – Вип. 16. – С. 177 – 191.
454. Наливайко С. До питання про визначення поняття «механізм Української держави» / С. Наливайко // *Підприємництво, господарство і право*. – 2005. – № 10. – С. 92 – 97.
455. Настечко К. Якою бути норми права? / К. Настечко // *Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права і держави : матеріали Міжнар. наук. конф. молодих вчених, аспірантів і студентів, присвяченої пам'яті видатних вчених юристів П. О. Недбайла, О. В. Сурілова, В. В. Копейчикова (11 – 13 лют. 2010 р.)*. – Львів – Одеса : Одеська юрид. акад., 2010. – С. 62 – 64.
456. Настечко К. О. Прийняття нормативно-правових актів у ЄС та Україні / К. О. Настечко // *Європейське право та порівняльне правознавство : зб. статей*. – К. – Шамборі : Логос, 2010. – С. 255 – 263.
457. Настюк В. Я. Адміністративно-правові режими у сфері національної безпеки та протидії тероризму / В. Я. Настюк. – К., 2008. – 245 с.
458. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К. : Юридична думка, 2007. – 1184 с.
459. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку) : навч. посіб. для вищих навч. закл. / [Н. Р. Нижник, Г. П. Ситник, В. Т. Білоус та ін.] ; за заг. ред. П. В. Мельника, Н. Р. Нижник. – Ірпінь, 2000. – 304 с.
460. Негодченко О. В. Деякі організаційні аспекти визначення механізму забезпечення реалізації прав, свобод і обов'язків людини й громадянина / О. В. Негодченко // *Вісник Запорізького юридичного інституту*. – 2003 – № 2. – С. 9 – 16.
461. Негодченко О. В. Забезпечення прав і свобод людини ОВС України / О. В. Негодченко. – Д., 2002. – 416 с.
462. Негодченко О. В. Організаційно-правові засади діяльності ОВС щодо забезпечення прав та свобод людини / О. В. Негодченко. – Д., 2003. – 444 с.
463. Негодченко О. В. Удосконалення правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ України та забезпечення прав і свобод людини / О. В. Негодченко // *Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ*. – 2002. – № 3. – С. 11 – 17.
464. Негодченко О. В. Щоб забезпечити права та свободи людини / О. В. Негодченко // *Безопасность жизнедеятельности в XXI веке : V международный симпозиум., январь 2005. – Днепропетровск, 2005. – С. 20 – 23*.
465. Нерсесянц В. С. Философия права / В. С. Нерсесянц. – 2-е изд., пересмотр. и доп. – М. : НОРМА, 2006. – 848 с.
466. Нечипоренко Л. С. Класична педагогіка : навч. посіб. / Л. С. Нечипоренко, Я. В. Подоляк, В. Г. Паснюк. – Х. : Основа, 1998. – 419 с.
467. Нечитайленко А. О. Право та правотворчий процес в Україні / А. О. Нечитайленко. – К. : Акад. держ. управління при Президентові України, 1997. – Ч. 1 : Основи теорії права. – 1997. – 177 с.
468. Нікітін А. Вплив аномії на нормативну поведінку суспільства / А. Нікітін // *Право України*. – 2003. – № 9. – С. 44 – 47.
469. Нікітін А. В. Теорія держави та права : навч. посіб. / А. В. Нікітін. – К. : Україна, 2004. – 158 с.
470. Новицький Г. В. Теоретико-правові основи забезпечення національної безпеки : / Г. В. Новицький. – К. : Інтертехнологія, 2008. – 496 с.
471. Новікова М. Юридичний компроміс як додатковий метод правового регулювання / М. Новікова // *Право України*. – 2006. – № 9. – С. 34 – 38.

472. Новікова М. М Принципи правового компромісу в механізмі правового регулювання / М. М. Новікова // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2004. – № 2. – С. 43 – 51.
473. Нормы советского права: проблемы теории / [В. К. Бабаев, М. И. Байтин, В. М. Баранов и др.] ; под ред. М. И. Байтина, В. К. Бабаева. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1987. – 248 с.
474. Общая теория государства и права. Академический курс в 3-х томах : Т.2 / [Н. Н. Вопленко, Ю. И. Гревцов, В. Б. Исаков и др.] ; под ред. М. Н. Марченко. – [2-е изд.] – М. : Зерцало-М, 2001. – 518 с.
475. Общая теория государства и права: академический курс в 2 т. – М. : Зерцало, 1998. Т. 1 : Теория государства. – 1998. – 416 с.
476. Общая теория государства и права: академический курс в 2 т. – М. : Зерцало, 1998. – Т. 2 : Теория права. – 1998. – 640 с.
477. Общая теория права и государства / Под ред. В. В. Лазарева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Юристъ, 2001. – 520 с.
478. Оксамытний В. В. Правомерное поведение личности : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.01 / Оксамытний, Виталий Васильевич. – К., 1990 – 374 с.
479. Олійник А. Законотворчий процес – його основні риси і особливості / А. Олійник // Право України. – 1998. – № 4. – С. 81 – 83.
480. Ольховик О. Є. Суб'єкт правоохоронної діяльності: філософсько-правовий аспект / О. Є. Ольховик / Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2005. – № 3. – С. 35 – 39.
481. Оніщенко Н. М. Кодифікація та інкорпорація як методи систематизації законодавства / Н. М. Оніщенко // Правова держава. – 1997. – Вип. 8. – С. 87 – 92.
482. Оніщенко Н. М. Правова система і держава в Україні / Н. М. Оніщенко. – К., 2002. – 131 с.
483. Оніщенко Н. М. Сприйняття права в умовах демократичного розвитку: проблеми, реалії, перспективи / Н. М. Оніщенко ; відп. ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученко. – К. : Юридична думка, 2008. – 320 с.
484. Онопенко П. В. Правоохоронні функції держави Україна / П. В. Онопенко. – К. : Варта, 2003. – 128 с.
485. Орехов В. Ю. Місце санкції у структурі правової норми / В. Ю. Орехов // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 29. – С. 102 – 108.
486. Орзіх М. Президентська республіка – різновид республіканської форми правління / М. Орзіх // Право України. – 2009. – № 10. – С. 72 – 78.
487. Орлов П. І. Право як засіб організації безпеки / П. І. Орлов // Право і безпека. – 2002. – № 1. – С. 11 – 12.
488. Орлова О. О. Особливості правовиховної діяльності за участю працівників міліції / О. О. Орлова // Науковий вісник Львівського юридичного інституту. – 2004. – № 3. – С. 372 – 380.
489. Ортинський В. Л. Філософські проблеми правового виховання курсантів у вищих навчальних закладах МВС України / В. Л. Ортинський, В. С. Голіха, М. Й. Штангерт. – Л. : Львівський держ. ун-т внутр. справ, 2009. – 287 с.
490. Осадчий В. Правоохоронні органи як суб'єкти кримінально-правового захисту / В. Осадчий // Право України. – 1997. – № 11. – С. 71 – 72.
491. Осауленко А. О. Нормативна конструкція ретроспективної юридичної відповідальності : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Осауленко Андрій Олександрович. – К., 2007. – 214 с.
492. Осауленко А. О. Особливості нормативно-правової конструкції юридичної відповідальності / А. О. Осауленко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2005. – № 2. – С. 79 – 85.

493. Осауленко А. О. Санкція і юридична відповідальність у публічному праві / А. О. Осауленко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2003. – № 4. – С. 140 – 144.
494. Осауленко О. Механізм правового регулювання виконання (відбування) покарань у виді позбавлення волі / О. Осауленко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2004. – № 5. – С. 131 – 138.
495. Осауленко О. Особливості окремих правозастосовних актів, які приймаються на підставі норм кримінально-виконавчого права / О. Осауленко, К. Бриль // Право України. – 2006. – № 4. – С. 92 – 94.
496. Осауленко О. Структура механізму правового регулювання виконання (відбування) покарань у виді позбавлення волі / О. Осауленко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2004. – № 6. – С. 252 – 259.
497. Осауленко О. І. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / О. І. Осауленко – К. : Істина, 2007. – 336 с.
498. Осауленко О. І. Місце правозастосовних актів у системі правових актів / О. І. Осауленко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – Вип. 49. – С. 16 – 21.
499. Осика І. Правова культура в економічному житті суспільства / І. Осика // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 6. – С. 118 – 121.
500. Осика І. Правова культура законодавця та критерії оцінки правових норм, що видаються / І. Осика // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 5. – С. 83 – 86.
501. Осика І. В. Правова культура у формуванні правової, соціальної держави : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Осика Ірина Віталіївна. – К., 2004. – 194 с.
502. Основи конституційного права України : підруч. / М. І. Козюбра [та ін.] ; ред. В. В. Копейчиков. – 2-е вид., стер. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 288 с.
503. Остапенко П. Н. Социализация полиции и партнерство с населением как стратегия борьбы с преступностью: европейские ноу-хау / П. Н. Остапенко, С. А. Дербичева // Закон и право. – 2002. – № 1. – С. 50 – 55.
504. Осташова В. О. Студентське самоврядування як середовище правового самовиховання / В. О. Осташова // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2010. – Вип. 48. – С. 31 – 36.
505. Панасюк В. В. Право европейское и внутригосударственное: практические аспекты функционирования двух правовых порядков / В. В. Панасюк // Юрист. – 1998. – № 5. – С. 55 – 60.
506. Панов М. Безпека як фундаментальна категорія в методології правознавства (до постановки проблеми) / М. Панов, В. Тихий // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – № 3. – С. 12 – 17.
507. Парасюк Е. А. Теоретико-правовое исследование понятия «механизм государства» / Е. А. Парасюк // Российская юстиция. – 2009. – № 11. – С. 7 – 11.
508. Пархоменко Н. М. Визначення природи джерел права у зв'язку з його пізнанням / Н. М. Пархоменко // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 2. – С. 10 – 16.
509. Пархоменко Н. М. Джерела права: основні засади дії / Н. М. Пархоменко // Дія права: інтегративний аспект / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Оніщенко, Є. Б. Кубко та ін. – К. : Юрид. думка, 2010. – С. 176 – 194.
510. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології / Н. М. Пархоменко. – К. : Юрид. думка, 2008. – 236 с.

511. Пархоменко Н. М. Принципи дослідження джерел права / Н. М. Пархоменко // *Правова держава*. – 2006. – Вип. 17. – С. 44 – 53.
512. Патеї-Братасюк М. Антропоцентрична теорія права : навч. посіб / М. Патеї-Братасюк. – К., 2010. – 396 с.
513. Пашкова Н. В. Обеспечение законности в деятельности органов внутренних дел : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Пашкова Наталия Владимировна / Акад. упр. МВД РФ – М., 2006. – 169 с.
514. Певцова Е. А. Правовое воспитание как средство формирования правовой культуры / Е. А. Певцова // *Современное право*. – 2003. – № 8. – С. 2 – 23.
515. Пелих Н. Держаний апарат в умовах сьогодення / Н. Пелих // *Підприємництво, господарство і право*. – 2005. – № 8. – С. 78 – 82.
516. Пелих Н. Функції Української держави / Н. Пелих // *Підприємництво, господарство і право*. – 2005. – № 1. – С. 3 – 7.
517. Пендюра М. М. Національна безпека України в контексті сучасних європейських геополітичних трансформацій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / М. М. Пендюра. – К., 2006. – 19 с.
518. Пендюра М. М. Соціальна сфера і національна безпека України: сучасні аспекти проблеми / М. М. Пендюра, О. В. Українчук // *Право і суспільство*. – 2007. – № 1. – С. 31 – 36.
519. Пендюра М. М. Співпраця правоохоронних органів щодо унеможливлення сучасних викликів та загроз / М. М. Пендюра, Ю. І. Римаренко // *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. – 2006. – № 2. – С. 239 – 246.
520. Пендюра М. М. Теорія держави і права : посіб. для підготов. до іспитів / М. М. Пендюра. – К. : ТЕКСТ, 2009. – 208 с.
521. Пендюра М. М. Теорія держави і права : посіб. для підготовки до іспитів. – К. : ТЕКСТ, 2008. – 192 с.
522. Перерва Ю. М. Теоретичні й практичні аспекти розгляду та прийняття законів Верховною Радою України / Ю. М. Перерва // *Право і безпека*. – 2005. – № 4 – 6. – С. 34 – 38.
523. Петелина И. В. Теоретические проблемы Российской правовой системы : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / И. В. Петелина. – Саратов, 1996. – 28 с.
524. Петришина М. О. Акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування / М. О. Петришина // *Четверті юридичні читання : матеріали міжнар. наук. конф. (3 – 4 квіт. 2008 р.)*. – К. : Вид-во Нац. пед. ун-та ім. М. П. Драгоманова, 2008. – С. 152 – 155.
525. Пиголкин А. С. Сравнительном законоведении / А. С. Пиголкин // *Советская юстиция*. – 1992. – № 15. – С. 6 – 7.
526. Пирожков С. Національна безпека України: сучасне розуміння / С. Пирожков, В. Селіванов // *Вісник Академії правових наук України*. – 1992. – № 9. – С. 3 – 10.
527. Плавич В. П. Систематизація законодавства України: проблеми теорії й методології / В. П. Плавич // *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ України*. – 2001. – № 4. – С. 8 – 12.
528. Плавич С. В. Правотворення, правотворчість та законотворчість: проблеми співвідношення / С. В. Плавич // *Держава і право : зб. наук. праць*. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – Вип. 35. – С. 88 – 94.
529. Плігун Ю. С. Законність у правоохоронній діяльності (концептуальний рівень) / Ю. С. Плігун // *Держава і право : зб. наук. праць*. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 29. – С. 44 – 52.

530. Погорілко В. Правова система України – стан та перспективи розвитку / В. Погорілко, М. Малишко // Право України – № 9 – 10. – 1998. – С. 10 – 12.
531. Погребняк С. Ознаки права в контексті сучасного право розуміння / С. Погребняк // Право України. – 2010. – № 4. – С. 170 – 176.
532. Погребняк С. Про колізії в законодавстві / С. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – 2003. – № 1. – С. 26 – 33.
533. Погребняк С. П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика) / С. П. Погребняк. – Х. : Право, 2008. – 240 с.
534. Подковенко Т. Система законодавства України: стан та шляхи вдосконалення / Т. Подковенко // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 9. – С. 40 – 45.
535. Подорожна Т. Законодавчі дефініції як засоби забезпечення однозначного тлумачення та застосування закону / Т. Подорожна // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 9. – С. 10 – 13.
536. Подорожна Т. Правова природа законодавчих дефініцій / Т. Подорожна // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 6. – С. 68 – 71.
537. Подорожна Т. С. Законодавчі дефініції: поняття, структура, функції / Т. С. Подорожна. – Л. : ПАІС, 2009. – 195 с.
538. Поленина С. В. Взаимодействие системы права и системы законодательства в современной России / С. В. Поленина // Государство и право. – 1999. – № 9. – С. 5 – 12.
539. Політико-правова система України / Авт.-упоряд. В. В. Болгов ; ред. В. В. Болгов [та ін.]. – Вип. 2. – К. : [б.в.], 2004. – 303 с.
540. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності. – К. : Ніка-Центр, 2008. – 986 с.
541. Політична система України: особливості становлення, тенденції розвитку / [І. Ф. Курас, Ф. М. Рудич, Р. В. Бабанов та ін.]. – К. : Парлам. вид-во, 1998. – 349 с.
542. Політичний вимір діяльності Міністерства внутрішніх справ України (Відповідь на виклики ХХІ століття) / Ю. І. Римаренко [та ін.] ; ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв. – К. : РВЦ НАВСУ, 2003. – 292 с.
543. Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-е вид., доп. і перероб. – К. : Генеза, 2004. – 736 с.
544. Політологія : підруч. / [І. С. Дзюбка, К. М. Левківський, В. П. Андрущенко та ін.] ; за заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Левківського. – 2-ге вид., випр. і допов. – К. : Вища школа, 2001. – 415 с.
545. Політологія : підруч. / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2001. – 528 с.
546. Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Указ Президента України від 6 квітня 2011 р. № 383-2011 // Офіційний вісник Президента України. – 2011. № 9. – Ст. 536.
547. Поляков А. В. Общая теория права : учеб. / А. В. Поляков, Е. В. Тимошина. – СПб. : Издательский Дом С.-Петербур. гос. ун-та, Изд-во юрид. факул. С.-Петербур. гос. ун-та, 2005. – 472 с.
548. Полякова О. М. Правова культура і правосвідомість як засоби стабілізації політичного режиму / О. М. Полякова // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 29. – С. 34 – 40.
549. Пономаренко Г. О. Управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави: адміністративно-правові засади : / Г. О. Пономаренко. – Х. : Видавець ФО-П Вапнярчук Н. М., 2007. – 448 с.
550. Поняття та структура правової системи суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела :

- http://www.djereho.com/index.php?option=com_content&task=view&id=4914&Itemid=71
551. Попов С. В. Юридична відповідальність працівників ОВС України / С. В. Попов // Форум права: електронне наукове фахове видання. – 2010. – № 2. – С. 388 – 394.
 552. Попондопуло В. Ф. Система общественных отношений и их правовые формы (к вопросу о системе права) / В. Ф. Попондопуло // Правоведение. – 2002. – № 4. – С. 78 – 101.
 553. Потапенко Н. А. Забезпечення правової освіти громадськими організаціями: теоретико-правовий аспект / Н. А. Потапенко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. – Вип. 45. – С. 97 – 102.
 554. Поцелуев Е. Л. Современное состояние теории государства и права: кризис или поиск собственной идентичности? / Е. Л. Поцелуев // Правоведение. – 2004. – № 2. – С. 154 – 165.
 555. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства : / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. – Х. : Право, 2007. – 248 с.
 556. Правова культура і громадянське суспільство в Україні: стан і перспективи розвитку : матеріали Міжнар. наук. конф. (м. Харків, 12 жовт. 2007 р.). – Х. : Право, 2007. – 214 с.
 557. Правова основа нової політичної системи України / упоряд. В. С. Журавський. – К. : Логос, 1996. – 129 с.
 558. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. – Х. : Право, 2008. – Т. 1 : Методологічні та історико-теоретичні проблеми формулювання і розвитку правової системи України ; за заг. ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – 726 с.
 559. Правознавство : навч. посіб. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 309 с.
 560. Правознавство : підруч. / [С. Е. Демський, В. С. Ковальський, А. М. Колодій та ін.] ; за ред. В. В. Копейчикова. – 6-е вид., стер. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 736 с.
 561. Працюк І. В. Види законів України / І. В. Працюк // Проблеми законності. – 2000. – Вип. 52. – С. 3 – 9.
 562. Примуш М. В. Загальна соціологія : навч. посіб. – К. : Професіонал, 2004. – 592 с.
 563. Притика Д. Зміцнення законності та протидія проявам злочинності в економічній сфері / Д. Притика // Право України. – 1999. – № 5. – С. 14 – 17.
 564. Приходько В. Про систему джерел права / В. Приходько // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 9. – С. 50 – 54.
 565. Про дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України : Закон України від 22 лютого 2006 р. № 3460-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 29. – Ст. 245.
 566. Про міліцію : Закон України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
 567. Про об'єднання громадян : Закон України від 16 червня 1992 р. № 2460-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 504.
 568. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
 569. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
 570. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118.

571. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15 вересня 1999 р. № 1045-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397.
572. Проблемы общей теории права и государства : учеб. для вузов / [Н. В. Варламова, В. В. Лазарев, В. В. Лапаева и др.] ; под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М. : Норма, 2008. – 832 с.
573. Проект Закону «Про відшкодування за рахунок держави матеріальної шкоди громадянам, які потерпіли від злочину» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : /<http://gska2.rada.gov.ua/>
574. Прокопчук О. Ю. Поняття та особливості заохочувальних норм права / О. Ю. Прокопчук // Законодавство України : наук.-практ. коментарі. – 2004. – № 7. – С. 15 – 29.
575. Проневич О. С. Концептуальність у поліцейському менеджменті: зарубіжні підходи до оптимізації діяльності органів охорони правопорядку / О. С. Проневич // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 1. – С. 67 – 80.
576. Пронюк Н. Проблеми і перспективи законотворчості в Україні / Н. Пронюк // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 10. – С. 3 – 8.
577. Протасова В. Є. Парламентсько-президентська республіка: сутність, особливості, різновиди / В. Є. Протасов. – Х. : Право, 2009. – 207 с.
578. Пучков О. А. Теория государства и права: проблемы и перспективы / О. А. Пучков // Правоведение. – 2001. – № 6. – С. 4 – 13.
579. Пушняк О. В. Філософські проблеми виміру права у часі / О. В. Пушняк // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 29. – С. 123 – 129.
580. Рабінович П. Ефективність юридичних гарантій законності / П. Рабінович // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 1. – С. 7 – 28.
581. Рабінович П. Ефективність юридичних норм: загальнотеоретичний поняттєвий інструментарій дослідження / П. Рабінович // Вісник Академії управління МВС. – 2008. – № 1. – С. 13 – 22.
582. Сильченко Н. В. Проблема предмета правового регулювання / Н. В. Сильченко // Государство и право. – 2004. – № 12. – С. 61 – 64.
583. Синявська О. Ю. Реалізація громадянських та політичних прав персоналу органів внутрішніх справ: сутність та існуючі проблеми / О. Ю. Синівська // Право і безпека. – 2004. – № 3. – С. 107 – 112.
584. [Січкарь В. О.](#) Використання досвіду поліції зарубіжних країн в діяльності міліції України по забезпеченню прав та свобод людини (організаційно-правовий аспект) / В. О. Січкарь. – Донецьк : Ноулідж. донец. від-ня, 2009. – 174 с.
585. Скакун О. Ф. Динамика методологических подходов к праву / О. Ф. Скакун // Право в системі соціальних норм: історико-юридичні аспекти: матеріали XII історико-правової конф. (Чернівці, 20 – 22 трав. 2005 р.). – Чернівці : Рута, 2005. – С. 16 – 27.
586. Скакун О. Ф. Правова система України на правовій карті світу / О. Ф. Скакун. – Х., 2004. – 96 с.
587. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учеб. / О. Ф. Скакун. – Х. : Консум, 2000. – 704 с.
588. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / О. Ф. Скакун ; пер. з рос. – Х. : Консум, 2006. – 656 с.
589. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / О. Ф. Скакун. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
590. Скакун О. Ф. Теорія держави та права (Енциклопедичний курс) : підруч. / О. Ф. Скакун. – Х. : Еспада, 2006. – 776 с.

591. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підруч. / О. Ф. Скакун. – К. : Алеута ; КНТ ; ЦУЛ, 2009. – 520 с.
592. Скрипнюк В. М. Правоохоронна діяльність у системі органів державної влади / В. М. Скрипнюк // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. – Вип. 1. – С. 8 – 16.
593. Скрипнюк О. Вплив інститутів громадянського суспільства на становлення і розвиток демократичного політичного режиму / О. Скрипнюк // Право України. – 2001. – № 5. – С. 12 – 17.
594. Сливка С. С. Правове виховання співробітників органів внутрішніх справ в сучасних умовах / С. С. Сливка. – Львів, 1991. – 163 с.
595. Сливка С. С. Професійна культура юриста (теоретично-методологічний аспект) / С. С. Сливка. – Львів : Світ, 2000. – 336 с.
596. Слюсаренко О. Л. Теорія держави і права : навч.-метод. посіб. / О. Л. Слісаренко. – К., 2005. – 164 с.
597. Советское административное право. Методы и формы государственного управления / [С. Г. Березовская, Р. Ф. Васильев, М. И. Еропкин и др.] ; редкол. : Ю. М. Козлов, Б. М. Лазарев. – М. : Юрид. лит., 1977. – 336 с.
598. Солов'євич І. В. Державна влада в Україні і місце в ній правоохоронної діяльності: конституційно-правові аспекти : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.02 / Солов'євич Інеса Владиславівна. – К., 1997. – 172 с.
- 599.
600. Теория государства и права : учеб. / [В. К. Бабаев, В. М. Баранов, Н. В. Витрук и др.] ; под. ред. В. К. Бабаева. – М. : Юристъ, 2003. – 592 с.
601. Теория государства и права : учеб. для юридических вузов и факультетов / Под ред. В. М. Корельського, В. Д. Перевалова. – М. : НОРМА-ИНФРА-М, 1998. – 570 с.
602. Теория права и государства : учеб. / Под ред. проф. В. В. Лазарева. – 2-е, перераб. и доп. изд-е. – М. : Право и закон, 2001. – 576 с.
603. Теория юридического процесса / [И. В. Бенедик, В. М. Горшенев, В. Г. Крупин и др.] ; под общ. ред. В. М. Горшенева. – Х. : Вища шк. изд-во при Харьк. ун-те, 1985. – 192 с.
604. Теорія держави і права (опорні конспекти) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Авт.-упоряд. М. В. Кравчук. – К. : Атіка, 2003. – 288 с.
605. Теорія держави і права : бібліографічний довідник (1991 – 2010 рр.) / упоряд. Н. І. Мозоль, А. П. Мозоль. – К. : Атіка, 2011. – 320 с.
606. Теорія держави і права : державний іспит / Ю. М. Оборотов, Н. М. Крестовська, А. Ф. Крижанівський, Л. Г. Матвеева. – Х. : Одіссей, 2007. – 256 с.
607. Теорія держави і права : навч. посіб. / [А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін.] ; за заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.
608. Теорія держави і права : навч. посіб. / А. Ю. Олійник, С. Д. Гусарєв, О. Л. Слюсаренко. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
609. Теорія держави і права : навч. посіб. / упоряд. Л. М. Шестопалова. – К. : Прецедент, 2004. – 224 с.
610. Теорія держави і права : підруч. / [С. Л. Лисенков, А. М. Колодій, О. Д. Тихомиров, В. С. Ковальський] ; за ред. С. Л. Лисенкова. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 448 с.
611. Теорія держави і права. Академічний курс : підруч. / [О. В. Зайчук, А. П. Заєць, В. С. Журавський та ін.] ; за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – 2-е вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688 с.

612. Теплюк М. Дія права і дія закону в сучасному аспекті праворозуміння / М. Теплюк // Право України. – 2010. – № 4. – С. 182 – 191.
613. Тесленко М. Правова природа актів Конституційного Суду України / М. Тесленко // Право України. – 2000. – № 2. – С. 6 – 10.
614. Тимошенко В. Примус як мотив поведінки / В. Тимошенко // Право України. – 2007. – № 6. – С. 104 – 107.
615. Тимошенко В. І. Мотивація правової поведінки / В. І. Тимошенко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – Вип. 36. – С. 8 – 16.
616. Тимчук О. Л. Особливості політичних режимів у країнах сучасних правових сімей: загальний огляд / О. Л. Тимчук // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 2. – С. 42 – 47.
617. Тиунова Л. Б. Проблемы общесоциальной безопасности и правовая государственность / Л. Б. Тиунова // Правоведение. – 1991. – № 5. – С. 23 – 33.
618. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы / А. Д. Тихомиров. – К. : Знання, 2005. – 334 с.
619. Федченко О. Структура поліцейських органів держав ЄС та правове регулювання їх діяльності / О. Федченко // Актуальні проблеми управління та службово-оперативної діяльності органів внутрішніх справ у сучасний період розвитку державності України : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 26 жовт. 2007 р.). – К. : МП Леся, 2008. – С. 72 – 77.
620. Философский энциклопедический словарь. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 576 с.
621. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (голова редакції). – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
622. Форманюк В. В. Співвідношення локальних норм і звичаїв / В. В. Форманюк // Правове життя сучасної України : тези дол. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. і аспірант. складу (21 – 22 трав. 2010 р.). – Одеса : Фенікс, 2010. – С. 119 – 121.
623. Француз А. Й. Конституційно-правові основи демократичного розвитку політичної системи України (концептуальний і нормативний аналіз) / А. Й. Француз. – К. : Логос, 2005. – 515 с.
624. Халипов В. Ф. Кратология как система наук о власти / В. Ф. Халипов. – М. : Республика, 1999. – 303 с.
625. Хальота А. І. Конституційні особливості права та свободи людини і громадянина та їх забезпечення ОВС : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / А. І. Хальота. – К., 2004. – 19 с.
626. Харченко А. В. Ефективність дій норм права / А. В. Харченко // Актуальні проблеми теорії та історії прав людини, права, держави і політології : матеріали I Всеукр. наук. конф. студ. і аспірантів, присвяч. пам'яті П. О. Недбайла, О. В. Сурілова, В. В. Копейчикова (Львів, 11 – 12 груд. 2002 р.). – Одеса : Юрид. література, 2003. – С. 146 – 152.
627. Харченко Н. П. Механізм держави та його структура / Н. П. Харченко // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – Вип. 41. – С. 91 – 98.
628. Хаустова М. Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / М. Г. Хаустова. – Х., 2005. – 19 с.
629. Хачатуров Р. Л. Общая теория юридической ответственности / Р. Л. Хачатуров, Д. А. Липинский. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2007. – 950 с.

630. Хропанюк В. Н. Теория государства и права : учеб. для высш. учеб. завед. / В. Н. Хропанюк ; под ред. проф. В. Г. Стрекозова. – 3-е изд., дополн., исправл. – М. : Интерстиль, Омега-Л, 2008. – 384 с.
631. Хужин А. М. Объективно-противоправное поведение в российском праве : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / Хужин Альфир Мисхатович. – Нижний Новгород, 2000. – 158 с.
632. Хужин С. М. Нетипичные договоры с участием органов внутренних дел : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / С. М. Хужин. – СПб., 1994. – 22 с.
633. Цивільне право України : підруч. / Є. О. Харитонов, Н. О. Санахметова. – К. : Істина, 2003. – 776 с.
634. Цивільний кодекс України : [офіц. видання]. – К. : Ін Юре, 2003. – 664 с.
635. Цимбалюк М Функції правової свідомості та їх онтологічна інтерпретація / М. Цимбалюк // Право України. – 2006. – № 11. – С. 31 – 35.
636. Циппеліус Р. Юридична методологія / Р. Циппеліус ; Р. Корнута (пер., адапт., прикл. з права України і список термінів). – К. : Реферат, 2004. – 176 с.
637. Цюрупа М. В. Основи сучасної політології : підруч. для студ. вузів / М. В. Цюрупа, В. С. Ясинська. – К. : Кондор, 2009. – 354 с.
638. Черданцев А. Ф. Теория государства и права : учеб. для вузов / А. Ф. Черданцев. – М. : Юрайт-М, 2002. – 432 с.
639. Черданцев А. Ф. Толкование права и договора : учеб. пособ. / А. Ф. Черданцев. – М. : Юнити-Дана, 2003. – 381 с.
640. Черданцев А. Ф. Толкование советского права / А. Ф. Черданцев. – М. : Юрид. лит., 1979. – 165 с.
641. Чернецька О. В. Правові системи сучасності / О. В. Чернецька. – Ірпінь, 2003. – 102 с.
642. Черниловский З. М. Презумпции и фикции в истории права / З. М. Черниловский // Советское государство и право. – 1984. – № 1. – С. 99 – 105.
643. Черныш А. М. Маргиналы и маргинальная преступность / А. М. Черныш, М. А. Черныш. – К. : VIP, 2004. – 348 с.
644. Чехович С. Б. Теоретичні аспекти правового статусу людини і громадянина / С. Б. Чехович // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. – № 11. – С. 26 – 33.
645. Чиркин В. Е. Государствоведение : учеб. / В. Е. Чиркин. – М. : Юристь, 1999. – 400 с.
646. Чубатий М. Огляд історії українського права: історія джерел та державного права / М. Чубатий. – К. : НООСФЕРА, 1994. – 220 с.
647. Чулінда Л. І. Вплив наукових досліджень на ефективність правозастосування / Л. І. Чулінда // Вісник Академії адвокатури України. – 2004. – Вип. 1. – С. 44 – 51.
648. Чулінда Л. І. Юридико-лінгвістичне тлумачення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Л. І. Чулінда. – К., 2003. – 20 с.
649. Чушенко В. Форма державного правління в теорії та практиці українського державотворення / В. Чушенко // Право України. – 2009. – № 10. – С. 78 – 83.
650. Шакун В. І. Правова система – основа державно-правової реформи в Україні / В. І. Шакун, А. М. Колодій // Державно-правова реформа в Україні. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1997. – С. 123 – 125.
651. Шапаренко С. О. Відповідальність військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу ОВС за скоєння адміністративних проступків та порядок її реалізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук :

- спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / С. О. Шапаренко. – К., 2008. – 20 с.
652. Шаповал В. Форма держави в конституційному праві / В. Шаповал // Вісник Конституційного Суду України. – 2003. – № 3. – С. 65 – 81.
653. Шахназаров Г. Х. Грядущий миропорядок / Г. Х. Шахназаров. – М. : Политиздат, 1981. – 445 с.
654. Шемшученко Ю. С. Правопорушення міжнародне / Ю. С. Шемшученко // Юридична енциклопедія. – К., 2003. – Т. 5. – С. 44
655. Шемшученко Ю. С. Юридична наука України на сучасному етапі / Ю. С. Шемшученко, В. Д. Бабкін // Правова держава. – 2005. – Вип. 16. – С. 5 – 9.
656. Шершеневич Г. Ф. О чувстве законности : публичная лекция от 10 марта 1897 г. / Г. Ф. Шершеневич. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1989. – 155 с.
657. Шкляр Т. Функції сучасної держави: поняття та проблема класифікації / Т. Шкляр // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 11. – С. 61 – 66.
658. Шмельова Г. Юридичний механізм забезпечення прав людини: загальнотеоретична характеристика / Г. Шмельова. – Право України. – 1994. – № 10. – С. 49 – 51.
659. Штанько А. О. Правопорушення як вид правової поведінки : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія держави і права: історія політичних і правових учень» / А. О. Штанько. – К., 2009. – 16 с.
660. Штанько А. О. Правопорушення: теорія і законодавча практика / А. О. Штанько // Держава і право : зб. наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – Вип. 38. – С. 129 – 137.
661. Шукліна Н. Г. Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права / Н. Г. Шукліна // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 12. – С. 52 – 62.
662. Шульга А. М. Теория государства и права : пособ. для подготовки к гос. (выпускному) экзамену / А. М. Шульга. – Х. : НУВД, 2005. – 180 с.
663. Шундигов К. В. Синергетический подход в правовой науке: проблемы адаптации / К. В. Шундигов // Правоведение. – 2008. – № 1. – С. 145 – 156.
664. Щелокаева Т. А. Юридические коллизии и коллизионные нормы: понятие, виды / Т. А. Щелокаева // Правоведение. – 2003. – № 6. – С. 147 – 153.
665. Эффективность правовых норм / В. Н. Кудрявцев, В. И. Никитинский, И. С. Самошенко, В. В. Глазырин. – М. : Юрид. лит., 1980. – 280 с.
666. Юзьков Л. П. Верховенство Конституції і конституційність законів / Л. П. Юзьков // Правова система України : тези доп. і наук, повідомлень наук.-практ. конф. (Київ, 7 – 8 жовт. 1993 р.). – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1993. – С. 17 – 21.
667. Юридическая энциклопедия / Отв. редактор Б. Н. Топорнин. – М. : Юристь, 2001. – 1272 с.
668. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : Укр. енцикл., 1998. – Т. 4 : Н – П. – 2002. – 720 с.
669. Юридична наука і освіта на Україні / [Ю. С. Шемшученко, І. Б. Усенко, Б. М. Бабій та ін.] ; відп. ред. Ю. С. Шемшученко. – К. : Наукова думка, 1992. – 304 с.
670. Ющик О. І. Галузі та інститути правової системи (міфи і реальність) / О. І. Ющик. – К. : Оріон, 2002. – 112 с.
671. Ющик О. Про необхідність пізнання сутності та визначення поняття права / О. Ющик // Право України. – 2010. – № 4. – С. 106 – 114.
672. Ялі М. Х. Поняття та підходи до тлумачення світового порядку / М. Х. Ялі // Дослідження світової політики. – 2009. – Вип. 48. – С. 160 – 171.

673. Яричевська Р. В. Основні напрями формування системи права України та проблеми його реалізації / Р. В. Яричевська // Правова система України : тези доп. і наук, повідомлень наук.-практ. конф. (Київ, 7 – 8 жовт. 1993 р.). – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 1993.– С. 47 – 49.

Адреси в глобальній комп'ютерній мережі Internet

Бібліотеки

84. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія
<http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>
85. Бібліотека юриста <http://www.lawbook.by.ru/>
86. Веда – електронна бібліотека <http://www.lib.ua-ru.net/index.html>
87. Електронна бібліотека юридичної літератури <http://pravoznavec.com.ua/>
88. Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника
<http://www.lsl.lviv.ua/>
89. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка www.library.univ.kiev.ua
90. Наукова бібліотека Московського державного університету ім. М.В.Ломоносова
<http://www.lib.msu.su/>
91. Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія”
<http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
92. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
93. Національна бібліотека Франції <http://www.bnf.fr/>
94. Національна історична бібліотека України <http://www.dibu.kiev.ua/>
95. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>
96. Національна бібліотека Білорусі <http://www.nlb.by/portal/page/portal/index>
97. Німецькі бібліотеки <http://www.ddb.de/>
98. Одеська національна ордена Дружби народів наукова бібліотека ім. М. Горького
<http://www.odnb.odessa.ua/>
99. Російська державна бібліотека <http://www.rsl.ru/>
100. Російська національна бібліотека <http://www.nlr.ru:8101/>
101. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка
<http://korolenko.kharkov.com/>
102. Юридическая научная библиотека издательство «СПАРК»
<http://www.lawlibrary.ru/>
103. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету
<http://www.law.yale.edu/library/>